



Ministeriet for Grøn Trepert
Styrelsen for Grøn
Arealomlægning og Vandmiljø

Høringsnotat for genbesøg af vandområdeplanerne 2021- 2027 for overordnede forhold

December 2025

Høringsnotat for genbesøg af vandområdeplanerne 2021-2027 for overordnede forhold

December 2025

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og
Vandmiljø

Høringsnotat for genbesøg af
vandområdeplanerne 2021-2027 for
overordnede forhold

ISBN: 97887-85311-85-6

Publikationen kan downloades på
www.sgavmst.dk

Copyright ©



Indholdsfortegnelse

1. Indledning	5
1.1 Læsevejledning	6
1.2 Ændringer i plandokument, bekendtgørelser, vejledning til indsatsbekendtgørelsen og miljørapport ..	7
2. Beskrivelse af vandområder	7
2.1 Vandløb	7
2.1.1 Afgrænsning af vandløb	7
2.1.2 Karakterisering af vandløb	8
2.2 Søer	9
2.2.1 Karakterisering af søer	9
2.3 Grundvand	10
2.3.1 Afgrænsning af grundvand	10
3. Påvirkning	11
3.1 Miljøfarlige forurenende stoffer (MFS) - påvirkning	11
3.2 Spildevand påvirkning	13
3.2.1 Spildevand	13
3.2.2 Regnbetingede udledninger	17
3.2.3 Ukloakerede ejendomme	20
3.2.4 Renseanlæg	20
3.3 Vandløb - påvirkning	22
3.4 Kystvande - påvirkning	23
3.5 Grundvand - påvirkning	27
4. Overvågning	30
4.1 Overvågningsprogrammet	30
4.2 Overvågning i kystvande	33
5. Tilstandsvurdering	34
5.1 Tilstandsvurdering generelt	34
5.2 Vandløb - tilstandsvurdering	37
5.3 Søer - tilstandsvurdering	38
5.4 Kystvande - tilstandsvurdering	39
5.5 Grundvand - tilstandsvurdering	42
6. Måljømål	44
6.1 Målopfyldelse i og efter 2027	44
6.2 Vandløb - miljømål og brug af undtagelser	47
6.3 Søer - miljømål og brug af undtagelser	48
6.4 Kystvande - miljømål og brug af undtagelser	50

6.5 Grundvand - miljømål og brug af undtagelser.....	50
7. Indsatsprogrammet.....	51
7.1.1 Indsatsprogrammet generelt	51
7.1.2 Spildevandsindsatser generelt	62
7.2 Vandløb - indsatser.....	66
7.2.1 Indsatsbehov	66
7.2.2 Strækingsbaseret indsatsbehov	67
7.2.3 Spærringsindsatser inkl. rør	68
7.2.4 Tangeværket og Vandkraftsøen	70
7.2.5 Holstebro Vandkraftsø.....	73
7.2.6 Fysiske vandløbsindsatser på landbrugsjord	76
7.2.7 Vandløbsindsatser - VP3 og genbesøget.....	77
7.2.8 Spildevandsindsatser - Vandløb.....	79
7.3 Søer - indsatser	79
7.3.1 Indsatser i søer.....	79
7.3.2 Spildevandsindsatser - Søer	87
7.4 Kystvande - indsatser	88
7.4.1 Indsatsbehov	88
7.4.2 Indsatser i kystvande.....	89
7.4.3 Virkemidler og udtagningsindsats.....	94
7.4.4 Ny reguleringsmodel - Det faglige	95
7.4.5 Spildevandsindsatser - Kystvande	95
7.5 Grundvand - indsatser	99
8. Klimaforandringer	103
9. Synergier	104
10. Beskyttede områder, natur og biodiversitet.....	105
11. Økonomi.....	106
11.1 Sammenhæng mellem mål og midler	106
11.2 Administration af tilskudsordninger	109
11.3 Kommunernes administrative opgaver	114
12. Det juridiske grundlag.....	115
12.1 Juridisk grundlag for planerne	115
12.2 Bekendtgørelser	119
13. Generelt til fagligt grundlag.....	121
13.1 Fagligt grundlag.....	121
13.1.1 Interkalibrering.....	128
13.1.2 Second opinion.....	129

14. Offentlighedens inddragelse	130
14.1 Høringsproces	130
14.2 Kystvandråd og lokale treparter	133
14.3 Omlægningsplaner og MARS	136
14.4 Kommuneinddragelse til vandløbsindsatser i genbesøget.....	136
15. Miljøvurdering.....	138

1. Indledning

Forslag til genbesøg af vandområdeplanerne 2021-2027 var i seks måneders offentlig høring i perioden 20. december 2024 til 20. juni 2025. Høringsmaterialet bestod af vandområdeplanerne med tilhørende miljørapport, vejledning om indsatsprogrammer og bekendtgørelser om henholdsvis miljømål, indsatsprogrammer, vandområdedistrikter, fastlæggelse af miljømål og overvågning. Efter høringsfristen var der indkommet ca. 980 høringssvar fra statslige myndigheder, kommuner, interesseorganisationer, virksomheder og privatpersoner.

I dette høringsnotat er alle høringssvar af mere overordnet og generel karakter sammenfattet. Den relevante ressortmyndighed (se afsnit herom længere nede) har kommenteret høringssvarene, og det oplyses, hvor det er relevant, hvordan høringssvarene har haft indflydelse på udformningen af de endeligt vedtagne vandområdeplaner 2021-2027 efter genbesøget.

Der er på tilsvarende vis udarbejdet et samlet høringsnotat for de høringssvar, der er af stedsspecifik karakter.

Der har i perioden 23. maj 2025 til 20. juni 2025 været en supplerende høring, hvor der i udkast til bekendtgørelse om indsatsprogrammer blev tilføjet 24 konkrete indsatser i form af renseoplæg i oplande til kystvande. Der er udarbejdet særskilt høringsnotat for denne del.

Alle tre høringsnotater er offentliggjort på Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøs hjemmeside.

Ressortmyndigheder

Vandområdeplanerne dækker områder, der ressortmæssigt er delt mellem Ministeriet for Grøn Trepark og Miljø- og Ligestillingsministeriet. Ministeriet for Grøn Trepark og Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø har generelt ansvaret for vandplanlægningen med undtagelse af drikkevand, spildevand og miljøfarlige forurenende stoffer, som Miljø- og Ligestillingsministeriet og Miljøstyrelsen har ansvaret for. Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø udarbejder og offentliggør vandområdeplanerne og er ansvarlige for høringen. I høringsnotaterne fremgår det ved kommentering af de enkelte høringssvar, hvilken af de fire ressortmyndigheder (Miljø- og Ligestillingsministeriet, Miljøstyrelsen, Ministeriet for Grøn Trepark eller Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø), der har sammenfattet det enkelte høringssvar og er afsender af bemærkning hertil.

Behandlingen af høringssvar

Det er udelukkende ændringerne angivet i høringsmaterialet, der har været genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget af vandområdeplanerne 2021-2027.

Alle høringssvar er læst, men det er kun høringssvar, hvor emnet har været genstand for høringen, der som udgangspunkt er blevet behandlet. I de tilfælde, hvor der i et høringssvar er indkommet nye faktuelle oplysninger om forhold, der ikke er genstand for høringen, men hvor det f.eks. vedrører direkte faktuelle fejl eller oplysninger om, at en VP3 indsats er gennemført, er det behandlet. For øvrige emner, der ikke er genstand for høringen, er høringssvarene sammenfattet, men ikke behandlet. Der er så vidt muligt henvist til relevante skriftsteder, herunder afgivne bemærkninger om emnet i høringsnotatet for vandområdeplanerne 2021-2027.

Høringssvarene er behandlet på baggrund af det indsendte materiale, dvs. de involverede ressortmyndigheder har ikke genfundet f.eks. tidligere indsendte høringssvar eller andet materiale, som høringssparter har henvist til i deres høringssvar.

Ministeriernes behandling af høringssvar er afgrænset af politiske beslutninger.

Høringssvarene er offentliggjort på Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets hjemmeside.

Vandområdeplanerne 2021-2027 efter genbesøget med tilhørende bekendtgørelser og vejledning er offentliggjort på styrelsens hjemmeside, på høringsportalen, samt i Retsinformation.

Høringsemner der har været indsendt flest høringssvar til:

Indsatsprogram (ca. 80 høringssvar): Der har været interesse for særligt fremdrift af-, og tidsplan for gennemførelse af indsatser i genbesøget, herunder også for inddragelse af lokal viden i prioritering af indsatser. Endvidere har miljøfarlige forurenende stoffer og kildeopsporing været et hyppigt emne i høringssvarene.

Indsatser til søer (ca. 50 høringssvar): Høringssvar har særligt indeholdt bemærkninger vedr. søindsatser. Heraf er der en del høringssvar, hvori der argumenteres for, at der ikke kan forventes at ske miljøforbedringer som følge af fosforloftet inden for den tidshorisont, som vandområdeplanerne opererer med. Endvidere er der også en række høringssvar, hvori der bemærkes, der er for få søindsatser.

Fagligt grundlag (ca. 30 høringssvar): Høringssvar har indeholdt bemærkninger og spørgsmål til de faglige metoder anvendt i de genbesøgte vandområdeplaner. Ennemæssigt er det særligt kvælstof, som har fyldt i høringssvarene, herunder metodevalg og pålidelighed af datagrundlag.

Indsatsbehov for kystvande (ca. 30 høringssvar): Næringsstofudledning har været dominerende tema i høringssvarene samt enkelte høringssvar som vedrører afhængighedsforudsætninger i målopfyldelse.

1.1 Læsevejledning

Høringsnotatet udgør det samlede høringsnotat over høringssvar af overordnet og generel karakter indsendt til genbesøget af vandområdeplanerne 2021-2027.

Høringsnotatets opbygning

Høringsnotatet er inddelt i 15 kapitler, som udgør den emnemæssige struktur i notatet. Høringssvarene er sammenfattet og kommenteret emnevist. Alle høringssvar om et givent emne er så vidt muligt sammenfattet samlet, ligesom der er udarbejdet samlede bemærkninger til denne sammenfatning.

Kapitel 2-7 følger emneopbygning i plandokumentet. Kapitlerne indledes med høringsemner, der går på tværs af vandtyper og påvirkninger, og følges herefter af høringsemner opdelt efter vandtyperne vandløb, søer, kystvande og grundvand. Kapitel 8-15 vedrører emner, der har mere generel karakter.

Under hvert emne er det angivet, hvilke og hvor mange henholdsvis offentlige myndigheder, organisationer, virksomheder og privatpersoner der har afgivet et høringssvar til det pågældende emne. En optælling af opgørelsen over de enkelte afsendere af høringssvar sammenholdt med antallet angivet under hvert emne vil ikke i alle tilfælde stemme overens, da nogle kan have indsendt flere høringssvar om det samme emne under samme navn. Endvidere er der ikke sammenhæng mellem det samlede antal høringssvar, som er afgivet, og antallet af høringssvar angivet under de enkelte emner, da et høringssvar kan være håndteret under flere emner.

Der er anvendt følgende forkortelser i notatet: Vandområdeplanerne 2021-2027 (VP3), Genbesøget af vandområdeplanerne 2021-2027 (genbesøget), Vandområdeplanerne 2021-2027 efter genbesøget (VP3 efter genbesøget), dvs. de endelige vandområdeplaner 2021-2027 omfatter både VP3 og ændringer som følge af genbesøget.

Det bemærkes, at henvisning i dette notat til "høringsnotatet for vandområdeplanerne 2021-2027", refererer til høringsnotatet fra juni 2023.

1.2 Ændringer i plandokument, bekendtgørelser, vejledning til indsatsbekendtgørelsen og miljørapport

Der er foretaget mindre justeringer i plandokumentet, bekendtgørelserne, miljørapporten og vejledning til indsatsbekendtgørelsen, som følge af høringssvar af overordnet karakter. Justeringerne er beskrevet i dette høringsnotat under de specifikke emner. Der er bl.a. tilføjet flere søer under note 4 i bilag 2, samt justeret i bekendtgørelse om fastlæggelse af miljømål som følge af, der er sket justeringer for miljøkvalitetskrav for tre stoffer.

Dertil kommer, at der er foretaget mindre sproglige, redaktionelle rettelser og præciseringer mv., som ligger i forbindelse med eller ud over høringen. Bl.a. er indsat et afsnit i vejledning til indsatsbekendtgørelsen om fravigelse af miljømål, og der er i bilag 1 og 1.1 til plandokumentet tilføjet kolonne om spildevandsindsatser og foretaget justeringer vedr. fordeling af markregulering og udtagningsindsatser. Endvidere er der i plandokumentets kap. 1, kap. 7 og i bilag 1 og 1.1. justeret for ny reguleringsmodel for kvælstof. Resumé af den økonomiske analyse af vandanvendelsen er flyttet fra kapitel 2 til bilag 6 i plandokumentet og er justeret med yderligere tekst for at resumeet kan fremstå mere fyldestgørende. Slutteligt, er der justeret i bilag 2.

Endvidere er tabeller, tekst bilag mv. opdateret i plandokumentet og i bilagene til henholdsvis miljømåls- og indsatsbekendtgørelsen i det omfang, at de datarettelser, som fremgår af høringsnotatet for genbesøget af vandområdeplanerne 2021-2027 for de stedspecifikke høringssvar, har givet anledning hertil.

2. Beskrivelse af vandområder

2.1 Vandløb

2.1.1 Afgrænsning af vandløb

Der er i alt modtaget 4 høringssvar, der omhandler *afgrænsning af vandløb* fra følgende organisationer: Danmarks Naturfredningsforening, Danske Vandløb, Dansk Industri, Limfjordsrådet.

Afgrænsning af vandområder

Sammenfatning af høringssvar: Danske Vandløb anfører, at der er medtaget vandløb med opland under 10 km² og ikke kun betydelige med opland over 10 km², som EU's vejledning ellers foreskriver, hvilket ender i urealistiske miljømål, som kun kan opnås ved oversvømmelse i modstrid med vandrammedirektiv, oversvømmelsesdirektiv og vandløbslov. Endvidere bemærker Danske Vandløb, at halvdelen af indsats desuden kunne være sparet.

Dansk Industri påpeger, at der er målsat en række vandløb, herunder vandløb med et opland under 10 km², som kun eksisterer pga. udledninger fra industri og peger på at andre vandløb er uden vandføring.

Danmarks Naturfredningsforening finder fortsat, at Danmark har fejlfortolket vandrammedirektivet i forhold til hvilke vandløb og søer, der skal være omfattet af et miljømål. Danmarks Naturfredningsforening peger bl.a. på, at alle vandløb skal være omfattet af et miljømål. Endvidere anføres, at kriterier for afgrænsning er useriøse i forhold til fald og okker.

Limfjordsrådet anfører, at vandløb med høj målsætning er taget ud i sidste planperiode, selvom vandrammedirektivet foreskriver, at der skal være mindst samme beskyttelsesniveau som det EF's fiskevandsdirektiv foreskriver. Manglende målsætning gør det vanskeligere at stille krav til f.eks. miljøvenlig vandløbsvedligeholdelse mv. Der ønskes mulighed for at inddrage vandløb med væsentlig miljømæssig værdi. Endvidere bør der løbende være muligt at kunne opdele vandområder i to eller flere vandområder.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. Der henvises til bl.a. til side 15-17 og 751-752 i høringsnotatet for vandområdeplanerne 2021-2027 samt afsnit 1.1.1 i retningslinjerne for udarbejdelse af vandområdeplaner 2021-2027 efter genbesøget.

2.1.2 Karakterisering af vandløb

Der er i alt modtaget 12 høringssvar, der omhandler *karakterisering af vandløb*.

Der er modtaget 2 høringssvar fra følgende myndigheder: Ministry for Energy Transition, Climate Protection, Environment and Nature, Tønder Kommune.

Der er modtaget 9 høringssvar fra følgende organisationer: Bæredygtigt Landbrug, Danske Vandløb, Dansk Industri, Foreningen af Rådgivende Ingeniører, Jysk Landboforening, KL, Landboforeningen Odder-Skanderborg og L&F Centrovic, Landbrug & Fødevarer, Spiras.

Der er modtaget 1 høringssvar fra erhvervsvirksomhed.

Karakterisering af vandløb

Sammenfatning af høringssvar: Danske Vandløb, Landbrug & Fødevarer, Foreningen for Rådgivende Ingeniører, Dansk Industri, Spiras, Jysk Landboforening og en erhvervsvirksomhed anfører, at mange vandløb ikke er rigtigt klassificeret. Der peges bl.a. på, at mange vandløb i Danmark er gravede grøfter eller stærkt modificerede, og at mange af disse er medtaget som naturlige med urealistiske høje miljømål. Bæredygtigt Landbrug og Danske Vandløb peger på at hensynet til at undgå oversvømmelser og bibeholde dræning ikke i tilstrækkelig grad er indarbejdet i vandområdeplanerne i henhold til vandrammedirektivet, og at korrekt udpegning har betydning for dyrkningssikkerhed. Andre peger på, at korrekt udpegning har betydning for muligheden for at gennemføre klimatilpasningsløsninger, herunder naturbaserede løsninger. Spiras, Landbrug & Fødevarer og Landboforeningen Odder-Skanderborg og L&F Centrovic peger desuden på, at andre lande har væsentlig flere vandløb udpeget som stærkt modificerede. Der opfordres generelt til, at der udpeges eller undersøges om flere vandløb kan udpeges som stærkt modificerede eller kunstige. Bl.a. finder Danske Vandløb, at alle pumpekanaler skal udpeges som kunstige, Spiras ønsker, at alle vandløb, som ikke har god økologisk tilstand, skal vurderes i forhold til om de kan udpeges som stærkt modificerede og at dyre indsatser skal begrunde en udpegning, og Dansk Industri finder, at der bør udpeges vandløb som stærkt modificerede pga. af den kemiske kvalitet og kilder til vandløbets dannelse.

Landbrug & Fødevarer og Danske Vandløb henviser til et screeningsværktøj, som Landbrug & Fødevarer har fået EnviDan A/S til at udvikle, som bl.a. vil kunne danne grundlag for et mere retvisende grundlag for en udpegning af vandløb som stærkt modificerede.

En erhvervsvirksomhed efterspørger mere struktureret brug af fravigelsesbestemmelser i forbindelse med klimatilpasningsprojekter, og mulighed for at anvende mindre strengt miljømål.

Danske Vandløb anfører, at virkemidler som medfører oversvømmelse af landbrugsjord er i direkte modstrid med formål i vandramme- og oversvømmelsesdirektivet og vandløbsloven og Spiras savner økonomiske konsekvensvurdering forud for udpegning og anbefaler inddragelse af lodsejere efter tysk model.

Dansk Industri finder, at f.eks. alder for kortgrundlag bør genovervejes, og stiller spørgsmålstejn ved, om effekten af de aktiviteter, der har været udført siden 1800-tallet kan rulles tilbage i medfør af vandrammedirektivet.

KL påpeger, at flere udpegninger af vandløb som stærkt modificerede/kunstige vil medføre, at tidligere restaurerede vandløb, der var bragt i målopfyldelse, nu får lempet målsætning.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: I forbindelse med offentliggørelsen af vandområdeplanerne 2021 – 2027 blev det besluttet at igangsætte et udviklingsinitiativ vedr. muligheden for at udpege flere vandløb som stærkt modificerede. Endvidere blev det besluttet, at inddrage screeningsværktøjet udviklet af EnviDan A/S på vegne af Landbrug & Fødevarer i dette arbejde. Som følge af dette udviklingsinitiativ, samt en gennemgang af vandområder opstrøms pumpestationer beliggende på stærkt modificerede vandområder, er yderligere ca. 400 km vandløb, nu udpeget som stærkt modificerede.

Det bemærkes, at for at et vandområde kan udpeges som stærkt modificeret, er der en række betingelser, der skal være opfyldt. Et vandområde der er i god økologisk tilstand, opfylder ikke betingelserne for udpegning som stærkt modificeret eller kunstigt, hvorfor der med genbesøget ikke er sket ændringer i klassificeringen af sådanne vandløb. De nærmere betingelser for udpegning kan ses i "Retningslinjer for udarbejdelse af vandområdeplaner 2021-2027 efter genbesøget".

De øvrige emner, er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for genbesøget. Der henvises endvidere til beskrivelsen af karakterisering i plandokumentet for vandområdeplanerne 2021-2027 efter genbesøget, retningslinjerne for udarbejdelse af vandområdeplaner 2021-2027 efter genbesøget, og side 71-72 i høringsnotatet for vandområdeplanerne 2021-2027. Endelig bemærkes, at udpegningerne revideres hvert 6. år sammen med det øvrige grundlag for vandplanlægningen. Hvis det viser sig, at udpegningen ikke er retvisende, vil der blive gennemført de nødvendige justeringer.

Koordinering af grænseoverskridende vandløb

Sammenfatning af høringssvar: Ministry for Energy Transition, Climate Protection, Environment and Nature, Tyskland og Tønder Kommune, opfordrer til, at der fremadrettet for de grænseoverskridende vandløb sikres en bedre koordinering med Tyskland. Ministry for Energy Transition, Climate Protection, Environment and Nature, Tyskland peger på, at Danmark i sit udkast til genbesøget har ændret klassificeringen, hvorfor der nu ikke er en ensartet klassifikation af disse. Der bør derfor fremadrettet ske en bedre koordination mellem danske og tyske myndigheder

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Styrelsen er i løbende dialog med de tyske vandplanlægningsmyndigheder om de vandområder, der udgør bl.a. grænsevandløb. I den forbindelse udveksles oplysninger om afgrænsning, udpegning og datagrundlag for tilstandsvurderinger. Der kan dog være forskelle i de to landes beslutninger indenfor de rammer vandrammedirektivet sætter, herunder f.eks. forskelle i valg og anvendelse af virkemidler i indsatsprogram. Vandrammedirektivet er styrende for tidsplanen for vandplanlægningen, fristen for opnåelse af de fastlagte mål er derfor som udgangspunkt ens landene imellem.

2.2 Søer

2.2.1 Karakterisering af søer

Der er i alt modtaget 2 høringssvar, der omhandler *karakterisering af søer* fra følgende organisationer: Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Sportsfiskerforbund.

Karakterisering af søer skabt ved opdæmning af vandløb

Sammenfatning af høringssvar: Danmarks Sportsfiskerforbund undrer sig over, at en række søer, herunder Tange Sø, Vandkraftsøen i Holstebro og MES Sø ved Brande, der er dannet ved opførelse af menneskabte dæmninger i vandløb, kan karakteriseres som naturlige i udkast til genbesøget.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for genbesøget. Der henvises til retningslinjerne for udarbejdelse af vandområdeplaner 2021-2027 efter genbesøget, afsnit 1.1.5, 1.1.6.

Kunstige søer

Sammenfatning af høringssvar: Danmarks Naturfredningsforening anfører, at søer etableret til næringsstoffjernelse i henhold til vandrammedirektiv er at betragte som kunstige søer, og at de skal derfor have et miljømål i vandområdeplanen, der afspejler deres økologiske potentiale.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for genbesøget. Der henvises til retningslinjerne for udarbejdelse af vandområdeplaner 2021-2027 efter genbesøget, afsnit 1.1.5, 1.1.6 og 4.3.

2.3 Grundvand

2.3.1 Afgrænsning af grundvand

Der er i alt modtaget 2 høringssvar, der omhandler *afgrænsning af grundvand*

Der er modtaget 1 høringssvar fra følgende myndighed: Kolding Kommune.

Der er modtaget 1 høringssvar fra følgende organisation, Bæredygtigt Landbrug.

Afgrænsning af grundvandsforekomster

Sammenfatning af høringssvar: Bæredygtigt Landbrug glæder sig over, at den videnskabelige viden er blevet langt større end tidligere, men påpeger at definitioner af grundvand, grundvandsmagasin og grundvandsforekomst, er forkert implementeret i Danmark med deraf forkert beskyttelse. Yderligere stiller Bæredygtigt landbrug spørgsmål om, hvorvidt Miljøstyrelsens nye afgrænsning af grundvandsforekomster er i overensstemmelse med EU-retten.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. Der henvises til side 167 i høringsnotatet for vandområdeplanerne 2021-2027.

Manglende oplysninger om kobling mellem boringer og grundvandsforekomster

Sammenfatning af høringssvar: Kolding Kommune påpeger, at de nye vandområdeplaner mangler oplysninger om top- og bundkoter for grundvandsforekomster i GIS-lagene, hvilket vanskeliggør kommunernes arbejde med at identificere, hvilke grundvandsforekomster de enkelte boringer indvinder fra i forbindelse med fornyelse af vandindvindingstilladelser og planlægning.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Styrelsen bemærker, at oplysninger om, hvilke grundvandsforekomster boringsindtag indvinder fra fremgår af infoboksen for den enkelte målestation (for grundvand svarer målestation til) på MiljøGIS (GIS-lag med målestationer findes under fanen "VP3G – Overvågningsstationer"). Oplysningerne findes desuden i den Nationale Boringsdatabase (Jupiter). Disse data kan ses under indtagsoplysninger for det enkelte indtag.

3. Påvirkning

3.1 Miljøfarlige forurenende stoffer (MFS) - påvirkning

Der er i alt modtaget 8 hørings svar, der omhandler *miljøfarlige forurenende stoffer (MFS) - påvirkning*.

Der er modtaget 2 hørings svar fra følgende myndigheder: Gentofte Kommune, Aarhus Kommune.

Der er modtaget 4 hørings svar fra følgende organisationer: Bæredygtigt Landbrug, Danmarks Naturfredningsforening, Danske Havne /Danish Ports Association, Danske Regioner.

Der er modtaget 2 hørings svar fra erhvervsvirksomheder.

Administration af miljøkvalitetskrav

Sammenfatning af hørings svar: Aarhus kommune efterspørger en stillingtagen til, hvordan kommuner skal administrere ansøgninger samt fastsætte vilkår for de stoffer hvor miljøkvalitetskravet er væsentligt lavere end detektionsgrænser.

Aarhus Kommune ønsker svar på hvorvidt kommunen, når der for enkelte stoffer ikke længere er angivet en maksimumkoncentration, kan administrere med det begreb for disse stoffer?

Miljøstyrelsens bemærkninger: Miljøstyrelsens noterer sig ønsket om vejledning til administration af ansøgninger og hvordan man skal fastsætte vilkår for de stoffer hvor miljøkvalitetskravet er væsentligt lavere end detektionsgrænser, samt for stoffer, hvor der ikke er angivet en maksimumskoncentration.

Blandingszoner

Sammenfatning af hørings svar: Danmarks Naturfredningsforening finder det bemærkelsesværdigt, at der ikke ses blandingszoner for de to nok mest omtalte udledninger – RGS (IWS) ved Skælskør og Cheminova (FMC) ved Harbøre Tange – eftersom de åbenlyst udleder miljøfarlige stoffer over miljøkvalitetskravene og er Miljøstyrelsens ansvar.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Miljøstyrelsen noterer foreningens bemærkning og kan oplyse at udledningerne fremgår af "påvirkninger og arealanvendelse" under temaet "industrier" i MiljøGIS for genbesøget. En del virksomheder og udledninger har godkendelser, der er meddelt før de gældende regler for blandingszoner blev indført og er ikke blevet revideret endnu. De fremgår derfor ikke af oversigten over blandingszoner. Miljøstyrelsen har kendskab til udledningerne og udledningerne er registreret.

Havbundssediment

Sammenfatning af hørings svar: Danske Havne /Danish Ports Association bemærker, at der fremadrettet bør

være muligheder for dispensationer og fleksibilitet i forhold til kravene for genplacering af havbundssediment på havet.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget.

Jordforurening

Sammenfatning af høringssvar: Bæredygtigt Landbrug gør opmærksom på, at organisationen finder det meget bekymrende, at jordforureningsindsatsen først forventes at have nogenlunde styr på jordforureningerne i de grundvandsdannende områder om ca. 100 år, da jordforurening er en betydelig kilde til forurening af drikkevand og vandmiljøet i det hele taget.

Miljø- og Ligestillingsministeriets bemærkninger: Miljø- og Ligestillingsministeriet skal gøre opmærksom på, at der bruges mere end en halv milliard hvert år til regionernes indsats overfor de forureninger, hvor der ikke er en forurener til at betale. Regionernes indsats er fokuseret mod de forureninger, der udgør en risiko for vores drikkevand, overfladevand, natur eller menneskers sundhed. Derudover er der tilført betydelige ressourcer til generationsforureninger, hvoraf mange af dem udgør en risiko for overfladevand.

Sammenfatning af høringssvar: Danske Regioner bemærker, at genbesøget omfatter nye tiltag på området for miljøfarlige forurenende stoffer i overfladevandområder. Her er det fremhævet, at indsatsprogrammet inkluderer oprensning, afværgeforanstaltninger og videregående undersøgelser af jordforureninger, der udgør risiko for overfladevand samt kildeopsporing i kommunerne.

Danske Regioner bemærker hertil, at regionerne allerede har igangsat arbejdet med oprensning eller afskærende foranstaltninger på flere generationsforureninger, som udgør en risiko for overfladevand. Det gælder Kærgård Plantage, Cheminova-forureningerne ved Høfde 42 og gammel fabriksgrund, Collstrop-grunden og Himmark Strand samt forberedende arbejder på flere lokaliteter.

Danske Regioner gør opmærksom på, at regionerne forventer at finde flere jordforureninger med risiko for overfladevand de kommende år, da der fortsat foregår opsporing og kortlægning af forureninger. Dertil kommer et udestående i forhold til afklaring af forureninger ved havne samt forureninger med PFAS-stoffer. Danske Regioner gør dertil opmærksom på, at efter ønske fra Miljøministeriet har havnelokaliteter til dato ikke indgået i regionernes feltundersøgelser, og der er derfor et stort antal havnelokaliteter, som endnu er uafklarede. Samt at der for PFAS-stoffer udestår en systematisk vurdering af risiko, da stofferne ikke har indgået i den indledende screening i 2014-2018.

Danske Regioner bemærker, at det er glædeligt, at der igangsættes en række udviklingsprojekter med genbesøget, for at øge viden om miljøfarlige forurenende stoffer og danne grundlag for kommende indsatsprogrammer. Til det gør Danske Regioner opmærksom på, at det er der et stærkt behov for, og at regionerne gerne bidrager med viden.

Miljø- og Ligestillingsministeriets bemærkninger: Miljø- og Ligestillingsministeriet tager til efterretning, - ift. jordforurening - at Danske Regioner fremover forventer at finde flere jordforureninger, der udgør en risiko for overfladevand, i forbindelse med fremtidige ny-opdagede kortlægninger.

Kystnære askedepoter

Sammenfatning af høringssvar: En virksomhed bemærker, at de til høring af VP3 identificerede adresserne for en række kystnære askedepoter, hvor der potentielt kan foregå diffus udsivning til de nærliggende kystområder. Virksomheden efterspørger, grundet at disse lokaliteter ikke er udstillet på MiljøGIS, hvorvidt

Miljøstyrelsen har ladet oplysningerne indgå i den videre vandplanlægning, som oplyst i Miljøstyrelsens svar fra 2022 på virksomhedens høringssvar til VP3. Det samme gør sig gældende for andre lokaliteter, herunder en kølevandsudledning, et regnbetinget udløb.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Miljøstyrelsen takker for oplysningerne, og forventer at inkludere dem i forarbejdet til vandområdeplan 2027-2033.

Sum af PAH

Sammenfatning af høringssvar: Aarhus Kommune opfordrer til, at Miljøstyrelsen arbejder med begrebet "sum PAH". Det afspejler også metoden som forsyninger anvender ift. vurdering af slamkvaliteten på et renseanlæg.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget.

Øget vejledning

Sammenfatning af høringssvar: Gentofte Kommune anmoder om, at Miljøstyrelsen udarbejder et værktøj til vurdering af relevante kilder ved forskellige typer udledninger, så spildevandsmyndigheden kan stille proportionelle krav til måleprogrammer over for ansøgere.

Gentofte Kommune anmoder derudover Miljøstyrelsen om, at der i forbindelse med fastsættelsen af nye miljøkvalitetskrav og udvidede vurderingsprogrammer udarbejdes en vejledning i, hvordan spildevandsmyndigheden skal vurdere på konsekvenserne ved at udlede vand, hvor PAH-koncentrationerne ligger under detektions- og/eller kvantifikationsgrænsen.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Miljøstyrelsen noterer ønskerne om vejledning, men emnerne er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget.

3.2. Spildevand påvirkning

3.2.1 Spildevand

Der er i alt modtaget 14 høringssvar, der omhandler *generelt spildevand - påvirkning*.

Der er modtaget 5 høringssvar fra følgende myndigheder: Esbjerg Kommune, Herning Kommune, Københavns Kommune, Roskilde Kommune, Tønder Kommune.

Der er modtaget 3 høringssvar fra følgende organisationer: Dansk Akvakultur producentorganisation, Dansk Industri, Spiras.

Der er modtaget 5 høringssvar fra erhvervsvirksomheder og 1 høringssvar fra privatperson.

Faktiske udledninger som ramme ved revision af tilladelser til akvakultur er reel afvikling af erhvervet over tid

Sammenfatning af høringssvar: Dansk Akvakultur producentorganisation mener, at de seneste fem års (faktiske) udledninger ikke kan udgøre rammen for udledningskvoten i fremtidige tilladelser, da dette vil være en reel afvikling af akvakulturerhvervet over tid.

Dansk Akvakultur producentorganisation er kritisk ift. den gældende opkøbsordning for dambrug, og anbefaler, at der fokuseres på sammenlægning og modernisering af dambrug, hvilket har en større klima- og miljøeffekt. Det anbefales i denne sammenhæng, at muligheden for at flytte udledninger inden for erhvervet styrkes.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Det bemærkes, at status- og baselineudledninger for alle punktkildetyper, herunder akvakultur, opgøres på baggrund af faktiske udledninger, fordi faktiske (baseline-)udledninger er udgangspunkt for fastlæggelse af evt. indsatsbehov, og at ikke udnyttede tilladelser eller godkendelser derfor kan give anledning til et øget indsatsbehov. Det bemærkes samtidig, at virksomheden kan udnytte den godkendte eller tilladte ramme til udledning.

Øvrige emner er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. Der henvises til sektorlovgivningen.

Hvordan indgår forskellige forureningskilder i belastningsopgørelsen

Sammenfatning af høringssvar: Københavns Kommune ønsker, at det fremgår mere tydeligt af plandokumentet, hvordan punktkildeudledninger indgår i belastningsopgørelsen. Den nuværende beskrivelse giver indtryk af, at punktkildeudledninger og diffuse udledninger indgår i belastningsopgørelsen med forskellige forudsætninger.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Der henvises til retningslinjer for udarbejdelse af vandområdeplaner 2021-2027 efter genbesøget, hvor det er beskrevet, hvordan diffuse udledninger og punktkildeudledninger er opgjort, og hvordan disse udledninger indgår i belastningsopgørelsen.

Justering af klimasikringsregler og ønske om virkemidler til at kompensere for merudledning

Sammenfatning af høringssvar: HOFOR bemærker, at de nuværende klimasikringsregler for forsyningsselskaberne (serviceniveau- og omkostningsbekendtgørelsen) justeres, så HOFOR får mulighed for at håndtere fremtidens større og voldsommere mængder regn.

HOFOR foreslår, at der skabes større klarhed om håndteringen af de udledninger, der stammer fra vandforsyningsaktiviteter. Det er uklart, hvilke virkemidler en vandforsyning har, hvis udledninger fra vandforsyningsaktiviteter forudsætter dispensation fra f.eks. indsatsprogrambekendtgørelsen. Desuden bør begrebet "merudledning af kvælstof" afklares nærmere i forbindelse med fornyelse af tilladelser til udledning eller bortledning. Når vand bortledes fra vandforsyningsaktiviteter, vil det ofte indeholde naturligt forekommende kvælstof, og hvis der ikke kan opnås dispensation for en sådan merudledning, fremgår det ikke, hvilke muligheder vandforsyningsselskabet så har for at kompensere.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget.

Kontrol med punktkilder bør prioriteres

Sammenfatning af høringssvar: Spiras bemærker, at der ved genopretning af Augustenborg Fjord (id: 105) bør prioriteres kontrol med punktkilder.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget, men styrelsen kan oplyse, at tilsyn med punktkilder er omfattet af sektorlovgivningen for spildevand.

Manglende visning af kølevandsudledning

Sammenfatning af høringssvar: En erhvervsvirksomhed ønsker, at en kølevandsudledning vises på MiljøGIS.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Det kan oplyses, at der er medtaget udledninger, herunder kølevandsudledninger, i MiljøGIS for genbesøget, der var registreret i PULS i 2021.

Opdatering af administrationsgrundlag for meddelelse af udledningstilladelser

Sammenfatning af høringssvar: Dansk Industri bemærker, at det haster med at offentliggøre et revideret administrationsgrundlag for udledninger fra renseanlæg og overløb.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. Der henvises til sektorlovgivningen for spildevand.

Spildevand skal renses til drikkevandskvalitet

Sammenfatning af høringssvar: En privatperson mener, at spildevand fra renseanlæg skal renses til drikkevandskvalitet. Derudover mener privatpersonen, at tilsyn på renseanlæg skal udliciteres til private firmaer, og at kommuner med renseanlæg, der ikke overholder krav, skal kunne sættes under statslig administration.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget.

Vejledning i at finde baselineudledninger fra punktkilder

Sammenfatning af høringssvar: Roskilde Kommune efterspørger en vejledning til at finde status- og baselineudledninger fra punktkilder i MiljøGIS, samt en beskrivelse af den metode, der er anvendt til at beregne status- og baselineudledninger fra punktkilder. Roskilde Kommune anbefaler, at der anvendes de nyeste indberetninger for regnbetingede udledninger i PULS, fordi kvaliteten af data er forbedret efter 2021.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Det bemærkes, at beregningsmetoder for status- og baselineudledninger for punktkilder er angivet i retningslinjer for udarbejdelse af vandområdeplaner 2021-2027 efter genbesøget. Retningslinjerne angiver desuden en vejledning i at finde status- og baselineudledninger for specifikke punktkilder i MiljøGIS for genbesøget. Det er blevet besluttet, at statusudledninger i forslag til genbesøget er opdateret til og med 2021. Data efter 2021 vil indgå i vandområdeplanerne for fjerde planperiode.

Ændringer i renseanlægsstrukturen i et forsyningsområde

Sammenfatning af høringssvar: Esbjerg Kommune oplyser, at der på lang sigt er planer om at nedlægge Gørding Renseanlæg og Bramming Nord Renseanlæg, og at spildevandet herfra ledes til Esbjerg Øst Renseanlæg samt at nedlægge Gelstedbro Renseanlæg, og at spildevandet herfra ledes til Ribe Renseanlæg. DIN Forsyning oplyser, at Sig Renseanlæg, Nordenskov Renseanlæg, Agerbæk Renseanlæg og Hostrup Renseanlæg forventes nedlagt, og at spildevandet vil blive afskåret til Skovlund Renseanlæg inden udgangen af 2027.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Det bemærkes, at i 2024 oplyste DIN Forsyning styrelsen om, at

centraliseringen omkring Skovlund Renseanlæg ikke ville blive gennemført inden udgangen af 2027. Statusudledninger fra de berørte renselanlæg er derfor i forslag til genbesøget blevet videreført som forventede baselineudledninger i 2027.

Ændringer i udledninger fra dambrug i PULS efter 2021

Sammenfatning af høringssvar: Herning Kommune oplyser, at ferskvandsdambrugene Nybro Mølle dambrug, Barslund klækkeri, Stavlund dambrug, Vesterkrog Dambrug, Sdr. Karstoft Fiskeri er nedlagt, og at de vises i MiljøGIS.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Det bemærkes, at MiljøGIS for genbesøget viser ferskvandsdambrug i PULS i 2021.

Ændringer i udledninger i PULS efter 2021

Sammenfatning af høringssvar: Tønder Kommune oplyser, at spildevand fra Arla Foods blev tilsluttet Branderup Renseanlæg i 2023, og at den viste udledning fra Arla Foods i MiljøGIS ikke er korrekt.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Det bemærkes, at det er blevet besluttet, at statusudledninger i forslag til genbesøget er opdateret til og med 2021. Det betyder, at det er eksisterende udledninger i 2021, der vises i MiljøGIS for forslag til genbesøget. Data efter 2021 vil indgå i vandområdeplanerne for fjerde planperiode.

Ønske om at anvende tilladte rammer for næringsstofudledninger for akvakultur i baselineudledningen

Sammenfatning af høringssvar: En erhvervsvirksomhed anbefaler, at udledninger i vandområdeplanerne opgøres på baggrund af tilladte eller godkendte udledninger og ikke på baggrund af de faktiske udledninger, samt at indsatsbekendtgørelsen og den tilhørende vejledning opdateres i henhold til dette. Det bemærkes, at de faktiske udledninger fra virksomhedens dambrug er reduceret med mellem 7 % og 42 % fra VP3 til genbesøget, og at de faktiske udledninger fra virksomhedens havbrug er reduceret med 35 % fra VP3 til genbesøget. Erhvervsvirksomheden ser denne reduktion i udledningerne som en reel reduktion i virksomhedens produktionsmuligheder.

Erhvervsvirksomheden anbefaler, at muligheden for at flytte udledninger fra dambrug inden for samme vandområde også skal omfatte havbrug, og at der i vandområdeplanernes beregningsgrundlag tages højde for ombygning, sygdom og omlægning m.v.

Erhvervsvirksomheden mener desuden, at der bør foretages en økonomisk vurdering af konsekvenserne for akvakulturerhvervet ved vandområdeplanernes anvendelse af faktiske udledninger frem for tilladte eller godkendte udledninger.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Det bemærkes, at status- og baselineudledninger for alle punktkildetyper, herunder akvakultur, opgøres på baggrund af faktiske udledninger, fordi faktiske (baseline-)udledninger er udgangspunkt for fastlæggelse af evt. indsatsbehov, og at ikke udnyttede tilladelser eller godkendelser derfor kan give anledning til et øget indsatsbehov. Det bemærkes samtidig, at virksomheden kan udnytte den godkendte eller tilladte ramme til udledning. De faktiske udledninger opgøres for de fleste punktkilder, herunder akvakultur, som et gennemsnit over fem år for at imødekomme årlige variationer i udledninger.

Øvrige emner er ikke genstand for høringen jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. Der henvises til sektorlovgivningen.

Sammenfatning af høringssvar: En erhvervsvirksomhed anbefaler, at udledninger i vandområdeplanerne opgøres på baggrund af tilladte eller godkendte udledninger og ikke på baggrund af de faktiske udledninger, samt at indsatsbekendtgørelsen og den tilhørende vejledning opdateres i henhold til dette.

Erhvervsvirksomheden anbefaler, at muligheden for at flytte udledninger fra dambrug inden for samme vandområde også skal omfatte havbrug. Erhvervsvirksomheden mener endvidere, at der bør foretages en økonomisk vurdering af konsekvenserne for akvakulturerhvervet ved vandområdeplanernes anvendelse af faktiske udledninger frem for tilladte eller godkendt udledninger.

Erhvervsvirksomheden anbefaler desuden, at de danske myndigheder følger den generelle strategi forankret i EU om en positiv udvikling af akvakultur-produktionen på landbaserede opdræts-anlæg og på havbrug.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Det bemærkes, at status- og baselineudledninger for alle punktkildetyper, herunder akvakultur, opgøres på baggrund af faktiske udledninger, fordi faktiske (baseline-)udledninger er udgangspunkt for fastlæggelse af evt. indsatsbehov, og at ikke udnyttede tilladelser eller godkendelser derfor kan give anledning til et øget indsatsbehov. Det bemærkes samtidig, at virksomheden kan udnytte den godkendte eller tilladte ramme til udledning.

Det bemærkes, at havbrug indgik i Second Opinion af kvælstofindsatsen, og herunder analysen af økonomi/omkostningseffektivitet af virkemidler. Der henvises til resultater af Second Opinion, Fase II - Styrket modelgrundlag.

Øvrige emner er ikke genstand for høringen. jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. Der henvises til sektorlovgivningen.

Ønske om at anvende tilladte rammer for næringsstofudledninger for akvakultur i baselineudledningen

Sammenfatning af høringssvar: En erhvervsvirksomhed anbefaler, at udledninger i vandområdeplanerne opgøres på baggrund af tilladte eller godkendte udledninger og ikke på baggrund af de faktiske udledninger, samt at indsatsbekendtgørelsen og den tilhørende vejledning opdateres i henhold til dette. Dette begrundes med, at opgørelse af faktiske udledninger som et femårigt gennemsnit ikke tager højde for årlige udsving som følge af ombygninger, udsving i vejrforhold og ændret afsætning. Erhvervsvirksomheden bemærker desuden, at der er risiko for tilstandsforringelse, hvis spændet mellem den faktiske udledning og den godkendte eller tilladte udledning udnyttes.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Det bemærkes, at status- og baselineudledninger for alle punktkildetyper, herunder akvakultur, opgøres på baggrund af faktiske udledninger, fordi faktiske (baseline-)udledninger er udgangspunkt for fastlæggelse af evt. indsatsbehov, og at ikke udnyttede tilladelser eller godkendelser derfor kan give anledning til et øget indsatsbehov. Det bemærkes samtidig, at virksomheden kan udnytte den godkendte eller tilladte ramme til udledning. De faktiske udledninger opgøres for de fleste punktkilder, herunder akvakultur, som et gennemsnit over fem år for at imødekomme årlige variationer i udledninger. Øvrige emner er der ikke bemærkninger til.

3.2.2 Regnbetingede udledninger

Der er i alt modtaget 11 høringssvar, der omhandler *regnbetingede udledninger - påvirkning*.

Der er modtaget 7 høringssvar fra følgende myndigheder: Ballerup Kommune, Faxe Kommune, Gladsaxe Kommune, Københavns Kommune, Randers Kommune, Rudersdal Kommune, Solrød Kommune.

Der er modtaget 1 høringssvar fra følgende organisation: KL.

Der er modtaget 3 høringssvar fra erhvervsvirksomheder.

Baselineudledningen fra regnbetingede overløb i en kommune er for lav

Sammenfatning af høringssvar: Randers Kommune bemærker, at baselineudledninger fra regnbetingede overløb i genbesøget er reduceret med 37 % kvælstof og 70 % fosfor. Det er sket på baggrund af, at Randers Kommune meddelte Miljøstyrelsen i 2020, at der var en forventning om 70 % reduktion i vandmængden fra regnbetingede overløb i tredje planperiode. Randers Kommune mener, at forventningen var for optimistisk.

Randers Kommune vil gerne have bekræftet sin opfattelse af, at deres reduktion i udledninger fra regnbetingede overløb kan anvendes til at imødegå merudledninger fra f.eks. byudvidelse.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Det er noteret, at baselineudledninger fra regnbetingede overløb i Randers Kommune er for lave i forhold til kommunens forventninger. Der vil blive taget stilling til baselineudledninger fra regnbetingede overløb i vandområdeplanerne 2027-2033 (VP4).

Det kan endvidere oplyses, at råderum til merudledninger kun kan opstå ved at reducere udledninger yderligere ift. baselineudledninger og evt. indsatsudledninger, dvs. udledninger efter gennemført indsats.

Der er fejl i påvirkninger fra flere regnbetingede udledninger i vores forsyningsområde

Sammenfatning af høringssvar: Novafofos gør opmærksom på, at der er fejl i påvirkningen fra regnbetingede udledninger i en del af deres forsyningsområde.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Det kan oplyses, at MiljøGIS for forslag til genbesøget viser regnbetingede udledninger, der var registreret i PULS i 2021. Novafofos opfordres til at opdatere PULS med korrekte data.

Der mangler en regnbetinget udledning på værket

Sammenfatning af høringssvar: En erhvervsvirksomhed oplyser, at der i MiljøGIS for genbesøget mangler en regnbetinget udledning fra Herningeværket.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Det kan oplyses, at MiljøGIS for genbesøget viser regnbetingede udledninger i PULS i 2021.

Der mangler et regnbetinget overløb i oplandet til søen

Sammenfatning af høringssvar: Gladsaxe Kommune oplyser, at der er regnbetingede overløb i oplandet til Bagsværd Sø, der ikke er vist i MiljøGIS.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Det kan oplyses, at MiljøGIS for forslag til genbesøget viser regnbetingede udledninger, der var registreret i PULS i 2021.

Hvad skal oplysninger om bassiner ved regnbetingede udledninger bruges til

Sammenfatning af høringssvar: Københavns Kommune vil gerne vide, hvad oplysninger om antal bassiner ved regnbetingede udledninger i plandokumentets kapitel 3 anvendes til.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Det bemærkes, at tabel 3.12-3.16 i forslag til genbesøget alene har karakter af information.

Ingen indsatser på regnbetingede overløb i vores forsyningsområde

Sammenfatning af høringssvar: Novafos gør opmærksom på, at der ikke er udpeget nye indsatser på regnbetingede overløb i oplande til vandløb i deres forsyningsområde.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget, men styrelsen kan oplyse, at der ikke er fastlagt nye indsatser på regnbetingede overløb i oplande til vandløb i indsatsbekendtgørelsen for vandområdeplanerne 2021-2027 efter genbesøget.

Opdatering af PULS efter 2021

Sammenfatning af høringssvar: Solrød Kommune oplyser, at regnbetingede udledninger er blevet opdateret i PULS, og at de fleste opdateringer ikke indgår i genbesøget, fordi opdateringen er sket efter 2021. En enkelt udledning var ikke oprettet i PULS, men det er den nu. Derudover forventes nye udledninger fra nye kloakoplande.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Det bemærkes, at det er blevet besluttet, at statusudledninger i forslag til genbesøget er opdateret til og med 2021. Data efter 2021 vil indgå i vandområdeplanerne for fjerde planperiode.

Retningslinjer for nedsivningstilladelser

Sammenfatning af høringssvar: KL opfordrer staten til at udarbejde tydelige retningslinjer med eksempler og værktøjer til kommunerne, så kommunerne kan forvalte nedsivningstilladelser ansvarligt – uden at bringe grundvandet i fare og uden at komme i klemme mellem modstridende krav.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. Der henvises til sektorlovgivningen.

Ændringer i udledninger i PULS efter 2021

Sammenfatning af høringssvar: Faxe Kommune bemærker, at der fra 2020 har været fokus på at forbedre data i PULS for regnbetingede udledninger, men at disse forbedringer ikke fremgår af data i genbesøget.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Det bemærkes, at det er blevet besluttet, at statusudledninger i forslag til genbesøget er opdateret til og med 2021. Data efter 2021 vil indgå i vandområdeplanerne for fjerde planperiode.

Ændringer i udledninger i PULS efter 2021

Sammenfatning af høringssvar: Rudersdal Kommune oplyser, at kommunen har opdateret PULS med data for regnbetingede udledninger i 2024, og at der er ændringer ift. genbesøget.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Det bemærkes, at det er blevet besluttet, at statusudledninger i forslag til genbesøget er opdateret til og med 2021. Data efter 2021 vil indgå i vandområdeplanerne for fjerde planperiode.

Ønske om ændringer i baselineudledninger som følge af separatkloakering

Sammenfatning af høringssvar: Ballerup Kommune ønsker, at der som følge af planlagt separatkloakering indregnes ændringer i regnbetingede udledninger fra U22, U23, U24 og U25 i genbesøgets baselineudledning.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Det bemærkes, at det i 2024 var muligt at indmelde planlagte ændringer i regnbetingede udledninger med henblik på at medtage disse i genbesøgets baselineudledning, og at der i genbesøget ikke vil blive medtaget yderligere ændringer i baselineudledninger fra regnbetingede udledninger.

3.2.3 Ukloakerede ejendomme

Der er i alt modtaget 1 høringssvar, der omhandler *ukloakerede ejendomme - påvirkning* fra følgende organisation: Fair Spildevand.

Effekten af spildevandsindsatsen i vandløb

Sammenfatning af høringssvar: Fair Spildevand bemærker, at spildevandsindsatsen i spredt bebyggelse ikke har haft en effekt. Der henvises til, at det samlede økologiske miljømål kun er opfyldt i 510 km vandløb.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget, men styrelsen kan oplyse, at spildevandsindsatsen i spredt bebyggelse primært gennemføres for at opfylde miljømålet for smådyrsfaunaen i vandløb. Spildevandsindsatsen i spredt bebyggelse har haft væsentlig positiv indvirkning på opfyldelse af miljømål for smådyrsfaunaen i vandløb.

3.2.4 Renseanlæg

Der er i alt modtaget 5 høringssvar, der omhandler *renseanlæg - påvirkning*.

Der er modtaget 4 høringssvar fra følgende myndigheder: Gribskov Kommune, Varde Kommune, Vesthimmerland Kommune, Aarhus Kommune.

Der er modtaget 1 høringssvar fra erhvervsvirksomhed.

Antallet af renseanlæg i kommunen stemmer ikke

Sammenfatning af høringssvar: Gribskov Kommune oplyser, at antallet af renseanlæg i Gribskov Kommune i MiljøGIS ikke stemmer.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Det bemærkes, at MiljøGIS for forslag til genbesøget viser renseanlæg, der var registreret i PULS i 2021.

Baselineudledning fra renseanlæg i kystvandområde

Sammenfatning af høringssvar: Vesthimmerland Kommune oplyser, at Løgstør Renseanlæg ikke forventes nedlagt i 2027.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Det kan oplyses, at der i forbindelse med udarbejdelse af vandområde-

planerne for fjerde planperiode vil blive udarbejdet en status for centraliseringsprojekter for spildevandsrensning, der blev indarbejdet i baselineudledningen for VP3. Her vil der blive taget stilling til evt. justering af baselineudledninger fra renseanlæg.

Opgørelse af baselineudledninger er ikke repræsentativ

Sammenfatning af høringssvar: Aarhus Kommune gør opmærksom på, at baselineopgørelsen fra renseanlæg i perioden 2017-2021 er en kort tidsperiode og er ikke nødvendigvis repræsentativ for den faktiske drift med ændret vejrmønster. Det er et øjebliksbillede i de konkrete år, men Aarhus Kommune efterspørger en stillingtagen til, hvornår en periode er repræsentativ ift. meddelelse og revision af udledningstilladelser.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Det bemærkes, at opgørelsesperioden for baselineudledninger fra renseanlæg skal følge opgørelsesperioden for baselinebelastningen, hvorfor det er vanskeligt at udvide den nuværende femårige opgørelsesperiode for baselineudledninger for renseanlæg. Aarhus Kommunes bemærkning vil dog blive inddraget i styrelsens vurdering af fremtidige opgørelser af baselineudledninger fra renseanlæg.

Renseanlæggets kapacitet er større

Sammenfatning af høringssvar: Hillerød Forsyning oplyser, at den godkendte kapacitet på Skævinge Renseanlæg i MiljøGIS for genbesøget er angivet til 5140 PE, men at den korrekte kapacitet er 12000 PE.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Det kan oplyses, at de godkendte og dimensionerende kapaciteter er angivet til hhv. 5140 PE og 12000 PE i PULS i 2021, og at det er renseanlæggets godkendte kapacitet i 2021, der anvendes i vandområdeplanerne 2021-2027.

Renseanlæggets kapacitet er større

Sammenfatning af høringssvar: Hillerød Forsyning oplyser, at den godkendte kapacitet på HCR-Syd i MiljøGIS for genbesøget er angivet til 68000 PE, men at den korrekte kapacitet er 100000 PE.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Det kan oplyses, at den godkendte kapacitet på HCR-Syd er angivet til 68000 PE i PULS i 2021, og at det er renseanlæggets godkendte kapacitet i 2021, der anvendes i vandområdeplanerne 2021-2027.

Statusudledningen for vand fra et renseanlæg er for lav

Sammenfatning af høringssvar: Hillerød Forsyning oplyser, at statusudledningen for vand fra HCR-Syd er for lav i genbesøget.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Det kan oplyses, at statusudledninger for renseanlæg i 2021 i forslag til genbesøget er angivet som en middelværdi af årsvandmængder i perioden 2017-2021. Der henvises til retningslinjer for udarbejdelse af vandområdeplaner 2021-2027 efter genbesøget.

Ændringer i renseanlægsstrukturen i et forsyningsområde

Sammenfatning af høringssvar: Varde Kommune oplyser, at der på lang sigt er planer om at nedlægge Gørding Renseanlæg og Bramming Nord Renseanlæg, og at spildevandet herfra ledes til Esbjerg Øst Renseanlæg samt at nedlægge Gelstedbro Renseanlæg, og at spildevandet herfra ledes til Ribe

Renseanlæg. DIN Forsyning oplyser, at Sig Renseanlæg, Nordenskov Renseanlæg, Agerbæk Renseanlæg og Hostrup Renseanlæg forventes nedlagt, og at spildevandet vil blive afskåret til Skovlund Renseanlæg inden udgangen af 2027.

Miljøstyrelsen: Det bemærkes, at i 2024 oplyste DIN Forsyning styrelsen om, at centraliseringen omkring Skovlund Renseanlæg ikke ville blive gennemført inden udgangen af 2027. Statusudledninger fra de berørte rensesanlæg er derfor i forslag til genbesøget blevet videreført som forventede baselineudledninger i 2027.

3.3 Vandløb - påvirkning

Der er i alt modtaget 4 hørings svar, der omhandler *påvirkning af vandløb*.

Der er modtaget 1 hørings svar fra følgende myndighed: Aarhus Kommune.

Der er modtaget 3 hørings svar fra følgende organisationer: Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Sportsfiskerforbund, Limfjordsrådet.

Påvirkning af vandløb

Sammenfatning af hørings svar: Limfjordsrådet efterspørger større viden om forhold, der påvirker vandløb, herunder i forhold til bl.a. etablering af våd- og lavbundsprojekter med henblik på at undgå at vandløbenes tilstand ikke forringes.

Limfjordsrådet bemærker, at der mangler registrering af spærringer, at de savner en oversigt over fysiske påvirkninger, herunder vandløbsvedligeholdelse i WebGIS.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Der er i udkast til de opdaterede vandområdeplaner 2021-2027 fastlagt indsatser overfor de steder, hvor de fysiske forhold ud fra den foreliggende viden er årsag til manglende målopfyldelse. Der er imidlertid områder, hvor der mangler viden om bl.a. tilstand og årsager til manglende målopfyldelse i vandløb mv. For at sikre, at det videre vandplanarbejde håndteres så omkostningseffektivt som muligt, bliver der derfor igangsat en række udviklingsinitiativer i forhold til vandløb, bl.a. vidensopbygning om årsager til manglende målopfyldelse. Viser der sig et yderligere indsatsbehov som følge heraf eller som følge af ny viden om spærringer, der ikke tidligere er registreret, vil dette blive håndteret i forbindelse med kommende revisioner af vandområdeplaner.

I de tilfælde hvor styrelsen har modtaget nye oplysninger om f.eks. nye spærringer er disse oplysninger blevet registreret og indarbejdet i det omfang det kunnet godtgøres, at de er korrekte.

Øvrige emner er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for genbesøget. Der kan desuden bl.a. henvises til side 344 i høringsnotatet for vandområdeplanerne 2021-2027.

Sluser bør registreres som spærringer

Sammenfatning af hørings svar: Danmarks Sportsfiskerforbund mener, at sluser skal karakteriseres som spærringer.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. Der henvises til side 211-212 i høringsnotatet for vandområdeplanerne for 2021-2027.

Vandindvinding

Sammenfatning af høringssvar: Danmarks Naturfredningsforening finder, at udfordringer for vandløb ved indvinding af vand ved tørkesituationer forsat ikke er ordentlig behandlet, mens Aarhus Kommune savner en bedre og administrérbar metode end EQR til at vurdere indvindingens påvirkning af de små vandløb og vandløbsspidser.

Limfjordsrådet efterspørger større viden om vandindvinding med henblik på at undgå at vandløbenes tilstand forringes. Endvidere efterspørger Limfjordsrådet retningslinjer for omfanget af vandindvinding og et register for overfladevandindvinding.

Danmarks Naturfredningsforening anbefaler, at der laves yderligere analyser og fastlæggelse af retningslinjer der sikrer, at indvinding ikke hindrer opnåelse af miljømålene for vandløb og søer.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. Der kan desuden bl.a. henvises til side 273-274 i høringsnotatet for vandområdeplanerne 2021-2027.

3.4 Kystvande - påvirkning

Der er i alt modtaget 11 høringssvar, der omhandler *påvirkning af kystvande*.

Der er modtaget 1 høringssvar fra følgende myndighed: Morsø Kommune.

Der er modtaget 7 høringssvar fra følgende organisationer: Bæredygtigt Landbrug, Danmarks Sportsfiskerforbund, Fair Spildevand, Jysk Landboforening, Landbrug & Fødevarer, Limfjordsrådet, Tænketanken Hav.

Der er modtaget 2 høringssvar fra erhvervsvirksomheder og 1 høringssvar fra privatperson.

Aktivitetsszoner i MiljøGIS

Sammenfatning af høringssvar: En erhvervsvirksomhed kan ikke se vejledende aktivitetsszoner i MiljøGIS for genbesøget. Erhvervsvirksomheden ønsker, at alle virksomhedens havne registreres som aktivitetsszoner, og vises i MiljøGIS.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. Der henvises til s. 322-328 i "Høringsnotatet for vandområdeplanerne 2021-2027", hvor der er svaret på et lignende spørgsmål.

Andre presfaktorer end næringsstoffer

Sammenfatning af høringssvar: Danmarks Sportsfiskerforbund og Tænketanken Hav bemærker, at fysiske forstyrrelser som fiskeri med bundslæbende redskaber, klapning, bygge- og anlægsaktiviteter, råstofindvinding og kystfodring kan forringe marine økosystemers tilstand. Høringsparterne henviser til behovet for at vurdere og håndtere disse påvirkninger og understreger, at indsatsprogrammer bør tage højde for alle relevante presfaktorer og deres samlede effekter.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf.

høringsbrevet for høringen af genbesøget. Der henvises til projektet om "Andre presfaktorer end næringsstoffer og klimaforandringer", der er en del af grundlaget for vandområdeplanerne 2021-2027, og er opsummeret i DTU-rapporten "Andre presfaktorer end næringsstoffer og klimaforandringer – sammenfatning". For andre presfaktorer end næringsstoffer konkluderer projektet, at ud over slusedriften i Ringkøbing Fjord og Nisum Fjord, er det alene fiskeri med bundsløbende redskaber, som i konkrete vandområder kan have en betydende effekt på de biologiske kvalitetselementer, herunder effekt på dybdeudbredelsen af rodfæstede bundplanter. Dette håndteres ved, at Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø anbefaler, at der i det enkelte vandområde ikke fiskes med bundsløbende redskaber på lavere vanddybder, end hvad der svarer til miljømålsætningen for hovedudbredelsen af rodfæstede bundplanter, som fremgår af "Bekendtgørelse om overvågning af overfladevandets, grundvandets og beskyttede områders tilstand og om naturovervågning af internationale naturbeskyttelsesområder".

Anvendelse af bundfaunaindikatoren til beregning af målbelastning

Sammenfatning af høringssvar: Jysk Landboforening bemærker, at Kystvandråd Vadehavet anbefaler, at bundfaunaindikatoren med fordel også indgår i beregning af målbelastning og indsatsbehov.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø's bemærkninger: Det har hidtil ikke været muligt at identificere en entydig sammenhæng mellem bundfaunaindikatoren og næringsstofpåvirkningen, hvorfor bundfaunaindikatoren ikke indgår som en parameter i beregningen af kystvandenes målbelastninger i genbesøget.

Baselineelementer

Sammenfatning af høringssvar: Landbrug & Fødevarer bemærker, at der i den nye baseline-beregning er regnet med en væsentligt lavere årlig nedgang i landbrugsarealet end tidligere, hvilket skyldes at man i den nye opgørelse kun estimerer nedgangen ud fra de seneste fem års data (2017-2021). Høringsparten bemærker at dette er risikabelt og efterspørger forklaringer på dette samt uddybning af, om udtagning af jord til vedvarende energi/solcelleparker indgår i baseline-beregningen. Høringsparten gør desuden opmærksom på, at udbredelse af pyrolyseanlæg kan få effekt på baseline og at dette fremadrettet bør indregnes.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø's bemærkninger: Aarhus Universitet (AU) har stået for arbejdet med at opdatere baseline, som er beskrevet i den tekniske rapport "Opdatering af Baseline 2027" (TR295). Styrelsen henviser til rapporten hvor det beskrives at i baseline opgøres "det dyrkede areal med udgangspunkt i landbrugets indberetning til Landbrugsstyrelsen i forbindelse med ansøgning om EU-landbrugsstøtte", hvilket giver en årlig nedgang i det dyrkede areal på 2086 ha. Dette er en mindre nedgang end hvad der var "forudsat i den seneste baselinerapport", "hvor nedgang i det dyrkede areal var baseret på IFRO's fremskrivning". Ifh.t. solcelleanlæg har SEGES rejst samme problemstilling, hvilket er kommenteret af AU i notat af 3. juni 2024, hvoraf det bl.a. fremgår: "AU har ikke indarbejdet en potentiel effekt af solceller i Opdatering af baseline 2027, da det ikke har været muligt at få data for en forventning om areal med etablerede solcelleanlæg frem til 2027. Dette skyldes, at der ofte er en lang proces, fra et areal bliver udpeget til at have solceller, til at alle aftaler mellem energiselskaber, kommuner og landmænd er indgået, landbrugsarealer er taget ud af drift, og solcellerne er etableret". I samme notat er det for pyrolyseanlæg konkluderet, at "AU vurderer (som SEGES), at det er yderst usikkert, hvor mange anlæg der kan forventes i 2027. Knudsen (2024) har indregnet en effekt på 150 ton N i reduceret kvælstofudledning i tabel 7, svarende til 13-14 anlæg ifølge tabel 6. AU forventer, at betydeligt færre antal anlæg er taget i brug i 2027, og AU finder derfor ikke grundlag for at medregne en effekt". På den baggrund er effekten af solcelleanlæg og pyrolyseanlæg ikke medtaget i baseline. Baseline forventes opdateret i 2026.

Effekten af nitratkvælstof

Sammenfatning af høringssvar: Fair Spildevand efterlyser, at hypotesen om, at nitratkvælstof isoleret set er

skadeligt for det marine miljø, underkastes den naturvidenskabelige metode. Endvidere efterlyser Fair Spildevand fuldskalaforsøg i det marine miljø for at afklare effekten af nitratkvælstof.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. Der henvises til side 749-750 i høringsnotatet for vandområdeplanerne 2021-2027, hvor der er svaret på et lignende høringssvar.

Iltsvind

Sammenfatning af høringssvar: Bæredygtig Landbrug mener, at det er usagligt, når der er sket et fald på mere end 40 % i kvælstofudledningen fra landbruget siden 1990, men intensiteten i iltsvind er steget betydeligt de sidste år. Der ses derfor ikke en sammenhæng mellem landbrugets kvælstofudledninger og iltsvindsudbredelsen.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Der er en entydig og velbeskrevet årsagssammenhæng mellem udledningen af kvælstof og risikoen for forekomsten af iltsvind, som der refereres til i afsnit 3.2.2.1 om "Påvirkning af vandkvaliteten fra diffuse kilder med næringsstoffer og organisk stof" i genbesøget. Nutidige udledninger af kvælstof forklarer en del af den nutidige udbredelse af iltsvind, sammen med andre faktorer, herunder klimatiske faktorer, som skyldes klimaforandringer (se f.eks. kap. 6 i Aarhus Universitets-rapporten "Marine områder 2023"). Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø oplyser endvidere, at arealudbredelsen af iltsvind ikke er anvendt til dimensionering af indsatsbehovet overfor landbaserede kvælstoftilførsler i genbesøget.

Indsatsbehov og landbrugets kvælstofudledning

Sammenfatning af høringssvar: Bæredygtigt Landbrug henviser til data fra LOOP-oplandene og beregner herfra, at landbruget står for en kvælstofudledning på 20.800 ton N pr. år. Ved et reduktionskrav på 13.208 ton (572 ton fra renseanlæg fratrukket), svarer det til at landbruget skal reducere 64 % af sin udledning.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Indsatsbehovet er opgjort på baggrund af et fagligt grundlag, der løbende opdateres og forbedres med nyeste viden og nyeste tilgængelige data. Senest er den overordnede tilgang til opgørelsen af indsatsbehovet gennemgået i 'Evalueringsrapport af det faglige grundlag for kvælstofindsatsen' i afrapportering af Second Opinion. På landsplan er opgjort at udledningen samlet er ca. 55.800 ton N/år, hvoraf størstedelen af den landbaserede kvælstoftilførsel (ca. 70 %) stammer fra åbne dyrkede arealer. En reduktion af den del af kvælstoftilførslen, der i dag kommer fra bl.a. dyrkede arealer er således nødvendig for at opnå tilstrækkelig kvælstofreduktion og derved danne grundlag for god økologisk tilstand i kystvandene.

Kildefordeling af kvælstofudledningen

Sammenfatning af høringssvar: En privatperson påpeger, at udledning af fosfor og kvælstof fra overløb er værre for miljøet end bidrag fra landbruget, da landbrugets bidrag kommer som udvaskning i det sene efterår og den tidlige vinter, hvor der ikke er betydende algevækst, mens bidraget fra spildevand er konstant over året.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: På landsplan stammer størstedelen af den landbaserede kvælstoftilførsel (ca. 70 %) fra åbne dyrkede arealer, mens kun en mindre del (ca. 10 %) stammer fra punktkilder, som f.eks. renseanlæg, og de sidste 20 % er naturligt baggrundsbidrag. En reduktion af den del af kvælstoftilførslen, der i dag kommer fra bl.a. dyrkede arealer er således nødvendig for at opnå tilstrækkelig kvælstofreduktion og derved danne grundlag for god økologisk tilstand i kystvandene. Der er en stor usikkerhed knyttet til de beregnede sæsonækvivalenter. Anvendelsen af sæsonækvivalenter blev gennemarbejdet i Second Opinion, og baseret derpå er der ikke fundet grundlag for at

indregne sæsonækvivalenter i indsatsberegningerne. Som en del af den grønne trepart er der sket en mere lokal forankring, hvor der er nedsat lokale grønne treparter, der skal udarbejde omlægningsplaner, og gennem kystvandrådene bliver det muligt at foreslå alternative indsatser til den lokale vandplanlægning.

Koordinering af arealomlægning med øvrige tiltag

Sammenfatning af høringssvar: Morsø Kommune peger på, at indsatser for arealomlægning bør koordineres med øvrige tiltag, så de ikke modarbejder hinanden. Der henvises her til forholdene i Limfjorden.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: For Limfjorden er der oprettet to kystvandråd, hhv. ét for Thisted Bredning og ét for den centrale del af Limfjorden, hvor begge arbejder med at tænke i helhedsplaner. I maj 2024 kom der en "akutpakke til forbedring af vandmiljøet", hvor "Helhedsprojekt Simested Ådal" blev udpeget og dette resulterede i en helhedsplan, der indebærer at nedlægge flere dambrug samt at genskabe hele Simested Ådal fra udspring til udløb i Hjarbæk Fjord.

Mulighed for at flytte havbrug

Sammenfatning af høringssvar: Landbrug & Fødevarer ønsker, at der gives mulighed for at sammenlægge og flytte havbrugsanlæg til fx mere robuste vandområder. Det vil være til gavn både for det kystnære havmiljø og for akvakulturerhvervet.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. Der henvises til sektorlovgivningen for spildevand.

Opgørelse af dræning

Sammenfatning af høringssvar: Jysk Landboforening bemærker at Kystvandrådet for Vadehavet anbefaler, at der er behov for en bedre opgørelse af dræningen i oplandet til Vadehavet, fordi dræning er en vigtig transportvej og har betydning for valg og placering af virkemidler.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Dræning har betydning for transport og omsætning af kvælstof. Ved udarbejdelse af kvælstof-retentionskortet er lavet beregninger af andelen af vand og kvælstof, der transporteres via dræn. Det kan kræve omfattende analyser at estimere drænenes funktion og afledningsevne i marken til nærliggende vandløb, men det lokale Kystvandråd har mulighed for at igangsætte aktiviteter, der kan bidrage til en bedre lokal viden om drænforholdene.

Organisk stof i sedimentet

Sammenfatning af høringssvar: Limfjordsrådet mener, at for at nå målopfyldelse i Limfjorden er det nødvendigt, at en betydelig del af det organiske stof, som gennem mange års eutrofiering er ophobet i sedimentet, reduceres betydeligt. Limfjordsrådet mener, at den næringsstofmængde, der undslipper sedimentet, kan være betydelig, og at disse puljers betydning for næringsstoffodynamik og primærproduktion i Limfjordens delvandoplande bør undersøges nærmere.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Betydningen af frigivelsen af næringsstoffer fra havbunden, som også kaldes intern belastning, indgår sammen med andre belastningskilder i modelberegningerne for Limfjorden.

Der er til Limfjorden beregnet et indsatsbehov overfor landbaseret næringsstofftilførsel i genbesøget, som skal indfris i de kommende år. Når den landbaserede næringsstoffbelastning til Limfjorden falder, vil produktionen af planteplankton og mængden af organisk materiale, som tilføres havbunden også falde,

hvilket vil medføre lavere iltforbrug og næringsstoffrigivelse fra havbunden. Reduceret næringsstofbelastning til Limfjorden vil også medføre forbedrede iltforhold ved havbunden, hvilket vil reducere den interne belastning af især fosfor.

Når indsatsbehovet til Limfjorden er indfriet, forventes det, at iltforbruget og næringsstoffrigivelsen fra havbunden vil nå et niveau, som svarer til god økologisk tilstand.

Påvirkning fra andre lande

Sammenfatning af høringssvar: En erhvervsvirksomhed peger på, at det er vanskeligt at opnå god økologisk tilstand i de indre danske farvande, fordi de påvirkes af internationalt vand fra området omkring Bornholm, hvor miljøtilstanden allerede er forringet som følge af udledninger fra andre lande.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Det er korrekt, at miljøtilstanden i de indre danske farvande påvirkes af næringsstofudledningen fra danske oplande, samt næringsstofførslen fra større regionale oplande (herunder udenlandske oplande) og atmosfæren. Dette er der taget højde for i metoden, som anvendes til beregning af kvælstofmålbekæmpelser, idet der er indregnet forudsætninger om, at næringsstofpåvirkningen fra andre lande og atmosfæren nedbringes markant i forhold til nutidige niveauer. Der henvises til DHI-rapporten "Application of the Danish EPA's Marine Model Complex and Development of a Method Applicable for the River Basin Management Plans 2021-2027 - Conceptual Method for Estimating Maximum Allowable Inputs".

Sammenhæng mellem ålegræssets dybdegrænse og kvælstofudledning

Sammenfatning af høringssvar: Bæredygtigt Landbrug mener ikke, at der er sammenhæng mellem ålegræssets dybdegrænse og landbrugets kvælstofudledning. Bæredygtigt Landbrug påpeger, med henvisning til DCE, at ålegræsset er påvirket af en kombination af stressfaktorer, hvor eutrofiering, trawling og opvarmning nævnes som centrale.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. Der henvises til rapporten "Second opinion - Evaluering af det faglige grundlag for kvælstofindsatsen" hvor det fremgår, at danske og internationale eksperter ifm. med Second Opinion har vurderet, at den danske metode til opgørelse af kvælstofindsatsbehov er robust og bygger på fagligt velfunderede valg og antagelser.

3.5 Grundvand - påvirkning

Der er i alt modtaget 5 høringssvar, der omhandler *påvirkning af grundvand*.

Der er modtaget 1 høringssvar fra følgende organisation: Bæredygtigt Landbrug.

Der er modtaget 2 høringssvar fra erhvervsvirksomhed og 2 høringssvar fra privatpersoner.

Beskyttelseszoner omkring vandboringer

Sammenfatning af høringssvar: En privatperson ønsker, at der udlægges dyrknings-, sprøjtnings- og gødskningsfri zoner på min. 100 m omkring alle vandboringer gennem opkøb eller ekspropriation. Det er ønsket, at områderne indenfor disse beskyttelseszoner skal ejes af de enkelte vandværker, som også skal være myndighed med pligt til at sikre overholdelse af de foreslåede begrænsninger på anvendelsen.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf.

høringsbrevet for høringen af genbesøget. Der kan i øvrigt henvises til reglerne om boringsnære beskyttelsesområder, som er forankret i Miljø- og Ligestillingsministeriet.

Grundvandsforekomster i ukendt kemisk tilstand og kilder til forurening af grundvandet

Sammenfatning af høringssvar: Bæredygtigt Landbrug bemærker, at grundvandets kemiske tilstand generelt vurderes ukendt for tilstandsvurdering for pesticider og nitrat, og mener desuden af betegnelsen "miljøfremmede stoffer" er mere fagligt konkret end betegnelsen "pesticider". Bæredygtigt Landbrug bemærker desuden, at de stoffer der måles for i NOVANA's grundvandsovervågningen er nedbrydningsprodukter blandt andet fra pesticider, men en stor del af dem stammer fra træbeskyttelse, gamle lodspladser mm. Bæredygtigt Landbrug mener også, at ukendte lossepladser og diffus brug af trykimprægnering kan udgøre en risiko for grundvandet. På den baggrund foreslås, at indsatsen i forhold til pesticider bør være på grundig kildeopsporing fremfor på landmandens anvendelse af godkendte pesticider. Bæredygtigt Landbrug finder desuden deres gennemgang af overensstemmelse mellem EU-retten og den danske implementering problematisk.

Bæredygtigt Landbrug finder, at den danske implementering af EU-retten, stiller ekstraordinære og bebyrdende krav til lovlig og godkendt anvendelse af sprøjtemidler uanset jordtype. Bæredygtigt Landbrug bemærker endvidere, at den måde man udvælger og udskifter borer, der måles i, muligvis er begrundet med større chancer for fund af nitrat, men at dette ikke giver et repræsentativt billede af forekomsten.

Bæredygtigt Landbrug bemærker endeligt, at beskyttelsen af grundvandet rammer forkert, da naturligt forekommende stoffer som nikkel og arsen er langt mere sundhedsskadelige end landbrugets brug af sprøjtemidler og foreslår, at en indsats må være rensning af drikkevand særligt i forhold til arsen.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø's bemærkninger: Styrelsen bemærker, at den generelle kemiske tilstand for pesticider og nitrat er blevet opdateret til den genbesøget, idet der er foretaget en gruppering af grundvandsforekomster i for netop disse stoffer. Formålet med grupperingen har netop været at nedbringe antallet af grundvandsforekomster i ukendt tilstand.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø bemærker, at "miljøfremmede stoffer" dækker alle typer stoffer, der ikke optræder naturligt i miljøet, mens pesticider kun udgør en delmængde af disse, som omfatter plantebeskyttelsesmidler og biocidholdige produkter. Betegnelsen "pesticider" er derfor den fagligt korrekte term.

Styrelsen bemærker desuden, at vandrammedirektivets formål blandt andet er at sikre god kemisk tilstand i alt grundvand. Det gælder for alle miljøfarlige forurenende stoffer, som skyldes menneskelige aktiviteter herunder også stoffer som nikkel og arsen, som både kan findes naturligt, og som kan skyldes menneskelige aktiviteter. Vandrammedirektivet tillader således ikke, der foretages en prioritering indenfor de enkelte stoffer, men at der for alle stoffer skal sikres god kemisk tilstand. Ved vurderingerne af grundvandsforekomsternes generelle kemiske tilstand for pesticider indgår alle pesticidstoffer, der er fundet i borerindtagene i grundvandsforekomsterne indenfor den afgrænsede tidsperiode, som tilstandsvurderingerne dækker. Da tilstandsvurderingen skal beskrive graden af påvirkning af grundvandet med pesticider i forhold til den aktuelle tidsperiode, skal alle fundne pesticidstoffer indgå, herunder både godkendte og udfasede pesticider. Der skelnes mellem godkendte og udfasede pesticider, når der skal fastsættes indsatser og/eller angives undtagelser for manglende målopfylde, hvor indsatsen f.eks. allerede er gennemført for stoffer, som er udfasede.

Det fremgår af vandrammedirektivets formål (artikel 1), at der skal fastlægges en ramme for beskyttelse af grundvand som sikrer en progressiv reduktion af forureningen af grundvandet og forhindrer en yderligere forurening. Indsatser skal således sikre mod forurening af selve grundvandsforekomsterne, hvorfor det ikke vil være tilstrækkeligt, at grundvandet renses for forurenende stoffer efter oppumpning. I medfør herfra vil Danmark også være forpligtet til at iværksætte eventuelle indsatser i forhold til lovlige og i dag godkendte sprøjtemidler, såfremt disse er årsag til, at der ikke kan opnås målopfylde i en grundvandsforekomst.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø bemærker, at der til tilstandsvurderingen for nitrat (som for alle andre stoffer) anvendes alle tilgængelige kemiske vandanalyser for nitrat fra alle borer i Danmark tilgængelige i Den nationale boringsdatabase (Jupiter), såfremt boringsindtagene kan knyttes til en grundvandsforekomst. Dette gøres for at få den bedste mulige dækning af grundvandsforekomsternes indhold af nitrat.

Mulige konsekvenser af fastsættelse af tærskelværdi for PFAS-4 i grundvand

Sammenfatning af høringssvar: En erhvervsvirksomhed støtter, at definitionen af "sum af PFAS" udvides til 22 stoffer, så der skabes overensstemmelse med drikkevandskriterierne. Derimod frarådes indførelsen af den meget lave tærskelværdi på 0,002 µg/L for summen af fire PFAS-stoffer (PFOA, PFOS, PFNA og PFHxS), da den vurderes urealistisk at overholde. Erhvervsvirksomheden påpeger, at PFAS er vidt udbredte og svært nedbrydelige stoffer, og at oprensning er teknisk og økonomisk urealistisk i stor skala. En så lav grænseværdi kan derfor medføre uforholdsmæssige krav til oprensning, restriktioner på regn- og vejvandsnedsivning samt vanskeligheder for forvaltningen af grundvandsforekomster, især i bynære områder.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø's bemærkninger: Styrelsen bemærker, at de i "Miljømålsbekendtgørelsen efter genbesøget af vandområdeplanerne 2021-2027" fastsatte tærskelværdier ikke er anvendt til genbesøget, idet formålet med genbesøg af vandområdeplan 2021 – 2027 var, at der på baggrund af ny viden fra udviklingsinitiativerne, skulle besluttes, hvordan det resterende kvælstofindsatsbehov håndteres ift. indsatsen til kystvande. Tilstandsvurderingerne for grundvandsforekomsterne er derfor ikke opdateret i forhold til nye data eller nye tærskelværdier. De nye tærskelværdier for PFAS-4 og PFAS-22 i grundvand er fastsat på baggrund af ændrede kravværdier til drikkevand for indhold af PFAS ifølge drikkevandsbekendtgørelsen (gældende fra bekendtgørelse nr. 504 af 14. maj 2023). De nye tærskelværdier for PFAS-4 og PFAS-22 i grundvand forventes anvendt til vurdering af kemisk risiko og tilstand til den kommende vandområdeplan 2027-2033. Udledning af PFAS-stoffer til miljøet er generelt en udfordring. Da grundvandet i Danmark anvendes til drikkevand, er det vigtigt at sikre mod yderligere påvirkning fra PFAS-stoffer. Fastsættelse af en tærskelværdi for PFAS-4 er med henblik på at vurdere den kemiske tilstand og iværksætte foranstaltninger med henblik på at vende opadgående tendenser i koncentrationer af stofferne i grundvandsforekomsterne.

Mulige konsekvenser af ændrede tærskelværdier for PFAS i grundvand

Sammenfatning af høringssvar: NOVAFOS bemærker, at skærpede tærskelværdier for PFAS fra tidligere PFAS 12 til tærskelværdier for hhv. PFAS 4 og PFAS 22 vil kunne give udfordringer i forbindelse med at opnå tilladelser til nedsivning af tag- og overfladevand, og at det kan udfordre forsyningernes mulighed for at håndtere regnvand omkostningseffektivt og i overensstemmelse med vandmiljømålene.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø's bemærkninger: Styrelsen bemærker, at de i "Miljømålsbekendtgørelsen efter genbesøget af vandområdeplanerne 2021-2027" fastsatte tærskelværdier ikke er anvendt til genbesøget, idet formålet med genbesøg af vandområdeplan 2021 – 2027 var, at det på baggrund af ny viden fra udviklingsinitiativerne, skulle besluttes, hvordan det resterende kvælstofindsatsbehov håndteres ift. indsatsen til kystvande. Tilstandsvurderingerne for grundvandsforekomsterne er derfor ikke opdateret i forhold til nye data eller nye tærskelværdier. De nye tærskelværdier for PFAS-4 og PFAS-22 i grundvand er fastsat på baggrund af ændrede kravværdier til drikkevand for indhold af PFAS ifølge drikkevandsbekendtgørelsen (gældende fra bekendtgørelse nr. 504 af 14. maj 2023). Tærskelværdier for PFAS-4 og PFAS-22 er fastsat med henblik på at vurdere den kemiske tilstand og iværksætte foranstaltninger med henblik på at vende opadgående tendenser i koncentrationer af stofferne i grundvandsforekomsterne. De nye tærskelværdier forventes anvendt til vurdering af kemisk risiko og tilstand til den kommende vandområdeplan 2027-2033.

Påvirkning fra vandindvinding på Hvidkilde Sø og Syltemæ Å

Sammenfatning af høringssvar: Patriotisk Selskab anfører på vegne af privatperson, at Svendborg Vandforsynings årlige indvinding på 900.000 m³ fra Hvidkilde-reservoiret bør reduceres, da oppumpningen mindsker vandtilførslen fra Hvidkilde Sø og forringer miljøtilstanden i Syltemæ Å. En planlagt reduktion til 350.000 m³ vurderes at kunne forbedre vandmiljøet betydeligt.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget.

4. Overvågning

4.1 Overvågningsprogrammet

Der er i alt modtaget 15 høringssvar, der omhandler *overvågningsprogrammet*.

Der er modtaget 9 høringssvar fra følgende myndigheder: Energinet, Esbjerg Kommune, Favrskov Kommune, Hedensted Kommune, Københavns Kommune, Mariagerfjord Kommune, Silkeborg Kommune, Svendborg Kommune, Aarhus Kommune.

Der er modtaget 4 høringssvar fra følgende organisationer: Danmarks Naturfredningsforening, Fair Spildevand, Limfjordsrådet, Tænk tanken Hav.

Der er modtaget 2 høringssvar fra erhvervsvirksomheder.

Inddragelse af DTU-Aqua fiskedata

Sammenfatning af høringssvar: Hedensted Kommune og Favrskov Kommune opfordrer til øget omfang af anvendelse af DTU-Aqua fiskedata.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. Der henvises til kapitel 5.2.1 i plandokumentet for vandområdeplanerne 2021-27 efter genbesøget samt side 346 i høringsnotatet for vandområdeplanerne 2021-2027.

Modellerede data

Sammenfatning af høringssvar: Mariagerfjord Kommune bemærker, at der efter genbesøget kun er 11 vandløbsstrækninger som opfylder miljømålet om god økologisk tilstand, og at resten er røget ud af mål-opfyldelse på baggrund af overskridelser af miljøkvalitetskrav for nationalt specifikke stoffer. Kommunen bemærker desuden, at den store reduktion skyldes modellerede resultater for miljøfarlige forurenende stoffer, og kommunen mener, at modellering er en forkert fremgangsmåde, der primært kan ses som en besparende foranstaltning som betyder, at den overvågningsopgave, som påligger staten, flyttes over på kommunerne.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Det nationale overvågningsprogram NOVANA er tilrettelagt med henblik på at tilvejebringe et generelt overblik over miljøtilstanden i vandområderne og følge udviklingen heri. Tilvejebringelse af et sådant generelt overblik forudsætter ikke, at der måles i hvert eneste overfladevandområde. Miljøstyrelsen skal bemærke, at muligheden for at benytte sig af gruppering og ekstrapolering af måleresultater til vurdering af tilstanden for overfladevandområder er beskrevet i EU's vejledning om overvågning angående implementeringen af vandrammedirektivet (EU guidance document no. 7, 2003).

Omfang og detaljeringsgrad af NOVANA-overvågningsprogrammet

Sammenfatning af høringsvar: En række høringsparter (Energinet, Silkeborg Kommune, Favrskov Kommune, Aarhus Kommune, Esbjerg Kommune, Limfjordsrådet, Tænk tanken Hav, Fair Spildevand og en erhvervsvirksomhed) har generelt givet udtryk for, at den nuværende overvågning af vandløb, søer og kystvande er utilstrækkelig, at der er vandområder i ukendt tilstand, samt at der er behov for at opprioritere overvågningen. Enkelte høringsparter bemærker, at tilstrækkelig overvågning er nødvendigt af hensyn til sikring af omkostningseffektive indsatser og arbejdet med opnåelse af miljømål.

Energinet opfordrer til, at der fastlægges konkrete acceptable niveauer for hvor mange vandområder som må være i ukendt tilstand.

En erhvervsvirksomhed opfordrer til at overveje, om andre aktører – kommuner, forsyninger, vidensinstitutioner og virksomheder – kan bidrage med viden hvor overvågningen i dag måtte være mangelfuld.

Fair Spildevand mener ikke at overvågningen lever op til kravene i overvågningsbekendtgørelsen, da der er ukendt tilstand og benyttes ældre data.

Tænk tanken Hav mener, at der i overvågningsregi særligt mangler viden om miljøfarlige stoffer både hvad angår sammenhængende dataserier såvel som at der aktuelt kun overvåges for forholdsvis få stoffer.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. Der henvises til side 331-332 i høringsnotatet for vandområdeplanerne 2021-2027.

Ufuldstændig overvågning for miljøfarlige forurenende stoffer (MFS) i marine vandområder

Sammenfatning af høringsvar: Københavns Kommune bemærker, at statens overvågning af marine vandområder stadig er ufuldstændig, herunder overvågningen i vandmatricen, og at det skaber, ud over at danne et ufuldstændigt grundlag for vurdering af tilstanden i vandområdet, risiko for ufuldstændige vurderinger i forbindelse med andre myndighedsafgørelser eller at mindre ansøgere ikke har ressourcerne til at opnå eksempelvis en udledningstilladelse.

Ligeledes bemærker Københavns Kommune, at det er dårlig ressourceudnyttelse hvis kildesporing skal foregå flere gange i samme opland på grund af den ufuldstændige overvågning, og at det er dårlig ressourceoptimering at igangsætte kildesporing inden der er et mere komplet billede af hvilke stoffer der er problematiske.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Det nationale overvågningsprogram, NOVANA, er tilrettelagt med henblik på at tilvejebringe et generelt overblik over miljøtilstanden i vandområderne og følge udviklingen heri. Tilvejebringelse af et sådant generelt overblik forudsætter ikke, at der måles i hvert eneste overfladevandområde eller at alle miljøfarlige forurenende stoffer måles i alle matricer. Overvågningen omfatter derfor ikke undersøgelser i forbindelse med konkrete udledninger, idet sådanne undersøgelser hører under miljømyndighedens ansvarsområde.

Utilstrækkelig overvågning af miljøfarlige forurenende stoffer (MFS)

Sammenfatning af høringsvar: Danmarks Naturfredningsforening bemærker, at der ikke udføres tilstrækkelig overvågning af miljøfarlige forurenende stoffer til at leve op til forpligtelserne i vandrammedirektivet.

Foreningen bemærker derudover, at ukendskab må føre til ukendt tilstand, dvs. ukendt tilstand for et enkelt miljøfarligt forurenende stof bør føre til ukendt kemisk tilstand for vandområdet, uanset kendskab til forekomst af andre stoffer.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Det nationale overvågningsprogram, NOVANA, er tilrettelagt med henblik på at tilvejebringe et generelt overblik over miljøtilstanden i vandområderne og følge udviklingen heri. Tilvejebringelse af et sådant generelt overblik forudsætter ikke, at der måles i hvert eneste overfladevandområde eller at alle miljøfarlige forurenende stoffer måles.

Øget overvågning af miljøfarlige forurenende stoffer (MFS)

Sammenfatning af høringssvar: Svendborg Kommune bemærker, at der er en generel mangelfuld viden om den kemiske tilstand i danske vandløb, og at der i stedet for modelleret data, udføres konkrete målinger for at sikre at viden er konkret og tilstrækkelig.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Det nationale overvågningsprogram NOVANA er tilrettelagt med henblik på at tilvejebringe et generelt overblik over miljøtilstanden i vandområderne og følge udviklingen heri. Tilvejebringelse af et sådant generelt overblik forudsætter ikke, at der måles i hvert eneste overfladevandområde. Miljøstyrelsen skal bemærke, at muligheden for at benytte sig af gruppering og ekstrapolering af måleresultater til vurdering af tilstanden for overfladevandområder er beskrevet i EU's vejledning om overvågning angående implementeringen af vandrammedirektivet (EU guidance document no. 7, 2003).

Øget overvågning af miljøfarlige forurenende stoffer (MFS)

Sammenfatning af høringssvar: Fair Spildevand mener, at Miljøstyrelsen ikke overholder overvågningsbekendtgørelsen idet der ikke måles for alle stoffer i alle vandområder. Derudover mener virksomheden, at modelleringen bør inkludere flere stoffer, og at det er problematisk at datagrundlaget til brug for modellerne ikke er blevet indsamlet for årtier siden, men først nu skal udvides.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Som anført i overvågningsbekendtgørelsen skal der ikke nødvendigvis overvåges for alle miljøfarlige forurenende stoffer, men for de prioriterede stoffer, der udledes i vandløbsoplandet eller deloplandet og andre forurenende stoffer (altså de nationalt specifikke stoffer), der udledes i betydelige mængder i vandløbsoplandet eller deloplandet. Ligeledes er NOVANA tilrettelagt med henblik på at tilvejebringe et generelt overblik over miljøtilstanden i vandområderne og følge udviklingen heri. Tilvejebringelse af et sådant generelt overblik forudsætter ikke, at der måles i hvert eneste overfladevandområde.

Overvågningen af miljøfarlige forurenende stoffer i overfladevand er i forbindelse med genbesøget blevet tilført yderligere ressourcer, herunder blandt andet for styrke datagrundlaget for udviklingen af modeller.

Øget overvågning af miljøfarlige forurenende stoffer (MFS)

Sammenfatning af høringssvar: Danmarks Naturfredningsforening konkluderer, at det er helt afgørende at de kæmpe videnshuller om tilstedeværelsen af miljøfarlige forurenende stoffer i vandmiljøet, som fremgik af Danmarks Naturfredningsforenings høringsbemærkninger til VP3, lukkes straks gennem en målrettet og tilstrækkeligt omfattende overvågningsindsats. En grundig kortlægning af tilstanden er en forudsætning for kildeopsporing og målrettet indsats.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Miljøstyrelsen kvitterer for bemærkningen, men emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget.

Øget overvågning af miljøfarlige forurenende stoffer (MFS)

Sammenfatning af høringssvar: Limfjordsrådet bemærker, at påvirkningen fra "Nationalt specifikke stoffer" er meget væsentlige på landsplan med overskridelser i de fleste vandområder. Mange af resultaterne er modellerede og Staten bør sætte fokus på yderligere undersøgelser og validering af påvirkningerne.

Derudover bemærkes det, at ud over at fastsætte miljømålene i vandområdeplanlægningen bør Staten også indarbejde tabeller med kravværdier for understøttende kvalitetselementer for både hydromorfologiske og fysisk-kemiske påvirkninger, samt miljøfarlige forurenende stoffer.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Miljøstyrelsen kvitterer for ønsket om øget overvågning, og noterer ønsket om at inkludere kravværdierne for miljøfarlige forurenende stoffer i vandområdeplanerne. Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø har desuden oplyst, at de er opmærksomme på fastlæggelse af grænseværdier for fysisk-kemiske og hydromorfologiske kvalitetselementer. Der forventes frem mod vandområdeplanerne 2027-2033 (VP4) at blive gennemført udviklingsarbejde med fokus herpå. Dette udviklingsarbejde forventes at kunne medføre fastsættelse af yderligere kravværdier i VP4.4.2 Overvågning i kystvande

4.2 Overvågning i kystvande

Der er i alt modtaget 6 høringssvar, der omhandler *overvågning i kystvande*.

Der er modtaget 4 høringssvar fra følgende myndigheder: Holstebro Kommune, Morsø Kommune, Svendborg Kommune, Aarhus Kommune.

Der er modtaget 2 høringssvar fra følgende organisationer: Jysk Landboforening, Limfjordsrådet.

Overvågning af næringsstoffer

Sammenfatning af høringssvar: Svendborg Kommune foreslår, at der foretages målinger og fastsættes krav til indholdet af næringsstoffer i vandløb ved udmundingen og i de nedstrøms liggende kystvandområder.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø's bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø bemærker, at det nuværende NOVANA-overvågningsprogram omfatter målinger af koncentrationer af næringsstoffer i både vandløb og kystvande, og at der allerede findes krav til, hvor mange næringsstoffer der må tilføres kystvandene, som er opsummeret i kystvandenenes målbelastninger.

Tilstrækkelig overvågning i alle kystvandområder

Sammenfatning af høringssvar: Holstebro Kommune bemærker, at den reviderede tilgang til opdeling af kystvandområder og fordeling af indsatser i vandområdeplanerne 2021-2027 i højere grad muliggør, at indsatser kan målrettes i forhold til det enkelte vandområde. Staten opfordres til, at overvågningsprogrammet understøtter dette, så det sikres, at overvågning af nødvendige kvalitetsparametre gennemføres i alle kystvandområder.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø's bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. Der er henvises til side 335-336 i høringsnotatet for vandområdeplanerne 2021-2027, hvor der er svaret på et lignende høringssvar.

Mangel på overvågningsdata på mindre skala

Sammenfatning af hørings svar: Aarhus Kommune finder, at der mangler data til at beskrive miljøtilstanden, som kan beskrive de reelle tilstande på mindre skala end for nuværende.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø bemærker, at jf. vandrammedirektivet skal tilstandsvurderinger i vandområdeplanerne foretages på vandområdeniveau. Der henvises i øvrigt til side 335 i høringsnotatet for vandområdeplanerne 2021-2027, hvor det fremgår, at den nuværende overvågning for kystvande generelt vurderes at leve op til kravene i vandrammedirektivet.

Flere målestationer i Vadehavet

Sammenfatning af hørings svar: Jysk Landboforening bemærker, at Kystvandrådet for Vadehavet anbefaler, at der opsættes flere målestationer i Vadehavet, da Vadehavet har relativt få overvågningsstationer ift. resten af Danmark.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. Der henvises til side 335 i høringsnotatet for vandområdeplanerne 2021-2027, hvor der er svaret på et lignende hørings svar.

Mere omfattende overvågning i Limfjorden

Sammenfatning af hørings svar: Morsø Kommune og Limfjordsrådet henstiller, at overvågningsprogrammet tilpasses den nye inddeling af kystvande i Limfjorden, så der sikres et tilstrækkeligt og repræsentativt datagrundlag for alle kvalitetslementer. Der efterlyses en mere omfattende og intensiv overvågning i samtlige vandområder, så der kan foretages en fyldestgørende tilstandsvurdering. Derudover anmoder høringsparterne om, at der også overvåges på lavere vand og indsamles viden om sedimentforhold.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Den nye opdeling af kystvande i Limfjorden blev gennemført til VP3, og der er ikke foretaget yderligere ændringer til genbesøget. Derfor er spørgsmål omkring opdelingen af vandområder i Limfjorden ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. I forhold til om der foretages tilstrækkelig overvågning i Limfjorden, bemærker Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø, at overvågningen og datagrundlaget er tilstrækkeligt til at miljøtilstanden kan vurderes i alle 8 vandområder i Limfjorden. For 6 kystvande i Limfjorden foreligger tilstandsvurderinger for alle tre biologiske kvalitetslementer, hhv. fytoplankton, rodfæstede bundplanter og bentiske invertebrater, som indgår i den samlede tilstandsvurdering. I to kystvande i Limfjorden er der ikke overvågning af bentiske invertebrater (hhv. Hjarbæk Fjord (ID 158) og Kaas Bredning og Venø Bugt (ID 233)), og derfor skal det understøttende kvalitetslement "iltforhold" inddrages i tilstandsvurderingen, hvis de øvrige kvalitetslementer viser, at der er god økologisk tilstand eller bedre. Der henvises i øvrigt til s. 335 i Høringsnotatet for vandområdeplanerne 2021-2027, hvor det fremgår, at den nuværende overvågning for kystvande generelt vurderes at leve op til kravene i vandrammedirektivet.

5. Tilstandsvurdering

5.1 Tilstandsvurdering generelt

Der er i alt modtaget 5 hørings svar, der omhandler *tilstandsvurdering generelt*.

Der er modtaget 3 høringssvar fra følgende myndigheder: Furesø Kommune, Odense Kommune, Randers Kommune.

Der er modtaget 1 høringssvar fra følgende organisation: Danmarks Naturfredningsforening.

Der er modtaget 1 høringssvar fra erhvervsvirksomhed.

Fastsættelse af miljømål med 3% kendt kemisk tilstand

Sammenfatning af høringssvar: En erhvervsvirksomhed stiller spørgsmål ved hvordan man kan fastsætte miljømål, når det kun er 3% af vandområder hvor kemisk tilstand er kendt.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøs bemærkninger: Vandrammedirektivet forpligter til at iværksætte foranstaltninger til beskyttelse, forbedring og restaurering af overfladevandområdet med henblik på at opnå god tilstand for alle kvalitetselementerne. Eventuel manglende viden om forekomst af miljøfarlige forurenende stoffer i et vandområde eller manglende overholdelse af miljøkvalitetskrav for et eller flere sådanne stoffer afskærer ikke forpligtelser til at iværksætte foranstaltninger over for øvrige påvirkninger af vandområdets tilstand.

Fejl i viste måledata for zink i Gudenåen

Sammenfatning af høringssvar: Der er i genbesøget angivet en indsats for "Opsporing af lokale kilder til forurenende stoffer i overfladevand". For Gudenåen er der i Randers Kommune angivet en opsporing for zink i oplandet. Når der ses på målinger for zink i station ved motorvejen i Gudenåen på strækningen, er der angivet målopfyldelse. Randers Kommune vil derfor bede staten om at vurdere på udpegningen.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Som Miljøstyrelsen har gjort opmærksom på via vandplandata så er der konstateret fejl i de udstillede måleresultater for miljøfarlige forurenende stoffer i overfladevand. Den bagvedliggende behandling af data, herunder konstatering af overskridelser og klassificering af tilstand er ikke berørt af fejlen.

Ikke tilstrækkelig overvågning af miljøfarlige forurenende stoffer

Sammenfatning af høringssvar: Virksomheden bemærker, at der ikke er foretaget tilstrækkelig overvågning af miljøfarlige forurenende stoffer. Derudover mener virksomheden ikke, at der er tilstrækkeligt datagrundlag til at kategorisere Jordrup bæk (010085) til at være i god kemisk tilstand.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Det nationale overvågningsprogram, NOVANA, er tilrettelagt med henblik på at tilvejebringe et generelt overblik over miljøtilstanden i vandområderne og følge udviklingen heri. Tilvejebringelse af et sådant generelt overblik forudsætter ikke, at der måles i hvert eneste overfladevandområde eller at alle miljøfarlige forurenende stoffer måles i alle matricer. Miljøstyren har på baggrund af modellering fastsat den kemiske tilstand i vandløbet som værende god.

Klassificering af vandløb og søers tilstand

Sammenfatning af høringssvar: Danmarks Naturfredningsforening mener, at klassificering af søers tilstand er i strid med vandrammedirektivet, da ikke alle relevante kvalitetselementer er indgået i grundlaget herfor. Danmarks Naturfredningsforening finder at manglende kendskab til et eller flere kvalitetselementer ikke bør føre til konklusion om målopfyldelse.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøs bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf.

høringsbrevet for høringen af genbesøget. Tilstanden i vandområderne sker på baggrund af det foreliggende datagrundlag.

Nationalt specifikke stoffer forhindrer god økologisk tilstand

Sammenfatning af høringssvar: Furesø Kommune bemærker, at der er en række af de nationalt specifikke stoffer, der helt generelt ikke er overholdt i især vandløb, og så længe disse indgår i vurderingen af den økologiske tilstand, så vil vandløbene ikke kunne opnå god økologisk tilstand, og at man kunne måske overveje, om de nationalt specifikke stoffer i stedet skal indgå i vurderingen af den kemiske tilstand.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget.

Nationalt specifikke stoffer overskygger øvrige parametre i visningen af økologisk tilstand

Sammenfatning af høringssvar: Odense Kommune bemærker, at da der ved genbesøget er meget få vandområder med god tilstand for nationalt specifikke stoffer, er der stort set ingen vandområder, der har samlet god økologisk tilstand. Dermed er det vanskeligere at illustrere, hvor de biologiske forhold allerede er gode, eller hvor de fremover forbedres som følge af investeringer i for eksempel restaurering eller reduktion af udledningen fra punktkilder. Det foreslås, at nationalt specifikke stoffer tages ud af vurderingen for den samlede økologiske tilstand og underlagt kemisk tilstand. Alternativt, at det for eksempel på MiljøGIS bliver muligt at få vist den samlede økologiske tilstand for biologiske elementer, uden inddragelse af miljøfarlige forurenende stoffer.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget.

Øget viden og overblik over miljøfarlige forurenende stoffer (MFS).

Sammenfatning af høringssvar: Foreningen konkluderer, at med den nuværende viden om miljøfarlige forurenende stoffer og det begrænsede og uensartede måleprogram er det ikke muligt for DK at leve op til vandrammedirektivets krav om god kemisk tilstand i kysvandene i overskuelig fremtid. Foreningen finder det afgørende at Danmark hurtigst muligt får overblik for alle de miljøfarlige forurenende stoffer vi er pligtige at undersøge for og at det sker i de matricer som giver det mest retvisende billede af tilstanden i havmiljøet (sediment og biota). Alle data for hvilke der eksisterer miljøkvalitetskrav skal naturligvis inddrages. Først da kan der sættes effektivt ind overfor de danske kilder.

Miljø- og Ligestillingsministeriets bemærkninger: For så vidt angår målopfyldelse for miljøfarlige stoffer i vandmiljøet bemærker Miljø- og Ligestillingsministeriet, at regeringen med vandrammedirektivet er forpligtet til senest i 2027 at gennemføre de indsatser, der er nødvendige for at nå direktivets mål. Dette mål bliver ikke indfriet, men i stedet har regeringen med genbesøget af tredje vandområdeplan fremlagt en plan for, hvordan vi skaber forudsætningerne inden 2027 for at kunne nå i mål med alle kendte indsatser. Med genbesøget iværksættes en række nye indsatser, der skal bidrage til et vandmiljø i god kemisk tilstand. Der fastsættes flere miljøkvalitetskrav, som er krav til vandmiljøets kvalitet, overvågning af miljøfarlige stoffer øges og der er afsat øremærkede midler til oprensning af jordforureninger, der udgør en risiko for overfladevand.

Udgangspunktet for genbesøget af vandområdeplanerne er så vidt muligt at vise vejen til opfyldelse af vandrammedirektivet. Ud fra den nuværende kendte viden er der præsenteret en samlet plan for, hvordan der på sigt kan opnås god tilstand i vandløb, søer, kystvande og grundvand. Miljø- og Ligestillingsministeriet bemærker desuden, at Miljøstyrelsen er i gang med at udarbejde en plan for, hvordan og hvornår vi kommer i mål med fastsættelsen af miljøkvalitetskrav.

5.2 Vandløb - tilstandsvurdering

Der er i alt modtaget 8 høringssvar, der omhandler *tilstandsvurdering i vandløb*.

Der er modtaget 3 høringssvar fra følgende myndigheder: Holstebro Kommune, Morsø Kommune, Aarhus Kommune.

Der er modtaget 4 høringssvar fra følgende organisationer: Dansk Akvakultur producentorganisation, Fair Spildevand, Landbrug & Fødevarer, Limfjordsrådet.

Der er modtaget 1 høringssvar fra privatperson.

Fiskevandsinteresser

Sammenfatning af høringssvar: Aarhus Kommune kvitterer for, at udpegningen af ingen fiskevandsinteresser er fjernet for en del vigtige ørredvandløb, men opfordrer samtidig til, at der inddrages lokalviden med henblik på revision af temalaget for fiskevandsinteresser inden vandområdeplanerne udsendes.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: I forbindelse med genbesøget er der for vandområder beliggende opstrøms kunstige og stærkt modificerede vandområder, hvor en pumpestation udgør en del af udpegningsgrundlaget, foretaget en konkret vurdering af målsætningen for fisk. Dette har resulteret i, at nogle vandområder er angivet med ingen målsætning for fisk. Såfremt der er i forbindelse med høringen er indsendt lokalviden til denne vurdering, er dette taget i betragtning.

Øvrige fiskevandsmålsætninger er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet til høringen af genbesøget. Der henvises endvidere til afsnit 5.2 i plandokumentet for vandområdeplanerne 2021-2027 efter genbesøget.

Mudder som parameter for tilstandsvurdering

Sammenfatning af høringssvar: Limfjordsrådet bemærker, at såfremt mudder skal indgå som parameter i tilstandsvurdering af stærkt modificerede og kunstige vandområder, bør der skelnes mellem om muddret hidrører fra "acceptabel" hydromorfologisk påvirkning eller fra en uacceptabel forurening i oplandet.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: For at sikre, at det videre vandplanarbejde håndteres så omkostningseffektivt som muligt, vil der blive igangsat en række udviklingsinitiativer. Der vil bl.a. blive foretaget en kvalificering af metoden til fastlæggelse af miljømål i kunstige og stærkt modificerede vandløb. Der henvises til afsnit 7.2 i plandokumentet for vandområdeplanerne 2021-2027 efter genbesøget.

Tilstandsvurdering ikke ens i NOVANA-rapporter og vandområdeplaner

Sammenfatning af høringssvar: Dansk Akvakultur producentorganisation anfører, at tilstandsvurdering for vandløb i henhold til NOVANA-rapporterne og vandområdeplanerne ikke er ens, og anbefaler, at der anvendes ensartede metoder og analyser.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. Det kan dog oplyses, at der anvendes samme indeks til bedømmelse af tilstand, men at opgørelserne adskiller sig ved, at NOVANA rapporteres årligt, mens der i vandområdeplanerne anvendes flere år med henblik på at gøre tilstandsvurderingen mere robust.

Tilstandsvurderinger er utilstrækkelige

Sammenfatning af høringssvar: Landbrug & Fødevarer, Holstebro Kommune, Morsø Kommune, Limfjordsrådet, Patriotisk Selskab på vegne af privat person og Limfjordsrådet anfører, at tilstandsvurderinger er utilstrækkelige. Der er flere vandområder i ukendt tilstand og ikke alle kvalitetselementer er inddraget. Holstebro Kommune og Limfjordsrådet efterspørger bedre overvågning, og Landbrug & Fødevarer peger på at oplyst grundlag er afgørende for prioritering af indsatser og for at undgå overimplementering. Limfjordsrådet peger desuden på, at vandløb, hvor der er begrænset med data bør angives med ukendt tilstand, og efterspørger understøttende kvalitetselementer, og tabeller med kravværdier for disse.

Fair Spildevand finder det misvisende, at der står anført i planerne, at vandløbenes tilstand er vurderet på baggrund af de biologiske kvalitetselementer, men at det samtidig fremgår at mange vandløb er i ukendt tilstand eller ikke vurderet på alle kvalitetselementer.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Emnerne er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. Der kan bl.a. henvises til side 345-346 i høringsnotatet for vandområdeplanerne 2021-2027.

5.3 Søer - tilstandsvurdering

Der er i alt modtaget 2 høringssvar, der omhandler *tilstandsvurdering i søer* fra følgende organisationer: Danmarks Naturfredningsforening, Limfjordsrådet.

Kvælstofkrav

Sammenfatning af høringssvar: Danmarks Naturfredningsforening konstaterer, at fosfor er det afgørende næringsstof for langt de fleste søers tilstand, og bemærker videre, at hvis man tillægger søer, der opfylder et kvælstofkrav, målopfyldelse, vil man dermed tillægge en relativt ubetydelig parameter afgørende betydning. Danmarks Naturfredningsforening bemærker, at de ikke anser dette for en rimelig eller veldokumenteret tilgang, og at der hertil kommer, at der ingen steder ses nogen indsatser med henblik på at opfylde kvælstofkravene i søer, hvilket ville være en naturlig følge, hvis kvælstof faktisk havde en væsentlig betydning for målopfyldelse.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Kvælstofkoncentrationer indgår sammen med fosforkoncentrationer i det understøttende kvalitetselement næringsstoffer, som anvendes i tilstandsvurderingen for søerne. Da grænserne for begge næringsstoffer skal være overskredet, før kvalitetselementet næringsstoffer vurderes i moderat tilstand, er det korrekt, at begge næringsstoffer tillægges en værdi. Men søer, der har målopfyldelse for næringsstoffer, opnår kun opfyldelse af miljømålet om god økologisk tilstand, såfremt alle andre målte kvalitetselementer også har en tilstand svarende til mindst god økologisk tilstand. Understøttende fysisk-kemiske kvalitetselementer herunder næringsstoffer er således designet til at understøtte den biologiske tilstandsvurdering. I de tilfælde, hvor den biologiske tilstandsvurdering viser god tilstand og kvalitetselementet næringsstoffer viser moderat tilstand, vil dette kunne medføre en indsats til søen. Nyere forskning tyder på, at kvælstof potentielt spiller en rolle for tilstanden i mange af de danske søer. Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø vil som et af udviklingsinitiativerne øge vidensgrundlaget for kvælstofs betydning i danske søer.

Ukendt tilstand for søer i oplandet til Limfjorden

Sammenfatning af høringssvar: Limfjordsrådet bemærker, at 30 søer i oplandet til Limfjorden har ukendt tilstand og opfordrer til, at det sikres, at tilstanden er kendt i alle oplandets søer.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Styrelsen kan oplyse, at 22 af de 30 søer med ukendt tilstand i genbesøget blev målsat i vandområdeplanerne i forbindelse med udarbejdelsen af VP3, hvorfor de først er blevet omfattet af et overvågningsprogram efter offentliggørelsen af VP3. Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø forventer, at der ved næste vandplanperiode vil foreligge en tilstandsvurdering for søer, der har ukendt tilstand i genbesøget.

5.4 Kystvande - tilstandsvurdering

Der er i alt modtaget 9 høringsvar, der omhandler *tilstandsvurdering i kystvande*.

Der er modtaget 2 høringsvar fra følgende myndigheder: Naturvårdsverket, Vattenmyndigheten Södra Östersjön.

Der er modtaget 6 høringsvar fra følgende organisationer: Bæredygtigt Landbrug, Dansk Akvakultur producentorganisation, Danske Havne /Danish Ports Association, Jysk Landboforening, Landbrug & Fødevarer, Tænketanken Hav.

Der er modtaget 1 høringsvar fra erhvervsvirksomhed.

Opdaterede data for udbredelsen af ålegræs

Sammenfatning af høringsvar: Dansk Akvakultur Producentorganisation (DAPO) anbefaler, at der foretages nye, landsdækkende målinger af udbredelsen af ålegræs. DAPO anfører, at det ikke er forsvarligt, at beslutninger i 2025 og fremover baseres på op til 125 år gamle data, som ikke afspejler nutidens miljøforhold. Ålegræssets dybdegrænser og afstandsforhold er afgørende for muslingeopdræt, og opdaterede data er nødvendige for at sikre retvisende og proportionel regulering.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Som en del af det nationale overvågningsprogram NOVANA foretages der løbende målinger af dybdeudbredelsen af rodfæstede bundplanter (f.eks. ålegræs) i de enkelte vandområder. Overvågningen gør det muligt at registrere ændringer i tilstanden for rodfæstede bundplanter og at vurdere de enkelte vandområders tilstand. Når DAPO foreslår, at der skal foretages nye landsdækkende målinger af ålegræs, er det således allerede noget, som foregår.

Referenceværdier for dybdeudbredelsen af rodfæstede bundplanter i danske vandområder baserer sig på unikke historiske observationer af ålegræsudbredelse foretaget i perioden omkring år 1880-1930, og er fastlagt og interkalibreret i overensstemmelse med vandrammedirektivets retningslinjer. Ved fastlæggelsen af miljømålet for dybdeudbredelsen af rodfæstede bundplanter tillades en 26 % afvigelse fra de historiske dybdeudbredelser, og der tillades således nogen påvirkning af ålegræssets dybdeudbredelse i forhold til referenceværdien.

På det havbundsareal, der findes ud til miljømålsdybden for rodfæstede bundplanter i de enkelte vandområder, bør der i udgangspunktet ikke placeres muslingeopdrætsanlæg eller foregå fiskeri med bundslæbende redskaber eller lign., eftersom sådanne aktiviteter vil forhindre, at rodfæstede bundplanter kan udbrede sig uhindret til miljømålsdybden.

Manglende kvalitetselementer

Sammenfatning af høringsvar: En erhvervsvirksomhed bemærker, at flere kvalitetselementer mangler at blive implementeret i vandplanlægningen, herunder biologiske (makroalger og arealudbredelse af

rodfæstede bundplanter) samt hydromorfologiske og fysisk-kemiske kvalitetselementer (bundforhold, strømforhold og næringsstofforhold). Erhvervsvirksomheden bemærker, at dette kan skabe udfordringer i forbindelse med vurdering af projekters påvirkning på vandforekomster, især i miljøkonsekvensvurderinger.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. Der henvises til "Retningslinjer for udarbejdelse af vandområdeplanerne 2021-2027 efter genbesøget", hvor det fremgår, hvordan biologiske og fysisk-kemiske kvalitetselementer indgår i tilstandsvurderingen for kystvande, og til rapporten "Gennemgang af grundlaget for afgrænsning og typeinddeling af kystvande i vandområdeplanerne", hvori det redegøres for, hvordan hydromorfologiske elementer er grundlæggende for typeinddelingen af kystvande.

Manglende sammenhæng mellem klorofyl og ålegræs

Sammenfatning af høringssvar: Landbrug & Fødevarer mener, at der er manglende sammenhæng mellem tilstand af klorofyl og ålegræs i mange kystvande i genbesøget.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Det er entydigt vist, at for høje næringsstoffilførsler er den primære presfaktor i forhold til både fytoplankton og rodfæstede bundplanter (f.eks. ålegræs), hvorfor der skal gennemføres en kvælstofindsats, for at der kan opnås god økologisk tilstand i danske kystvande.

I forhold til sammenhænge mellem tilstanden for forskellige biologiske kvalitetselementer, er det forventeligt, at forskellige indikatorer reagerer forskelligt på ændringer i en presfaktor. Det kan således ikke forventes, at der nødvendigvis bestemmes præcis den samme tilstand for indikatorer, selv om de reagerer på samme presfaktor (f.eks. klorofyl og rodfæstede bundplanter). Dertil kommer, at de forskellige biologiske indikatorer påvirkes af forskellige presfaktorer, eller reagerer med forskellig hastighed på variationer i vandmiljøet, hvilket også kan forklare, at der er forskellig tilstand for forskellige indikatorer i et vandområde. Fysiske påvirkninger (herunder fiskeri med bundslæbende redskaber) er således en potentiel presfaktor for rodfæstede bundplanter, mens denne presfaktor ikke påvirker indikatoren for klorofyl. Ligeledes forventes klorofylindikatoren at respondere meget hurtigere på forbedringer i vandmiljøet end f.eks. indikatoren for rodfæstede bundplanter.

Arealudbredelse af ålegræs som indikator

Sammenfatning af høringssvar: Jysk Landboforening bemærker, at Kystvandrådet for Vadehavet anbefaler, at det bør undersøges, om arealudbredelse af ålegræs fremover kan indgå som en indikator til vurdering af den økologiske tilstand i Vadehavet.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget.

Referencetilstanden for ålegræssets dybdegrænse

Sammenfatning af høringssvar: Landbrug & Fødevarer mener, at der er meget stor usikkerhed ved modelberegning af referencetilstanden for ålegræssets dybdegrænse.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. Der henvises til resultaterne fra den internationale evaluering af det faglige grundlag for vandområdeplanerne opsummeret i rapporten "International evaluation of the scientific and legal basis for nitrogen reductions in the 3rd Danish River Basin Management Plan", hvor det fremgår, at panelet af internationale eksperter bifalder måden hvorpå, historiske observationer anvendes som grundlag for fastlæggelsen af referenceværdier for ålegræs og andre rodfæstede bundplanter.

Rodfæstede bundplanter i lavvandede kystvandområder

Sammenfatning af høringssvar: Landbrug & Fødevarer bemærker, at det internationale ekspertpanels anbefaling om at trunkere god-moderat grænsen for rodfæstede bundplanter, ved vandområdets maksimale dybde i visse lavvandede vandområder, ikke er blevet implementeret i genbesøget og spørger, hvad kvælstofindsatskravet ville være for de berørte vandområder, hvis de internationale eksperter anbefaling om trunkering blev fulgt?

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Problemstillingen med indikatoren for rodfæstede bundplanter i lavvandede kystvandområder vil blive adresseret i et opfølgende projekt, som igangsættes i 2025 med henblik på, at resultaterne kan implementeres i vandplanlægningen fremadrettet. Som opfølgning på anbefalingen fra den internationale evaluering blev AU-notatet 'Applicability of the WFD indicator Angiosperm depth limit in shallow water bodies' udarbejdet. Notatet konkluderer, at der ikke er problemer med at klassificere den nuværende tilstand, eftersom rodfæstede bundplanter kun har meget ringe udbredelse i de berørte vandområder. Kvælstofindsatskravet i genbesøget er derfor ikke påvirket af problemstillingen.

Kvalitetslementer anvendt i Sverige

Sammenfatning af høringssvar: Bæredygtigt Landbrug, Naturvårdsverket og Vattenmyndigheten Södra Östersjön bemærker, at Danmark primært anvender udvalgte biologiske kvalitetslementer i tilstands-vurderingen, mens der i Sverige også anvendes makroalger, næringsstoffer og hydromorfologiske kvalitetslementer. Høringsparterne anbefaler, at Danmark anvender flere understøttende kvalitets-lementer, for at skabe bedre mulighed for at vurdere tilstanden i kystvandene.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. Der henvises til "Retningslinjer for udarbejdelse af vandområdeplanerne 2021-2027 efter genbesøget", hvoraf det fremgår, at fysisk-kemiske kvalitetslementer også indgår i tilstandsvurderingen for kystvande i Danmark.

Forringelser i den samlede økologiske tilstand

Sammenfatning af høringssvar: Tænketanken Hav bemærker, at der er sket forringelser i den økologiske tilstand i flere kystvande, og at denne tendens bør følges tættere, for at der kan reageres hurtigt på negative udviklinger.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Der er sket forringelser i den økologiske tilstand for et eller flere kvalitetslementer i flere kystvande i genbesøget. Overvågningen af de biologiske og fysisk-kemiske kvalitetslementer i kystvandene er allerede intensiv og højfrekvent ift. minimumskravene i vandrammedirektivet, mens tilstanden for kystvandene vurderes i forbindelse med udarbejdelse af vandområdeplanerne hvert sjette år. I Aftale om Implementering af et Grønt Danmark er der endvidere lagt op til, at indsatsbehov til kystvandene skal opdateres hvert tredje år fra 2029.

Flere kystvande i dårlig tilstand sammenlignet med andre EU-lande

Sammenfatning af høringssvar: Danske Havne refererer til EU-kommissionens nylige overblik over kystvandenes tilstand i EU's medlemslande og bemærker, at Danmark har flere kystvande i dårlig tilstand end det gennemsnitlige EU-land. Danske Havne stiller spørgsmål ved, om årsagen til dette er, at der måles mindre i de andre lande, at andre lande medtager færre miljøfarlige stoffer, eller at andre medlemslande har højere nationalt fastsatte værdier. Danske Havne bemærker, at hvis forskellen skyldes, at andre lande er bedre til at hindre udledninger til kystvandene, så kan der være vigtig læring at hente for Danmark.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Figuren fra EU-kommissionens rapport, der henvises til i høringssvaret, omfatter alle typer af overfladevandområder, dvs. vandløb, søer og kystvande. Ser man kun på tilstandsvurderingen for kystvande til genbesøget, er der sket en generel forværring af den samlede økologiske tilstand i kystvandene, hvilket primært skyldes implementeringen af nye miljøkvalitetskrav for en række nationalt specifikke stoffer. Samlet set er ca. 27, 47 og 26 % af kystvandene i moderat, ringe eller dårlig økologisk tilstand i genbesøget. Ser man udelukkende på tilstanden for de biologiske kvalitetselementer (dvs. nationalt specifikke stoffer ekskluderes fra tilstandsvurderingen) er 6, 22, 47 og 26 % kystvandene i god, moderat, ringe eller dårlig økologisk tilstand, hvilket stemmer bedre overens med EU-gennemsnittet for fordelingen af vandområder i forskellige tilstandsklasser.

Kravværdier for indikatorer, som indgår i tilstandsvurderingerne for kystvande (dvs. indikatorer for rodfæstede bundplanter, fytoplankton og bundfauna), er fastlagt med udgangspunkt i resultater fra interkalibreringer gennemført med vores nabolande, som sikrer, at de enkelte landes indikatorer svarer til et ensartet beskyttelsesniveau. Interkalibreringer er gennemført i overensstemmelse med EU-guidelines og resultaterne er formelt godkendt af EU.

Samlet økologisk tilstand uden inddragelse af nationalt specifikke stoffer

Sammenfatning af høringssvar: Bæredygtigt Landbrug bemærker, at det i genbesøget ikke giver mening at fremhæve hvor mange kystvandområder, der ville have opnået god økologisk tilstand, hvis man så bort fra nationalt specifikke stoffer. Bæredygtigt Landbrug mener, at dette svarer til at negligere betydningen af de kemiske stoffer og deres effekt på vandmiljøet, og at dette ikke er i overensstemmelse med vandrammedirektivets krav.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Der blev i forbindelse med tilstandsvurderingen til genbesøget implementeret nye miljøkvalitetskrav for en række nationalt specifikke stoffer, hvilket medførte, at ingen kystvande kunne karakteriseres som værende i god økologisk tilstand, sammenlignet med, at der var 5 kystvande i god økologisk tilstand i VP3. Styrelsen har derfor i genbesøget beskrevet, at ingen vandområder samlet set opnår god økologisk tilstand, og at nedgangen i antallet af vandområder i god økologisk tilstand primært skyldes de nye miljøkvalitetskrav for nationalt specifikke stoffer, og ikke en generel forringelse i tilstanden for de biologiske kvalitetselementer. Dette skal dermed ses som en årsagsforklaring og ikke en negligering af betydningen af nationalt specifikke stoffer.

5.5 Grundvand - tilstandsvurdering

Der er i alt modtaget 3 høringssvar, der omhandler *tilstandsvurdering i grundvand*

Der er modtaget 2 høringssvar fra følgende myndigheder: Solrød Kommune, Aarhus Kommune.

Der er modtaget 1 høringssvar fra følgende organisation: Danmarks Naturfredningsforening.

Anvendelse af nyeste data og indsatsplaner

Sammenfatning af høringssvar: Aarhus Kommune vurderer, at der ikke er væsentlige ændringer for grundvandet, men at flere forekomster med ringe kemisk tilstand har fået fristforlængelse. Data for PFAS indgår nu i vurderingen af grundvandets kvalitet, men der mangler nyere analyser, som er nødvendige for at vurdere risici – blandt andet ved solcelleparker. Det er desuden usikkert, om de nuværende indsats er tilstrækkelige til at sikre god tilstand. Aarhus Kommune understreger behovet for hurtigere handling gennem indsatsplaner, især i områder med opsprækkede lerjorde og allerede belastede drikkevandsressourcer.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Styrelsen bemærker, at både den

kemiske tilstandsvurdering for PFAS, den kvantitative tilstandsvurdering og den økonomiske analyse ikke er opdateret til genbesøget og dermed ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. Styrelsen kan oplyse, at der til den kommende vandområdeplan 2027-2033 (VP4) forventes at blive foretaget en tilstandsvurdering af henholdsvis PFAS-4 og PFAS-22 baseret på data for perioden 2019-2024 på grundvandsforekomstniveau.

PFAS-forurening, datagrundlag for tilstandsvurdering samt vurdering af kvaliteten af især det unge grundvand

Sammenfatning af høringssvar: Danmarks Naturfredningsforening fremhæver, at PFAS-forurening udgør en stigende risiko for grundvandet, da stofferne er ekstremt langsomt nedbrydelige og findes på tusindvis af potentielt forurenede lokaliteter. Danmarks Naturfredningsforening foreslår, at vandområdeplanerne uddybes med oplysninger om antallet og typerne af PFAS-stoffer (f.eks. sum4 og sum22), da nye data viser fund i næsten 20 % af drikkevandsboringerne. Danmarks Naturfredningsforening peger desuden på, at TFA – et beslægtet stof fra visse pesticider – også bør indgå i et udvidet afsnit i vandområdeplanerne. I forhold til vurderingen af grundvandets kemiske tilstand efterlyser Danmarks Naturfredningsforening større gennemsigtighed i, hvilke boringer der er anvendt som grundlag i grupperingen til genbesøget i forhold til pesticider og nitrat, idet Danmarks Naturfredningsforening finder det vigtigt at alle boringer i en grundvandsforekomst anvendes, herunder også lukkede og nedlagte boringer. Danmarks Naturfredningsforening finder det problematisk, at nyere data ikke er inddraget, herunder i drikkevandstesten, da aktuelle undersøgelser (GRUMO) viser, at 80–87 % af det øverste grundvand (0–20 meter) indeholder pesticidrester, hvoraf næsten halvdelen overskrider grænseværdien. Det indikerer en markant og stigende forureningstendens, som ifølge Grundvandsdirektivet kræver national handling, når niveauet overstiger 75 %. Danmarks Naturfredningsforening understreger, at det er vigtigt at skelne mellem grundvandets kvantitet og kvalitet – for selvom der samlet set er tilstrækkelige mængder vand, er kvaliteten af især det unge grundvand alvorligt forringet. Endelig bemærker Danmarks Naturfredningsforening, at der i arbejdet med at forbedre den nationale hydrologiske model (DK-modellen) bør indarbejdes værktøjet HIP, som kan øge forståelsen af, hvordan højtliggende grundvand påvirker de dybere drikkevandsmagasiner.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: I forhold til Danmarks Naturfredningsforenings bemærkning angående PFAS forurening af grundvand, kan styrelsen oplyse, at der til genbesøget ikke er foretaget nye vurderinger af PFAS forurening af grundvandsforekomster, men at styrelsen har igangsat et metodeudviklingsprojekt, der skal anvendes til at vurdere grundvandets kemiske tilstand ift. PFAS, baseret på den nyeste tilgængelige viden. Styrelsen kan desuden oplyse, at metoderne bliver udarbejdet for PFAS 4 og PFAS 22. I overvågningsbekendtgørelsens bilag 4 fremgår grænseværdier for henholdsvis PFAS 4 og PFAS 22, samt hvilke stoffer der er indeholdt i sumværdien.

Styrelsen kan oplyse, at grupperingen af grundvandsforekomster vurderet i "ukendt" tilstand i den generelle tilstandsvurdering for pesticider og nitrat er baseret på vurderingerne fra VP3, og nyere data er dermed ikke indgået i vurderingen. Styrelsen er opmærksom på at medtage alle relevante data i vurderingen af grundvandets kemiske tilstand. Til tilstandsvurdering anvendes alle vandanalyser fra boringsindtag i grundvandsforekomsterne for en 6-årig periode, dvs. den kommende vandområdeplan 4 forventes at blive baseret på data for perioden 2019-2024, mens der for vurdering af trends anvendes lange tidsserier.

Styrelsen bemærker, at drikkevandstesten ikke er opdateret til genbesøget, og dermed ikke omfattet af høringen. Danmarks Naturfredningsforening bemærker, at det bør præciseres, at der er forskel på kvalitet og kvantitet i opgørelsen af god kemisk tilstand. Styrelsen er opmærksom på denne forskel, hvorfor der i tabel 1.4, kapitel 1.2.2.4 i plandokumentet for vandområdeplanerne 2021-27 efter genbesøget er angivet både antal, areal og volumen af grundvandsforekomsterne. Styrelsen bemærker yderligere, at grundvandsforekomsterne er afgrænset i 3D, så der blandt andet ved de generelle kemiske tilstandsvurderinger tages hensyn til, at grundvandsforekomsterne findes i forskellige dybdeintervaller. Desuden er der i relevant omfang taget hensyn til netop viden om forskellige stoffers udbredelse i dybden i de metoder, der anvendes til tilstandsvurderingerne. Denne viden stammer blandt andet fra lignende dybdefordelinger, som de der vises i de årlige rapporter om resultaterne af grundvandsovervågningen, og som Danmarks

Naturfredningsforening refererer til i høringssvaret. For yderligere om tilstandsvurdering ift. pesticider kan henvises til rapporten "Udvikling af metode og gennemførelse af vurderinger for de danske grundvandsforekomsters kemiske tilstand for pesticider - dokumentationsrapport fra GEUS for Miljøstyrelsen", RAPPORT 2021/15.

Styrelsen kan oplyse, at Hydrologisk Informations- og Prognosesystem (HIP) er indarbejdet i justeringen i det omfang, at det er vurderet anvendeligt. Der kan henvises til rapporten "Tilpasning DK-model med VP3 målsatte vandløb og søer", GEUS, RAPPORT 2023/52.

Visning på MiljøGIS af trends og pesticider i grundvandsforekomsterne samt udpegning af NFI

Sammenfatning af høringssvar: Solrød Kommune bemærker, at det på MiljøGIS ikke er muligt tilgå trends for pesticider for det dybe grundvand i Køge Bugt, og at det er vanskeligt at danne sig et overblik over, hvilke pesticider der forekommer lokalt og regionalt pba. MiljøGIS, samt at MiljøGIS er uegnet til f.eks. regionernes kildeopsporing. Desuden bemærker kommunen, at udpegning af NFI ikke er retvisende.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Det bemærkes, at der ikke er afgrænset dybe grundvandsforekomster i Køge Bugt. Inden for Solrød Kommune er der således kun afgrænset terrænnære og regionale grundvandsforekomster, hvoraf der ikke er identificeret trends for pesticider i nogle af disse forekomster, og derfor er der ingen tilgængelige trends på kortet i MiljøGIS.

Styrelsen bemærker derudover, at der i infoboksen for den enkelte grundvandsforekomst på MiljøGIS, findes et direkte link til grundvandsforekomsten i Vandplandata.dk. Her findes bl.a. en liste over, hvilke enkeltstoffer og stofgrupper der har indgået i tilstandsvurderingerne, samt informationer om hvorvidt de giver anledning til ringe kemisk tilstand. Desuden fremgår det, om der på grundvandsforekomstniveau er konstateret trends for de forskellige stoffer/stofgrupper. I Vandplandata.dk er det også muligt at downloade de kemiske baggrundsdata, der ligger til grund for tilstandsvurderingerne og beregninger af trends.

Styrelsen bemærker også, at formålet med MiljøGIS er at udstille resultaterne af vandområdeplanerne. MiljøGIS har derfor ikke til hensigt at kunne bidrage til regionernes kildeopsporing. Data fra regionernes kortlægning af potentielt forurenende grunde indgår derimod i vurdering af risiko- og tilstandsvurderinger til vandområdeplanerne, såfremt data er indberettet til Jupiter-databasen.

Styrelsen bemærker, at udpegning af nitratfølsomme indvindingsområder ikke foretages som en del af vandområdeplanerne, men varetages som en del af grundvandskortlægningen, som er forankret i Miljø- og Ligestillingsministeriet. Udpegning af nitratfølsomme indvindingsområder er derfor ikke genstand for høringen af genbesøget af vandområdeplanerne, men ved Miljøstyrelsens høringer af bekendtgørelse om udpegning af drikkevandsressourcer.

6. Miljømål

6.1 Målopfyldelse i og efter 2027

Der er i alt modtaget 6 høringssvar, der omhandler *til målopfyldelse i og efter 2027*.

Der er modtaget 2 høringssvar fra følgende myndigheder: Gentofte Kommune, Greve Kommune.

Der er modtaget 3 høringssvar fra følgende organisationer:

Danmarks Naturfredningsforening, Vallensbæk-Ishøj, Danmarks Jægerforbund, Danmarks Naturfredningsforening.

Der er modtaget 1 høringssvar fra erhvervsvirksomhed.

Det er ikke muligt at opnå god kemisk tilstand i overskuelig fremtid

Sammenfatning af høringssvar: Danmarks Naturfredningsforening bemærker, at den øgede data ikke fører os tættere på opnåelse af miljømålene, men tværtimod længere væk. Danmarks Naturfredningsforening vurderer ikke, at det er muligt for Danmark at leve op til vandrammedirektivets krav om god kemisk tilstand i kystvande i overskuelig fremtid. Konkret påpeger Danmarks Naturfredningsforening, at det i tabel 6.7 i udkastet til genbesøget fremgår, at der for 428 søer forventes god tilstand senest i 2027, hvilket Danmarks Naturfredningsforening vurderer er utroværdigt.

Miljø- og Ligestillingsministeriets bemærkninger: For så vidt angår målopfyldelse for miljøfarlige stoffer i vandmiljøet bemærker Miljø- og Ligestillingsministeriet, at regeringen med vandrammedirektivet er forpligtet til senest i 2027 at gennemføre de indsatser, der er nødvendige for at nå direktivets mål. Dette mål bliver ikke indfriet, men i stedet har regeringen med genbesøget fremlagt en plan for, hvordan vi skaber forudsætningerne inden 2027 for at kunne nå i mål med alle kendte indsatser.

Med genbesøget iværksættes en række nye indsatser, der skal bidrage til et vandmiljø i god kemisk tilstand. Der fastsættes flere miljøkvalitetskrav, som er krav til vandmiljøets kvalitet, overvågning af miljøfarlige stoffer øges og der er afsat øremærkede midler til oprensning af jordforureninger, der udgør en risiko for overfladevandet.

Udgangspunktet for genbesøget af vandområdeplanerne er så vidt muligt at vise vejen til opfyldelse af vandrammedirektivet. Ud fra den nuværende kendte viden er der præsenteret en samlet plan for, hvordan der på sigt kan opnås god tilstand i vandløb, søer, kystvande og grundvand. Miljø- og Ligestillingsministeriet bemærker desuden, at Miljøstyrelsen er i gang med at udarbejde en plan for, hvordan og hvornår vi kommer i mål med fastsættelsen af miljøkvalitetskrav.

Er indsatserne tilstrækkelige til at opnå god tilstand i Køge bugt

Sammenfatning af høringssvar: Greve Kommune bemærker, at kommunen er usikker på om de planlagte vandmiljøindsatser er nok til at Køge Bugt lever op til EU's vandrammedirektiv om at sikre god økologisk og kemisk tilstand i Danmark senest i 2027. Kommunen bemærker, at den savner en mere omfattende og ambitiøs indsats for kystvandoplandet Køge Bugt, fordi kommunen ønsker en sund og velfungerende Køge Bugt med rent vand samt et godt og varieret marint liv.

Greve Kommune bemærker, at Køge Bugt er vurderet til at være i dårlig kemisk tilstand baseret på en samlet vurdering af koncentrationen af forskellige miljø forurenende stoffer. Dog bemærker kommunen, at der ikke fremgår nogen konkrete indsatser for Køge Bugt i høringsmaterialet og der er heller ikke efterfølgende udpeget en indsats for spildevandsanlæg beliggende i Køge Bugt, der vil forbedre den kemiske tilstand. Kommunen bemærker derfor, at det er kommunes forventning, at Køge Bugt ikke vil opnå god kemisk tilstand i 2027, med de foreslåede indsatser.

Miljø- og Ligestillingsministeriets bemærkninger: For så vidt angår målopfyldelse for miljøfarlige stoffer i vandmiljøet bemærker Miljø- og Ligestillingsministeriet, at regeringen med vandrammedirektivet er forpligtet til senest i 2027 at gennemføre de indsatser, der er nødvendige for at nå direktivets mål. Dette mål bliver ikke indfriet, men i stedet har regeringen med genbesøget fremlagt en plan for, hvordan vi skaber forudsætningerne inden 2027 for at kunne nå i mål med alle kendte indsatser.

Med genbesøget iværksættes en række nye indsatser, der skal bidrage til et vandmiljø i god kemisk tilstand. Der fastsættes flere miljøkvalitetskrav, som er krav til vandmiljøets kvalitet, overvågning af miljøfarlige stoffer øges og der er afsat øremærkede midler til oprensning af jordforureninger, der udgør en risiko for overfladevandet.

Udgangspunktet for genbesøget af vandområdeplanerne er så vidt muligt at vise vejen til opfyldelse af vandrammedirektivet. Ud fra den nuværende kendte viden er der præsenteret en samlet plan for, hvordan der på sigt kan opnås god tilstand i vandløb, søer, kystvande og grundvand. Miljø- og Ligestillingsministeriet bemærker desuden, at Miljøstyrelsen er i gang med at udarbejde en plan for, hvordan og hvornår vi kommer i mål med fastsættelsen af miljøkvalitetskrav.

Flere parametre og skærpede grænseværdier gør det sværere at opnå god økologisk tilstand og der mangler konkrete handlinger

Sammenfatning af høringssvar: Gentofte Kommune bemærker, at et stigende antal parametre og skærpede grænseværdier påvirker tilstandsvurderingerne i negativ retning, hvilket flytter opnåelse af god økologisk tilstand længere væk. Samtidig sker ændringerne uden ledsagende information eller konkrete handlinger for at opnå god tilstand.

Miljø- og Ligestillingsministeriets bemærkninger: For så vidt angår målopfyldelse for miljøfarlige stoffer i vandmiljøet bemærker Miljø- og Ligestillingsministeriet, at regeringen med vandrammedirektivet er forpligtet til senest i 2027 at gennemføre de indsatser, der er nødvendige for at nå direktivets mål. Dette mål bliver ikke indfriet, men i stedet har regeringen med genbesøget fremlagt en plan for, hvordan vi skaber forudsætningerne inden 2027 for at kunne nå i mål med alle kendte indsatser. Med genbesøget iværksættes en række nye indsatser, der skal bidrage til et vandmiljø i god kemisk tilstand. Der fastsættes flere miljøkvalitetskrav, som er krav til vandmiljøets kvalitet, overvågning af miljøfarlige stoffer øges og der er afsat øremærkede midler til oprensning af jordforureninger, der udgør en risiko for overfladevandet.

Udgangspunktet for genbesøget af vandområdeplanerne er så vidt muligt at vise vejen til opfyldelse af vandrammedirektivet. Ud fra den nuværende kendte viden er der præsenteret en samlet plan for, hvordan der på sigt kan opnås god tilstand i vandløb, søer, kystvande og grundvand. Miljø- og Ligestillingsministeriet bemærker desuden, at Miljøstyrelsen er i gang med at udarbejde en plan for, hvordan og hvornår vi kommer i mål med fastsættelsen af miljøkvalitetskrav.

Manglende implementering af vandrammedirektivet

Sammenfatning af høringssvar: Danmarks Naturfredningsforening mener, at skiftende regeringer ikke har prioriteret implementering af vandrammedirektivet de sidste 20 år og at implementeringen har været uambitiøs og uden reel vilje til hurtig og effektiv indsats. Danmarks Naturfredningsforening bemærker, at man med genbesøget er langt fra at have iværksat de nødvendige indsatser og at overvågningen er utilstrækkelig. Danmarks Naturfredningsforening mener samlet set, at Danmark forsat er langt fra målopfyldelse af vandrammedirektivet. Dertil bemærkes det yderligere, at der ikke er sket nogen tilstandsmæssige fremskridt for vandmiljøet siden 2000.

Ministeriet for Grøn Treparts bemærkninger: VP3 efter genbesøget udgør en samlet plan for, hvordan der kan opnås god tilstand i vandløb, søer, kystvande og grundvand. VP3 efter genbesøget sikrer ikke fuld målopfyldelse i 2027, men leverer en langsigtet plan for målopfyldelse, hvor alt kendt indsatsbehov i videst muligt omfang håndteres, og der igangsættes udviklingsprojekter, der skal afdække det ukendte indsatsbehov.

Målopfyldelse af vandrammedirektivet

Sammenfatning af høringssvar: Danmarks Jægerforbund mener, at det er kritisabelt at Danmark ikke forventes, at leve op vandrammedirektivets frist i 2027. Danmarks Jægerforbund bemærker, at man erfaringsmæssigt ikke kan forvente, at planlagte indsatser gennemføres og mål indfries. Danmarks Jægerforbund advarer mod risikoen for, at manglende tempo i implementeringen af genbesøget vil

underminere den folkelige og faglige tillid til vandplanlægningen.

Ministeriet for Grøn Treparts bemærkninger: VP3 efter genbesøget udgør en samlet plan for, hvordan der kan opnås god tilstand i vandløb, søer, kystvande og grundvand. VP3 efter genbesøget sikrer ikke fuld målopfyldelse i 2027, men leverer en langsigtet plan for målopfyldelse, hvor alt kendt indsatsbehov i videst muligt omfang håndteres og der igangsættes udviklingsprojekter, der skal afdække det ukendte indsatsbehov.

Overholdelse af frister for af nødvendige indsatser

Sammenfatning af høringssvar: Danmarks Naturfredningsforening samt Danmarks Naturfredningsforening Vallsnæk-Lshøj påpeger at dansk vandplanlægning ikke efterlever EU-reglernes krav om iværksættelse af nødvendige indsatser senest i 2027. Danmarks Naturfredningsforening argumenterer endvidere, at dette skyldes en manglende indsats fra dansk side, bl.a. i forhold til rettidigt at tilvejebringe den nødvendige viden.

Ministeriet for Grøn Treparts bemærkninger: Kun naturlige forhold kan begrunde en længere frist for god tilstand end 2027. Dvs. vandområdernes naturlige responstid på en gennemført indsats. Det er dog politisk besluttet, at en del af indsatsen vil ske løbende efter 2027. Der vil også være en række tekniske forhold og undersøgelsesforhold, som afklares frem mod 2027, og det betyder også, at en del af indsatsen først sker efter 2027. EU-Kommissionen er orienteret om, at dele af indsatsen først sker efter 2027.

Retningslinjer for målopfyldelse

Sammenfatning af høringssvar: En erhvervsvirksomhed efterspørger klare retningslinjer for målopfyldelse.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Nærmere bestemmelser om målopfyldelse fremgår af del C i bilag 3 til bekendtgørelse om overvågning, herunder afsnit 2 og 3 om klassificering af overfladevandområders tilstand og afsnit 5 og 8 om klassificering af grundvandsforekomsters tilstand. Der kan yderligere henvises til retningslinjerne for udarbejdelse af vandområdeplaner 2021-2027 efter genbesøget.

6.2 Vandløb - miljømål og brug af undtagelser

Der er i alt modtaget 1 høringssvar, der omhandler *miljømål og brug af undtagelser i vandløb* fra følgende myndighed: Hørsholm Kommune.

Ændret frist for målopfyldelse for kemisk tilstand

Sammenfatning af høringssvar: Hørsholm Kommune gør opmærksom på, at flere vandløb i hele landet har fået ændret fristen for God Kemisk tilstand fra senest 22. december 2027 til 2021. Af vandløb beliggende i eller delvist i Hørsholm Kommune fremgår denne ændring på følgende vandløb: - o5504, ULVEMOSERENDEN. - o8581_y, USSERØD Å- ros_2.3_06860, DEGNEBÆK- c00385, DONSE Å- ros_2.3_06660, MARENS RENDE- o5516, GEDEVADSRENDEN. Kommunen finder denne ændring dybt problematisk. Kommunen spørger om hvad er årsagen til denne ændring.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Jf. retningslinjerne for udarbejdelse af vandområdeplaner 2021-2027 efter genbesøget, er dato for opfyldelse af miljømål fastsat til 2021, hvis der er konstateret god kemisk tilstand i vandområderne. Efter samme retningslinjer fastsættes dato for opfyldelse af miljømål til 2027, såfremt vandområderne er i ukendt tilstand. Til vandområdeplanerne 2021-2027 var vandområderne i ukendt tilstand, men i kendt, god kemisk tilstand til genbesøget.

6.3 Søer - miljømål og brug af undtagelser

Der er i alt modtaget 4 høringssvar, der omhandler *miljømål og brug af undtagelser i søer*.

Der er modtaget 2 høringssvar fra følgende myndigheder: Hedensted Kommune, Aarhus Kommune.

Der er modtaget 2 høringssvar fra følgende organisationer: Danmarks Naturfredningsforening, Limfjordsrådet.

Konsekvenser ved udtaget sø i VP3

Sammenfatning af høringssvar: Aarhus Kommune oplyser, at der er bekymring om nedstrøms vandområder fra Geding Sø, da Geding Sø er taget ud af VP3 og ikke længere har et fastlagt miljømål.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøs bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. Der henvises til side 153 i høringsnotatet for vandområdeplanerne 2021-2027.

Ukendte forhold for søer i Hedensted Kommune

Sammenfatning af høringssvar: Hedensted Kommune anfører, at tre ud af fire målsatte søer i Hedensted Kommune under miljømål er markeret som havende "ikke afklarede forhold". Hedensted oplyser, at dette drejer sig om søerne Uldum Kær Sø 19, Uldum Kær Sø 2 og Uldum Kær Sø 3. Hedensted oplyser, at Bjerre Engsø fortsat uændret har en målsætning om god økologisk og kemisk tilstand.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøs bemærkninger: Alle fire søer har et miljømål om god økologisk og kemisk tilstand, jf. MiljøGIS og udkast til bekendtgørelse om miljømål for overfladevand-områder og grundvandsforekomster.

Der er i genbesøget fortsat søer med ukendte forhold, og søer hvor en indsats først vil kunne gennemføres efter 2027. Dette ligger uden for muligheden for fristforlængelse. For de søer, hvor dette gør sig gældende, vil der på MiljøGIS være angivet hvilke udeståender, der er tale om. En nærmere beskrivelse af udeståender vil være angivet på vandplan-data.dk. Overordnet vil der for søer være en eller flere af følgende udeståender: manglende metode til at til at opføre fosfor-indsatsbehovet, at indsatsen på nuværende tidspunkt endnu ikke er gennemført, eller at der er ukendt tilstand.

Ukendte forhold for søer i hovedvandopland 1.2

Sammenfatning af høringssvar: Limfjordsrådet bemærker, at i alt 155 søer ud af 196 søer i hovedopland 1.2 har "ikke afklarede forhold" med begrundelsen udestående indsats (40 søer), manglende metode (71 søer), manglende viden (55 søer) og ukendt tilstand (30 søer) og opfordrer til, at der hurtigst muligt kommer en afklaring på de "ikke-afklarede" forhold, og at søernes indsatsbehov fastlægges endeligt. Er grundlaget ikke klart, bør søerne ifølge Limfjordsrådet som udgangspunkt tildeles et miljømål om god økologisk tilstand.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøs bemærkninger: Styrelsen bemærker, at 148 af de 155 søer i hovedopland 1.2 med angivelse af udeståender har et miljømål om god økologisk tilstand, jf. udkast til bekendtgørelse om miljømål for overfladevandområder og grundvandsforekomster. De resterende syv søer er søer anlagt med henblik på næringsstoffjernelse og er i ukendt tilstand. Miljømålet for de disse syv søer vil, jf. udkast til miljømålsbekendtgørelsen blive fastsat til aktuel tilstand, når der foreligger tilstandsvurderinger.

Der er ved genbesøget fortsat søer med ukendte forhold, og søer hvor en indsats først vil kunne gennem-

føres efter 2027. Dette ligger uden for muligheden for fristforlængelse. For de søer, hvor dette gør sig gældende, vil der på MiljøGIS være angivet hvilke udeståender, der er tale om. En nærmere beskrivelse af udeståender vil være angivet på vandplandata.dk. Overordnet vil der for søer være en eller flere af følgende udeståender: manglende metode til at til at opgøre fosfor-indsatsbehovet, at indsatsen på nuværende tidspunkt endnu ikke er gennemført, eller at der er ukendt tilstand.

Ukendte forhold og miljømål for søer etableret med henblik på næringsstoffjernelse

Sammenfatning af høringssvar: Danmarks Naturfredningsforening anfører, at angivelse af et miljømål, som hedder "aktuel tilstand" for søer etableret med henblik på næringsstoffjernelse, er en dansk opfindelse, som ikke giver mening, da søer etableret med henblik på næringsstoffjernelse indgår i et målsat vandsystem, har tilløb og afløb, hvorfor deres tilstand kan have betydelig indflydelse på resten af vandsystemets mulighed for at opnå god økologisk tilstand. Derfor mener Danmarks Naturfredningsforening, at søer etableret med henblik på næringsstoffjernelse skal tildeles et miljømål om økologisk potentiale, som understøtter det resterende vandsystems målopfyldelse, og at søerne skal overvåges og sikres en indsats, som medfører målopfyldelse. Danmarks Naturfredningsforening konkluderer, at brugen af et uautoriseret miljømål for engsøer er i strid med vandrammedirektivet.

Danmarks Naturfredningsforening bemærker, at det af tabel 6.7 i udkast til plandokumentet for vandområdeplanerne 2021-27 til genbesøget fremgår, at 428 søer forventes at opnå god tilstand – både økologisk og kemisk – senest 2027. Da 177 søer opfylder deres økologiske miljømål, er det ifølge Danmarks Naturfredningsforening utroværdigt at forvente, at 428 opnår miljømålet om god tilstand senest 2027.

Danmarks Naturfredningsforening bemærker videre, at manglen på indsatser ikke er et naturgivent forhold og derfor ikke kan bruges som begrundelse for manglende målopfyldelse ved udløbet af planperioden 2021-27. Danmarks Naturfredningsforening anfører i forlængelse heraf, at dette da også erkendes i udkast til plandokumentet for vandområdeplanerne 2021-27 til genbesøget, kap. 6.3, hvor det fremgår, at der fortsat er søer med ukendte forhold, og søer hvor en indsats først vil kunne gennemføres efter 2027, og at dette ligger uden for muligheden for fristforlængelse. Danmarks Naturfredningsforening anfører, at de angivne mulige udeståender om enten manglende metode til at til at opgøre fosforindsatsbehovet, at indsatsen på nuværende tidspunkt endnu ikke er gennemført, eller at der er ukendt tilstand ikke er gyldige fristudsættelser efter 2027, og at Danmarks Naturfredningsforening derfor må konkludere, at Danmark er på seriøs kollisionskurs med vandrammedirektivet i 2027, hvad angår søerne.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Der er fortsat søer med ukendte forhold, og søer hvor en indsats først vil kunne gennemføres efter 2027. Disse vandområder forventes ikke i mål til 2027. I vandrammedirektivet er der ikke mulighed for at forlænge fristen for at opnå målet ud over 2027, såfremt der fortsat er en menneskelig påvirkning af vandområdet. Styrelsen har vurderet hvilke uafklarede forhold, der er for hvert af disse vandområder, og der er vist en kort tekst i vandplandata om, hvad der udestår for vandområdet.

Overordnet kan der for søer være en eller flere af følgende udeståender: manglende metode til at opgøre fosfor-indsatsbehovet, at indsatsen på nuværende tidspunkt endnu ikke er gennemført, eller at der er ukendt tilstand. Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø igangsætning af et udviklingsinitiativ, som frem mod 2027 skal opbygge vidensgrundlaget til at kunne implementere en bæredygtig fosforregulering, igangsætning af udviklingsinitiativer, som skal forbedre vidensgrundlaget for bl.a. tilstandsvurdering og fastlæggelse af indsatsbehov for søerne, samt fokus på at søer i ukendt tilstand omfattes af et overvågningsprogram, vil bidrage til at kunne løse de nævnte udeståender.

Til det af Danmarks Naturfredningsforening anførte om miljømål for søer anlagt med henblik på næringsstoffjernelse bemærker Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø, at emnet ikke er genstand for høringen, jf. høringsbrevet for genbesøget. Der henvises til retningslinjerne for udarbejdelse af vandområdeplaner 2021-2027 efter genbesøget, kap. 1.1.5, 1.1.6 og 4.3.

6.4 Kystvande - miljømål og brug af undtagelser

Der er i alt modtaget 2 høringssvar, der omhandler *miljømål og brug af undtagelser i kystvande* fra følgende organisationer: Limfjordsrådet, Spiras.

Fristforlængelse for målopfyldelse i Limfjorden

Sammenfatning af høringssvar: Limfjordsrådet konstaterer, at Limfjorden er undtaget fra at nå målopfyldelse indenfor den kommende vandplanperiode. Limfjordsrådet bemærker, at selvom der gennemføres en stor og fokuseret indsats, vil det være vanskeligt at nå målsætningen om god økologisk tilstand i Limfjorden i henhold til vandrammedirektivet.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: I kystvande, hvor der forventes at være en forsinkelse fra tidspunktet for indsatsens gennemførelse i planperioden til målet er opfyldt, er omfattet af en yderligere fristforlængelse til efter 2027 på grund af naturlige forhold. Tildelingen af fristforlængelsen skyldes, at forbedringerne i vandområdernes tilstand, som følge af indsatserne, ofte først vil indtræffe en tid efter, at indsatsen er gennemført. Dette skyldes træghed i de økologiske systemer i forhold til, at der skal indstille sig en ny ligevægtstilstand. F.eks. er forudsætningen for, at ålegræs kan udbredes til miljømålsdybden, at de grundlæggende fysiske og kemiske forhold (f.eks. lysforhold) er genoprettet. Dernæst vil udbredelse af ålegræs ved naturlige spredningsmekanismer tage adskillige år.

Indsatser i Flensborg Fjord

Sammenfatning af høringssvar: Spiras bemærker, at det er uklart i hvilket omfang, at miljømål og indsatser i Flensborg Fjord er koordineret med Tyskland. Spiras anbefaler desuden en øget dansk-tysk koordinering om miljømål og indsatser til Flensborg Fjord.

Ministeriet for Grøn Treparts bemærkninger: Der er gennemført interkalibreringer med Tyskland for indikatorer, der adresserer de biologiske kvalitetselementer fytoplankton og bentisk invertebratfauna. Interkalibreringerne sikrer, at god-moderat- grænseværdier for de respektive indikatorer svarer til et ensartet beskyttelsesniveau i begge lande. Derudover har Danmark og Tyskland et samarbejde på myndighedsniveau omkring det grænseoverskridende vandplanlægningsarbejde i internationale vanddistrikter. Samarbejdet er primært af orienterende karakter, og der er ikke en struktur med beslutningskompetence, hvor indsatser koordineres.

6.5 Grundvand - miljømål og brug af undtagelser

Der er i alt modtaget 1 høringssvar, der omhandler *miljømål og brug af undtagelser i grundvand* fra følgende myndighed: Halsnæs Kommune.

Opdatering af miljøtilstand for grundvandsforekomster, men manglende opdatering data

Sammenfatning af høringssvar: Halsnæs Kommune undrer sig over, at grundvandsforekomster både kan have miljømålet om god tilstand, samt "ikke afklarede forhold". Desuden spørger kommunen ind til, hvorfor data for grundvand ikke er opdateret til genbesøget, hvilket medfører, at nye oplysninger om indvindingsboringer og indvindingstilladelser ikke er opdateret.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Styrelsen bemærker, at miljømålet for alle grundvandsforekomster fortsat er "god kvantitativ tilstand" og "god kemisk tilstand". De "ikke afklarede forhold" markerer de grundvandsforekomster i ringe tilstand og/eller i risiko for manglende målopfyldelse ved udgangen af 2027, for hvilke de konkrete indsatsbehov er uafklarede. De "ikke afklarede forhold" kan f.eks. skyldes manglende viden om kilder til forurening for bestemte stoffer eller om, hvorvidt den nuværende

regulering af bestemte forurenende stoffer er tilstrækkelig til at sikre målopfyldelse (f.eks. pesticider og nitrat). Der angives også "ikke afklarede forhold", når tilstanden i grundvandsforekomsten er ukendt, eller når indsatser endnu ikke er gennemført. Dette betyder konkret, at styrelsen arbejder videre på at opbygge viden for at kunne fastsætte konkrete indsatsbehov for disse grundvandsforekomster.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø bemærker desuden, at formålet med genbesøget var, at det på baggrund af ny viden fra udviklingsinitiativerne, skulle besluttes, hvordan det resterende kvælstofindsatsbehov håndteres ift. indsatsen til kystvande. For grundvand bliver vurdering af kemisk og kvantitativ risiko og tilstand vurderet på baggrund af nye data til vandområdeplan 2027 – 2033.

7. Indsatsprogrammet

7.1.1 Indsatsprogrammet generelt

Der er i alt modtaget 54 høringsvar, der omhandler *indsatsprogrammet generelt*.

Der er modtaget 14 høringsvar fra følgende myndigheder: Assens Kommune, Brøndby Kommune, Esbjerg Kommune, Favrskov Kommune, Halsnæs Kommune, Hedensted Kommune, Herning Kommune, Holstebro Kommune, Københavns Kommune, Morsø Kommune, Odense Kommune, Silkeborg Kommune, Svendborg Kommune, Aarhus Kommune.

Der er modtaget 11 høringsvar fra følgende organisationer: Danmarks Jægerforbund, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Sportsfiskerforbund, Danske Regioner, Dansk Industri, Friluftsrådet, KL, Landbrug & Fødevarer, Limfjordsrådet, Tænketanken Hav, Danmarks Sportsfiskerforbund Natur- og Miljøteam Randers og Horsens Fjorde Vandområdeplan.

Der er modtaget 7 høringsvar fra erhvervsvirksomheder og 22 høringsvar fra privatpersoner.

Administrative udfordringer for marin naturgenopretning

Sammenfatning af høringsvar: Limfjordsrådet opfordrer til at man afdækker og fjerner de administrative udfordringer for den marine naturgenopretning.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø's bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget.

Der bør investeres akut og langsigtet i oprensningstiltag for forureninger

Sammenfatning af høringsvar: Tænketanken HAV bemærker, at der bør investeres akut og langsigtet i aktive oprensningstiltag for at nedbringe den eksisterende forurening til under grænseværdierne.

Miljø- og Ligestillingsministeriets bemærkninger: Miljø- og Ligestillingsministeriet bemærker at Tænketanken HAV mener der er brug for akut handling blandt andet ift. investeringer - oprensning af eksisterende forureninger. Hertil skal der gøres opmærksom på den aftale om jordforurening der siden 2021 har kørt i selvstændigt spor, der i flere omgange har fået tilført midler. Det betyder at regionerne allerede er i gang med foranstaltninger op flere af de 10 generationsforureninger der er udpeget. derudover er der en selvstændig pulje til oprensning af andre forureninger der udgør en trussel for overfladevand.

Der ønskes gradvis implementering af indsatsen for miljøfarlige forurenende stoffer (MFS)

Sammenfatning af høringssvar: En virksomhed anbefaler, at indsatsen for rensning af miljøfarlige forurenende stoffer implementeres gradvist, så vi løbende kan udnytte den bedst tilgængelige teknologi. Den nuværende teknologi sikrer ikke nødvendigvis fuld målopfyldelse, men kan alligevel bidrage til en væsentlig reduktion af MFS-udledninger til vandmiljøet.

Virksomheden bakker derudover op om, at der iværksættes en særlig indsats omkring miljøfarlige forurenende stoffer. Det er positivt, at en arbejdsgruppe med relevante myndigheder og interessenter prioriterer indsatsen over for udledninger af miljøfarlige forurenende stoffer, så der kan opnås bedre viden og målrettede indsatser på området. I forbindelse med rensning for miljøfarlige forurenende stoffer er den nuværende teknologi forbundet med betydelige energiomkostninger og CO₂-udledning. Dette foreslås at arbejdsgruppen også har fokus på dette.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Miljøstyrelsen kvitterer for anbefalingerne, men kan ikke genkende indsatsen for rensning af miljøfarlige forurenende stoffer i forslag til genbesøget.

Det er positivt at Miljøstyrelsen indleder kildeopsporingen med kortlægning af kendte kilder, som kan forklare manglende målopfyldelse

Sammenfatning af høringssvar: Odense kommune bemærker, at kildeopsporingen i Odense Kommune af miljøfarlige forurenende stoffer omfatter stoffer (anthracen, kobber og zink), som i høj grad også tilføres fra diffuse kilder, så som atmosfærisk deposition, landbrug og afstrømning fra befæstede arealer. Kommunen finder det derfor meget positivt, at Miljøstyrelsen vil indlede kildeopsporingen med en kortlægning og analyse af kendte kilder, som evt. alene kan forklare den manglende målopfyldelse i vandområderne. Da resultaterne heraf først foreligger efter høring af genbesøget, kan kommunen ikke på nuværende tidspunkt vurdere omfanget af en evt. efterfølgende kommunal indsats. Herunder det nødvendige ressourceforbrug i form af mandetimer og eventuelle udgifter til prøvetagning, samt om det er muligt at foretage det fornødne indenfor den angivne tidsfrist ved udgangen af 2026.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Miljøstyrelsen kvitterer for bemærkningen.

Det er positivt at kildeopsporing vil belyse om forureningen fra miljøfarlige stoffer er fra lokale kilder eller generel diffus forurening

Sammenfatning af høringssvar: Favrskov kommune ser positivt på de muligheder, den nye indsats for opsporing af lokale kilder til forurenende stoffer i overfladevand giver. Denne indsats kommer til at belyse, om manglende målopfyldelse skyldes forurening fra specifikke lokale kilder, eller om forureningen optræder generelt i vandområderne.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Miljøstyrelsen kvitterer for bemærkningen.

Det er uklart hvad indsatsen om kildeopsporing indebærer for kommunerne

Sammenfatning af høringssvar: KL bemærker, at den nye opgave med at kildeopspore i forhold til miljøfarlige forurenende stoffer (MFS) er udefineret på nuværende tidspunkt - og dermed vanskelig at forholde sig specifikt til. Miljøstyrelsen oplyste på Dialogmødet den 20. marts 2025 i Odense, at der forsat foreligger en del arbejde med vidensindsamling og basisanalyse, som først offentliggøres senere i 2025 samt et risikoværktøj, der er klar til kommunerne i 2026. Samtidig afventer KL og kommunerne en vejledning til kildeopsporing. Det fremgår ligeledes af genbesøgsnotatet, at der igangsættes en række udviklingsprojekter. KL mener, at det er uklart hvilken ny indsats, der er for kildeopsporing i kommunerne i relation til vandområdeplanen, og hvordan rollefordelingen og ansvar fordeles mellem kommune og stat. Den opgave

ønske KL tydeligt beskrevet.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Miljøstyrelsen kvitterer for bemærkningen og henviser til udkastet til vejledning til indsatsbekendtgørelsen efter genbesøget, samt den tekniske vejledning om opsporing af kilder til forurening med miljøfarlige forurenende stoffer i overfladevandområder, som kan tilgås på miljøstyrelsens hjemmeside, hvor opgaven er afgrænset og målrettet.

Én indgang og markregulering

Sammenfatning af hørings svar: For at smidiggøre og optimere realiseringen af projekter i Treparken foreslår Herning Kommune, at der etableres én national indgang til hhv. Banedanmark, Vejdirektoratet og lufthavne i Danmark i form af en direkte telefonisk adgang til en eller flere faste medarbejdere ved hver af de nævnte instanser, så der kan opnås hurtig kontakt. Høringsparten opfordrer til, at kontaktpersonerne på forhånd gøres bekendt med den Grønne Trepark, herunder den politiske prioritering af området.

Derudover bemærker høringsparten, at det er usikkert om niveauet for markreguleringen, som fastsættes i 2026, sker på baggrund af udtagningsprojekter som har opnået tilsagn eller projekter som er realiseret. Der er i genbesøget, angivet at markreguleringen udfases i takt med at arealomlægningen realiseres. Dette kan indikere, at det ikke er nok at have fået et tilsagn til et projekt førend omlægningen modregnes i markreguleringen. Hvis opgørelsen derimod er baseret på arealer omfattet af omlægningsplanen, så har de enkelte lodsejere ikke nødvendigvis forpligtet sig til at lade deres arealer indgå. Hvis det kun er ansøgte projekter, der har opnået tilsagn, der indgår i opgørelsen, kan det tilskynde til at søge tilsagn til flere projekter end der kan gennemføres inden for den fastsatte tidsramme for projekterne. Herning Kommune vil opfordre til at det er meget tydeligt, hvilke arealer og projektyper der tæller med i opgørelsen af kvælstofindsatsen i 2026 jf. aftalen i Grøn Trepark.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø's bemærkninger: Styrelsen er opmærksom på, at det kan være vanskeligt at få arealomlægning og infrastruktur til at sameksistere. Styrelsen har også forståelse for, at sikring af én samlet indgang til de relevante statslige selskaber og myndigheder kunne være belejligt. Styrelsen er bl.a. bekendt med problemstillingen fra drøftelser med kommuner, KL og Naturstyrelsen i Arbejdsgruppen for Arealudtag. I forlængelse heraf har arbejdsgruppens sekretariat (Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø og KL) været i dialog med myndigheder og statslige selskaber som Energinet Eltransmission, Vejdirektoratet og Banedanmark. Formålet med dialogen har været at synliggøre hensyn til grøn arealomlægning samt afklare de statslige aktørers forvaltningspraksis, gældende lovgivning og kontaktoplysninger for projektere. Overordnet anbefaler de nævnte statslige aktører, at projektere involverer de pågældende myndigheder eller statslige selskaber tidligt i projektforsøget. Tidlig involvering af den pågældende statslige aktør samt fremsendelse af relevant projektdokumentation fremmer chancer for at afklare muligheder for sameksistens uden at denne proces nødvendigvis får væsentlig betydning for projektforsøget. Det bemærkes dog, at det ikke er i alle tilfælde, at løsninger kan findes inden for eksisterende regler og praksis, hvormed projekter evt. må justeres. De konkrete indgange (kontaktoplysninger) for projektere har styrelsen offentliggjort på Arbejdsgruppens hjemmeside i oversigten over afklaringer og løste barrierer. Uddybning kan findes på Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø's hjemmeside under Grøn Omstilling.

Aktuelt er styrelsen i dialog med Trafikstyrelsen vedr. regler ift. vådområder/ lavbundsprojekter i nærhed til lufthavne. Til brug for dialogen har styrelsen modtaget case-materiale fra kommunerne. Konklusioner fra den videre dialog vil ligeledes blive offentliggjort på arbejdsgruppens hjemmeside. Styrelsen oplyser, at Ministeriet for Grøn Trepark desuden har været i dialog med en række myndigheder og offentlige selskaber, herunder Folkekirken, regioner (råstofplanlægning) og Forsvaret. Guidelines på baggrund af disse dialoger forventes offentliggjort efteråret 2025. Udover ovenstående, har styrelsen ikke grundlag for at etablere én samlet indgang til alle de relevante statslige selskaber og myndigheder.

Hvilke dele af arealoplægningen, der indgår i fastlæggelse af indsatsstrykket i markreguleringen fastlægges i de beslutninger, der træffes frem mod at den nye markregulering træder i kraft.

Fremdrift og rettidig gennemførelse af indsatser

Sammenfatning af høringsvar: Friluftsrådet, En erhvervsvirksomhed, Dansk Industri, Danmarks Sportsfiskerforbund, Svendborg Kommune, Morsø Kommune, Hedensted Kommune, Limfjordsrådet, Herning Kommune, Holstebro Kommune, Brøndby Kommune, Kommunernes Landsforening, Esbjerg Kommune, Danske Regioner, Københavns Kommune, Aarhus Kommune og Assens Kommune, udtrykker varierende bekymring for og kritik af hvorvidt der kan sikres den fornødne fremdrift for rettidig gennemførelse af indsatser. Flere af høringsvarene opfordrer til at overveje om frist for gennemførelse af indsatser kan udskydes for at sikre behørig tid til gennemførelsen af disse.

Københavns Kommune og Kommunernes Landsforening spørger om hvorvidt frist for gennemførelse af indsatser er efter 2027, da genbesøget er midt i en planperiode.

Styrelsen for Grøn Arealoplægning og Vandmiljøets bemærkninger: Alle indsatser, der allerede er fastlagt i VP3, skal fortsat være gennemført inden udgangen af 2027.

Blandt indsatser, som følger af genbesøget, er det vurderingen, at følgende ikke alle vil kunne igangsættes senest ultimo 2027 grundet bl.a. kapacitetsudfordringer:

Tilskudsordningerne for fysiske vandløbsindsatser i genbesøget er forventet at løbe til og med 2033.

For søer er det forventningen at tilskudsordningen for plantning af træer langs vandløb løber i 2026 og 2027, mens ordning for sørestaurering løber til og med 2030. Ordningen for statslige fosforvådområder løber i 2027 og 2028.

Jævnfør Aftale om Implementering af et Grønt Danmark skal indsatsbehovet for kystvande realiseres med arealoplægning som hovedmotor i forbindelse med de lokale treparters oplægningsplaner. Det er jf. aftalen politisk besluttet at hovedparten af kystvandene skal indfri målet i 2027 og de resterende i 2030 for at indfri danske klimamål i 2030 samt danske EU-forpligtelser ift. vandrammedirektivet.

Frivillighed og målopfylde

Sammenfatning af høringsvar: Aarhus Kommune påpeger at vandområdeplanerne bør præcisere forhold omkring frivillighed, herunder hvordan der opnås målopfylde for vandområder, hvor indsatserne ikke kan gennemføres. Derudover savner høringsparten også en stillingtagen til, hvordan vandområder uden målopfylde og uden specifikt angivet indsats forventes at nå miljømålene.

Styrelsen for Grøn Arealoplægning og Vandmiljøets bemærkninger: Med Aftale om Implementering af et Grønt Danmark blev det besluttet at indsatsbehovet skal realiseres med arealoplægning som hovedmotor. Hovedmotoren er en helhedsorienteret, aftalebaseret indsats, der bygger på målrettet arealoplægning med frivillighed som udgangspunkt og et styrket styringsregime. Udover arealoplægningen vil den skærpede miljøgaranti give et højere midlertidigt krav til markregulering svarende til den del af indsatsbehovet som ikke er indfriet med arealoplægning. Denne markregulering tilpasses gradvist i takt med at arealoplægningen realiseres

Oplægningsplanerne skal udarbejdes af de lokale grønne treparters med kommunen for bordenden, og Danmarks Grønne Arealfond understøtter opkøb og oplægning med henblik på jordfordeling. Hvor frivillige løsninger ikke rækker, sikrer den skærpede miljøgaranti målopfylde. I særligt udfordrede områder kan det i praksis indebære braklægning. Hvis der medio 2026 ikke foreligger tilstrækkelige tilsagn, træffes

beslutninger, der sikrer, at indsatsbehovet kan løftes. Herunder øget statsligt opkøb og/eller midlertidigt øget regulering, om nødvendigt via ekspropriation, så indsatsbehovet senest nås i 2030.

Målb belastningen danner grundlag for indsatsbehovet. I nogle oplande skyldes et manglende indsatsbehov, at målb belastningen svarer til baselinebelastningen. I andre oplande skyldes et manglende indsatsbehov, at et eventuelt bruttoindsatsbehov imødekommes af et indsatsbehov i et opstrøms kystvand der, jf. princippet om sammenhængende vandområder, bidrager til at dække indsatsbehovet i det pågældende kystvand. I begge tilfælde vil målb belastningen imødekommes i det pågældende kystvand.

Henvendelse til EU-Kommission ved manglende fremdrift

Sammenfatning af høringssvar: Danmarks Sportsfiskerforbund varsler, at organisationen sandsynligvis vil rette henvendelse til EU-Kommissionen såfremt fremdriften i indsatser ikke er i overensstemmelse med vandrammedirektivets krav.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Høringssvaret tages til efterretning.

Hvis der udledes rensset eller urensset spildevand til søer skal der straks foretages de nødvendige tiltag der sikrer god tilstand i søerne

Sammenfatning af høringssvar: Danmarks Sportsfiskerforbund bemærker, at hvis udledninger fra renseanlæg, spredt bebyggelse og regnbetingede udløb ender i én eller flere af de 986 søer, der er med i genbesøget, bør der straks foretages nødvendige tiltag, der kan sikre vi opnår god økologisk og kemisk tilstand i disse.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget.

Hyppighed i opdatering af vandområdeplanerne

Sammenfatning af høringssvar: Københavns Kommune påpeger, at hyppige ændringer i beregninger og tidsplaner for vandplanerne vanskeliggør kommuners planlægning og projektering, hvilket kan få økonomiske konsekvenser.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Vandområdeplanerne udarbejdes og revideres i henhold til EU's Vandrammedirektiv (2000/60/EF), som forpligter medlemsstaterne til systematisk at beskytte og forbedre tilstanden i vandløb, søer, kyst- og grundvandsforekomster. Plansætningsarbejdet følger seksårige planperioder, hvor hver planperiode omfatter en basisanalyse, tilstandsvurdering, fastlæggelse af miljømål samt et indsatsprogram. I Danmark dækker den nuværende tredje planrunde – vandområdeplanerne 2021-2027 – perioden 2021-2027.

I forbindelse med landbrugsaftalen den 4. oktober 2021 blev det besluttet at gennemføre en Second Opinion af det faglige grundlag for kvælstofindsatsen i denne planperiode. Efter afslutning af Second Opinion er vandområdeplanerne 2021-2027 blevet genbesøgt og opdateret med nye faglige analyser og modelberegninger. I aftalen om et Grønt Danmark er afsat midler til at gennemføre indsatser for at reducere udledningen af kvælstof.

Indsatser fra tidligere vandområdeplaner forudsat i genbesøget

Sammenfatning af høringssvar: Kommunernes Landsforening mener det er problematisk, at ikke alle indsatser fra VP1 og VP2 er gennemført og/eller har opnået fuld effekt, men at dette forudsættes ved

genbesøget af VP3.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. Der henvises til kapitel 1.2.4 i plandokumentet for vandområdeplanerne 2021-2027 efter genbesøget.

Kilde bør defineres som der hvor stoffer genereres, ikke hvor de udledes og der bør udarbejdes en national plan for at nedbringe forurening ved kilden

Sammenfatning af høringssvar: Virksomheden ønsker en præcisering af, hvad Miljøstyrelsen anser som en "kilde" til forurenende stoffer. I virksomhedens optik bør begrebet "kilde" dække den primære oprindelse af forureningen – altså det sted, hvor de miljøfarlige forurenende stoffer faktisk genereres og tilføres vandmiljøet, enten direkte eller indirekte via afløbssystemet. Det betyder, at renseanlægget ikke bør betragtes som en kilde i sig selv, men som et transport- og behandlingsled, der forsøger at reducere forureningen fra de egentlige kilder. Kilden bør derfor identificeres som f.eks. en industrivirksomhed, der udleder miljøfarlige stoffer til kloaksystemet, hvorefter de transporteres via afløbssystemet til renseanlægget og herfra videre til vandmiljøet. Novafos mener, at et klart skel mellem primær kilde og transportled er afgørende for en præcis og målrettet indsats mod forurening.

For de diffust forekommende stoffer som bl.a. zink og kobber er kommunens og forsyningens muligheder for at reducere udledningen af miljøfarlige forurenende stoffer i eksisterende byområder begrænset til rensning. Denne rensning er særdeles omkostningstung, pladskrævende og ofte ikke teknisk mulig og vil, hvis det er muligt, resultere i store stigninger i spildevandstaksten. Virksomheden opfordrer derfor til at der udvikles en national plan for hvordan der ved kilden nedbringes forurening af vandmiljøet med miljøfarlige forurenende stoffer, herunder kobber og zink.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Miljøstyrelsen noterer virksomhedens ønske om en præcisering af, hvad Miljøstyrelsen anser som en "kilde" til forurenende stoffer, samt virksomhedens opfordring til at der udvikles en national plan for hvordan der ved kilden nedbringes forurening af vandmiljøet med miljøfarlige forurenende stoffer, herunder kobber og zink.

Kildeopsporing - hvilken indsats forventes til vandløb i åbent land uden kendte punktkilder til miljøfarlige forurenende stoffer (MFS)

Sammenfatning af høringssvar: Aarhus kommune gør opmærksom på, at for nogle af de udpegede vandløb med indsatsen "Opsporing af lokale kilder til miljøforurenende stoffer i vandløb" som er beliggende i åbent land, kan det konkluderes at der hverken er industri-, renseanlægs- eller regnvandsudledninger, der påvirker tilstanden negativt – så Aarhus Kommune eftersøger en stillingtagen til hvilke yderligere indsatser der forventes igangsat fra kommunerne for at opnå god kemisk tilstand.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Miljøstyrelsen henviser til udkastet til vejledning til indsatsbekendtgørelsen efter genbesøget, samt den tekniske vejledning om opsporing af kilder til forurening med miljøfarlige forurenende stoffer i overfladevandområder, som kan tilgås på miljøstyrelsens hjemmeside.

Kildeopsporing på baggrund af modellerede data

Sammenfatning af høringssvar: Københavns Kommune bemærker, at der i Harrestrup Å er udpeget kildeopsporingsindsats på baggrund af modellerede data, at dette ikke er en hensigtsmæssig fremgangsmåde, og at der bør iværksættes undersøgelsesmålinger i det pågældende vandløb.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Miljøstyrelsen kan oplyse, at der ikke er udpeget kildeopsporingsindsatser på baggrund af modelleret data, men udelukkende på baggrund af måleresultater.

Kildeopsporing som indsats er meget ressourcekrævende

Sammenfatning af høringssvar: Limfjordsrådet bemærker følgende om den konkrete kildeopsporingsindsats: Der er lagt op til at kortlægning og analyse foretages af Miljøstyrelsen og at opsporing foretages af kommunerne. Alene kortlægningen og analyse er meget ressourcekrævende, hvorfor Statens kortlægning af tilstanden inkluderer brugen af modelberegnete resultater. Yderligere er opsporingen i vandområderne ekstremt ressourcekrævende og kompleks, kræver indgående fagkompetencer og ved udledninger i landbrugsdrift vil der ofte forekomme flere kilder til en udledning. Slutteligt vil der forventeligt skulle afsættes yderligere ressourcer i håndhævelse og retssager.

Med den strategi er der risiko for at kaste kommunerne ud i et uoverskueligt stort ressourceforbrug på et område, hvor der i dag mangler viden, kompetencer og hvor det vurderes, at der er stor risiko for at det ikke vil føre til et resultat.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Miljøstyrelsen kvitterer for bemærkningen og henviser til udkastet til vejledning til indsatsbekendtgørelsen efter genbesøget, samt den tekniske vejledning om opsporing af kilder til forurening med miljøfarlige forurenende stoffer i overfladevandområder, som kan tilgås på miljøstyrelsens hjemmeside, hvor opgaven er afgrænset og målrettet.

Kildeopsporing som indsats er positivt

Sammenfatning af høringssvar: Halsnæs Kommune bemærker, at kommunen er positive over for indsatsen omhandlende opsporing af lokale kilder til forurenende stoffer i overfladevand.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Miljøstyrelsen kvitterer for bemærkningen.

Kildeopsporing som indsats er positivt

Sammenfatning af høringssvar: Esbjerg kommune finder det positivt, at vidensgrundlaget er blevet forbedret, og at der følges op med gennemførelse af kildeopsporing samt et virkemiddelkatalog til fastlæggelse af passende indsatser.

Esbjerg kommune læser indsatskravet om kildeopsporing for de miljøfarlige forurenende stoffer (MFS) sådan, at Esbjerg Kommune efter konkret henvendelse fra Miljøstyrelsen skal gennemføre en opsporing og vurdering af de lokale kilder.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Miljøstyrelsen kvitterer for bemærkningen og kan bekræfte, at kommunerne efter konkret henvendelse fra Miljøstyrelsen skal gennemføre den konkrete indsats, udpeget i indsatsbekendtgørelsen, dvs. opsporing og vurdering af de lokale kilder til de udpegede vandområder.

Kildeopsporing – er vanskeligt at gennemføre inden for tidsrammen og lovhjemmel og proportionalitet er ikke velbelyst

Sammenfatning af høringssvar: Københavns kommune bemærker, at i følge vandområdeplaner, skal kommunerne gennemføre kildeopsporing inden 2027. Kildeopsporing vil ikke inden 2027 kunne medføre væsentlig reduktion i udledningen af miljøfarlige forurenende stoffer (MFS). Miljøstyrelsens indledende screening skal efterfølges af tør stedspecifik og eventuel våd kildeopsporing og ændret regulering. Hjemmel og proportionalitet i forhold til at pålægge virksomheder undersøgelser og analyser er ikke velbelyst.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Miljøstyrelsen kvitterer for bemærkningen.

Kildeopsporing – kan være vanskeligt at gennemføre inden for tidsrammen

Sammenfatning af høringssvar: Silkeborg kommune bemærker, at for miljøfarlige forurenende stoffer i genbesøget er det skitseret, at kommunerne skal opspore kilder til miljøfarlige forurenende stoffer i en række vandområder, og at arbejdet skal afrapporteres til staten ultimo 2026. Silkeborg Kommune finder, at dette er en meget kort tidsfrist til et så omfattende arbejde og opfordrer til en mere realistisk tidshorisont. Silkeborg Kommune vil derudover opfordre staten til at fjerne kilden til forureningerne, f.eks. ved at udfase materialer og produkter som forurenere.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Miljøstyrelsen tager kommunens bemærkning til efterretning. Det fremgår af beskrivelsen i udkastet til vejledningen til indsatsbekendtgørelsen, at indsatsen vil blive præciseret frem mod udgangen af 2026, således at den passer med den afsatte finansiering samt tidsperspektivet i indsatsen.

Kildeopsporing – kan være vanskeligt at gennemføre inden for tidsrammen

Sammenfatning af høringssvar: Herning Kommune afventer, at Miljøstyrelsen i 2025 gennemfører en kortlægning og analyse af kendte kilder, for hvilke der umiddelbart findes generelle data til forurening af ferske over-fladevandområder med henblik på at vurdere, om forurening fra disse kilder alene kan forklare den manglende målopfyldelse i de enkelte vandområder (8 vandløbsstrækninger og 4 søer). Herning Kommune vurderer, at opgaven vil indebære revision af eksisterende godkendelser og tilladelser og vurderer samtidigt, at det kan blive vanskeligt at nå, i og med at indsatsen skal være indrapporteret senest ved udgangen af 2026.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Miljøstyrelsen kvitterer for bemærkningen.

Kommunale rammer for implementering af indsatser

Sammenfatning af høringssvar: Holstebro Kommune mener, at opgavetilrettelæggelsen medfører uhensigtsmæssige rammer for kommunernes implementering af indsatser.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøs bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. Der henvises til side 740 i høringsnotatet for vandområdeplanerne 2021-2027.

Koordination med andre myndigheder

Sammenfatning af høringssvar: Herning Kommune bemærker, at koordinering med andre statslige og kommunale myndigheder udgør en barriere for effektiv gennemførelse af lavbunds- og vådområdeprojekter. Det foreslås, at der etableres én national indgang til hhv. Banedanmark, Vejdirektoratet og danske lufthavne.

Ministeriet for Grøn Treparts bemærkninger: Konflikter med øvrig arealplanlægning kan udgøre en hindring for gennemførelse af lavbunds- og vådområdeprojekter. Derfor er Ministeriet for Grøn Trepert i dialog med en række myndigheder og offentlige selskaber om mulighederne for at styrke samarbejdet om arealomlægning.

Efterspørgsel på kilder til nationalt specifikke stoffer og dertilhørende indsatser

Sammenfatning af høringssvar: Landbrug & Fødevarer efterspørger beskrivelser af de mest sandsynlige kilder til nationalt specifikke stoffer og hvilke indsatser, der vil blive planlagt fremadrettet for disse.

Miljøstyrelsens bemærkninger: I plandokumentet for vandområdeplanerne 2021-2027 efter genbesøget er der i afsnit 3.2.1.2 og afsnit 3.2.2.2 angivet hvilke punktkilder og hvilke diffuse kilder som påvirker overfladevandområder med miljøfarlige forurenende stoffer, som i et eller flere vandområder er til hinder for målopfyldelse, ligesom der i bilag 3 til plandokumentet er udarbejdet en oversigt over emissioner, udledninger og tab for miljøfarlige forurenende stoffer for de fire vandområdedistrikter.

Indsatser for miljøfarlige forurenende stoffer, som ikke fremgår af genbesøget, er et emne som ikke er genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget.

Lokale forhold og prioritering af indsatser

Sammenfatning af høringssvar: Patriotisk Selskab på vegne af 35 privatpersoner og to organisationer gør opmærksom på, at flere virkemidler og krav i høringsudkastet ikke i tilstrækkelig grad tager højde for lokale forhold og den faktiske påvirkning, særligt fsva. indsatser knyttet til kystvande. Patriotisk Selskab mener i forbindelse hermed, at der bør ske en målrettet prioritering af indsatserne ud fra hvor effekten er størst for vandmiljøet, og ikke for hvor det administrativt er nemmest.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Genbesøget er udarbejdet på baggrund af et opdateret fagligt grundlag, som er tilvejebragt i samarbejde med forskningsinstitutioner på baggrund af en international vurdering. Lokale forhold indgår i grundlaget, bl.a. med måledata og modellering i de enkelte oplande og kystområder. Det faglige grundlag indgik ved politisk beslutning om tilrettelæggelse af indsatserne ved genbesøget.

Mangelfuld indsats og overvågning for kemisk tilstand

Sammenfatning af høringssvar: Landbrug & Fødevarer bemærker, at udkastet til genbesøget ikke indeholder indsatser over for kemisk forurening og er uden tilstrækkelig overvågning. Organisationen mener derfor ikke, der kan opnås god kemisk tilstand i 2027, og der efterspørges reelle indsatser for at forbedre tilstanden.

Miljø- og Ligestillingsministeriets bemærkninger: For så vidt angår målopfyldelse for miljøfarlige stoffer i vandmiljøet bemærker Miljø- og Ligestillingsministeriet, at regeringen med vandrammedirektivet er forpligtet til senest i 2027 at gennemføre de indsatser, der er nødvendige for at nå direktivets mål. Dette mål bliver ikke indfriet, men i stedet har regeringen med genbesøget fremlagt en plan for, hvordan vi skaber forudsætningerne inden 2027 for at kunne nå i mål med alle kendte indsatser.

Med genbesøget iværksættes en række nye indsatser, der skal bidrage til et vandmiljø i god kemisk tilstand. Der fastsættes flere miljøkvalitetskrav, som er krav til vandmiljøets kvalitet, overvågning af miljøfarlige stoffer øges og der er afsat øremærkede midler til oprensning af jordforureninger, der udgør en risiko for overfladevandet.

Udgangspunktet for genbesøget af vandområdeplanerne er så vidt muligt at vise vejen til opfyldelse af vandrammedirektivet. Ud fra den nuværende kendte viden er der præsenteret en samlet plan for, hvordan der på sigt kan opnås god tilstand i vandløb, søer, kystvande og grundvand. Miljø- og Ligestillingsministeriet bemærker desuden, at Miljøstyrelsen er i gang med at udarbejde en plan for, hvordan og hvornår vi kommer i mål med fastsættelsen af miljøkvalitetskrav.

Manglende prioritering i kommuner af implementering af tidligere planer

Sammenfatning af høringssvar: Danmarks Sportsfiskerforbund, Natur- og Miljøteam Randers og Horsens Fjorde Vandoplande mener, at der ikke er tilstrækkeligt fremdrift i implementeringen af tidligere vandområdeplaner. Der argumenteres for, at dette skyldes manglende prioritering af sagsbehandlerressourcer i kommuner, manglende vilje til at overvinde lodsejermodstand ved ekspropriation og manglende overblik

over hvad der er besluttet, hvad der er gennemført og hvad der er afvist finansieret.

Danmarks Naturfredningsforening mener, at beslutninger ikke prioriteres implementeret i kommunerne, og der er mangel på håndhævelse heraf fra statslig side. Dette medfører, at indsatser på vandløbsområdet halter langt bagud.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. Styrelsen søger løbende at optimere og smidiggøre processerne for at implementere bl.a. vandløbsindsatserne.

Planlægning og fremtidshorisont i vandplanlægningsregi

Sammenfatning af høringssvar: En erhvervsvirksomhed opfordrer til, at vandplanlægning sker med udgangspunkt i realistiske delmål, og med tydelig præcisering af hvem der er ansvarlig for implementering af de enkelte dele af vandområdeplanerne. Endvidere påpeger erhvervsvirksomheden, at det vil være fordelagtigt at der oplyses om den langsigtede plan for vandplanlægningen, da justeringer i forsyningsrelaterede opgaver ofte har en længere tidshorisont.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Formålet med vandplanlægningen er at sikre efterlevelse af EU's vandrammedirektiv, som skal sikre god tilstand i overfladevand og grundvand. Til brug herfor udarbejdes vandområdeplaner i en seksårig cyklus, som skal sikre, at nødvendige indsatser besluttet på baggrund af et ajourført fagligt grundlag. Ansvar for implementering af indsatser fremgår af bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter.

Planlægning og strukturering af kommende planer

Sammenfatning af høringssvar: Limfjordsrådet opfordrer staten til, på baggrund af kort tidsrum til implementering af supplerede indsatser, at genoverveje planlægning og strukturering af kommende vandplaner.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Høringssvaret tages til efterretning med bemærkning om, at vandområdeplanernes indhold og frekvens følger af EU's vandrammedirektiv som implementeret i lov om vandplanlægning og dertilhørende bekendtgørelser. I førnævnte lovstof er frekvensen for vandområdeplaner specificeret som seksårige vandplanperioder. I forbindelse med "Aftale om grøn omstilling af dansk landbrug" af 4. oktober 2021 blev det besluttet, at der skulle gennemføres et genbesøg af vandområdeplanerne i 2023/24.

Uklart omfang af oprensning og undersøgelser af jordforureninger

Sammenfatning af høringssvar: Aarhus Kommune finder det uklart i hvilket omfang og form, der skal udføres oprensning, afværgeforanstaltninger og videregående undersøgelser af jordforureninger, der udgør risiko for overfladevand. Kommunen vurderer, at det ikke er den mest omkostningseffektive fremgang, hvis indsatsen for undersøgelse og oprensning af punktkilder opdeles mellem regioner og kommuner. Kommunen opfordrer til, at videregående forureningsundersøgelser af punktkilder og afværgeforanstaltninger fortsat placeres hos regionerne. Hvis disse indsatser fremover skal løses af kommunerne, vil kommune understrege, at der bør være en forudgående dialog om ressourcetræk samt sikring af økonomiske midler matchende opgaven.

Miljø- og Ligestillingsministeriets bemærkninger: Miljø- og Ligestillingsministeriet skal bemærke at den offentlige indsats som regionerne står - også medtager overfladevand, jf. JFL §6, stk.1, 2). Desuden er der en selvstændig pulje til oprensning af generationsforureninger, hvoraf flere udgør en risiko for overfladevand. Regionerne er ansvarlige for de forureninger, hvor der ikke er forurenere til at betale.

Underprioriteret indsats for kemisk forurening og ønske om fokus på reduktion af nutidige udledninger

Sammenfatning af høringssvar: Dansk Industri bemærker, at det ikke er muligt at opnå god kemisk tilstand i 2027 og efterspørger en erkendelse af, at indsatsen herfor har været underprioriteret i en lang periode. Det må erkendes, at historisk forurening forhindrer god kemisk tilstand inden for en meget lang årrække, og der bør sættes fokus på reduktion og rensning af nutidens udledninger.

Miljø- og Ligestillingsministeriets bemærkninger: For så vidt angår målopfyldelse for miljøfarlige stoffer i vandmiljøet bemærker Miljø- og Ligestillingsministeriet, at regeringen med vandrammedirektivet er forpligtet til senest i 2027 at gennemføre de indsatser, der er nødvendige for at nå direktivets mål. Dette mål bliver ikke indfriet, men i stedet har regeringen med genbesøget fremlagt en plan for, hvordan vi skaber forudsætningerne inden 2027 for at kunne nå i mål med alle kendte indsatser.

Med genbesøget iværksættes en række nye indsatser, der skal bidrage til et vandmiljø i god kemisk tilstand. Der fastsættes flere miljøkvalitetskrav, som er krav til vandmiljøets kvalitet, overvågning af miljøfarlige stoffer øges og der er afsat øremærkede midler til oprensning af jordforureninger, der udgør en risiko for overfladevandet.

Udgangspunktet for genbesøget af vandområdeplanerne er så vidt muligt at vise vejen til opfyldelse af vandrammedirektivet. Ud fra den nuværende kendte viden er der præsenteret en samlet plan for, hvordan der på sigt kan opnås god tilstand i vandløb, søer, kystvande og grundvand. Miljø- og Ligestillingsministeriet bemærker desuden, at Miljøstyrelsen er i gang med at udarbejde en plan for, hvordan og hvornår vi kommer i mål med fastsættelsen af miljøkvalitetskrav.

Usikkerhed om projekter fastlagt som indsatsen kan gennemføres

Sammenfatning af høringssvar: Hedensted kommune bemærker, at der må forventes en usikkerhed i forhold til, om grundlaget/basisanalysen for Vandområdeplan 2027-2033 er opnået ved gennemførelse af projekter, jf. indsatser i VP3 og supplerende indsatser i genbesøget. Gennemførelsen af projekter kræver ressourcer til projektplanlægning, sagsbehandling på myndighedsområdet for at tillade projekterne gennemført, og herudover må forventes, at mange af landets kommuner samtidigt skal benytte samme typer ressourcer, hvorved det ikke med sikkerhed kan garanteres at bevilligede og tilladte projekter i praksis kan gennemføres.

Miljø- og Ligestillingsministeriets bemærkninger: For så vidt angår målopfyldelse for miljøfarlige stoffer i vandmiljøet bemærker Miljø- og Ligestillingsministeriet, at regeringen med vandrammedirektivet er forpligtet til senest i 2027 at gennemføre de indsatser, der er nødvendige for at nå direktivets mål. Dette mål bliver ikke indfriet, men i stedet har regeringen med genbesøget fremlagt en plan for, hvordan vi skaber forudsætningerne inden 2027 for at kunne nå i mål med alle kendte indsatser.

Med genbesøget iværksættes en række nye indsatser, der skal bidrage til et vandmiljø i god kemisk tilstand. Der fastsættes flere miljøkvalitetskrav, som er krav til vandmiljøets kvalitet, overvågning af miljøfarlige stoffer øges og der er afsat øremærkede midler til oprensning af jordforureninger, der udgør en risiko for overfladevandet.

Udgangspunktet for genbesøget af vandområdeplanerne er så vidt muligt at vise vejen til opfyldelse af vandrammedirektivet. Ud fra den nuværende kendte viden er der præsenteret en samlet plan for, hvordan der på sigt kan opnås god tilstand i vandløb, søer, kystvande og grundvand. Miljø- og Ligestillingsministeriet bemærker desuden, at Miljøstyrelsen er i gang med at udarbejde en plan for, hvordan og hvornår vi kommer i mål med fastsættelsen af miljøkvalitetskrav.

Øget overblik over hvorvidt indsatser leder til målopfyldelse for kemisk tilstand samt hvilke myndigheder der er ansvarlig for gennemførelsen

Sammenfatning af høringssvar: Aarhus Kommune bemærker, at det ikke står tydeligt i bilag 5, hvorvidt allerede igangsatte nationale indsatser forventes at lede til målopfyldelse fsva. kemisk tilstand. Kommunen efterspørger desuden, at det skrives tydeligere, hvilke indsatser ift. miljøfarlige forurenende stoffer (MFS), der løses statsligt, og hvilke afledte opgaver, der forventes løst i kommunerne efterfølgende.

Miljø- og Ligestillingsministeriets bemærkninger: Miljø- og Ligestillingsministeriet bemærker, at regeringen med vandrammedirektivet er forpligtet til senest i 2027 at gennemføre de indsatser, der er nødvendige for at nå direktivets mål. Dette mål bliver ikke indfriet, men i stedet har regeringen med genbesøget af fremlagt en plan for, hvordan vi skaber forudsætningerne inden 2027 for at kunne nå i mål med alle kendte indsatser.

Med genbesøget iværksættes en række nye indsatser, der skal bidrage til et vandmiljø i god kemisk tilstand. Der fastsættes flere miljøkvalitetskrav, som er krav til vandmiljøets kvalitet, overvågning af miljøfarlige stoffer øges og der er afsat øremærkede midler til oprensning af jordforureninger, der udgør en risiko for overfladevandet.

Udgangspunktet for genbesøget af vandområdeplanerne er så vidt muligt at vise vejen til opfyldelse af vandrammedirektivet. Ud fra den nuværende kendte viden er der præsenteret en samlet plan for, hvordan der på sigt kan opnås god tilstand i vandløb, søer, kystvande og grundvand. Miljø- og Ligestillingsministeriet bemærker desuden, at Miljøstyrelsen er i gang med at udarbejde en plan for, hvordan og hvornår vi kommer i mål med fastsættelsen af miljøkvalitetskrav.

Ønske om information om indsatser

Sammenfatning af høringssvar: Danmarks Jægerforbund savner oplysninger knyttet til indsatser, såsom finansiering, styring, håndhævelse, konkret implementering og sikring af lokal opbakning.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Oplysninger vedrørende indsatser fremgår af bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter samt af kapitel 7 i plandokumentet for vandområdeplanerne 2021-2027 efter genbesøget.

For nye indsatser i genbesøget sker finansiering via flere finansieringskilder. Spildevandsindsatser finansieres gennem takststigninger og husholdningerne selv. For nye indsatser i genbesøget sker finansiering via flere finansieringskilder. Spildevandsindsatser finansieres gennem takststigninger og husholdningerne selv. For øvrige indsatser forventes finansiering at ske via finansloven, via EU-midler fra Hav-, Fiskeri- og Akvakultur-udviklingsfonden samt via EU-midler under den fælles landbrugspolitik (CAP).

7.1.2 Spildevandsindsatser generelt

Der er i alt modtaget 13 høringssvar, der omhandler *spildevandsindsatser generelt*.

Der er modtaget 6 høringssvar fra følgende myndigheder: Favrskov Kommune, Halsnæs Kommune, Københavns Kommune, Odense Kommune, Silkeborg Kommune, Aalborg Kommune.

Der er modtaget 6 høringssvar fra følgende organisationer: Bæredygtigt Landbrug, Danmarks Naturfredningsforening, DANVA, Fair Spildevand, Friluftsrådet, Landbrug & Fødevarer.

Der er modtaget 1 høringssvar fra erhvervsvirksomhed.

Anvendelse af virkemidler

Sammenfatning af høringssvar: DANVA anbefaler, at virkemidler generelt udvælges med fokus på synergieffekter. DANVA bemærker endvidere, at de mest omkostningseffektive virkemidler bør anvendes i indsatsprogrammet. Der bør ikke ske forfordeling af indsatser på sektorniveau. Det underer derfor DANVA, at forsyningerne pålægges at anvende dyre virkemidler, når de billigere virkemidler ikke er opbrugt. Det foreslås på den baggrund, at forsyningerne får mulighed for at vælge de mest omkostningseffektive virkemidler til at opnå den forventede miljøeffekt.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Det kan oplyses, at synergieffekter eller sideeffekter af indsatser indgår i vandområdeplanernes beregningsgrundlag. Til det øvrige er der ingen bemærkninger.

Der er ikke fastlagt nye indsatser i spredt bebyggelse

Sammenfatning af høringssvar: Favrskov Kommune bemærker, at der ikke er fastlagt nye renseklasseoplande i spredt bebyggelse.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget, men styrelsen kan oplyse, at der i forbindelse med udarbejdelse af vandområdeplanerne for fjerde planperiode vil blive taget stilling til yderligere behov for forbedret spildevandsrensning i oplande til vandløb.

Fastholdelse af renseklasseoplande

Sammenfatning af høringssvar: Fair Spildevand bemærker, at det er uheldigt, at renseklasseoplande fastholdes selvom miljømålet er opfyldt i de tilhørende vandområder, fordi der meddeles påbud om forbedret rensning til ejendomme i oplande til vandløb, hvor miljømålet er opfyldt. Det er kommunerne, der er myndighed ved meddelelse af påbud eller tilladelser til spildevandsudledninger i spredt bebyggelse.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget, men styrelsen kan oplyse, at renseklasseoplande i spildevandsplanerne, dvs. områder med skærpede renskrav i spredt bebyggelse, udgør kommunernes administrationsgrundlag ved fastlæggelse af udlederkrav i tilladelser eller påbud til ejendomme i spredt bebyggelse. Renseklasseoplandene skal derfor fastholdes, selvom miljømålet er opfyldt i de tilhørende vandområder. Det er kommunerne, der er myndighed ved meddelelse af påbud eller tilladelser til spildevandsudledninger i spredt bebyggelse.

Fastlæggelse af spildevandsindsatser i oplande til vandløb

Sammenfatning af høringssvar: Fair Spildevand bemærker, at der efter vandrammedirektivets implementering i dansk lovgivning ikke har været hjemmel til at udstede påbud om forbedret spildevandsrensning på baggrund af disse teoretiske renseniveauer/renseklasser.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget.

Flere indsatser på akvakultur

Sammenfatning af høringssvar: Friluftsrådet ønsker, at der iværksættes en større indsats for at reducere miljøforureningen fra dam- og havbrug. Der bør i dette arbejde tages højde for, at havbrug giver udfordringer for roning, sejlads og andre friluftaktiviteter, hvorfor der er en rekreativ gevinst ved at nedlægge sådanne anlæg eller flytte dem ind på land.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Det bemærkes, at den nuværende opkøbsordning for dambrug giver en

betydelig reduktion i udledningen af forurenende stoffer. Virkemidlerne i vandområdeplanerne skal primært forbedre vandområdernes vandkvalitet.

Historiske ændringer i afgrænsning af renseklasseoplande

Sammenfatning af høringssvar: Odense Kommune bemærker, at det geografiske omfang af renseklasseoplande under påvirkninger i MiljøGIS er reduceret ift. den oprindelige udpegning i regionplanerne. Odense Kommune vil gerne have en forklaring på ændringer i afgrænsningen af renseklasseoplande.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, men styrelsen kan oplyse, at afgrænsningen af gældende renseklasseoplande er blevet ændret flere gange siden første vandplanperiode. Der henvises til vandplanerne 2009-2015 og basisanalysen for vandområdeplanerne 2015-2021.

Hvorfor er der kun indsats på regnbetingede overløb i oplande til fire søer

Sammenfatning af høringssvar: Landbrug & Fødevarer vil gerne vide, hvorfor der kun skal gennemføres indsatser på regnbetingede overløb i oplande til fire søer, og hvilke overvejelser der er gjort i forhold til at udvælge de fire søer.

Landbrug & Fødevarer bemærker, at det i PULS er nemt at finde søer med væsentlig belastning fra overløb, og at Utterslev Mose i København fik for eksempel i 2024 tilført i alt 979 kg N og 162 kg P fra i alt ni aktive overløbsbygværker, der ikke er planlagt indsatser over for.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Det kan oplyses, at der i indsatsbekendtgørelsen efter genbesøget er foreslået fosforindsatser på 37 regnbetingede overløb og 7 renseanlæg i oplande til hhv. 10 søer og 5 søer. Der er foreslået indsats på regnbetingede overløb i oplandet til en sø, hvor fosforpåvirkningen fra regnbetingede udledninger udgør mindst 20 % af den samlede fosforpåvirkning af søen.

Øvrige Emner er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget, men Miljøstyrelsen kan oplyse, at der i indsatsbekendtgørelsen for vandområdeplanerne 2021-2027 er fastlagt fosforindsats på 9 regnbetingede overløb i oplandet til Utterslev Mose (id: 788).

Ingen indsatser på vores renseanlæg

Sammenfatning af høringssvar: Novafos bemærker, at der ikke er fastlagt indsatser på Novafos' renseanlæg.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Ingen bemærkninger til høringssvaret.

Kommunen bemærker, at gennemførelse af spildevandsindsatser kan trække ud til væsentligt efter 2027

Sammenfatning af høringssvar: Københavns Kommune bemærker, at spildevandsindsatser er udskudt. Der henledes opmærksomhed på, at behov for planlægning, projektering, udbudsregler og dertilhørende udbud, projektafvikling mv. medfører at gennemførelse af indsatser kan trække ud til væsentligt efter 2027.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget, men styrelsen kan oplyse, at der inden udgangen af tredje planperiode vil blive udarbejdet en status for gennemførelsen af indsatser i indsatsbekendtgørelsen for vandområdeplanerne 2021-2027.

Positiv over for indsats på regnbetinget overløb i opland til sø og vandløb

Sammenfatning af høringssvar: Halsnæs Kommune er positiv over for indsatser på regnbetingede overløb i oplandet til Arresø og Arresø Kanal.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Ingen bemærkninger til høringssvaret.

Spildevandsindsatser til 103 km vandløb virker som meget lidt

Sammenfatning af høringssvar: Bæredygtigt Landbrug mener, at 103 km spildevandspåvirkede vandløb virker som meget lidt, og at det kan skyldes usikkerhed på data i PULS. Derudover bemærker Bæredygtigt Landbrug, at der skal være øget fokus på organisk stof og fosfor i spildevandsudledninger.

Bæredygtigt Landbrug bemærker desuden, at 30 % eller mere af det beregnede indsatskrav for kvælstof i Vadehavet kan erstattes af en 30 % reduktion i fosforudledningen i sommermåneder. Dette kan med fordel gennemføres ved at fremrykke EU-krav til forbedret spildevandsrensning.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Det bemærkes, at der i vandområdeplanerne 2021-2027 var 103 km vandløb, hvor det blev vurderet, at spildevandspåvirkning var årsag til, at vandløbenes miljømål for smådyrsfaunaen ikke var opfyldt. Det kan oplyses, at information om spildevandsudledninger i PULS og BBR primært anvendes til at prioritere mellem indsatser på renseanlæg, regnbetingede overløb og ejendomme i spredt bebyggelse. Det bemærkes, at der gennem de seneste ca. 25 år har været fokus på spildevandsudledninger af iltforbrugende stoffer til vandløb og fosfor til søer og kystvande. Der er i den forbindelse fastlagt skærpede udlederkrav for organisk stof (og ammonium/ ammoniak) og evt. fosfor for på mere end 100.000 ejendomme i spredt bebyggelse. Derudover er der i vandområdeplanerne fastlagt indsatser i oplande til vandløb på ca. 620 regnbetingede overløb og 37 renseanlæg.

Det bemærkes endvidere, at der i indsatsbekendtgørelsen efter genbesøget er foreslået kvælstof- og/eller fosforindsatser på renseanlæg med en samlet forventet effekt på 572 ton kvælstof. Der er foreslået fosforindsatser på flere renseanlæg i oplandet til Vadehavet. Spildevandsindsatser i oplande til kystvande i indsatsbekendtgørelsen efter genbesøget er udvalgt på baggrund af indsatsbehov og reduktionspotentiale.

Det bemærkes endeligt, at sæsoneffekter af virkemidler blev undersøgt i Second Opinion af kvælstof-indsatsen. Det blev på den baggrund besluttet, at sæsoneffekter ikke skulle anvendes i genbesøget. Der henvises til resultater af Second Opinion, Fase II - Styrket modelgrundlag.

Ønske om indsats på renseanlæg

Sammenfatning af høringssvar: Silkeborg Kommune mener, at Vrads Renseanlæg bør forbedre spildevandsrensningen, fordi miljømålet af det nedstrømsliggende vandløb og den nedstrømsliggende Salten Langsø (id: 210) sø ikke er opfyldt. Renseanlægget renser spildevandet dårligere end områdets ejendomme i spredt bebyggelse.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget, men styrelsen bemærker, at Vrads Renseanlæg har en kapacitet på ca. 200 PE, og at renseanlæggets udledning derfor ikke hører under spildevandsplanens renseklasseoplande, der regulerer udledninger fra spredt bebyggelse, dvs. udledninger med en samlet belastning på 30 PE eller derunder. Det kan oplyses, at miljømålet for smådyrsfaunaen er opfyldt i den nedstrømsliggende Vrads Bæk - Afl. f. Vrads ren (id: o5781), og at Vrads Renseanlæg ikke opfylder kriterierne for fastlæggelse af en fosforindsats i oplandet til Salten Langsø (id: 210). Der henvises til retningslinjer for udarbejdelse af vandområdeplaner 2021-2027 efter genbesøget.

Ønsker at fjerne renseklasseoplande

Sammenfatning af høringssvar: Aalborg Kommune ønsker, at to renseklasseoplande i kommunen fjernes fra indsatsprogrammet.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget, men styrelsen kan oplyse, at der inden udgangen af tredje planperiode vil blive udarbejdet en status for gennemførelsen af indsatser i indsatsbekendtgørelsen for vandområdeplanerne 2021-2027.

7.2 Vandløb - indsatser

7.2.1 Indsatsbehov

Der er i alt modtaget 4 høringssvar, der omhandler *indsatsbehov* fra følgende organisationer: Danmarks Naturfredningsforening, Fair Spildevand, KL, Limfjordsrådet.

Prioritering af spærringer

Sammenfatning af høringssvar: KL efterspørger realismen i gennemførlighed af de nye fastlagte spærringsindsatser og efterlyser langt mere prioriteret og fagligt funderet tilgang, hvor der kun fastlægges indsatser for de spærringer, der med stor sandsynlighed kan og bør fjernes.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Der er med genbesøget fastlagt indsatser de steder, hvor de fysiske forhold ud fra den foreliggende viden er årsag til manglende målopfyldelse. Indsatsen for spærringer, herunder rørlægninger, er udvalgt for alle der vurderes at have væsentlig betydning for muligheden for målopfyldelse og som Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø på nuværende tidspunkt har registreret med spærrende forhold. Styrelsen er opmærksom på, at det er mange nye indsatser, og at der ikke er den nødvendige kapacitet til at gennemføre samtlige yderligere indsatser som følger af genbesøget inden udgangen af 2027. Tilskudsordningerne for nye fysiske vandløbsindsatser i genbesøget, er derfor forventet at løbe til og med 2033.

Spærringer i vandløbsspidser

Sammenfatning af høringssvar: Limfjordsrådet anfører, at der lægges op til fjernelse af spærringsindsatser i vandløbenes spidser uden en konkret vurdering. Der opfordres til, at indsats for de spærringer, der har betydning for vandløbenes opfyldelse af god økologisk tilstand opretholdes, og at der foretages en reel vurdering heraf ved inddragelse af kommuner og fiskerimyndigheder. Endvidere peges på en række forhold som bør indgå i vurderingen.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Der er med genbesøget fastlagt indsatser de steder, hvor de fysiske forhold ud fra den foreliggende viden er årsag til manglende målopfyldelse. Dette omfatter en indsats i de vandområder, hvor det vurderes at de fysiske forhold ikke understøtter opnåelse af de fastsatte miljømål, samt for de spærringer herunder rørlægninger der vurderes at have væsentlig betydning for muligheden for målopfyldelse.

Der er imidlertid områder, hvor der mangler viden om bl.a. indsatstype, tilstande og årsager til manglende målopfyldelse mv. For at sikre, at det videre vandplanarbejde håndteres så omkostningseffektivt som muligt, bliver der derfor igangsat en række udviklingsinitiativer. Viser der sig et yderligere indsatsbehov som følge heraf, vil dette blive håndteret i forbindelse med kommende revisioner af vandområdeplaner.

Indsatsen for spærringer, herunder rørlægninger, er udvalgt for alle der vurderes at have væsentlig betydning for muligheden for målopfyldelse og som Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø på nuværende tidspunkt har registreret med spærrende forhold. Dette betyder, at der generelt ikke er fastlagt indsats for de spærringer, der har mindre end 2 km målsat vandløb opstrøms, da det er vurderingen, at spærringerne ikke har afgørende betydning for muligheden for at opnå de fastlagte mål i vandområderne som helhed. Der henvises desuden til retningslinjerne for udarbejdelse af vandområdeplaner 2021-2027 efter genbesøget.

Udeståender vedrørende fysiske forhold

Sammenfatning af høringssvar: Danmarks Naturfredningsforening peger på, at der af vandområdeplanerne 2021-2027 fremgik, at ca. 12.100 km vandløb har ringe fysiske forhold og ca. 1.300 km er i ukendt tilstand. Med det opdaterede indsatsprogram for vandløb ved genbesøget udestår således fortsat ca. 4.500 km uden fysiske forbedringer.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø's bemærkninger: Indledningsvist kan det oplyses, at det ikke fremgik af VP3, at ca. 12.100 km vandløb har ringe fysiske forhold, men alene at ca. 12.310 km ikke havde målopfyldelse. Der er med genbesøget fastlagt indsats i de steder, hvor de fysiske forhold ud fra den foreliggende viden er årsag til manglende målopfyldelse. Dette omfatter en indsats i de vandområder, hvor det vurderes at de fysiske forhold ikke understøtter opnåelse af de fastsatte miljømål, samt for de spærringer herunder rørlægninger der vurderes at have væsentlig betydning for muligheden for målopfyldelse.

Med indsatsprogrammet er således håndteres det kendte resterende indsatsbehov i forhold til at forbedre de fysiske forhold i vandløb, og der er som udgangspunkt ikke et udestående fysisk indsatsbehov, som angivet i høringssvaret. Der er imidlertid områder, hvor der mangler viden om bl.a. tilstande og årsager til manglende målopfyldelse. For at sikre at det videre vandplanarbejde håndteres så omkostningseffektivt som muligt, vil der blive igangsat en række udviklingsinitiativer, herunder forbedret vidensgrundlag om bl.a. naturgivne forholds betydning for målopfyldelsen og vidensopbygning om årsager til manglende målopfyldelse. Det kan således vise sig, at der er et yderligere fysisk indsatsbehov, udover det allerede kendte og fastlagte. Måtte der vise sig et behov, vil det blive håndteret i kommende vandområdeplaner.

Vigtigheden af gode fysiske forhold

Sammenfatning af høringssvar: Fair Spildevand påpeger, at god fysik i vandløbene er afgørende for at nå miljømålene. Der burde derfor for længst være gjort noget ved fysikken.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø's bemærkninger: Emnet ikke er genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. Det kan dog oplyses, at vandområdeplanernes indsatsprogram omfatter en betydelig indsats for forbedring af de fysiske forhold i vandløbene.

7.2.2 Strækningbaseret indsatsbehov

Der er i alt modtaget 1 høringssvar, der omhandler *strækningbaseret indsatsbehov* fra følgende myndighed: Varde Kommune.

Mulighed for okkeranlæg

Sammenfatning af høringssvar: Varde Kommune ønsker mulighed for at kunne anvende punktindsatser på de udpegede "Strækningbaseret indsatsbehov i vandløb".

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø's bemærkninger: For vandområder hvor der er fastlagt et

strækningbaseret indsatsbehov, vil kunne anvendes følgende indsats typer med tilhørende virkemidler: mindre strækningbaserede restaureringer, genslyngning, etablering af okkeranlæg og etablering af sandfang, jf. afsnit 4.2.1.1. pkt. 8 i vejledning til indsatsbekendtgørelsen efter genbesøget.

7.2.3 Spærringsindsatser inkl. rør

Der er i alt modtaget 8 høringssvar, der omhandler *spærringsindsatser inkl. rør*.

Der er modtaget 3 høringssvar fra følgende myndigheder: Herning Kommune, Kolding Kommune, Slots- og Kulturstyrelsen.

Der er modtaget 5 høringssvar fra følgende organisationer: Danmarks Sportsfiskerforbund, Dansk Møllerforening, Historiske Huse, KL, Kulturmiljørådet for Fyn.

Genfastlæggelse af ikke omkostningseffektive indsatser

Sammenfatning af høringssvar: Kolding Kommune og Herning Kommune bemærker, at flere spærringsindsatser, herunder rørlægninger, der tidligere er udskudt, nu er medtaget med indsats, på trods af de tidligere er vurderet ikke at være omkostningseffektive. Herning Kommune angiver at de også kan være udskudt pga. manglende lodsejer accept, men at kommunen nu vil genundersøge.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Indsatser overfor spærringer, herunder rørlægninger, der i tidligere planperioder er blevet fritaget for en indsats, fordi de ikke er vurderet at være omkostningseffektive, er medtaget med indsats i genbesøget, hvis de vurderes at have væsentlig betydning for muligheden for målopfylde. Det følger af vandrammedirektivet, at Danmark er forpligtet til at sikre kontinuitet i vandløbene, hvis manglende kontinuitet hindrer målopfylde.

På baggrund af justeringen af referenceværdierne for fjernelse af spærringer og rørlægninger senest med VP3, foretages vurderingen af omkostningseffektivitet på ny med henblik på at gennemføre indsatserne.

Endvidere kan oplyses, at målene, der gælder efter vandrammedirektivet og lov om vandplanlægning, er bindende. Frivillighed kan derfor ikke anvendes i tilfælde, hvor en indsats er nødvendig, hvis det fører til, at målene ikke bliver nået. Derfor er alle vandløbsindsatser, som fremgår af bekendtgørelse om indsatsprogrammer, bindende for kommunerne. Kommunerne er derfor forpligtede til at gennemføre alle fastlagte vandløbsindsatser, uanset om der kan opnås frivillig medvirken fra lodsejere. Vandløbslovens § 37 indeholder den fornødne hjemmel til gennemførelse af indsatserne. Forpligtelsen gælder alle vandløbsindsatser, medmindre Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø efter ansøgning har vurderet, at indsatsen ikke har den nødvendige forbedrende effekt, eller at omkostningerne ikke står i rimeligt forhold til effekten. Det fremgår udtrykkeligt af bekendtgørelse om indsatsprogrammer.

Kulturhistorie

Sammenfatning af høringssvar: Dansk Møllerforening, Kulturmiljørådet Fyn, Kulturhistoriske huse og Slots- og Kulturstyrelsen bemærker, at fjernelse af spærringer kan have en negativ effekt på kulturarven, særligt vandmøller, vandkraftanlæg og voldanlæg. Der efterspørges større hensyn til sikring af kulturhistorie i vandplanlægningen. Slots- og Kulturstyrelsen bemærker, at der i genbesøget er lagt yderligere vægt på kulturarvshensynet.

Af hensyn til bevarelse af kulturhistorie, ønsker Dansk Møllerforening og Kulturhistoriske Huse en række indsatser udgår, mens Kulturmiljørådet Fyn ønsker at alle indsatser med kulturhistoriske værdier udgår, hvis ikke kulturhistoriske værdier indarbejdes i planerne. Kulturmiljørådet Fyn peger desuden på, at spærringer bør overvejes fastholdt, da de kan bidrage til at undgå oversvømmelser ved opstemning af vand.

Kulturmiljørådet Fyn og Kulturhistoriske Huse anbefaler, at der foretages en landsdækkende registrering af kulturarv i vandløb.

Dansk Sportsfiskerforbund finder det kritisabelt, at der forud for høringen er indgået aftale med Slots- og Kulturstyrelsen om ikke at fastlægge indsats på et par kulturhistoriske møller.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Der findes en række tekniske løsninger, der sikrer passage i vandløbene samtidig med at der tages hensyn til de kulturarv. Forud for gennemførelsen af et konkret projekt skal kommunen udarbejde en forundersøgelse af indsatsen. Som en del af denne proces skal kommunen vurdere, hvorvidt indsatsen kan have betydning for bevarelsen af kulturminder. Kommunen skal således vurdere, om kulturhistoriske hensyn er til hinder for gennemførelsen af en indsats, jf. vandløbsloven § 37, stk. 3. Styrelsen kan endvidere oplyse, at væsentlige kulturarvshensyn kan begrunde, at der i konkrete situationer ikke skal gennemføres en indsats over for specifikke påvirkninger i vandløb, hvis særlige kulturelle hensyn vægter tungere end hensynet til den fri passage. Det er afdækket i et samarbejde med Slots- og Kulturstyrelsen, i hvilke konkrete tilfælde der bør tages særlig hensyn til kulturarven, og dette er inddraget i udkastet til genbesøget. I dialog med Slots- og Kulturstyrelsen har Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø vurderet, at der ikke fastlægges indsats for spærringerne ved Lille Mølle og Sulkendrup Mølle i genbesøget, idet kulturarvshensyn vægtes højere end sikring af kontinuitet.

I tilfælde, hvor det ikke er muligt at skabe kontinuitet ved en spærring eller et anlæg, såsom en fredet vandmølle eller vandkraftværk, der ønskes bevaret af hensyn til kulturarven, kan det blive aktuelt at udpege vandområder i tilknytning til anlægget som kunstige eller stærkt modificerede. Når et vandområde udpeges som stærkt modificeret, vil målet for vandområdet ikke være god økologisk tilstand, men godt økologisk potentiale, og der vil kun skulle gennemføres indsats, som ikke medfører betydelige negative indvirkninger på de kulturhistoriske interesser.

Øvrige emner om registre mv. er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. Der kan desuden henvises til side 523 i høringsnotatet for vandområdeplanerne 2021-2027 og kapitel 7 i plandokumentet for vandområdeplanerne 2021-2027 efter genbesøget.

Spærringer ved okkersøer

Sammenfatning af høringssvar: Herning Kommune bemærker, at de forventer at gennemgå de ved genbesøget udpegede spærringer ved okkersøer samlet i ét projekt, herunder foretage en evaluering af okkersøernes rensningsgrad og berettigelse, i forhold til at sikre målopfyldelse opstrøms.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Styrelsen har noteret sig høringssvaret.

Spærringsløsninger ved målsatte søer

Sammenfatning af høringssvar: KL peger på, at staten i visse tilfælde fraviger faglige principper, især hvor overfladevand er defineret som en sø med et specifikt miljømål. Der henvises til konkret tilfælde, hvor staten har fastlagt indsats med et kort omløbsstryk. Der anbefales anerkendte faglige løsninger og kommunalinddragelse, samt miljøvurdering før løsning vælges.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Der er foretaget en juridisk vurdering af vandrammedirektivets bestemmelser omkring kunstige søer i vandløbssystemer. Jf. denne stiller vandrammedirektivet ikke krav om, at alle vandområder tilbageføres til deres oprindelige udformning. De kan også bringes i god tilstand svarende til den naturtype, de ligner mest. Dette gælder f.eks. kunstige eller stærkt modificerede vandområder, som karakteriseres ud fra den mest sammenlignelige type af vandområde.

En sø kan have en høj forekomst af rovfisk, hvilket påvirker fiskebestanden i vandområderne opstrøms. Tilsvarende kan vandringen af fisk på vej mod havet påvirkes ved passage af en sø. Det er ikke et krav i vandrammedirektivet, at påvirkningen fra rovfisk m.v. i en sø håndteres.

Til gengæld er det et krav, at der sikres passage for alle vandrefisk forbi selve opstemningerne ind og ud af sådanne søer. Dette sikres med et kort omløbsstryg, der skal sikre at forholdene er som i vandløb, hvor der er naturligt indskudte søer.

7.2.4 Tangeværket og Vandkraftsøen

Der er i alt modtaget 10 høringssvar, der omhandler *Tangeværket og vandkraftsøen*.

Der er modtaget 2 høringssvar fra følgende myndigheder: Favrskov Kommune, Slots- og Kulturstyrelsen.

Der er modtaget 6 høringssvar fra følgende organisationer: Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Sportsfiskerforbund, Dansk Møllerforening, DTU Aqua, Foreningen til bevarelse af Tange Sø, Historiske Huse.

Der er modtaget 1 høringssvar fra erhvervsvirksomhed og 1 høringssvar fra privatperson.

Arbejdsgruppe til håndtering af spærringen ved Tangeværket

Sammenfatning af høringssvar: Danmarks Sportsfiskerforbund mener, at der ikke er behov for en arbejdsgruppe. En erhvervsvirksomhed gør opmærksom på, at arbejdsgruppen til håndtering af spærring ved Tangeværket bør arbejde hurtigt med henblik på en snarlig politisk afgørelse og at alle relevante økonomiske forhold ved mulige løsninger inddrages i arbejdsgruppens arbejde. Danmarks Naturfredningsforening bemærker med henvisning til løsningen på lignende spærringer, at Ministeriet for Grøn Trepert allerede har lagt sig fast på en løsning. Favrskov Kommune og en erhvervsvirksomhed efterspørger, at der snarest muligt findes en løsning for Tangeværket.

Ministeriet for Grøn Treperts bemærkninger: Der er nedsat en arbejdsgruppe for Tange Sø i 2025, som skal lave en fælles indstilling til regeringen med en løsning for håndtering af spærringen ved Tangeværket. Der har i årenes løb været foreslået flere forskellige løsninger for spærringen ved Tangeværket, og det er en sag med stor interesse for mange. Den løsning, som en arbejdsgruppe i 2025 vil arbejde i retning af, skal sikre kontinuitet efter EU's vandrammedirektiv. Løsningen skal endvidere være i overensstemmelse med EU's habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiv og anden gældende lovgivning. Løsningen skal sikres på en omkostningseffektiv måde i tråd med den øvrige implementeringspraksis for vandområdeplanerne. Miljø- og Fødevarerklagenævnets afgørelse om krav til habitatkonsekvensvurdering som forudsætning for fortsat vandindvinding til Tangeværket indgår som en del af det faglige grundlag for gruppens arbejde.

Den danske tilgang til medianvandføringsmængde ift. kontinuitet ved Tange

Sammenfatning af høringssvar: En erhvervsvirksomhed mener, at den danske vejledning ift. medianminimumsvandføring (Qmm) overstiger, hvad der internationalt anbefales som minimumsvandføring i naturlignende faunapassager for vandløb af Gudenåens størrelse. Erhvervsvirksomheden oplyser, at man er bekendt med, at man i f.eks. Sverige og Frankrig løser kontinuitetsudfordringer ved vandkraftværker med anlæggelse af naturlignende omløbsstryg uden samme mål for Qmm.

Ministeriet for Grøn Treperts bemærkninger: Ministeriet er ikke bekendt med, at der foreligger internationale anbefalinger over minimumsvandføring i naturlignende faunapassager for vandløb. Ved udarbejdelsen af de danske vandområdeplaner er der opstillet en række retningslinjer og kriterier, der som udgangspunkt bør

opfyldes for, at vandløbsvandområderne kan forventes at opnå målopfyldelse, herunder kontinuitet. Retningslinjerne er opstillet efter danske forhold og med inddragelse af forskningsinstitutionerne. Her er det på baggrund af anbefalinger fra Faunapassageudvalget betragtet som en betingelse for opretholdsen af kravet til kontinuitet, at der altid opretholdes en minimumsvandføring i vandløbet på 50 pct. af medianen af minimumsvandføringer (Qmm). Det vil sige at den samlede reduktion af vandføringen i passagen i forhold til vandføringen opstrøms passagen som udgangspunkt ikke bør overstige 50 pct. af vandløbets medianminimumsvandføring (Qmm).

EU's Naturgenopretningsforordnings artikel 9 ift. Tange Sø

Sammenfatning af høringssvar: Danmarks Sportsfiskerforbund anbefaler en reetablering af Gudenåen og mener, at en reetablering af Gudenåen ved Tange vil være en løsning, der opfylder EU's Naturgenopretningsforordnings artikel 9 (Genskabelse af floders naturlige kontinuitet og de tilhørende flodsletters naturlige funktioner). Ifølge Danmarks Sportsfiskerforbund bør EU's Naturgenopretningsforordnings artikel 9 veje tungt i deres vurdering af prioriteringen af at få genskabt det oprindelige forløb af Gudenåen.

Ministeriet for Grøn Treparts bemærkninger: Målsætningen i artikel 9 i EU's Naturgenopretningsforordning om at genoprette 25.000 km vandløbs naturlige forløb og de vandløbsnære arealer er et fælles EU-mål, som hvert enkelt land selv bestemmer sit bidrag til. Det skal i genopretningsplanen opgøres, hvilke kunstige hindringer der vil blive fjernet enten for at bidrage til artikel 9 med fritflydende vandløb eller til artikel 4 vedrørende habitatnatur. Tange Sø er ikke udpeget som en habitatnaturtype, og Danmark mangler ikke sø- eller vandløbsareal. Det er derfor ikke Ministeriet for Grøn Treparts vurdering, at Danmark er forpligtiget til at foretage en reetablering af Gudenåen ved Tange som følge af EU's naturgenopretningsforordnings artikel 9.

Hensyn vedr. Tange Sø

Sammenfatning af høringssvar: En erhvervsvirksomhed og Foreningen til bevarelse af Tange Sø ønsker at der ifm. arbejdet med spærringen ved Tangeværket sker en samlet afvejning af naturhensyn, kulturinteresser, rekreative interesser og økonomiske konsekvenser. Foreningen til bevarelse af Tange Sø ønsker at der tages hensyn til Tangeværkets funktion som klimasikring ved ekstremnedbør.

Ministeriet for Grøn Treparts bemærkninger: Arbejdsgruppen til håndtering af Tange Sø har fået til opdrag at formulere lave en fælles indstilling til en passageløsning, der kan sikre efterlevelse af EU's vandrammedirektiv. Dette skal sikres på en omkostningseffektiv måde i overensstemmelse med den øvrige implementeringspraksis for vandområdeplanerne. De forskellige hensyn og interesser vedrørende Tange Sø og Tangeværket er repræsenteret i arbejdsgruppens sammensætning.

Tangeværket - Efterlevelse af vandrammedirektivet og habitatdirektivet

Sammenfatning af høringssvar: Danmarks Naturfredningsforening, Foreningen til bevarelse af Tange Sø, Favrskov Kommune og Danmarks Sportsfiskerforbund ønsker en løsning, der lever op til EU's vandramme- og habitatdirektiver. Foreningen til bevarelse af Tange Sø efterspørger, at hensynet til biodiversiteten balanceres i forhold til de mange andre interesser, der er på spil. Danmarks Sportsfiskerforbund ønsker, at det i vandområdeplanerne præciseres, hvorledes spærringen ved Tange Sø skal håndteres for at opfylde vandramme- og habitatdirektiverne både op- og nedstrøms Tange Sø.

DTU Aqua, Favrskov Kommune og Dansk Sportsfiskerforbund påpeger, at en passageløsning, som fortsat fører fiskene gennem søen, vil udgøre en hindring for målopfyldelse for fisk i vandområderne opstrøms opstemningen. DTU Aqua henviser i den forbindelse til, at en sådan løsning ikke vil sikre selvreproducerende fiskebestande.

Danmarks Naturfredningsforening mener, det er juridisk uholdbart, at stuvezoner, der dannes opstrøms

opstemninger, ikke betragtes som en spærring, uagtet at stuvezonen karakteriseret som en sø er omfattet af et miljømål.

En erhvervsvirksomhed noterer sig, at den økologiske tilstand for Tange Sø og Gudenåen opstrøms opstemningen er angivet som værende i 'god tilstand' i 2027, og efterspørger det juridiske og naturfaglige grundlag for krav om sikring af kontinuitet. Endvidere efterspørger de, at der også ses på andre løsningsmuligheder end fjernelse af fysisk spærring, og at der trækkes på udenlandske erfaringer.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Indsatsen 'fjernelse af fysisk spærring' og kravet om sikring af kontinuitet betyder alene, at der skal sikres passage for vandrefisk og smådyr. Dette kan ske ved at fjerne selve den fysiske opstemning, men det kan også ske ved på forskellig vis at sikre passage udenom opstemningen.

Det er en del af opdraget for arbejdsgruppen (se høringssvar ovenfor - Arbejdsgruppe til håndtering af spærringen ved Tangeværket), at en passageløsning ved Tangeværket skal sikre efterlevelse af EU's vandrammedirektiv, samt at en løsning skal være i overensstemmelse med habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivet. Mange af de løsninger, der har været foreslået, lever op til disse krav – således også nogle af de korte stryg. Der er udarbejdet en juridisk vurdering af bestemmelserne i vandrammedirektivet i fh.t. kunstige søer i vandløbssystemer. Jf. denne vurdering stiller vandrammedirektivet ikke krav om, at alle vandområder tilbageføres til deres oprindelige udformning. De kan også bringes i god tilstand svarende til den naturtype, de ligner mest. Dette gælder f.eks. kunstige eller stærkt modificerede vandområder, som karakteriseres ud fra den mest sammenlignelige type af vandområde.

En sø kan naturligt have en høj forekomst af rovfisk, hvilket påvirker fiskebestanden i vandområderne op- og nedstrøms. Tilsvarende kan vandringen af nogle fiskearter standses ved passage af søer. Det er ikke et krav i vandrammedirektivet, at påvirkningen fra rovfisk mv. i en sø, der i vandplanlægningen er udpeget som naturlig, håndteres. Til gengæld er det et krav, at der sikres passage for alle vandrefisk forbi selve opstemningerne ind og ud af sådanne søer, således at forholdene understøtter god økologisk tilstand svarende til vandløb med naturligt indskudte søer.

Der er således mange potentielle løsninger, der kan sikre efterlevelse af vandrammedirektivet, og det er op til arbejdsgruppen at foreslå den af disse løsninger, der bedst forener deres interesser.

Tangeværket - Kort, mellemlangt og langt omløbsstryg samt nedlæggelse af søen

Sammenfatning af høringssvar: DTU Aqua anbefaler sikring af fuld kontinuitet for fiskebestandene i Gudenåen, som også vil kunne understøtte genopretningen af den truede ål, og genoprette, ud fra danske forhold, et unikt vandløb.

Danmarks Sportsfiskerforbund ønsker opstemningen ved Tangeværket fjernet og fremfører, at dette også bedst støtter op om de øvrige indsatser i Gudenåplanen. Favrskov Kommune ønsker et mellemlangt eller langt naturligt slynget stryg, der understøtter naturmæssige og rekreative værdier, og at en eventuel spunsløsning minimeres mest muligt.

Foreningen til bevarelse af Tange Sø ønsker Tange Sø bevaret ved et kort omløbsstryg. De henviser til de mange rekreative værdier forbundet med søen, søens rolle som forsinkelsesbassin i klimasikringen af Bjerringbro og omegn, og søens bidrag til reduktion af næringsstofbelastning af Randers Fjord og Kattegat. De henviser til, at vestsvenske vandkraftværker arbejder med meget kortere omløbsstryg med mindre vandføring.

En privatperson mener, der skal etableres en fisketrappe, der i perioder tilføres oppumpet tillægsvand fra Gudenåen.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Der er nedsat en arbejdsgruppe med deltagelse af ovennævnte interesser, som har til opdrag at anbefale en passageløsning ved Tangeværket. Sammensætningen i arbejdsgruppen repræsenterer en bred vifte af interesser knyttet til en passageløsning ved Tangeværket. Efter arbejdsgruppens arbejde træffer regeringen beslutning om en konkret løsning. Der følger endnu en høring i forbindelse med kommunens projektering.

Tangeværket - Vandindvindingstilladelsen

Sammenfatning af høringssvar: Danmarks Sportsfiskerforbund mener, at en habitatkonsekvensvurdering af Tangeværkets vandindvindingstilladelse, som påkrævet af Miljø- og Fødevarerklagenævnet, vil give det nødvendige faglige grundlag for beslutningen om Gudenåens fremtid ved Tange.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Det er kommunen, der er ansvarlig myndighed for vandindvindingstilladelsen og den tilhørende habitatkonsekvensvurdering. Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. Det kan dog oplyses, at vandindvindingstilladelsen gives på baggrund af en habitatkonsekvensvurdering af de eksisterende forhold.

Tangeværkets kulturhistoriske værdi

Sammenfatning af høringssvar: Foreningen til bevarelse af Tange Sø, Slots- og Kulturstyrelsen, Historiske Huse, en erhvervsvirksomhed og en privatperson gør opmærksom på Tangeværkets kulturhistoriske værdi. Dansk Mølleforening og Historiske Huse ønsker, at Tangeværket følger fritages for indsats. Slots- og Kulturstyrelsen bemærker, at Tangeværket er fredet og at ændringer kræver tilladelse, og noterer sig, at udkast til Miljørapport for ændringer til vandområdeplanerne 2021-2027 fremhæver mulighederne for at finde "tekniske løsninger, der [...] bevarer kulturmiljøet".

Af hensyn til bevarelse af kulturarven ønsker Foreningen til bevarelse af Tange Sø, at der vælges en løsning, der sikrer mulighed for fortsat drift af værket, som minimum til sikring af økonomi til vedligeholdelse af bygninger og dæmning.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: I forhold til kulturhistoriske interesser vil der i de konkrete tilfælde skulle ske en afvejning mellem vandområdeplanernes indsatser og hensynet til kulturminder. Forud for gennemførelsen af et konkret projekt skal kommunen udarbejde en forundersøgelse af indsatsen. Som en del af denne proces skal kommunen vurdere, hvorvidt indsatsen kan have betydning for bevarelsen af kulturminder. Kommunen skal således vurdere, om kulturhistoriske hensyn er til hinder for gennemførelsen af en indsats, jf. vandløbsloven § 37, stk. 3.

7.2.5 Holstebro Vandkraftsø

Der er i alt modtaget 15 høringssvar, der omhandler *Holstebro Vandkraftsø*.

Der er modtaget 2 høringssvar fra følgende myndigheder: Herning Kommune, Holstebro Kommune.

Der er modtaget 12 høringssvar fra følgende organisationer: Danmarks Idrætsforbund, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Sportsfiskerforbund, Dansk Kano og Kajak Forbund samt Dansk Forening for Rosport, Dansk Naturfredningsforening Holstebro, DTU Aqua, Friluftsrådet LimfjordSyd, Holstebro Roklub, Kajakklubben Pagaj, Søens Venner - beboere og lodsejere omkring Vandkraftsøen og Uhresø, Søsportens Center, Team Danmark.

Der er modtaget 1 høringssvar fra erhvervsvirksomhed.

Holstebro vandkraftværk - Konsekvenser ved et kort omløbsstryg samt alternative løsninger

Sammenfatning af hørings svar:

Konsekvenser for ro- og kajaksport i vandkraftsøen

Ifølge Holstebro Kommune, Søsportens Center, Holstebro Roklub, Dansk Forening for Rosport, Dansk Kano og Kajakforbund, Søens Venner, Danmarks Idrætsforbund og Friluftsrådet Limfjordsyd vil et kort omløbsstryg i perioder med lav vandføring reducere søens størrelse betragteligt og sænke vandstanden med op til 0,5 meter. Dette betyder, at søen ikke længere kan benyttes til de mange ro- og kajaksportsaktiviteter i søen.

Holstebro Kommune, Søsportens Center, Holstebro Roklub, Dansk Forening for Rosport, Dansk Kano og Kajakforbund, Søens Venner og Team Danmark fremhæver vandkraftsøens betydning for Holstebro Kommunes elitesatsning og Danmarks internationale konkurrenceevne i rosport ved mesterskaber som EM, VM og OL. Det fremhæves, at vandkraftsøen betragtes som en af landets mest velegnede arenaer for eliteroning. Søsportens Center og Holstebro Roklub gør opmærksom på, at Søsportens Center netop er blevet etableret for et større tocifret millionbeløb, og at byggeriet og den fremadrettede drift afhænger af, at søsporten kan fortsætte i dens nuværende form.

Alternative løsninger

Danmarks Sportsfiskerforbund ønsker, at opstemningen ved Holstebro Vandkraftværk nedlægges og vandkraftsøen tømmes, så Storåens gamle løb genetableres. DTU Aqua og Danmarks Naturfredningsforening Holstebro anbefaler enten en fuld forlægning af Storåen langs sydsiden af vandkraftsøen eller en nedlæggelse af opstemningen og reetablering af Storåens oprindelige løb. DTU Aqua vurderer, at disse løsningsforslag vil sikre kontinuitet og understøtte miljømål samt opnåelse af gunstig bevaringsstatus.

Herning Kommune anbefaler et langt omløb i et nyt eller spunset forløb forbi vandkraftsøen.

Holstebro Kommune, Friluftsrådet Limfjordsyd, Dansk Forening for Rosport, Dansk Kano og Kajakforbund samt Dansk Idrætsforbund ønsker en fuld forlægning af Storåen langs den sydlige bred af vandkraftsøen. Holstebro Kommune og Dansk Idrætsforbund henviser til, at denne løsning vil forbedre fiskebestandene, herunder bl.a. bilag 4 beskyttede arter og understøtte vandkraftsøens potentielle rolle i en klimatilpasningsplan. Friluftsrådet Limfjordsyd, Dansk Forening for Rosport, Dansk Kano og Kajakforbund samt Dansk Idrætsforbund henviser til, at dette vil skabe forbedrede muligheder for friluft- og naturaktiviteter. Dansk Forening for Rosport og Dansk Kano og Kajakforbund finder det vigtigt, at en løsning fortsat sikrer plads til et rostadion, der lever op til de internationale minimumskrav, og anbefaler at eventuelle nye anlæg indtænker muligheder for nye idrætsdiscipliner.

Søsportens Center og Søens Venner ønsker ikke en fuld forlægning af åen, da de blandt andet mener, det vil reducere søens størrelse, vandstand, og at den reducerede vandgennemstrømning vil medføre mere algevækst. Søens Venner foreslår et kort omløbsstryg i en justeret version, mens Søsportens Center ønsker et længere omløbsstryg eller alternativ teknologi på den vestlige side af dæmningen, eventuelt kombineret med en uddybning af søen.

Holstebro Kommune og Danmarks Naturfredningsforening Holstebro gør opmærksom på, at vandet opvarmes i søen og dermed også i vandområderne nedstrøms søen, og at denne opvarmning er stigende grundet klimaforandringer. Både de varmere temperaturer og det deraf sænkede iltindhold er et problem for bl.a. ørred, laks og stalling. Et langt omløbsstryg, der fører vandt udenom vandkraftsøen, vil afhjælpe problemet.

Proces

Danmarks Naturfredningsforening savner gennemsigtige begrundelser for beslutningen om et kort

omløbsstryg ved Holstebro vandkraftværk jf. officialprincippet om forvaltningsafgørelser. Søens Venner, Dansk Kano og Kajakforbund og Dansk Forening for Rosport efterspørger inddragelse af kommunen samt beboere, brugere og foreninger i processen om valg af løsning.

Klimasikring

Danmarks Naturfredningsforening gør opmærksom på, at en faunapassage løsning bør sammentænkes med en løsning for klimatilpasning med vandtilbageholdelse i Vandkraftsøen. Holstebro Kommune gør opmærksom på, at den tidligere Miljøstyrelse har stillet krav til kommunen om, at klimatilpasningsprojektet skulle tilpasses en fuld forlægning af Storå gennem hele søen, for at løsningen kunne leve op til vandrammedirektivets krav.

Holstebro Kommune forventer, at staten sikrer en tilstrækkelig finansiering, så omløbet føres forsvarligt under statsvejen, Ringvejen, i Holstebro. De gør i den sammenhæng opmærksom på, at Storås vandføringer stammer fra et opland på 850 km², og at det vil kræve ekstraordinær finansiering at sikre, at både de største og de mindste vandmængder over året kan håndteres.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø's bemærkninger: Genbesøget af vandområdeplanerne 2021-2027 har til opgave at sikre Danmarks efterlevelse af vandrammedirektivet, og det er sikret med den nævnte indsats. Spærringen indgår i den almindelige tilskudsordning til efterlevelse af EU's vandrammedirektiv, som kommunen vil kunne søge. Der er til den samlede fysiske vandløbsindsats for genbesøget afsat yderligere 970,1 mio. kr. til tilskud, jf. kap 7.2. i plandokumentet for vandområdeplanerne 2021-2027 efter genbesøget.

Det er Holstebro Kommune som vandløbsmyndighed, der skal træffe beslutning om den endelige udformning af den fastlagte indsats under overvejelse af diverse hensyn, herunder rosport, klimatilpasning samt miljøhensyn, der rækker ud over direktivforpligtelserne. I forhold til klimatilpasning, oplyser Miljøstyrelsen, at man bør være særlig opmærksom på, hvordan eventuelle ændringer vil påvirke området vest for Ringvejen, som er udpeget som risikoområde jf. EU's oversvømmelsesdirektiv.

Det er også op til kommunen at tilrettelægge en proces med eventuel involvering af interessenter. Kommunen kan, jf. kap. 5 og 6 i vejledningen til indsatsbekendtgørelsen efter genbesøget, ansøge Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø om tilladelse til at lave en anden indsats end den angivne eller om fritagelse fra indsats:

Kommunalbestyrelsen kan ifølge indsatsbekendtgørelsens § 5, stk. 3 anmode om tilladelse til at gennemføre en anden foranstaltning end den, der er fastlagt, hvis denne er dokumenterbart lige så miljø- og omkostningseffektiv som den fastlagte foranstaltning, eventuelt med supplerende midler andetsteds fra. Styrelsen for Grøn Arealanvendelse og Vandmiljø træffer afgørelse på baggrund af en konkret vurdering, herunder af muligheden for finansiering.

Kommunalbestyrelsen kan ifølge indsatsbekendtgørelsens § 5, stk. 4 anmode om at gennemføre andre foranstaltninger end dem, der er fastlagt i bilag 1-4 eller undlade at gennemføre fastlagte foranstaltninger, hvis styrelsen vurderer, at behovet for foranstaltninger er anderledes end forudsat ved fastlæggelsen af foranstaltningerne eller hvis det viser sig, at der helt eller delvist, ikke er behov for at gennemføre foranstaltningerne. Styrelsen for Grøn Arealanvendelse og Vandmiljø træffer afgørelse på baggrund af en konkret vurdering, herunder af muligheden for finansiering.

Endvidere hvis kommunalbestyrelsen ikke kan opnå tilsagn om tilskud til at gennemføre en restaurering af en vandløbsforekomst med henblik på målopfyldelse for det pågældende vandløb, fordi restaureringen vurderes ikke at have den nødvendige forbedrende effekt, eller fordi de økonomiske omkostninger forbundet med restaureringen vurderes ikke at stå i rimeligt forhold til dens effekt, og restaureringen vurderes ikke at kunne gennemføres på en mere omkostningseffektiv måde, kan kommunalbestyrelsen ved samtidig meddelelse til Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø undlade at gennemføre restaureringen (indsatsbekendtgørelsens § 6 stk. 2).

Holstebro vandkraftværk - Kravene i EU's vandramme- og habitatdirektiv

Sammenfatning af høringssvar: DTU Aqua, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Sportsfiskerforbund, Danmarks Naturfredningsforening Holstebro og Herning Kommune mener ikke, at en indsats med et kort omløbsstryg ved Holstebro Vandkraftværk, sådan som der lægges op til i udkastet til vandområdeplanerne, vil leve op til kravene i vandrammedirektivet. Holstebro Kommune efterspørger, at staten sandsynliggør, at det er tilfældet. Der henvises til, at vandrefiskene med denne løsning skal igennem søen, hvor der er høj prædation, og dermed forhindre målopfyldelse for fisk i vandområderne opstrøms søen.

DTU Aqua og Holstebro Kommune fremfører desuden, at tilstanden for laks og havørred kan blive forringet af et kort omløbsstryg, idet en stor del af fiskene, der under nuværende forhold gyder nedstrøms opstemningen, så vil gyde opstrøms. Som konsekvens heraf vil en stor del af de resulterende ungfisk gå til i søen på deres vandring ned ad strømmen.

DTU Aqua og Danmarks Sportsfiskerforbund mener af ovenstående grunde heller ikke, stryget er i overensstemmelse med EU's habitatdirektiv, idét det vil påvirke muligheden for at opnå gunstig bevaringsstatus for fiskearter, der er omfattet af habitatdirektivets bilag II – herunder laks og hav- og flodlampret.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø's bemærkninger: Der er udarbejdet en juridisk vurdering af bestemmelserne i vandrammedirektivet i fh.t. kunstige søer i vandløbssystemer. Jf. denne vurdering stiller vandrammedirektivet ikke krav om, at alle vandområder tilbageføres til deres oprindelige udformning. De kan også bringes i god tilstand svarende til den naturtype, de ligner mest. Dette gælder f.eks. kunstige søer som Holstebro Vandkraftsø, som er karakteriseret ud fra den mest sammenlignelige type af vandområde.

En sø kan naturligt have en høj forekomst af rovfisk, eller fiskenes vandring kan forsinkes eller standses, hvilket påvirker fiskebestanden i vandområderne op- og nedstrøms. Det er ikke et krav i vandrammedirektivet, at påvirkningen fra rovfisk mv. i en sø udpeget som naturlig håndteres.

Til gengæld er det et krav, at der sikres passage for alle vandrefisk forbi selve opstemningerne ind og ud af sådanne søer. Dette sikres med et kort omløbsstryg, der skal sikre at forholdene er som i vandløb hvor der naturligt er indskudte søer.

7.2.6 Fysiske vandløbsindsatser på landbrugsjord

Der er i alt modtaget 1 høringssvar, der omhandler *fysiske vandløbsindsatser på landbrugsjord* fra følgende organisation: Landbrug & Fødevarer.

Etablering af miniådal med genslyngning

Sammenfatning af høringssvar: Landbrug & Fødevarer angiver i deres høringssvar, at der i de ændrede indsatsprogrammer, bl.a. er fastlagt "etablering af miniådale med genslyngning" på ca. 10 km.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø's bemærkninger: Det bemærkes, at der i indsatsprogrammet er fastlagt indsatser om etablering af miniådale med genslyngning på op til 30 km, jf. kap 7.2 i udkastet til plandokumentet for genbesøget.

7.2.7 Vandløbsindsatser - VP3 og genbesøget

Der er i alt modtaget 7 hørings svar, der omhandler *vandløbsindsatser - VP3 og genbesøget*.

Der er modtaget 2 hørings svar fra følgende myndigheder: Stevns Kommune, Tønder Kommune.

Der er modtaget 2 hørings svar fra følgende organisationer: Danske Vandløb, Limfjordsrådet.

Der er modtaget 3 hørings svar fra privatpersoner.

Andre virkemidler

Sammenfatning af hørings svar: Tønder Kommune og Limfjordsrådet anbefaler, at der åbnes op for nye virkemidler. Tønder Kommune peger på, at der mangler virkemidler for de vestvendte marskvandløb med lille fald og evt. slusepåvirkning og Limfjordsrådet peger på brede stryg som virkemiddel. Limfjordsrådet peger endvidere på, at der fortsat er behov for vidensopsamling for effekten af vandløbsrestaureringen.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: De virkemidler, som kommunerne kan bringe i anvendelse til forbedring af de fysiske forhold i vandløb, er virkemidler, som Aarhus Universitet med inddragelse af DTU Aqua, NIRAS og EnviDan har vurderet vil kunne medvirke til at opnå god økologisk tilstand i vandløb under forudsætning af, at de anvendes korrekt, hvilket bl.a. afhænger af de lokale forhold i det enkelte vandløb, herunder vandløbets bredde, dybde og faldforhold mv.

Som led i forberedelserne af kommende vandområdeplaner, vil der desuden blive iværksat en kvalificering af virkemiddelkataloget.

Endvidere kan oplyses, at kommunen kan ansøge Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø om at blive fritaget for en indsats, jf. indsatsbekendtgørelsens § 5, stk. 4, hvis det er kommunens vurdering, at et vandområde på nuværende tidspunkt ikke opfylder betingelserne for udførelse af en restaureringsindsats. Styrelsen vil på baggrund af en sådan ansøgning foretage en vurdering af, om der er grundlag for at fritage vandområdet for den udpegede restaureringsindsats.

Øvrige emner er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget.

Effektiv afvanding

Sammenfatning af hørings svar: Tre privatpersoner påpeger, at effektiv afledning af vand er afgørende for dyrkning af marker, og at dette er betinget af, at vandstand i vandløbene ikke stiger. Høj vandstand i vandløb har en række negative konsekvenser som er mindre bæredygtigt.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. Der kan bl.a. henvises til side 524-425 i høringsnotatet for vandområdeplanene 2021-2027.

Fysisk indsats skal afvente kemiske målinger

Sammenfatning af hørings svar: Danske Vandløb anfører, at gennemførelse af en fysisk indsats, skal afvente at kemisk tilstand kendes ved målinger

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. Der kan henvises til side 426-427 i høringsnotatet for vandområdeplanene 2021-2027.

Klimatilpasningsvirkemidler

Sammenfatning af høringssvar: Danske Vandløb anbefaler andre virkemidler end vandparkering, når det gælder klimatilpasning, og peger i den forbindelse på en række virkemidler: slåning af den ene brink, oprensning af flade vandløb, dobbeltprofil, omløb uden om byer, sikring af kontinuitet i hele systemet, fjernelse af spærringer og i nogle tilfælde udnyttelse af spærringer til styring af vand, sandfang og økkebassiner.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. Der kan desuden henvises til vejledning til indsatsbekendtgørelsen efter genbesøget afsnit 4.2.1 og kap 8. Endvidere kan oplyses, at der med genbesøget er medtaget indsatser, der omfatter etablering af miniådale og dobbeltprofil, som er vurderet til kunne understøtte god økologisk tilstand og samtidig have en positiv effekt på sikring af afvandingen.

Mangler konkrete virkemidler og angivelse af rør

Sammenfatning af høringssvar: Stevn's Kommunes finder det ikke muligt at tage stilling til mange af tiltagene, når der ikke foreligger konkrete virkemidler ift. "Mindre strækingsbaserede restaureringer" eller hvilke strækninger af vandløbene, der skal genåbnes.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Det kan oplyses, at det er op til kommunerne i forbindelse med den konkrete planlægning at beslutte den præcise indsats med de pågældende virkemidler. Det bliver kommunerne, der ud fra deres lokalkendskab skal fremsætte forslag til, hvilke konkrete strækingsbaserede restaureringstiltag (genslyngning, mindre restaureringer, okkeranlæg, sandfang), der forventes anvendt på disse vandområder. Dette arbejde vil foregå umiddelbart efter offentliggørelse af de opdaterede vandområdeplaner. Kommunernes forslag vil være rammesættende for de konkrete indsatser, der forventes gennemført i vandløbene, men vil ikke som ved udarbejdelsen af vandområdeplanerne 2021-2027 blive indarbejdet i indsatsbekendtgørelsen. Angivelsen af de konkrete strækingsbaserede indsatser vil i stedet blive præsenteret som et vejledende GIS-lag.

Virkemidlerne der er omfattet af indsatsen "mindre strækingsbaserede restaureringer" fremgår af vejledning til indsatsprogrammet for vandområdeplanerne 2021-2027.

Det kan endvidere oplyses, at i MiljøGIS, der indgik i den offentlige høring af vandområdeplanerne 2021-2027, kan der ses et såkaldt støttelag, hvor kommuner og vandråds indberetninger af virkemidler (efter behandling i Miljøstyrelsen) fremgår med henblik på understøttelse af kommunernes videre arbejde med implementering af indsatserne.

Endelig kan det oplyses, at placeringen af rørlagte vandløb, som er fastlagt fjernet, kan ses på MiljøGIS, hvor der også indgår oplysninger om, hvor lange de vurderes at være.

Rammer for omfang af indsats

Sammenfatning af høringssvar: Danske Vandløb efterspørger rammer for, hvor meget af et vandløb, der skal forbedres for at opnå god økologisk tilstand.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Det er kommunerne, der som vandløbsmyndighed, skal vurdere, hvilken indsats i de konkrete vandområder, der er nødvendige at gennemføre for at sikre, at det ikke er de fysiske forhold, der er til hinder for målopfyldelse.

Samtidighed af indsats og opdeling af vandområder

Sammenfatning af høringssvar: Limfjordsrådet finder, at der bør foretages en samtidig indsats for spildevand og fysisk forbedring af vandløb, i de tilfælde, hvor en faunaprøve viser, at der er spildevandspåvirkning. Opfordrer endvidere til, at vandområder kan opdeles og gennemføres dele af indsatser.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. Der kan bl.a. henvises til side 7 og 521-522 i høringsnotatet for vandområdeplanene 2021-2027.

7.2.8 Spildevandsindsatser - Vandløb

Der er i alt modtaget 1 høringssvar, der omhandler *spildevandsindsatser – vandløb* fra følgende organisation: Danmarks Naturfredningsforening.

Uens angivelse af spildevandsindsatser i oplande til vandløb

Sammenfatning af høringssvar: Danmarks Naturfredningsforening bemærker, at antallet af indsatser i spredt bebyggelse er angivet forskelligt i plandokumentets indledning og i plandokumentets faktaboks 7.2 i kapitel 7 om indsatsen i VP3, og at det er uklart, om indsatsen vil sikre opfyldelse af miljømål i de 103 km spildevandspåvirkede vandløb.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget, men styrelsen kan oplyse, at faktaboks 7.2 i plandokumentet for vandområdeplanerne 2021-27 efter genbesøget kun viser de indsatser, der blev fastlagt i oplande til vandløb i indsatsbekendtgørelsen for vandområdeplanerne 2021-2027, og at denne indsats vil betyde, at spildevandspåvirkning ikke længere er årsag til, at manglende målopfyldelse for smådyrsfaunaen på de 103 km vandløb.

7.3 Søer - indsatser

7.3.1 Indsatser i søer

Der er i alt modtaget 46 høringssvar, der omhandler *indsatser i søer*.

Der er modtaget 9 høringssvar fra følgende myndigheder: Furesø Kommune, Hedensted Kommune, Holstebro Kommune, Lyngby-Taarbæk Kommune, Morsø Kommune, Silkeborg Kommune, Skanderborg Kommune, Svendborg Kommune, Aarhus Kommune.

Der er modtaget 9 høringssvar fra følgende organisationer: Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Sportsfiskerforbund, Danske Vandløb, Gudenåkomitéen, Jysk Landboforening, KL, Landboforeningen Odder-Skanderborg og L&F Centrovise, Landbrug & Fødevarer, Limfjordsrådet.

Der er modtaget 6 høringssvar fra erhvervsvirksomheder og 22 høringssvar fra privatpersoner.

Etablering af træer langs vandløb

Sammenfatning af høringssvar: Hedensted Kommune bemærker, at indsatsprogrammet for søer ved genbesøget indeholder ny tilskudsordning til etablering af træer langs vandløb, med henblik på at opnå

mindre udledning af fosfor i vandløb. Hedensted Kommune gør opmærksom på, at der ved eventuel plantning af træer fortsat skal sikres tilstrækkeligt frit areal langs et vandløb, så der kan udføres nødvendigt og påkrævet vedligehold i vandløbet jævnfør vandløbsregulativer mv.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Plantning af træer ved brug af virkemidlet etablering af træer langs vandløb skal ske på brinken, og ikke i bræmmen langs vandløb. Der vil således ikke ske plantning af træer langs arealer af vandløbet, der f.eks. anvendes som kørearealer ved vedligeholdelsesopgaver.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø bemærker i den sammenhæng, at det er kommunernes opgave at foreslå konkrete vandløbsstrækninger, der kan anvendes til etablering af træer langs vandløb, samt at gennemføre indsatsen.

Fosforlofter

Sammenfatning af høringssvar: En erhvervsvirksomhed og Patriotisk Selskab (på vegne af hhv. Landboforeningen Odder-Skanderborg og L&F Centrovicé, tre erhvervsvirksomheder samt en række privatpersoner) anfører, at fosforlofter påvirker ophobningen af fosfor i dyrkningsjorden over længere tid, og derfor kan der ikke forventes at ske miljøforbedringer som følge af fosforloftet inden for den tidshorisont, som vandområdeplanerne opererer med.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Vandrammedirektivets frist for målopfyldelse kan for konkrete vandområder forlænges til efter 2027, hvis årsagen til, at et vandområde ikke opnår målopfyldelse ved udgangen af 2027, skyldes naturlige forhold. Naturlige forhold omfatter i denne sammenhæng f.eks. den tid, det naturligt vil tage for overskydende fosfor i jorden at blive udvasket, når tilførslen er nedbragt til et niveau, som ikke fører til yderligere ophobning. Da en fortsat fosforakkumulering i dyrkningsjorden over tid medfører et øget fosfortab, er det afgørende for på længere sigt at opretholde og opnå god økologisk tilstand i søer, at reguleringen af fosfor skærpes. Derfor sænkes fosforlofterne, som fastsætter en grænse for, hvor meget gødning, der må udbringes på landbrugsarealer.

Fosforlofter og målrettet prioritering af indsatser

Sammenfatning af høringssvar: En erhvervsvirksomhed ønsker at fremhæve, at det er helt afgørende, at alle indsatser til bl.a. søer bygger på solid, lokalt baseret faglig dokumentation og ikke generelle modeller eller antagelser. Det er erhvervsvirksomhedens oplevelse, at flere virkemidler og krav i udkastet ikke tager tilstrækkeligt højde for lokale forhold og den faktiske påvirkning. Der bør ifølge erhvervsvirksomheden ske en mere målrettet prioritering af indsatserne, så der fokuseres dér, hvor effekten for vandmiljøet er størst – og ikke hvor det blot administrativt er nemmest. Endelig anfører erhvervsvirksomheden, at fosforlofter påvirker ophobningen af fosfor i dyrkningsjorden over længere tid, og det kan derfor ikke forventes, at der sker en miljøforbedring som følge af fosforloftet inden for den tidshorisont, vandplanerne opererer med.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Planlægning og gennemførelse af konkrete indsatser ved anvendelse af virkemidlerne fosforvådområder og etablering af træer langs vandløb sker i kommunerne. Det er således kommunernes opgave at foreslå konkrete placeringer af fosforvådområder, samt konkrete vandløbsstrækninger, der kan anvendes til etablering af træer langs vandløb.

Vandrammedirektivets frist for målopfyldelse kan for konkrete vandområder forlænges til efter 2027, hvis årsagen til, at et vandområde ikke opnår målopfyldelse ved udgangen af 2027, skyldes naturlige forhold. Naturlige forhold omfatter i denne sammenhæng f.eks. den tid, det naturligt vil tage for overskydende fosfor i jorden at blive udvasket, når tilførslen er nedbragt til et niveau, som ikke fører til yderligere ophobning. Da en fortsat fosforakkumulering i dyrkningsjorden over tid medfører et øget fosfortab, er det afgørende for på længere sigt at opretholde og opnå god økologisk tilstand i søer, at reguleringen af fosfor skærpes. Derfor

sænkes fosforlofterne, som fastsætter en grænse for, hvor meget gødning, der må udbringes på landbrugsarealer.

Fosforvådområder og større fleksibilitet i forhold til anvendelse af fosforvirkemidler

Sammenfatning af høringssvar: KL bemærker, at indsatsen omfattende etablering af 1.000 ha fosforvådområder erfaringsmæssigt er et vanskeligt virkemiddel at bringe i anvendelse pga. udfordringer med fosforfrigivelse fra projektområderne, når arealerne vådgøres. Derfor bifalder KL vandområdeplanernes udviklingsinitiativer for søer, herunder videreudvikling af fosforvirkemidler til beskrivelse af en omkostnings-effektiv fosforindsats. KL opfordrer desuden til større fleksibilitet i anvendelsen af alle fosforvirkemidler i fosforvirkemiddelkataloget, f.eks. ved at lade det blive lettere at skifte mellem virkemidlerne indenfor et søopland/projektområde. Hertil bemærker KL endvidere, at fosforvirkemidlerne i dag skal ansøges gennem flere forskellige tilskudsordninger, hvilket ikke understøtter fremdrift, fleksibilitet og helhedstænkning.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Styrelsen er opmærksom på den nævnte problematik vedr. fosforvådområder og har derfor gennemført ændringer i forhold til ordningen for fosforvådområder, herunder er minimumskravet for fosfortilbageholdelse fjernet. KL's forslag vedrørende fleksibilitet og ensretning af ordninger for fosforvirkemidler er taget til efterretning.

Indsatser, vurdering af indsatsbehov og etablering af træer langs vandløb

Sammenfatning af høringssvar: Danmarks Naturfredningsforening, Limfjordsrådet og Lyngby-Taarbæk, Silkeborg og Skanderborg Kommuner anfører, at det fastsatte indsatsprogram over for tilførsel af fosfor ikke indeholder nok indsatser til at opnå målopfyldelse i søerne. Skanderborg Kommune og Limfjordsrådet anfører i tilknytning dertil, at der er behov for at inddrage flere virkemidler. Derudover anfører Danmarks Naturfredningsforening, Limfjordsrådet og Lyngby-Taarbæk Kommune hhv., at indsatsbehovet ikke er vurderet på et flertal af søerne, at tilstanden i søerne også er påvirket af interne forhold, og at det indenfor en kortere årrække vil være nødvendigt at gennemføre restaureringstiltag i et meget stort antal søer for at sikre målopfyldelse, og at omkostningerne til restaurering af Kollelev Mose overstiger, hvad der er muligt med kommunens budget. Silkeborg Kommune bemærker i forhold til det nye virkemiddel etablering af træer langs vandløb, at der efter kommunens vurdering stort set ikke er dyrkningsjord helt ned til vandløbene i oplandet til de af kommunens søer, der har et stort indsatsbehov, mens Skanderborg Kommune anfører, at der fra statens side er stort fokus på vandmiljøet ved kystvandene og behovet for kvælstofreduktion og appellerer til, at staten ikke mister fokus på bedre tilstand i søerne. Limfjordsrådet ønsker, at der adresseres en større indsats til fosforfjernelse i det åbne land, samt at der sikres mere viden om betydningen af fosfor-kvælstof samspillet i søer.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: En mindre del af indsatsbehovet til søerne håndteres gennem indsatsprogrammet for søer i VP3 efter genbesøget. Ud over indsatsprogrammet til søerne kan andre dele af indsatsprogrammet bidrage til at forbedre søernes tilstand. Det gælder f.eks. øget spildevandsrensning og gennemførelse af lavbundsprojekter, skovrejsning, udtagning af landbrugsjord, etablering af minivådområder og vandløbsprojekter opstrøms søer. For at sikre, at det resterende indsatsbehov til søerne håndteres så omkostningseffektivt som muligt, vil der frem mod 2027 blive igangsat initiativer til forbedring af vidensgrundlaget for tilrettelæggelse af indsatsprogram til yderligere reduktion af fosforbelastningen til søer.

Indsatsbehovet er i udkast til genbesøget opgjort for søer med veldefinerede til- og afløb, hvor der med de gældende metoder kan opgøres en vand- og næringsstofbalance. Frem mod 2027 er der igangsat flere udviklingsprojekter, som skal udbygge vidensgrundlaget til fastsættelse af indsatsbehovet for alle søer, herunder til søer uden afløb.

En forudsætning for, at en sø kan blive udpeget til en sørestaureringsindsats i vandområdeplanerne, er, jf. retningslinjerne for udarbejdelse af vandområdeplaner 2021-2027 efter genbesøget, kap. 5.3.2, at fosfortilførslen til søen fra oplandet er nede på et niveau, der muliggør, at søen kan nå målopfyldelse, og at restaureringen vurderes at kunne medføre målopfyldelse både på kort og langt sigt. Det følger endvidere af vejledning for gennemførelse af sørestaurering, at sørestaurering kun er fastlagt, hvor målet om "god økologisk tilstand" ikke kan opnås inden for en tilstrækkelig tidshorisont på 1-2 planperioder uden indgreb i selve søen. Der er i udkast til genbesøget udpeget yderligere 36 søer til en sørestaureringsindsats. Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø vil frem mod næste vandområdeplan vurdere, om der er yderligere søer, der opfylder styrelsens kriterier for at blive omfattet af en restaureringsindsats i medfør af vandområdeplanerne.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø bemærker, at Kollelev Mose ikke er omfattet af vandområdeplanerne, da den ikke opfylder afgrænsningskriterierne herfor, jf. retningslinjerne for udarbejdelse af vandområdeplaner 2021-2027 efter genbesøget, afsnit 1.1.2.2. Hvis en sø udpeges til en sørestaureringsindsats i medfør af vandområdeplanerne, kan den pågældende kommune ansøge Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø om tilskud til både forundersøgelse og gennemførelse af indsatsen. Tilskudsordningen omfatter alle nødvendige udgifter til en forundersøgelse og restaurering, såfremt ansøgningen er omkostningseffektiv, og der er midler nok.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø bemærker, at virkemidlet træer langs vandløb skal mindske brinkerrosionen. Indholdet af fosfor i brinkerne er variabelt, men også i områder uden dyrkningsjord helt ned til vandløbet, er der et væsentligt fosforindhold i brinkerne. Mindsket brinkerrosion vil derfor føre til mindsket fosfortransport til søerne.

Nyere forskning tyder på, at kvælstof potentielt spiller en rolle for tilstanden i mange af de danske søer. Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø vil som et af udviklingsinitiativerne øge vidensgrundlaget for kvælstofs betydnings i danske søer.

Konkretisering af indsats om etablering af træer langs vandløb

Sammenfatning af høringssvar: Furesø Kommune bemærker, at kommunen imødeser en konkretisering af den landsdækkende indsats for etablering af træer langs vandløb.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø's bemærkninger: Tilskudsordningen med dertilhørende krav er under udarbejdelse. Det er kommunernes opgave at foreslå konkrete vandløbsstrækninger, der kan anvendes til etablering af træer langs vandløb.

Lokalt funderet indsatser

Sammenfatning af høringssvar: Jysk Landboforening bemærker, at organisationen i Kystvandråd Vadehavet har peget på de mange gavnlige effekter, der er ved træplantering i forhold til fosfortilbageholdelse i vandløb mv. Jysk Landboforening bemærker endvidere, at planlægningen for indsatser til god økologisk tilstand i søer bør placeres i de lokale treparter og ved kommunerne, så indsatsen bliver lokalt funderet og tilpasset.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø's bemærkninger: Planlægning og gennemførelse af konkrete indsatser ved anvendelse af virkemidlerne fosforvådområder og etablering af træer langs vandløb sker lokalt i kommunerne. Det er således kommunernes opgave at foreslå konkrete placeringer af fosforvådområder, samt konkrete vandløbsstrækninger, der kan anvendes til etablering af træer langs vandløb.

Punktkilder, diffus belastning og vandindvinding

Sammenfatning af høringssvar: Danmarks Sportsfiskerforbund anbefaler, at der tages øjeblikkelige initiativer

til opkøb af dambrug med henblik på at stoppe tillædning af næringssalte til såvel søer som kystvande. Danmarks Sportsfiskerforbund anbefaler videre, at der straks foretages nødvendige tiltag i søer påvirket af udledninger fra renseanlæg, spredt bebyggelse og regnbetingede udløb, der kan sikre god økologisk tilstand i disse søer.

I forhold til diffus udledning af næringssalte, bemærker Danmarks Sportsfiskerforbund, at problemer relateret hertil skal løses i forbindelse med initiativer med Grøn Trepert, og at arealer omkring og i oplandet til søer skal tages ud af intensiv drift, herunder at å-nære arealer skal udlægges til vedvarende græs, eller at lavbundsarealer udlægges til natur.

Vandindvinding fra søer til brug i industrier og/eller markvanding skal ifølge Danmarks Sportsfiskerforbund begrænses og helst helt ophøre, og vedrørende Tissø skal der findes en løsning, der sikrer, at forpligtigelser i vandramme- og habitatområderne omkring søen overholdes.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Der er fastlagt indsats over for regnbetingede udledninger fra overløb og renseanlæg i oplandet til søer, hvor der er vurderet at være et omkostningseffektivt potentiale for fosforreduktion, og hvor det på baggrund af belastningsopgørelsen fra vandområdeplaner 2015-2021 er vurderet, at fosfor fra regnbetingede udledninger og renseanlæg udgør over 20 % af den samlede fosforbelastning i søen, jf. retningslinjer for udarbejdelse af vandområdeplaner 2021-2027 efter genbesøget.

For diffus udledning af næringssalte håndteres en mindre del af indsatsbehovet gennem indsatsprogrammet for søer i genbesøget. Ud over indsatsprogrammet til søerne kan andre dele af indsatsprogrammet bidrage til at forbedre søernes tilstand. Det gælder f.eks. øget spildevandsrensning og gennemførelse af lavbundsprojekter, skovrejsning, udtagning af landbrugsjord, etablering af minivådområder og vandløbsprojekter opstrøms søer. For at sikre, at det resterende indsatsbehov til søerne håndteres så omkostningseffektivt som muligt, vil der frem mod 2027 blive igangsat initiativer til forbedring af vidensgrundlaget for tilrettelæggelse af indsatsprogram til yderligere reduktion af fosforbelastningen til søer.

Kommunalbestyrelserne skal, jf. § 8 i bekendtgørelse om vandindvinding og vandforsyning, sammenholde en ansøgning om vandindvinding med oplysningerne i vandområdeplanerne og kravene til administration af vandforsyningsloven, der følger af § 8 i bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter (indsatsbekendtgørelsen). Efter sidstnævnte bestemmelse, må indvindingstilladelsen ikke medføre forringelse af eller hindre målopfyldelsen for en overfladevandsforekomst (eller eventuelt en grundvandsforekomst). Endelig tilladelse til vandindvinding skal efter vandindvindingsbekendtgørelsens § 16, stk. 1., nr. 6, indeholde en vurdering af indvindingens påvirkning af omgivelserne og en stillingtagen til følgerne af denne påvirkning. Kommunalbestyrelsen kan efter vandforsyningsloven § 34 ændre eller tilbagekalde en tilladelse til vandindvinding, hvis tilladelsen er givet på grundlag af urigtige oplysninger af væsentlig betydning. Kommunalbestyrelserne skal administrere i overensstemmelse med vandområdeplanerne.

Sandfang og fosforlofter

Sammenfatning af høringssvar: Danske Vandløb anfører, at der sedimenterer meget partikulært fosfor i sandfang, og at der ved etablering og ordentlig pasning af sandfang i vandløb kan blive så meget styr på fosfor, at skærpelsen af fosforloftet til 28 kg pr. ha i 2026 er fuldstændig unødvendig.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Vandrammedirektivets frist for målopfyldelse kan for konkrete vandområder forlænges til efter 2027, hvis årsagen til, at et vandområde ikke opnår målopfyldelse ved udgangen af 2027, skyldes naturlige forhold. Naturlige forhold omfatter i denne sammenhæng f.eks. den tid, det naturligt vil tage for overskydende fosfor i jorden at blive udvasket, når tilførslen er nedbragt til et niveau, som ikke fører til yderligere ophobning. Selv efter indførslen af fosforlofter forekommer en fortsat fosforakkumulering på store dele af landbrugsarealet. Da en fortsat fosforakkumulering i dyrkningsjorden over tid medfører et øget fosfortab, er det afgørende for på længere sigt at

opretholde og opnå god økologisk tilstand i søer, at reguleringen af fosfor skærpes. Derfor sænkes fosforlofterne, som fastsætter en grænse for, hvor meget gødning, der må udbringes på landbrugsarealer.

Der er ikke etableret sandfang i alle vandløb. I de vandløb, hvor der er etableret sandfang, virker sandfang som et fosforvirkemiddel, ved at der fjernes sediment med et relativt høj fosforindhold fra vandløb, når sandfanget tømmes. Fosforlofterne virker ved at mindske fosfortabet fra markerne, et sandfang når fosfor er tabt fra marken.

Spildevands- og fosforindsatser

Sammenfatning af høringssvar: Landbrug & Fødevarer finder det positivt, at vandområdeplanerne indeholder en indsats over for forbedret spildevandsrensning og reduktion af overløb. Landbrug & Fødevarer bemærker dog, at omfanget af denne type indsatser kun er symbolsk, da indsatsprogrammet kun indeholder overløbsindsatser til fire søer, selv om der ifølge PULS-databasen er flere andre søer, der tilføres spildevand, uden at der er udpeget en indsats herfor. Landbrug & Fødevarer ønsker en forklaring på, hvilke overvejelser der ligger bag udpegningsen af, at der kun skal ske indsat overfor spildevand i fire søer.

Landbrug & Fødevarer bemærker, at fosforindsatserne etablering af træer langs vandløb, fosforvådområder, reduktion af fosforlofter og opkøb af dambrug ikke er placeret på sø-niveau. Landbrug & Fødevarer har foretaget en beregning af nettoindsatskravet i kg P/ha mark i det direkte opland til søen, der ifølge Landbrug & Fødevarer viser en enorm forskel mellem søer på indsatskrav i kg P/ha, hvilket ifølge Landbrug & Fødevarer i al væsentlighed skyldes forskelle i søernes placering, da søer i byzoner med et opland helt eller næsten helt uden landbrug helt naturligt vil få høje indsatskrav per ha mark. Før fosforindsatser til søer iværksættes, er det derfor ifølge Landbrug & Fødevarer helt centralt, at der foretages en reel vurdering af kilderne til den specifikke sø, da fosforreduktionskravet sat i forhold til landbrugsareal i søens opland i mange søer indikerer, at der bør fokuseres på punktkildebelastning til den pågældende sø. I disse tilfælde bør der sikres reelle målinger fra punktkilder til søen, da usikkerheden på indmeldte data i PULS-databasen er behæftet med stor usikkerhed.

Landbrug & Fødevarer anfører, at miljøeffekten af de sænkede fosforlofter er marginal i forhold til søer og understreger, at den generelle sænkning af fosforlofterne er et virkemiddel, der vil give store problemer på visse bedrifter, samtidig med at miljøeffekten er lille. Dette er ifølge Landbrug & Fødevarer stærkt u hensigtsmæssigt, og der bør i stedet fokuseres på effektive virkemidler for at opnå en forbedring i søernes økologiske tilstand.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Der er fastlagt indsats over for regnbetingede udledninger fra overløb og renseanlæg i oplandet til søer, hvor fosfor fra regnbetingede udledninger og renseanlæg samlet udgør over 20 % af den samlede fosforbelastning til søen, jf. retningslinjer for udarbejdelse af vandområdeplaner 2021-2027 efter genbesøget.

Nedbringelse af fosfortilførsel til søer, hvor der er opgjort et bruttoindsatsbehov kan f.eks. ske gennem etablering af fosforvådområder, planning af træer langs vandløb, indsatser over for regnbetingede udledninger fra overløb og renseanlæg i oplandet opstrøms søerne.

I forhold til hver enkelt sø, hvor der er opgjort et bruttoindsatsbehov, er det kommunernes ansvar indenfor heloplandet til den enkelte sø at fastlægge relevante indsatser og lokalisere egnede arealer til gennemførelse af fosforindsatsen.

Vandrammedirektivets frist for målopfyldelse kan for konkrete vandområder forlænges til efter 2027, hvis årsagen til, at et vandområde ikke opnår målopfyldelse ved udgangen af 2027, skyldes naturlige forhold. Naturlige forhold omfatter i denne sammenhæng f.eks. den tid, det naturligt vil tage for overskydende fosfor i jorden at blive udvasket, når tilførslen er nedbragt til et niveau, som ikke fører til yderligere ophobning. Da en fortsat fosforakkumulering i dyrkningsjorden over tid medfører et øget fosfortab, er det afgørende for på

længere sigt at opretholde og opnå god økologisk tilstand i søer, at reguleringen af fosfor skærpes. Derfor sænkes fosforlofterne, som fastsætter en grænse for, hvor meget gødning, der må udbringes på landbrugsarealer

Sørestaurering og søer etableret med henblik på næringsstoffjernelse

Sammenfatning af høringssvar: Morsø Kommune oplyser, at 18 ud af 19 søer i kommunen ikke har opnået deres miljømål, og at tilstanden for de 7 af de 18 søer er ukendt. Det undrer Morsø Kommune, at der ikke for de søer, som ikke har nået miljømålet, er fastsat en indsats om sørestaurering. Ifølge Morsø Kommune kan vandrammedirektivets bestemmelser om opnåelse af miljømålet for overfladevande, herunder søer, ikke indfries, hvis ikke kommunerne kan modtage tilskud til udarbejdelse af restaureringsindsatser i de søer som ikke har nået miljømålet. Morsø Kommuner henstille derfor til, at der i første omgang tilvejebringes det nødvendige datagrundlag og hernæst en fuldt finansieret sørestaureringsindsats.

Morsø Kommune anfører, at seks af de syv søer med ukendt tilstand er reetablerede kvælstofvådområder. Morsø Kommune mener ikke, at det er hensigtsmæssigt at pålægge sådanne vandområder en sørestaureringsindsats, da disse projekter er gennemført som kvælstoffiltre og derfor har en iboende eutrofiering, der i mange tilfælde ikke er foreneligt med miljømålet om god økologisk tilstand. Morsø Kommune anfører videre i den forbindelse, at en sørestaureringsindsats, som er målrettet oplandstilstrømningen af fosfor, alt andet lige vil give yderligere restriktioner på dyrkningsfladen, hvilket ikke er fordrende for den igangværende kvælstofindsats, hvor der i nogle tilfælde ved etablering af kvælstof-vådområder vil opstå nye søflader.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø's bemærkninger: En forudsætning for, at en sø kan blive udpeget til en sørestaureringsindsats i vandområdeplanerne, er, jf. retningslinjerne for udarbejdelse af vandområdeplaner 2021-2027 efter genbesøget, kap. 5.3.2, at fosfortilførslen til søen fra oplandet er nede på et niveau, der muliggør, at søen kan nå målopfyldelse, og at restaureringen vurderes at kunne medføre målopfyldelse både på kort og langt sigt. Det følger endvidere af vejledning for gennemførelse af sørestaurering, at sørestaurering kun er fastlagt, hvor målet om "god økologisk tilstand" ikke kan opnås inden for en tilstrækkelig tidshorisont på 1-2 planperioder uden indgreb i selve søen.

Jølby Nor og Legind Sø, har, jf. bilag 2 i plandokumentet for vandområdeplanerne 2021-27 efter genbesøget, et bruttoindsatsbehov på hhv. 1164 og 126 kg P/år, og søerne opfylder derfor for nuværende ikke Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø's kriterier for at blive omfattet af en restaureringsindsats. Så længe Jølby Nor og Legind Sø belastes med for meget fosfor, så kan en restaurering af søerne ikke forventes at medføre målopfyldelse på langt sigt. For at Jølby Nor og Legind Sø vil kunne komme i betragtning til at blive omfattet af en restaureringsindsats skal tilførslen af fosfor fra oplandet som udgangspunkt først reduceres til et niveau, hvor der ikke længere eksisterer et fosforindsatsbehov. I genbesøget er der i forhold til reduktion af diffus fosfortilførsel til søerne fra det åbne land for søerne anført virkemidlerne plantning af træer langs vandløb og etablering fosforvådområder samt stramning af fosforlofterne til 28 kg per hektar i 2026. Ud over indsatsprogrammet til søerne bidrager andre dele af indsatsprogrammet for VP3 efter genbesøget til at forbedre søernes tilstand. Det gælder f.eks. øget spildevandsrensning og gennemførelse af lavbundsprojekter, skovrejsning, udtagning af landbrugsjord, etablering af minivådområder og vandløbsprojekter opstrøms søer. For at sikre, at det resterende indsatsbehov til søerne håndteres så omkostningseffektivt som muligt, vil der frem mod 2027 blive igangsat initiativer til forbedring af vidensgrundlaget for tilrettelæggelse af indsatsprogram til yderligere reduktion af fosforbelastningen til søer.

For de resterende otte søer i Morsø Kommune, der ikke er anlagt med henblik på næringsstoffjernelse, og med manglende målopfyldelse, gælder, at søerne enten er uden afløb eller kun har et temporært afløb, hvilket betyder, at det af tekniske årsager ikke er muligt at udarbejde en belastningsopgørelse for søerne. Det er derfor ikke muligt at foretage en vurdering af, om søerne opfylder ovennævnte forudsætninger for at kunne blive udpeget til en restaureringsindsats.

Sø nord for Bjerregård har ukendt tilstand, og derfor kan det endnu ikke vurderes, om der kan være behov

for at gennemføre en sørestaurering i søen.

Søer anlagt med henblik på næringsstoffjernelse får miljømål svarende til den aktuelle tilstand for den samlede økologiske tilstand, jf. retningslinjerne for udarbejdelse af vandområdeplaner 2021-2027 efter genbesøget, kap. 4.3. Hver af de målte biologiske og fysisk-kemiske indikatorer får tilsvarende et miljømål svarende til deres målte tilstand. Dette betyder, at der ikke vil være behov for en særskilt indsats over for tilførslen af næringsstoffer eller i form af sørestaurering for at nå målopfyldelse i søerne. Dette er begrundet i, at søerne er anlagt som et omkostningseffektivt middel til at opnå forbedring af tilstanden i nedstrøms liggende vandområder. Hvis søerne ikke kan opfylde mål om god økologisk tilstand/godt økologisk potentiale, kan der fastsættes et mindre strengt miljømål, hvorved der accepteres en påvirkning med næringsstoffer.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø kan derfor på det foreliggende grundlag ikke imødekomme anmodningen fra Morsø Kommune om, at der gennemføres sørestaurering i kommunens søer.

Virkemidler og fosforindsats

Sammenfatning af høringssvar: Gudenåkomiteén og Aarhus, Silkeborg og Holstebro Kommuner mener, at de valgte virkemidler er utilstrækkelige, og at det fastsatte indsatsprogram over for tilførsel af fosfor ikke indeholder nok indsatser til at opnå målopfyldelse i søerne. Aarhus Kommune opfordrer til, at der indføres andre arealbaserede virkemidler med kendt stor effekt, såsom at udtage bredere arealer langs vandløb, eller mulighed for at udtage ådale, mens Holstebro Kommune opfordrer staten til at have et forøget fokus på vidensopsamling og virkemidler til håndtering af fosfor og fosfor/kvælstof udfordringerne i oplandet til søer.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø's bemærkninger: En mindre del af indsatsbehovet til søerne håndteres gennem søindsatsen i VP3 efter genbesøget. Ud over indsatsprogrammet til søerne kan andre dele af indsatsprogrammet for VP3 efter genbesøget bidrage til at forbedre søernes tilstand. Det gælder f.eks. øget spildevandsrensning og gennemførelse af lavbundsprojekter, skovrejsning, udtagning af landbrugsjord, etablering af minivådområder og vandløbsprojekter opstrøms søer. For at sikre, at det resterende indsatsbehov til søerne håndteres så omkostningseffektivt som muligt, vil der frem mod 2027 blive igangsat initiativer til forbedring af vidensgrundlaget for tilrettelæggelse af indsatsprogram til yderligere reduktion af fosforbelastningen til søer.

Ønske om sørestaurering i søer i Svendborg Kommune

Sammenfatning af høringssvar: Svendborg Kommune bemærker, at kun 77 ud af 985 søer i genbesøget er udpeget til en restaureringsindsats. Svendborg Kommune oplyser, at to af disse søer, Sørup Sø og Gudme Sø, ligger i kommunen. Det er Svendborg kommunes vurdering, at ingen af kommunens store søer Ollerup Sø, Hvidkilde Sø, Vejlen, Valdemar Slotssø og Espelund Sø, som enten er langt fra målopfyldelse eller har ukendt tilstand, vil opnå miljømålet om god økologisk tilstand uden at der gøres en aktiv restaureringsindsats. Svendborg Kommune vil derfor opfordre ministeriet til at udpege de nævnte søer til restaurering.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø's bemærkninger: En forudsætning for, at en sø kan blive udpeget til en sørestaureringsindsats i vandområdeplanerne, er, jf. retningslinjerne for udarbejdelse af vandområdeplaner 2021-2027 efter genbesøget, kap. 5.3.2, at fosfortilførslen til søen fra oplandet er nede på et niveau, der muliggør, at søen kan nå målopfyldelse, og at restaureringen vurderes at kunne medføre målopfyldelse både på kort og langt sigt. Det følger endvidere af vejledning for gennemførelse af sørestaurering, at sørestaurering kun er fastlagt, hvor målet om "god økologisk tilstand" ikke kan opnås inden for en tilstrækkelig tidshorisont på 1-2 planperioder uden indgreb i selve søen. Ollerup Sø, Hvidkilde Sø og Vejlen har, jf. bilag 2 i plandokumentet for vandområdeplanerne 2021-27 efter genbesøget, et bruttoindsatsbehov på hhv. 367, 62 og 79 kg P/år, og søerne opfylder derfor for nuværende ikke Styrelsen

for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøs kriterier for at blive omfattet af en restaureringsindsats. Så længe Ollerup Sø, Hvidkilde Sø og Vejen belastes med for meget fosfor, så kan en restaurering af søerne ikke forventes at medføre målopfyldelse på langt sigt. For at Ollerup Sø, Hvidkilde Sø og Vejen vil kunne komme i betragtning til at blive omfattet af en restaureringsindsats skal tilførslen af fosfor fra oplandet som udgangspunkt først reduceres til et niveau, hvor der ikke længere eksisterer et fosforindsatsbehov. Nedbringelse af fosfortilførsel til søerne kan f.eks. ske gennem plantering af træer langs vandløb opstrøms søerne.

Espelund Sø har ukendt tilstand, og derfor kan det endnu ikke vurderes, om der kan være behov for at gennemføre en sørestaurering i søen.

Valdemar Slotssø er anlagt med henblik på næringsstoffjernelse til et nedstrøms vandområde. Søer anlagt med henblik på næringsstoffjernelse får miljømål svarende til den aktuelle tilstand for den samlede økologiske tilstand, jf. retningslinjerne for udarbejdelse af vandområdeplaner 2021-2027 efter genbesøget, kap. 4.3. Hver af de målte biologiske og fysisk-kemiske indikatorer får tilsvarende et miljømål svarende til deres målte tilstand. Dette betyder, at der ikke vil være behov for en særskilt indsats over for tilførslen af næringsstoffer for at nå målopfyldelse i søen. Dette er begrundet i, at søen er anlagt som et omkostnings-effektivt middel til at opnå forbedring af tilstanden i nedstrøms liggende vandområder. Hvis søerne ikke kan opfylde mål om god økologisk tilstand/godt økologisk potentiale, kan der fastsættes et mindre strengt miljømål, hvorved der accepteres en påvirkning med næringsstoffer. Den økologiske tilstand i Valdemar Slotssø er i udkast til genbesøg af vandområdeplanerne vurderet til moderat, og derfor er miljømålet for den samlede økologiske tilstand for søen fastsat til moderat.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø kan derfor på det foreliggende grundlag ikke imødekomme anmodningen fra Svendborg Kommune om, at der gennemføres en sørestaurering i Ollerup Sø, Hvidkilde Sø, Vejen, Espelund Sø eller Valdemar Slotssø.

7.3.2 Spildevandsindsatser - Søer

Der er i alt modtaget 3 høringssvar, der omhandler *spildevandsindsatser – søer* fra følgende myndigheder: Greve Kommune Roskilde Kommune, Aarhus Kommune.

Ingen indsatser på renseanlæg og regnbetingede overløb i oplande til søer i vores kommune

Sammenfatning af høringssvar: Greve Kommune bemærker, at der ikke er udpeget indsatser på renseanlæg og regnbetingede udledninger i søoplande i kommunen.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Det kan bekræftes, at der ikke er fastlagt indsatser på renseanlæg eller regnbetingede udledninger i oplande til søer i Greve Kommune i indsatsbekendtgørelsen efter genbesøget. Det bemærkes, at indsatser på renseanlæg og regnbetingede udledninger i oplande til søer ikke fremgik af MiljøGIS til forslag til genbesøget af tekniske årsager. Indsatser på renseanlæg i oplande til søer vil fremgå af MiljøGIS for genbesøget og indsatsbekendtgørelsen efter genbesøget.

Manglende visning af søindsatser i MiljøGIS

Sammenfatning af høringssvar: Aarhus Kommune tolker indsatsen på regnbetingede overløb i oplande til søer i indsatsbekendtgørelsens tabel 8, at det er op til kommunen at fastlægge den specifikke indsats.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Det kan oplyses, at indsatser på renseanlæg og regnbetingede udledninger i oplande til søer ikke fremgik af MiljøGIS til forslag til genbesøget af tekniske årsager. Indsatser på renseanlæg og regnbetingede udledninger i oplande til søer vil fremgå af MiljøGIS for genbesøget og indsatsbekendtgørelsen efter genbesøget. Der henvises til vejledning til indsatsbekendtgørelsen efter genbesøget.

Manglende visning af søindsatser i MiljøGIS

Sammenfatning af høringssvar: Roskilde Kommune bemærker, at indsatser på renseanlæg i oplande til søer fremgår af tabel 9 i indsatsbekendtgørelsen, men at indsatsen på MiljøGIS kun viser oplande til søer.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Det kan oplyses, at indsatser på renseanlæg og regnbetingede udledninger i oplande til søer ikke fremgik af MiljøGIS til forslag til genbesøget af tekniske årsager. Indsatser på renseanlæg og regnbetingede udledninger i oplande til søer vil fremgå af MiljøGIS for genbesøget og indsatsbekendtgørelsen efter genbesøget.

7.4 Kystvande - indsatser

7.4.1 Indsatsbehov

Der er i alt modtaget 30 høringssvar, der omhandler *indsatsbehov*.

Der er modtaget 1 høringssvar fra følgende myndighed: Aarhus Kommune.

Der er modtaget 2 høringssvar fra følgende organisationer: Danmarks Naturfredningsforening, Limfjordsrådet.

Der er modtaget 5 høringssvar fra erhvervsvirksomheder og 22 høringssvar fra privatpersoner.

Indsatsbehov og god økologisk tilstand

Sammenfatning af høringssvar: Danmarks Naturfredningsforening bemærker at det er tvivlsomt at de 13.800 tons kvælstof er tilstrækkeligt til at opnå god økologisk tilstand i kystvandene.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø's bemærkninger: Styrelsen har som led i Second Opinion, genbesøgt vandområdeplanerne 2021-2027 og opdateret kvælstofbelastningen. Det faglige grundlag for opgørelse af kvælstofindsatsbehovet er baseret på omfattende arbejde og opdateres og forbedres løbende med nyeste viden. Senest er den overordnede tilgang til opgørelsen af indsatsbehovet gennemgået i 'Evaluerings af det faglige grundlag for kvælstofindsatsen' i afrapportering af Second Opinion. Som en del af 'Aftale om Implementering af et Grønt Danmark' skal indsatsbehovet realiseres med arealomlægning som hovedmotor. Styrelsen vurderer, at indsatsbehovet på 13.800 ton N/år er fagligt velunderbygget og retvisende for den indsats, som skal gennemføres for at opnå god økologisk tilstand i kystvandene.

Kvælstofindsatser i Limfjorden

Sammenfatning af høringssvar: Limfjordsrådet bemærker, at der er stor variation i indsatsbehov for Limfjorden, hvor den centrale del har et meget stort reduktionsbehov (>60%), mens den østlige del omkring Langerak og Nibe Bredning har et meget lavere reduktionsbehov (20%). Den østlige del er dermed meget afhængig af de store indsatser i Skive fjord, Hjarbæk fjord og Halkær bredning. Høringsparten mener fortsat at det bør være muligt at gennemføre kollektive kvælstofindsatser i oplandet til alle Limfjordens ni delvandområder for at optimere mulighederne for at alle delvandområder kan opnå målopfyldelse.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø's bemærkninger: Indsatsbehovet til et delopland beregnes ud fra sammenhængende vandområder, hvor indsats til opstrøms kystvande også bidrager i forhold til

dækning af indsatsbehovet til nedstrøms kystvande. Det er en forudsætning at indsatsbehovet løftes i den vestlige og centrale del af Limfjorden for at sikre målopfyldelse i de vandområder, der ligger der. Indsatser i nedstrøms kystvande, kan ikke afhjælpe opstrøms kystvande ift. kvælstofreduktion. Da Nibe Bredning og Langerak er det sidste kystvand i netværket (235), kan en kvælstofreduktion heri ikke afhjælpe de opstrøms kystvande. Derimod vil indsatser opstrøms i henholdsvis Bjørnholms Bugt, Riisgårde Bredning, Skive Fjord og Lovns Bredning, Hjarbæk fjord og Halkær Bredning, have en betydning nedstrøms.

Kystvandoplande uden indsatsbehov

Sammenfatning af høringssvar: Aarhus Kommune bemærker at for vandområderne "Århus Bugt og Begtrup Vig" og "Kalø Vig" er der intet indsatsbehov på trods af tilbagevendende iltsvind. De noterer sig, at det skyldes en forudsætning om opfyldelse af indsatsbehov i naboområderne. Dette henstiller Aarhus Kommune til en passiv rolle uden mulighed for at bidrage og de ser en risiko for at indsatserne ikke er tilstrækkelige, da de baserer sig på frivillige aftaler.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Indsatsbehovet og statusbelastningen er opdateret til genbesøget og er opgjort på baggrund af nyeste viden og nyeste tilgængelige data. Som en del af dette er også baselinebelastningen opdateret. Det faglige grundlag for opgørelse af kvælstofindsatsbehovet er baseret på omfattende arbejde. Senest er den overordnede tilgang til opgørelsen af indsatsbehovet gennemgået i 'Evaluerings af det faglige grundlag for kvælstofindsatsen' i afrapportering af Second Opinion. For de nævnte kystområder opgøres ikke noget bruttoindsatsbehov, hvilket betyder at målbelastningen svarer til baselinebelastningen. Da Aarhus Bugt og Begtrup Vig og Kalø Vig er nedstrøms for Knebel Vig, bidrager disse ikke til at løfte indsatsbehovet i Knebel Vig. Jævnfør Aftale om Implementering af et Grønt Danmark skal indsatsbehovet realiseres med arealomlægning som hovedmotor. Udover arealomlægningen vil den skærpede miljøgaranti give et højere midlertidigt krav til markregulering svarende til den del af indsatsbehovet som ikke er indfriet med arealomlægning. Denne markregulering tilpasses gradvist i takt med at arealomlægningen realiseres.

Tilslutning til Landbrug & Fødevarer's høringssvar

Sammenfatning af høringssvar: 29 høringsparter, på vegne af privatpersoner eller erhvervsvirksomheder tilslutter sig generelt Landbrug & Fødevarer's høringssvar, og især hvor der indgår bemærkninger til kvælstofmål, indsatser, beregningsmetoder for kystvandene samt fosforlofter.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Styrelsen noterer, at høringsparterne tilslutter sig Landbrug & Fødevarer's høringssvar og henviser til styrelsens bemærkninger hertil omkring de nævnte emner. Det besvares under overskrifterne Kvælstofopgørelser, Baselineelementer, Fordelt indsatsbehov og Fosforeffekt af virkemidler.

7.4.2 Indsatser i kystvande

Der er i alt modtaget 13 høringssvar, der omhandler *indsatser i kystvande*.

Der er modtaget 4 høringssvar fra følgende myndigheder: Assens Kommune, Hørsholm Kommune, Morsø Kommune, Vattenmyndigheten Södra Östersjön.

Der er modtaget 8 høringssvar fra følgende organisationer: Bæredygtigt Landbrug, Danmarks Jægerforbund, Dansk Akvakultur producentorganisation, Danske Havne, Landboforeningen Odder-Skanderborg og L&F Centrovic, Landbrug & Fødevarer, Limfjordsrådet, VKST.

Der er modtaget 1 høringssvar fra erhvervsvirksomhed.

Fosforeffekt af virkemidler

Sammenfatning af høringssvar: Landbrug & Fødevarer kvitterer for brugen af kvælstof-fosfor-ækvivalenter i genbesøget, og beder om en bekræftelse på, at fosforeffekter fra alle virkemidler med fosforreducerende effekt i alle tilfælde vurderes og indregnes i forhold til vandplanernes målopfyldelse.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Effekten af fosforreduktion er indregnet i baseline og i indsatser overfor spildevandsudledninger i de områder, hvor det er relevant. Indsatser målrettet søer eller vandløb, som samtidig potentielt kan bidrage til at reducere fosfortilførsen til kystvande, er dog ikke medregnet i indsatsprogrammet for de enkelte kystvande, bl.a. fordi placeringen/ fordelingen af disse ikke har været kendt ved udarbejdelse af indsatsprogrammet. I det fremadrettede vandplanarbejde kan der blive mulighed for at foreslå anvendelse af andre virkemidler, herunder virkemidler med effekt overfor fosfor-udledningen. I det omfang at indsatsernes effekt på fosfortilførsen til kystvande kan dokumenteres, kan disse således omregnes via NP-ækvivalenter for det pågældende kystvand til en reduktion i indsatsbehovet for kvælstof.

Fosforlofter som virkemiddel

Sammenfatning af høringssvar: Landbrug & Fødevarer bemærker, at sænkning af fosforlofterne er et ineffektivt virkemiddel, som har en meget begrænset miljøeffekt, mens det har omfattende konsekvenser for landbruget, og der opfordres til, at skadevirkning for landbruget vejes op mod miljøeffekten. Landbrug & Fødevarer opfordrer til fokus på andre fosforvirkemidler, som har bedre miljøeffekt og er mindre indgribende for landbruget. De fremhæver, at sænkning af fosforlofterne medfører et behov for mere harmoniareal og udfordrer majsdyrkingen. Der efterspørges bekræftelse på, at de nuværende regler om mulighed for hævet fosforloft ved lave fosfortal fortsættes.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Fosforlofter indgår i vandområdeplanerne under indsatser til reduktion af den diffuse tilførsel af fosfor til søerne, og der henvises derfor til de bemærkninger til fosforlofter, der gives under behandlingen af høringssvar til emnet 'Spildevands- og fosforindsatser'. Som supplement kan nævnes, at der ikke er truffet beslutning om at ændre de nuværende regler om mulighed for hævet fosforloft ved lave fosfortal, så disse er stadig gældende. I 2027 træffes der beslutning om en fremtidig bæredygtig fosforregulering, herunder tages der også stilling til fortsættelse af fosforlofterne.

Med hensyn til fosforindsatser til kystvandene bemærkes, at der i det fremadrettede vandplanarbejde kan blive mulighed for at foreslå anvendelse af andre virkemidler, herunder virkemidler med effekt overfor fosforudledningen. I det omfang at indsatsernes effekt på fosfortilførsen til kystvande kan dokumenteres, kan disse således omregnes via NP-ækvivalenter for det pågældende kystvand til en reduktion i indsatsbehovet for kvælstof.

Fosformobilisering og næringsstofindsatser

Sammenfatning af høringssvar: Bæredygtigt Landbrug fremsætter en række bemærkninger vedrørende næringsstoffer, som er opsummeret i følgende punkter:

- A) Det er problematisk, at man i screeningsprocessen for nye vådområder ikke inddrager fosformobilisering, hvilket betyder at mange ansøgte vådområdeprojekter ikke bliver gennemført.
- B) Fosfor er en vigtig faktor for tilstanden i kystvandene, og der bør tages højde for fosforudledningen, når indsatsen til kystvandene fastsættes.
- C) Fremtidige spildevandsindsatser bør indregnes i de nye vandområdeplaner.
- D) Der bør skelnes mellem partikelbundet fosfor og vandopløseligt fosfor, idet sidstnævnte påvirker algevæksten i højere grad end det partikelbundne fosfor. Det anføres, at vandopløseligt fosfor primært kommer fra spildevand, mens partikelbundet fosfor typisk kommer fra brinkerosion, og derfor bør fokus være på at reducere fosforudledningen fra spildevand.

E) Der bør differentieres mellem kvælstofformer, idet kvælstofudledningen fra spildevand, som primært er ammoniumbaseret kvælstof, og kvælstofudledningen fra landbruget, som primært er nitratkvælstof, kan resultere i forskellige påvirkninger.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: A) Gennem de senere år er der sket en løbende opdatering af risikovurderingen for fosformobilisering, samt muligheden for at anvende flere forskellige afværgetiltag, hvilket samlet set bevirker, at der i dag kun er få projekter, som bremses som følge af risiko for en merudledning af fosfor. Fosformobilisering vurderes derfor ikke længere at være en væsentlig barriere for gennemførelsen af vådområdeprojekter.

B) En række kystvande er karakteriseret som fosforfølsomme, og i disse kystvande kan reduktion af fosforudledningen bidrage til at forbedre tilstanden. I vandområdeplanerne er der taget højde for effekter af fosforreducerende tiltag ved fastsættelse af indsatsbehovet for kvælstof. Således er en reduktion i fosforbelastningen som følge af baselineeffekter omregnet via en kystvandsspecifik NP-ækvivalent til en reduktion i kvælstofindsatsbehovet.

C) I de endelige vandområdeplaner vil effekten af kommende reduktioner i fosforudledningen med spildevand blive inddraget på samme vis som fosforbaselineeffekter, således at de omregnes via en NP-ækvivalent til en reduktion i kvælstofindsatsbehovet.

D) Der skelnes i overvågningen af stoftransporten mellem opløst fosfor og partikelbundet fosfor, og begge fraktioner måles. I det marine miljø har også det partikelbundne fosfor en væsentlig betydning, idet en række forskellige processer i miljøet kan medvirke til at frigive det partikelbundne fosfor. Det er derfor nødvendigt at medtage det partikelbundne fosfor ved opgørelse af påvirkninger og fastsættelse af indsatser. Det oplyses desuden, at størstedelen af fosforudledningen (ca. 75 %) på landsplan stammer fra åbent land, herunder landbrug og brinkerosion. De sidste ca. 25 % stammer fra punktkilder, hvoraf rensningsanlæggene står for omkring halvdelen.

E) Til opgørelse af kvælstofbelastningen til kystvande benyttes total-kvælstof. I Danmark undergår 99 % af det rensede spildevand et nitrifikationstrin, hvor ammonium omdannes til nitrat under iltede forhold. Dette fremgår af rapporten 'Punktkilder 2023', bilag 1.1. Det er derfor ikke korrekt, at kvælstof udledt fra rensningsanlæg hovedsageligt er ammoniumbaseret.

Håndtering af fosfor i de danske vandplaner

Sammenfatning af høringssvar: Den svenske vandmyndighed Södra Östersjön bemærker at de svenske kystvande er særligt påvirket af næringsstoffer som kvælstof og fosfor. Høringsparten henleder opmærksomheden på, at de danske vandområdeplaner detaljerer indsatsbehovet for kvælstof, men ikke for fosfor, og efterspørger en tilsvarende specifikation for fosfor. Der rejses desuden spørgsmål til, hvordan påvirkningen fra fosfor vil blive håndteret, samt hvordan Danmark vil sikre, at de fælles udledningsmål i Baltic Sea Action Plan ikke overskrides.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: I genbesøget indgår fosfor som en del af kvælstofindsatsen. Flere kystvande er karakteriseret som fosforfølsomme og dermed kan indsatser, der reducerer fosfortilførsen bidrage til at mindske indsatsbehovet for kvælstof. Til genbesøget er fosforbaselineeffekter inddraget i beregningen af nettoindsatsbehovet for kvælstof, således at indsatsbehovet for kvælstof er reduceret svarende til fosforbaselineeffekten ganget med NP-ækvivalenten for det pågældende kystvand. Fosforbaselineeffekterne til genbesøget er en sum af effekten af nedgang i dyrket areal, pløjefri dyrkning, skovrejsning, punktkilder (eksklusiv akvakultur) og akvakultur. I det fremadrettede vandplanarbejde kan der blive mulighed for at foreslå virkemidler med effekt overfor fosforudledningen. I det omfang at indsatsernes effekt på fosfortilførsen til kystvande kan dokumenteres, kan disse således omregnes via NP-ækvivalenten for det pågældende kystvand til en reduktion i indsatsbehovet for kvælstof. I genbesøget er der beregnet et indsatsbehov for fosfor, og som beskrevet ovenfor indregnet visse virkemidler til at reducere udledningen af fosfor.

Indsatser overfor fiskeri

Sammenfatning af høringssvar: Danmarks Jægerforbund opfordrer til, at der iværksættes konkrete og målbare indsatser overfor fiskeri med bundsløbende redskaber, eftersom dette vil sikre fremskridt mod kystvande med større biodiversitet og fiskebestande, som også vil have positiv effekt på vandfugle.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen jf. høringsbrevet for høring af genbesøget. Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø bemærker, at det er Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, der er myndighed i forhold til fiskeriregulering. Styrelsen henviser endvidere til den politiske aftale "En ny kurs for dansk fiskeri" fra juli 2025, som blandt andet omfatter et forbud mod fiskeri med bundsløbende redskaber i ca. 19 procent af arealet af danske farvande.

Marine Virkemidler

Sammenfatning af høringssvar: Morsø Kommune, Dansk Akvakultur producentorganisation, Landbrug & Fødevarer, Landboforeningen Odder-Skanderborg og L&F Centrovise, Limfjordsrådet, VKST, en erhvervsvirksomhed og en privatperson foreslår, at marine virkemidler benyttes i genbesøget, herunder dyrkning af muslinger i vandfasen, udlægninger af muslinger (etablering af biogene rev), iltning af bundvand og sandcapping. Marine virkemidler foreslås benyttet som et supplement, til landbaserede virkemidler, med henblik på opnåelse af god økologisk tilstand.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Der anvendes ikke marine virkemidler i genbesøget. I tillæg hertil oplyses, at potentialer og omkostninger mm. ved at benytte udplantning af ålegræs og dyrkning af sukkertang som marine virkemidler, er blevet undersøgt i projektet Udviklingsinitiativer for marine virkemidler (se rapporten "Ålegræstransplantering og tangdyrkning som marine virkemidler: Potentialer, effekter og juridiske aspekter" af DTU, 2024).

Reetablering af tabte strandengsområder

Sammenfatning af høringssvar: Limfjordsrådet opfordrer til, at der i højere grad bliver fokus på at genetablere sammenhæng mellem strandeng og fjord, og at der i Den Grønne Trepert bliver skabt mulighed for at reetablere de tabte strandengsområder, set i et natur-, miljø- og klimaperspektiv.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen jf. høringsbrevet for høring af genbesøget.

Marine naturgenopretninger

Sammenfatning af høringssvar: Limfjordsrådet henstiller til, at der gennemføres en vidensbaseret og udbygget naturgenopretningsindsats, som et nødvendigt bidrag til at opnå god økologisk tilstand. Limfjordsrådet konstaterer, at de statslige marine naturgenopretningstiltag hidtil udelukkende er placeret i de øst- og syddanske farvande. Limfjordsrådet henstiller til, at staten i de kommende år også allokere ressourcer til marine naturgenopretninger i den nordlige del af landet og i Limfjorden.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen jf. høringsbrevet for høring af genbesøget. Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø bemærker endvidere, at der udover indsatser mod reduktion af næringsstofbelastningen ikke er udført marine naturgenopretningstiltag med ophæng i vandområdeplanlægningen.

Overvågningsindsats for sedimenter i sejlrender og klappladser

Sammenfatning af høringssvar: Danske Havne efterspørger finansiering til analyser af sedimenter i sejlrender og på klappladser, og at resultaterne bør indgå i overvågningsprogrammet

Ministeriet for Grøn Treparts bemærkninger: Overvågningsprogrammet er dimensioneret så det sikres, at reglerne i overvågningsbekendtgørelsen overholdes og at vandrammedirektivets overvågningsforpligtigelser gennemføres på en hensigtsmæssig og omkostningseffektiv måde. Det betyder at overvågningen i kystvande gennemføres med henblik på at fastslå den generelle tilstand i områderne.

Retningslinjer for kvælstofindsatsen

Sammenfatning af høringssvar: Hørsholm Kommune bemærker at staten bør stille konkrete krav, så kommunerne har klare retningslinjer at arbejde ud fra.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Med Aftale om Implementering af et Grønt Danmark blev det besluttet at målopfyldelsen skal ske med arealomlægning som hovedmotor og omlægningsplanerne skal udarbejdes af de lokale grønne treparter med deadline i 2025. I bilag 1 til genbesøget er angivet fordeling af indsats på oplande og principperne for fordelingen er beskrevet.

Tidsplan for gennemførelse af vådområde- og lavbundsindsatser

Sammenfatning af høringssvar: Assens Kommune bemærker at indsatsen med gennemførelse af vådområde- og lavbundsindsatser er vigtig. Kommunen finder imidlertid tidsplanen med igangsættelse inden 2028 og gennemførelse i 2030 urealistisk, da jordfordeling, forundersøgelse mv., og tilstrækkelig dialog er tidskrævende.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Jævnfør Aftale om Implementering af et Grønt Danmark, skal indsatsbehovet for kystvande realiseres med arealomlægning som hovedmotor i forbindelse med de lokale treparters omlægningsplaner. Det er jf. aftalen, politisk besluttet, at hovedparten af kystvandene skal indfri målet i 2027 og de resterende i 2030, for at indfri danske klimamål i 2030 samt danske EU-forpligtelser ift. vandrammedirektivet.

Vådområder og vandstandsstigninger

Sammenfatning af høringssvar: Bæredygtigt Landbrug bemærker, at flere af virkemidlerne til kvælstofreduktion vil medføre en stigning af vandstanden i vandløbene, og at dette vil medføre en forringelse af afvandingen fra markerne. Høringsparten vurderer at dette vil føre til, at mange arealer må tages ud af drift, idet de ikke kan overholde EU-krav om 'god landbrugsmæssig stand'. Foreningen opfatter dette som ulovlig ekspropriation, og fremhæver at selv mindre vandstandsændringer kan medføre fald i udbytter og dermed store omkostninger for landbrugeren.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Som del af den tekniske forundersøgelse bliver der gennemført en konsekvensanalyse af de hydrologiske ændringer, hvilket bidrager til at fastsætte projektgrænsen, samt sikrer, at der ikke sker afvandingsmæssige påvirkninger uden for projektområdet. Da det således sikres, at der kun sker påvirkning af afvandingstilstanden inden for projektområdet, er der gennem tilskudsordningerne fuld kompensation for alle arealer som bliver påvirket af projektgennemførelse.

7.4.3 Virkemidler og udtagningsindsats

Der er i alt modtaget 5 høringssvar, der omhandler *virkemidler og udtagningsindsats*.

Der er modtaget 1 høringssvar fra følgende organisation: Bæredygtigt Landbrug.

Der er modtaget 4 høringssvar fra privatpersoner.

Etablering af minivådområder og vådområder

Sammenfatning af høringssvar: Privatpersoner bemærker, at der er flere barrierer for etablering af minivådområder og vådområder. Høringsparter nævner, at der intet incitament er for den enkelte lodsejer til at påtage sig tab af jordværdi samt at der er en betydelig anlægs- og finansieringsrisiko. Der efterspørges at et tydeligt incitament skabes for den enkelte landmand samt at det offentlige er byggherre og står for 100% af finansieringen. Privatpersonen mener, der mangler en værditabskompensation eller en erstatningsjord til lodsejeren. Derudover bør reglen omkring at vådområder ikke kan anlægges på areal omfattet af §3-beskyttet natur, fjernes, da den er en barriere for indsatsen.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Der ydes kompensation for tabt indkomst på minivådområdets projektareal jf. tilskudsbekendtgørelsens §2 stk. 4. Kompensationen er takseret efter hvilke afgrødekoder der er indberettet i Fællesskemaet på projektarealet og ydes for de 10 år hvor minivådområdet skal opretholdes. Virkemidlet er rettet mod private lodsejere og forpagtere, så der er mulighed for at bidrage til den grønne omlægning med støtte fra udtagningskonsulenterne. Lodsejer er derved ikke afhængig af kommunen eller Naturstyrelsen som projektejer i forhold til at reducere udledningen af næringsstoffer fra lokalområdet.

Vedrørende forholdet mellem naturbeskyttelseslovens § 3 og etablering af vådområder kan det bekræftes, at mange lokaliteter, der er egnede til vådområdeprojekter, ofte omfatter naturtyper, som er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3, herunder særligt enge og moser. Det er dog muligt at meddele dispensation i særlige tilfælde, eksempelvis hvis et projekt samlet set vurderes at have en naturforbedrende funktion, eller hvis det § 3-beskyttede areal er uden særlig naturbeskyttelsesmæssig interesse. I nogle tilfælde kan det vurderes, at en tilstandsændring er af så bagatellignende karakter, at den kan gennemføres uden dispensation. Dispensationsspørgsmål afgøres konkret af kommunalbestyrelsen som myndighed efter naturbeskyttelsesloven. Miljø- og Fødevarerklagenævnet har i sin praksis lagt vægt på, at hvis projektet bidrager til natur- eller miljømæssige forbedringer, eksempelvis gennem genskabelse af naturlig hydrologi, forudsat at den beskyttede natur ikke forringes væsentligt, kan dette være med til at begrunde en dispensation.

Sæson og indsatsbehov

Sammenfatning af høringssvar: Bæredygtigt Landbrug vurderer at den målrettede regulering er faglig forkert fordi kvælstofudledningen flyttes til foråret. Høringsparten bemærker at man bør optimere kvælstofindsatsen i forhold til sæson, for at målrette virkemidlerne mod perioder, hvor kvælstofudledning har størst betydning og hvor kystnære områder er mest følsomme.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: I alt karakteriseres 18 vandområder som sæsonfølsomme, hvilket vil sige at indsatser, der reducerer tilførslerne i sommermånedene (maj-september), vil kunne have en betydning i forhold til en generel reduktion i helårsbelastningen, jf. vurderinger fra DHI og 'Evalueringsgrundlaget for kvælstofindsatsen' i Second Opinion. Af disse 18 vandområder er det imidlertid kun et mindre antal, hvor der er fundet potentiale for optimering af indsatser i algernes vækstperiode, jf. Second Opinion. For disse er der beregnet sæsonækvivalenter for forskellige virkemidler, men der er en stor usikkerhed knyttet til de beregnede sæsonækvivalenter.

Problemstillingen blev gennemarbejdet i Second Opinion og der er dermed ikke grundlag for at indregne sæson i indsatsberegningerne.

7.4.4 Ny reguleringsmodel - Det faglige

Der er i alt modtaget 1 høringssvar, der omhandler *ny reguleringsmodel* følgende organisation: Danmarks Sportsfiskerforbund.

Målettet regulering af kvælstofindsats

Sammenfatning af høringssvar: Danmarks Sportsfiskerforbund fremhæver at tilstanden i kystvande er kritisk, og at tilførsler af næringsstoffer fra landbrug og punktkilder er hovedårsagen. Høringsparten er bekymrede for at Danmark ikke når de nødvendige kvælstofreduktioner til udgangen af 2027 gennem jordudtagninger alene. Der peges på behovet for en mere målettet regulering af kvælstofudledninger, samt at indsatser bør rettes mod de mest belastede arealer.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø's bemærkninger: Jævnfør Aftale om Implementering af et Grønt Danmark skal indsatsbehovet realiseres med arealomlægning som hovedmotor. Udover arealomlægningen vil den skærpede miljøgaranti give et højere midlertidigt krav til markregulering svarende til den del af indsatsbehovet som ikke er indfriet med arealomlægning. Denne markregulering tilpasses gradvist i takt med at arealomlægningen realiseres. Det er de lokale grønne treparter, der står for arbejdet med planlægning og udvælgelse af arealer til udtagning, og dette arbejde skal være gennemført i 2025. Udtagning af de arealer, der bidrager med mest kvælstof til kystvandet, kunne være et princip at følge og være et af de elementer som indgår i prioriteringen af arealerne.

7.4.5 Spildevandsindsatser - Kystvande

Der er i alt modtaget 8 høringssvar, der omhandler *spildevandsindsatser - kystvande*.

Der er modtaget 5 høringssvar fra følgende organisationer: Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Sportsfiskerforbund, Landbrug & Fødevarer, Spiras, VKST.

Der er modtaget 3 høringssvar fra privatpersoner.

Er der afsat penge til at flytte eksisterende havbrug

Sammenfatning af høringssvar: VKST efterspørger en redegørelse for, om det indenfor den økonomiske ramme, som ligger i Den Grønne treparts aftale, er muligt at finde nye placeringer for de eksisterende havbrug i Grønsund samt yde fuld kompensation for at flytte fiskeproduktionerne til nye mulige lokaliteter.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Det kan oplyses, at den efterspurgte redegørelse ikke er udarbejdet, men at en analyse af økonomi/omkostningseffektivitet af virkemidler for havbrug indgik i en Second Opinion af kvælstofindsatsen. Der henvises Second Opinion, Fase III - Styrket modelgrundlag.

Er der afsat penge til at flytte eksisterende havbrug

Sammenfatning af høringssvar: VKST efterspørger en redegørelse for, om det indenfor den økonomiske ramme, som ligger i Den Grønne treparts aftale, er muligt at finde nye placeringer for de eksisterende

havbrug i Grønsund, Jammerland Bugt og Musholm Bugt og Kalundborg Fjord samt yde fuld kompensation for at flytte fiskeproduktionerne til nye mulige lokaliteter.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Det kan oplyses, at den efterspurgte redegørelse ikke er udarbejdet, men at havbrug er indgået i en Second Opinion af kvælstofindsatsen. Der henvises Second Opinion, Fase III - Styrket modelgrundlag.

Fosforudledninger fra renseanlæg og regnbetingede overløb til en fjord bør reduceres

Sammenfatning af høringssvar: Spiras bemærker, at fosforudledninger fra renseanlæg og regnbetingede overløb bør reduceres i oplandet til Haderslev Fjord (id: 106).

Miljøstyrelsens bemærkninger: Det kan oplyses, at fosforindsatser i oplandet til Haderslev Fjord (id: 106) ikke har en væsentlig effekt på indsatsbehovet for kvælstof, fordi det samlede kystvandsnetværk Lillebælt, Bredningen (id: 217) ikke er særligt fosforfølsomt.

Hvordan skal mankoen på 288 ton kvælstof håndteres

Sammenfatning af høringssvar: Danmarks Naturfredningsforening spørger om, hvordan mankoen (288 ton) for spildevandsindsatser i kystvandoplande i Aftale om et Grønt Danmark mellem den oprindeligt forventede kvælstofeffekt på 860 ton den endeligt foreslåede kvælstofeffekt på 572 ton skal håndteres.

Danmarks Naturfredningsforening bemærker, at iht. § 4 i indsatsbekendtgørelsen skal de fastlagte indsatser være operative tre år efter, at de er fastlagt, dvs. ikke nødvendigvis igangsat eller gennemført.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Det bemærkes, at der i indsatsbekendtgørelsen efter genbesøget er foreslået kvælstof- og/eller fosforindsatser på renseanlæg med en samlet forventet effekt på 572 ton kvælstof. Spildevandsindsatser i oplande til kystvande i indsatsbekendtgørelsen efter genbesøget er udvalgt på baggrund af indsatsbehov og reduktionspotentiale. Det resterende indsatsbehov i kystvande vil blive håndteret gennem andre virkemidler.

Det kan desuden oplyses, at det forventes, at der vil blive indgået aftaler med de berørte kommuner om, at indsatsen gennemføres inden udgangen af 2027.

Indsatsbehovet i kystvandet kan håndteres ved at fjerne 75-100% af det spildevandsrelaterede fosfor

Sammenfatning af høringssvar: En privatperson bemærker, at det potentielle kvælstof indsatsbehov i oplandet til Knudedyb (id: 120) kan håndteres ved 75-100 % reduktion af fosfor fra oplandets punktkilder.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Det bemærkes, at der i indsatsbekendtgørelsen efter genbesøget er foreslået kvælstof- og/eller fosforindsatser på renseanlæg med en samlet forventet effekt på 572 ton kvælstof. Der er foreslået fosforindsatser på flere renseanlæg i oplandet til Knudedyb (120). Spildevandsindsatser i oplande til kystvande i indsatsbekendtgørelsen efter genbesøget er udvalgt på baggrund af indsatsbehov og reduktionspotentiale.

Det bemærkes, at sæsoneffekter af virkemidler blev undersøgt i Second Opinion af kvælstofindsatsen. Det blev på den baggrund besluttet, at sæsoneffekter ikke skulle anvendes i genbesøget. Der henvises til resultater af Second Opinion, Fase II - Styrket modelgrundlag.

Indsatser på havbrug

Sammenfatning af høringssvar: Danmarks Sportsfiskerforbund mener, at det er urimeligt, at to havbrug må udlede 125 ton kvælstof til kystvandområdet Jammerland Bugt og Musholm Bugt med et indsatsbehov på 488 ton kvælstof, når der til samme kystvandområde skal gennemføres meget dyre spildevandsindsatser med beskedne kvælstofeffekter.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Det bemærkes, at havbrug indgik i Second Opinion af kvælstofindsatsen, og herunder analysen af økonomi/omkostningseffektivitet af virkemidler. Der henvises til resultater af Second Opinion, Fase II - Styrket modelgrundlag. Det bemærkes samtidig, at der i indsatsbekendtgørelsen efter genbesøget af vandområdeplanerne 2021-2027 er foreslået kvælstof- og/eller fosforindsatser på renseanlæg med en samlet forventet effekt på 572 ton kvælstof. Spildevandsindsatser i oplande til kystvande i indsatsbekendtgørelsen efter genbesøget af vandområdeplanerne 2021-2027 er udvalgt på baggrund af indsatsbehov og reduktionspotentiale.

Ingen indsatser på havbrug

Sammenfatning af høringssvar: Danmarks Sportsfiskerforbund bemærker, at den marine akvakulturanlæg ikke i tilstrækkelig grad indgår i den nationale indsats.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Det bemærkes, at havbrug indgik i Second Opinion af kvælstofindsatsen, og herunder analysen af økonomi/omkostningseffektivitet af virkemidler. Der henvises til resultater af Second Opinion, Fase II - Styrket modelgrundlag.

Kvælstof- og fosforudledninger fra renseanlæg og regnbetingede udledninger fra et hovedvandopland bør reduceres

Sammenfatning af høringssvar: Spiras bemærker, at kvælstof- og fosforudledninger fra renseanlæg og regnbetingede udledninger skal reduceres i hovedvandoplandet Lillebælt/Jylland.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Det kan oplyses, at der er foreslået kvælstofindsats på renseanlæg i hovedvandoplandet Lillebælt/Jylland i indsatsbekendtgørelsen efter genbesøget. Det bemærkes, at der i indsatsbekendtgørelsen efter genbesøget er foreslået kvælstof- og/eller fosforindsatser på renseanlæg med en samlet forventet effekt på 572 ton kvælstof. Spildevandsindsatser i oplande til kystvande i indsatsbekendtgørelsen efter genbesøget er udvalgt på baggrund af indsatsbehov og reduktionspotentiale.

Organisk stof fra spildevand er mere skadeligt i kystvande end kvælstof og fosfor

Sammenfatning af høringssvar: En privatperson mener, at der bør rettes mere fokus på organisk stof i spildevand, især fra regnbetingede overløb, fordi det organiske stof er mere skadeligt i kystvande end spildevandets indhold af kvælstof og fosfor.

Privatpersonen mener samtidig, at udledningen af spildevandsrelateret kvælstof og fosfor har større betydning for tilstande i kystvande end kvælstof- og fosforudledninger fra landbruget jævnt fordelt over året.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Det bemærkes, at der gennem de seneste ca. 25 år har været fokus på spildevandsudledninger af iltforbrugende stoffer til vandløb og fosfor til søer og kystvande. Der er i den forbindelse fastlagt skærpede udlederkrav for organisk stof (og ammonium/ammoniak) og evt. fosfor for på mere end 100.000 ejendomme i spredt bebyggelse. Derudover er der i vandområdeplanerne fastlagt indsatser i oplande til vandløb på ca. 620 regnbetingede overløb og 37 renseanlæg. I kystvande er det tilførslen af kvælstof og i flere fjorde til dels fosfor, der er væsentlig årsag til at miljømålene ikke kan opfyldes.

Det bemærkes endvidere, at sæson effekter af virkemidler blev undersøgt i Second Opinion af kvælstofindsatsen. Det blev på den baggrund besluttet, at sæson effekter ikke skulle anvendes i genbesøget. Der henvises til resultater af Second Opinion, Fase II - Styrket modelgrundlag.

Sammenfatning af høringssvar: En privatperson mener, at der bør rettes mere fokus på organisk stof i spildevand, især fra regnbetingede overløb, fordi det organiske stof er mere skadeligt i kystvande end spildevandets indhold af kvælstof og fosfor.

Privatpersonen mener samtidig, at udledningen af spildevandsrelateret kvælstof og fosfor har større betydning for tilstande i kystvande end kvælstof- og fosforudledninger fra landbruget jævnt fordelt over året.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Det bemærkes, at der gennem de seneste ca. 25 år har været fokus på spildevandsudledninger af iltforbrugende stoffer til vandløb og fosfor til søer og kystvande. Der er i den forbindelse fastlagt skærpede udlederkrav for organisk stof (og ammonium/ammoniak) og evt. fosfor for på mere end 100.000 ejendomme i spredt bebyggelse. Derudover er der i vandområdeplanerne fastlagt indsats i oplande til vandløb på ca. 620 regnbetingede overløb og 37 renseanlæg. I kystvande er det tilførslen af kvælstof og i flere fjorde til dels fosfor, der er væsentlig årsag til at miljømålene ikke kan opfyldes.

Det bemærkes, at sæson effekter af virkemidler blev undersøgt i Second Opinion af kvælstofindsatsen. Det blev på den baggrund besluttet, at sæson effekter ikke skulle anvendes i genbesøget. Der henvises til resultater af Second Opinion, Fase II - Styrket modelgrundlag.

Spildevandsudledninger af fosfor udgør et problem i de fleste fjorde

Sammenfatning af høringssvar: Spiras bemærker, at der med Aftale om et Grønt Danmark, er indgået aftale om, at forbedret spildevandsrensning skal bidrage med en kvælstofeffekt i kystvande på 860 ton. Spiras bemærker, at fosforudledning fra renseanlæg udgør et problem for de fleste fjorde.

Spiras bemærker endvidere, at udledningen fra regnbetingede overløb er steget, og at spildevand generelt skal renses bedre.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Det bemærkes, at der i indsatsbekendtgørelsen efter genbesøget er foreslået kvælstof- og/eller fosforindsatser på renseanlæg med en samlet forventet effekt på 572 ton kvælstof. Spildevandsindsatser i oplande til kystvande i indsatsbekendtgørelsen efter genbesøget er udvalgt på baggrund af indsatsbehov og reduktionspotentiale.

Øvrige emner er ikke genstand for høringen jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. Der henvises til spildevandsplanlægningen og sektorlovgivningen for spildevand.

Ønske om fokus på sæson effekt og spildevandets indhold af fosfor og organisk stof

Sammenfatning af høringssvar: Landbrug & Fødevarer bemærker, at der med Aftale om et Grønt Danmark blev besluttet en spildevandsindsats med en kvælstofeffekt på 860 ton.

Landbrug & Fødevarer bemærker, at renseanlæg kan bidrage yderligere til kvælstofindsatsen i kystvande ved at fastsætte kvælstof- og/eller fosforkrav på yderligere renseanlæg samt ved inddragelse af sæsonvariation i effektberegninger. Landbrug & Fødevarer bemærker endvidere, at der fortsat er en række muligheder for at reducere spildevandspåvirkninger, og nævner, at der udover kvælstof også bør være fokus på spildevandets indhold af fosfor og organisk stof.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Det bemærkes, at der i indsatsbekendtgørelsen efter genbesøget er foreslået kvælstof- og/eller fosforindsatser på renseanlæg med en samlet forventet effekt på 572 ton kvælstof. Spildevandsindsatser i oplande til kystvande i indsatsbekendtgørelsen efter genbesøget er udvalgt på baggrund af indsatsbehov og reduktionspotentiale.

Det bemærkes, at sæsoneffekter af virkemidler blev undersøgt i Second Opinion af kvælstofindsatsen. Det blev på den baggrund besluttet, at sæsoneffekter ikke skulle anvendes i genbesøget. Der henvises til resultater af Second Opinion, Fase II - Styrket modelgrundlag.

Det bemærkes endeligt, at der gennem de seneste ca. 25 år har været fokus på spildevandsudledninger af iltforbrugende stoffer til vandløb og fosfor til søer og kystvande. Der er i den forbindelse fastlagt skærpede udlederkrav for organisk stof (og ammonium/ammoniak) og evt. fosfor for på mere end 100.000 ejendomme i spredt bebyggelse. Derudover er der i vandområdeplanerne fastlagt indsatser i oplande til vandløb på ca. 620 regnbetingede overløb og 37 renseanlæg. I kystvande er det tilførslen af kvælstof og i flere fjorde til dels fosfor, der er væsentlig årsag til at miljømålene ikke kan opfyldes.

7.5 Grundvand - indsatser

Der er i alt modtaget 10 høringsvar, der omhandler *grundvand indsatser*.

Der er modtaget 5 høringsvar fra følgende myndigheder: Favrskov Kommune, Holbæk Kommune, Kolding Kommune, Odense Kommune, Svendborg Kommune.

Der er modtaget 4 høringsvar fra følgende organisationer: Danske Vandværker, DANVA, KL, Landbrug & Fødevarer.

Der er modtaget 1 høringsvar fra erhvervsvirksomhed.

Behov for en klar og målrettet strategi for grundvandsindsatsen

Sammenfatning af høringsvar: DANVA påpeger et behov for en klar og målrettet strategi for grundvandsindsatsen, der både skal forbedre den kemiske tilstand og forebygge forringelser. Strategien bør samordnes med drikkevandsindsatsen og omfatte risikovurdering, overvågning og konkrete tiltag.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Styrelsen kvitterer for det fremsendte høringsvar, som tages til efterretning.

Den grundvandsbeskyttende indsats i Favrskov Kommune

Sammenfatning af høringsvar: Favrskov Kommune er enige i, at beskyttelse af grundvandet er særdeles væsentligt og ønsker at deltage aktivt i arbejdet med at sikre rent drikkevand fremover. Favrskov Kommune bemærker, at der til genbesøget ikke er fastsat nye krav ift. grundvand, og den kvantitative tilstand af grundvandet i kommunen vurderes fortsat som god. Kommunen bemærker desuden, at der lokalt kan opstå udfordringer, især i Hinnerup-Søften området, hvor stigende vandbehov kan lægge pres på ressourcen. Favrskov Kommune bemærker, at den kemiske tilstand flere steder er ringe, primært på grund af pesticider, miljøfremmede stoffer og nitrat. I genbesøget forventes, at grundvandsforekomsterne opnår god tilstand via eksisterende generelle og målrettede tiltag til beskyttelse af grundvand samt løbende iværksættelse af yderligere indsatser, hvor det vurderes, at de nuværende indsatser ikke er tilstrækkelige. Favrskov Kommune ser den kommunale indsatsplanlægning og BNBO-indsatsen som centrale værktøjer til at opnå

vandområdeplanens målsætning om god kemisk og vil løbende vurdere, om grundvandsbeskyttelsen er tilstrækkelig.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Styrelsen er enig i, at kommunernes indsatsplanlægning og arbejdet med BNBO er centrale redskaber til at beskytte grundvandsforekomster.

Fald i grundvandsforekomster i god kemisk tilstand. Behov for indsatser.

Sammenfatning af høringssvar: Landbrug & Fødevarer bemærker, at antallet af grundvandsforekomster i god kemisk tilstand er faldet fra VP3 til genbesøget og tilskriver årsagen, at der måles for et stigende antal kemiske forbindelser, som fører til flere fund. Landbrug & Fødevarer bemærker, at klarhed over forekomsten og udviklingen i grundvandet af allerede udfasede pesticider er vigtigt i vurderingen af grundvandets kemiske tilstand.

Derudover spørger Landbrug & Fødevarer til, om Miljøstyrelsens vurdering fra VP3, om *"at den eksisterende og planlagte generelle og målrettede regulering til beskyttelse af grundvandet som udgangspunkt kan være tilstrækkelig til at sikre, at indsatsbehovet på længere sigt opfyldes, samt til at sikre en vending af stigende trends for forurenende stoffer"* fortsat er gældende, og hvad der ellers er årsag til en ændret vurdering.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Styrelsen bemærker, at faldet i antallet af grundvandsforekomster i samlet god kemisk tilstand i forhold til VP3 ikke skyldes, at der er målt for og fundet et stigende antal kemiske forbindelser, da der ikke indgår nye analyser til genbesøget. Faldet i antallet af grundvandsforekomster i god kemisk tilstand skyldes i stedet, at der er foretaget en vurdering af tilstanden for et stort antal grundvandsforekomster, der til VP3 var i ukendt tilstand grundet mangel på analyser i disse forekomster. Vurderingen til genbesøget er foretaget i forhold til påvirkning med pesticider og nitrat ved gruppering med grundvandsforekomster, der blev tilstandsvurderet for disse stoffer i VP3. Grupperingen er foretaget ved sammenligning af karakteristika i forhold til arealanvendelser, der kan påvirke grundvandsforekomsterne med pesticider og nitrat samt ved vurdering af grundvandsforekomsternes sårbarhed overfor påvirkning med disse stoffer.

Ved vurderingerne af grundvandsforekomsternes generelle kemiske tilstand for pesticider indgår alle pesticidstoffer, der er fundet i boringsindtagene i grundvandsforekomsterne indenfor den afgrænsede tidsperiode, som tilstandsvurderingerne dækker. Da tilstandsvurderingen skal beskrive graden af påvirkning af grundvandet med pesticider i forhold til den aktuelle tidsperiode, skal alle fundne pesticidstoffer indgå, herunder både godkendte og udfasede pesticider. Der skelnes mellem godkendte og udfasede pesticider, når der skal fastsættes indsatser og/eller angives undtagelser for manglende målopfyldelse, hvor indsatsen f.eks. allerede er gennemført for stoffer, som er udfasede.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø bemærker, at det fremgår af plandokumentet til genbesøget, afsnit om indsatsprogram for grundvandet, at *"det er usikkert, hvorvidt de generelle indsatser er tilstrækkelige til at opnå målopfyldelse i alle grundvandsforekomster. For visse grundvandsforekomster, der befinder sig i dårlig kvantitativ eller kemisk tilstand, vurderes det, at de nuværende generelle indsatser formentlig ikke er tilstrækkelige til at imødekomme de langsigtede behov eller vende stigende tendenser for forurenende stoffer"*, hvilket er en ændret vurdering i forhold til vurderingen fra VP3.

Styrelsen bemærker, at årsagerne til den ændrede vurdering blandt andet skyldes øget viden. De nærmere årsager varierer for den kvantitative og kemiske tilstandsvurdering samt for de forskellige stoffer/stofgrupper, der indgår i den kemiske tilstandsvurdering. Yderligere gør styrelsen opmærksom på, at der er igangsat udviklingsprojekter, der skal medvirke til at skabe større sikkerhed for at kunne identificere evt. behov for yderligere indsatser foruden den eksisterende generelle regulering.

I forhold til den kemiske tilstand er der stoffer, hvor kendskabet til, hvilke typer af kilder til forurening, der findes, er begrænset og dermed er det også usikkert, om de generelle indsatser har tilstrækkelig effekt på udbredelsen af disse stoffer. Desuden er der kommet fokus på, at f.eks. regionernes oprensning af

forurenede lokaliteter ikke vil være gennemført inden 2027, men er en meget langstrakt opgave. Derudover omfatter denne indsats indtil videre kun områder, der kan true drikkevand, og den generelle indsats dækker dermed ikke alle områder indenfor de afgrænsede grundvandsforekomster, hvor der findes forurenede lokaliteter.

Med hensyn til f.eks. pesticider og nitrat er der usikkerhed omkring, hvorvidt de generelle indsatser i form af reguleringer er tilstrækkelige, da der findes godkendte pesticider i nogle grundvandsforekomster og nitrat fortsat giver anledning til ringe kemisk tilstand i nogle grundvandsforekomster. Der er således behov for at se nærmere på, hvorvidt de gældende reguleringer fra de generelle indsatser er tilstrækkelige til at opnå målopfyldelse i grundvandsforekomsterne i 2027.

Genoptagelse af vandsamarbejdet. Anvendelse af sårbare grundvandsdannende områder

Sammenfatning af høringssvar: Odense Kommune bemærker, at initiativet om vandsamarbejde er sat i bero, og opfordrer til og ser frem til, at Vandsamarbejdet snarest muligt genoptages. Desuden er kommunen positiv over de sårbare grundvandsdannende områder (SGO'erne), og anvender dem allerede i deres planlægningsarbejde.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Styrelsen kvitterer for høringssvaret, og bemærker at, de sårbare grundvandsdannende områder (SGO) ikke er genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. Da initiativet om vandsamarbejde ikke er blevet ændret ved genbesøget, og er det dermed heller ikke genstand for høringen.

Grundvandsforekomsternes kvantitative påvirkning på vandløb

Sammenfatning af høringssvar: Landbrug & Fødevarer bemærker, at der kun er ringe kvantitativ tilstand af grundvandet omkring de større byer, og at markvanding på nuværende tidspunkt dermed ikke giver anledning til ringe kvantitativ tilstand af grundvand. Landbrug & Fødevarer ønsker en godkendelsesproces af vandreservoirs som kvælstofvirkemiddel igangsat straks. Dette begrundes i, at det kan opretholde og eventuelt forbedre dyrknings sikkerheden på bedrifterne, da de kan anvendes til vanding i tørkeperioder, og de kan dermed bidrage til at sikre grundvandets gode kvantitative tilstand. Landbrug & Fødevarer bemærker, at vandreservoirer desuden har en kvælstofreducerende effekt.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Styrelsen bemærker, at grundvandsforekomsternes kvantitative tilstand ikke er genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. Styrelsen gør dog opmærksom på, at den kvantitative tilstandsvurdering kun inddrager større vandløb, og at der fortsat er behov for en bedre forståelse af, hvorledes grundvandsforekomsternes kvantitative påvirkning kan påvirke tilstanden i mindre vandløb. Styrelsen gør endvidere opmærksom på, at kommunerne i forbindelse med deres administration af vandindvindingstilladelser skal vurdere om en vandindvindingstilladelse vil have betydning for grundvandets vandbalance eller grundvandets påvirkning af overfladevand, herunder om miljømålene i vandløb kan nås.

Styrelsen kvitterer for Landbrug & Fødevarers forslag om at anvende vandreservoirs som virkemiddel.

Manglende fremdrift i beskyttelsen af grundvandet

Sammenfatning af høringssvar: Danske Vandværker udtrykker bekymring over den manglende fremdrift i beskyttelsen af grundvandet, idet kun lidt over halvdelen af de målsatte forekomster har god kemisk tilstand. Organisationen efterlyser konkrete, målbare og tidsfastsatte indsatser frem for generelle og vidensopbyggende tiltag. De anbefaler en styrket grundvandsbeskyttelse gennem lovgivning, integration i den grønne trepartsaftale og fuld beskyttelse af sårbare grundvandsdannende områder (SGO), samt krav om VAP-godkendelse af pesticider før anvendelse i Danmark.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Styrelsen kvitterer for det fremsendte høringssvar, som tages til efterretning og bemærker at, regler om VAP-godkendelse af pesticidbeskyttelse samt de sårbare grundvandsdannende områder (SGO) ikke er genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget.

Pesticid- og biocidgodkendelsesordninger

Sammenfatning af høringssvar: Svendborg Kommune bemærker, at godkendelsesordningerne for hhv. pesticider og biocider er essentielle i forhold til grundvandsbeskyttelse, men påpeger mangler ved de eksisterende ordninger. Svendborg Kommune anbefaler derfor, at antallet af forsøgsmarker i VAP udvides betragteligt, så de favner bredere i forhold til geologi, jordbundstyper, nedbørsforhold, forskelligartede indvindingsforhold og dræningsforhold mv., hvorved godkendelsesproceduren for pesticider sker på et større og bedre videns- og datagrundlag. Med hensyn til godkendelsesordningen for biocider finder Svendborg Kommune det essentielt, at kun de midler som allerede er vurderet og godkendt i medfør af biocidforordningens regler og godkendelsesprocedurer må anvendes kommercielt, og opfordrer derfor til at reglerne skærpes, så ingen midler kan anvendes kommercielt, førend de også er godkendt via godkendelsesordning for biocider.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Styrelsen bemærker, at godkendelsesordningen for pesticider samt godkendelsesordning for biocider ikke er genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget.

Indsatser for grundvandsforekomsterne er ikke tilstrækkelige

Sammenfatning af høringssvar: Kolding Kommune påpeger, at flere grundvandsforekomster i kommunen fortsat er i ringe kemisk tilstand, primært på grund af fund af nitrat og pesticider. Kommunen anerkender de igangværende nationale initiativer, som pesticidstrategien og de generelle gødningsregler m.fl., som i de genbesøgte vandområdeplaner 2021-2027 vurderes, formentligt ikke er tilstrækkelige til at sikre målopfyldelse.

Kolding Kommune tilkendegiver også, at kommunernes indsatsplaner ikke løfter behovet for grundvandsbeskyttende tiltag indenfor de almene vandværkers indvindingsoplande godt nok til at sikre god kvalitativ tilstand i grundvandsforekomsterne. Kommunen opfordrer til øget statsligt fokus på landbrugets brug af pesticider med PFAS-indhold, særligt stoffet fluazinam, der danner TFA – en næsten ikke-nedbrydelig PFAS-forbindelse, som udgør en stigende risiko for forurening af grundvandet.

Kolding Kommune fremhæver, at den nuværende indsats i de boringsnære beskyttelsesområder (BNBO) er et vigtigt, men utilstrækkeligt skridt. Der er behov for en bredere beskyttelse af BNBO, der også omfatter ikke-erhvervsmæssig brug af pesticider i f.eks. by- og boligområder.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Styrelsen kan oplyse, at Miljøstyrelsen i løbet af sommeren 2025 har forbudt en del produkter, der indeholder fluorholdige aktivstoffer, herunder også pesticider, der indeholder stoffet fluazinam.

Styrelsen bemærker, at regulering af pesticider med PFAS-indhold og de boringsnære beskyttelsesområder (BNBO) ikke er genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget.

Prioritering af anvendelsen af grundvandsressourcen

Sammenfatning af høringssvar: En erhvervsvirksomhed mener, at indsatsen for beskyttelse og prioritering af grundvandsressourcen skal styrkes. Der bør ske en samlet planlægning på tværs af kommuner med

konkrete, målbare tiltag, som ikke afhænger af yderligere dataindsamling. Erhvervsvirksomheden vurderer, at de nuværende vandområdeplaner ikke er tilstrækkeligt operationelle og ikke sikrer, at drikkevand prioriteres i forhold til andre hensyn. Klimaforandringer, byvækst og forurening skaber stigende pres på grundvandet, og uden tydelig prioritering kan drikkevand blive en mangelvare. Erhvervsvirksomheden finder det bekymrende, at opnåelse af opnå god kvantitativ og kemisk tilstand i grundvandsforekomsterne ikke synes tilstrækkeligt understøttet af konkrete indsatser i det fremlagte materiale. De foreslåede ændringer i vandområdeplanerne vurderes primært som administrative og uden reel effekt på miljøtilstanden. Erhvervsvirksomheden efterlyser derfor mere konkrete handlinger, der både beskytter grundvandet og sikrer en stabil drikkevandsforsyning.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Styrelsen bemærker, at den kvantitative tilstandsvurdering ikke er opdateret til genbesøget og dermed ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. Styrelsen gør opmærksom på, at igangsatte udviklingsprojekter skal medvirke til at skabe større sikkerhed for at kunne identificere evt. behov for yderligere indsatser foruden den eksisterende generelle regulering.

Styrkelse af drikkevandsbeskyttelsen

Sammenfatning af høringssvar: KL peger på, at grundvandet – og dermed drikkevandet – er under stigende pres fra pesticider, PFAS, nitrat og andre forurenende stoffer, og at den nuværende indsats ikke er tilstrækkelig. Der efterlyses en styrket, forebyggende indsats og udvidede rammer for de kommunale indsatsplaner, herunder langsigtet finansiering, bedre incitament og mulighed for at regulere pesticider i bynære områder for at beskytte sårbare grundvandsressourcer.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Styrelsen gør opmærksom på, at der er igangsat en række udviklingsprojekter med henblik på med større sikkerhed at kunne identificere evt. behov for yderligere indsatser for at sikre målopfyldelse. Desuden vil styrelsen tage KL's opfordringer til eftertanke i det videre arbejde med vandplanlægning. Styrelsen bemærker at, de kommunale indsatsplaner ikke er genstand for høringen af genbesøget, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget.

Ønske om nationalt værktøj til løbende opdatering af data om indvindingsmængder og indvindingstilladelser

Sammenfatning af høringssvar: Der er ikke sket ændringer i grundvandsforekomsterne i Holbæk Kommune ved genbesøget, og de gældende indsatser videreføres. Nationalt peges der dog på behov for mere viden om pesticider, vandindvindingens påvirkning af søer og økosystemer samt grundvands kemiske påvirkning. Holbæk Kommune har ingen bemærkninger, men foreslår, at der udvikles et nationalt værktøj til løbende opdatering af data om indvindingsmængder og til at styre vandindvinding på tværs af kommunegrænser for at undgå overudnyttelse og sikre bedre beslutningsgrundlag, idet kommunen ikke har adgang til opdateret viden om indvindingsmængder og -tilladelser i nabokommunerne. Kommunen mener også, at værktøjet kan være relevant til vurdering af, om en indvinding forringer tilstanden af natur og vandløb.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Det kan oplyses, at input til arbejdsprogrammet håndteres i høringsnotat herom.

8. Klimaforandringer

Der er i alt modtaget 5 høringssvar, der omhandler *klimaforandringer*.

Der er modtaget 1 høringssvar fra følgende myndighed: Holstebro Kommune.

Der er modtaget 4 høringssvar fra følgende organisationer: Danmarks Naturfredningsforening, Landbrug & Fødevarer, Limfjordsrådet, Tænk tanken Hav.

Indvirkning af klimaforandringer på vandområdeplanerne

Sammenfatning af høringssvar: Tænk tanken Hav, Danmarks Naturfredningsforening, Limfjordsrådet, og Holstebro Kommune efterspørger, at effekter af klimaforandringer indgår i vandområdeplanerne, særligt fsva. kvælstofindsatsbehovet. Danmarks Naturfredningsforening påpeger, at manglende indarbejdelse af klimaforandringer medfører et større indsatsbehov for kvælstof end antaget i planerne. Holstebro Kommune vurderer, at klimaforandringer kan øge Holstebro Kommunes udfordringer med at opnå målopfyldelse. Limfjordsrådet anbefaler at der benyttes et forsigtighedsprincip. Landbrug & Fødevarer efterspørger at de øgede vandmængder som følge af klimaforandringer afspejles i planerne i forhold til hensynet om afvanding.

Ministeriet for Grøn Treparts bemærkninger: Planperioden for genbesøget udløber ved udgangen af 2027. Det bemærkes i den sammenhæng at en rapport fra Nationalt Center for Miljø og Energi (DCE) fra 2015 konkluderer, at hverken DCE eller EU-kommissionen forventer at der vil være dokumenterbare ændringer på kvalitetselementerne, som alene kan tilskrives klimaforandringer i perioden frem mod 2027. Effekter af de klimaændringer, der allerede er sket, indgår i de overvågningsdata, der ligger til grund for vandområdeplanerne og disse data opdateres mindst hvert 6. år jf. vandrammedirektivet.

Indsatser i regi af vandområdeplanerne sikrer, at der opnås velfungerende vandøkosystemer, som vil være mere robuste over for menneskelige påvirkninger og ændringer i klimaet. Der henvises i øvrigt til Vandområdeplanernes kapitel 8 om klimaforandringer.

9. Synergier

Der er i alt modtaget 5 høringssvar, der omhandler *synergier* fra følgende organisationer: Danske Regioner, DANVA, Friluftsrådet, Friluftsrådet, Gudenåkomitéen.

Indsatser til rekreative forhold

Sammenfatning af høringssvar: Friluftsrådet mener, at der er behov for en massiv indsats for at forbedre vandmiljøet i vores søer, vandløb og kystvande. Det er nødvendigt for at skabe bedre vilkår for dyr og planter i og omkring vores vandområder, og for at Danmark kan leve op til forpligtelserne efter bl.a. vandrammedirektivet. Et bedre vandmiljø giver samtidig grundlag for større naturoplevelser og et rigere friluftsliv på søer, vandløb og kystnære områder. De bemærker, at de i den offentlige høring i 2022 af udkast til vandområdeplaner 2021-2027 efterlyste, at indsatser i medfør af vandområdeplanerne sker under hensyntagen til rekreative interesser, og at det bliver tydeligere afspejlet i formuleringen af vandområdeplanerne.

Ministeriet for Grøn Treparts bemærkninger: Indsatserne i vandområdeplanerne vil bidrage til forbedringer af tilstanden i vandløb, søer og kystvande og dermed skabe mere natur og bedre levevilkår for dyr og planter. Dette vil alt andet lige bidrage til forbedrede rekreative forhold.

Naturgevinster i vandområdeplanerne

Sammenfatning af høringssvar: Friluftsrådet mener, at opfyldelse af forpligtelser under vandrammedirektivet kan medføre bedre naturoplevelser, men savner, at dette perspektiv afspejles i vandområdeplanerne.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget.

Samtænkning af indsatser med grønne samfundsplansordere og Natura 2000-planer

Sammenfatning af høringssvar: Gudenåkomiteen mener at indsatser i vandområdeplanerne bør samtænkes med Natura 2000-planer og grønne samfundsplansordere.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Sammensætningen af indsatsprogrammet til genbesøget er politisk besluttet. Indsatser i genbesøget skal overholde gældende lovgivning, herunder lovgivning knyttet til bl.a. Natura 2000-områder.

Synergi til klimatilpasningsindsats

Sammenfatning af høringssvar: Danske Regioner bemærker, at vandrammedirektivet og vandområdeplanerne giver mulighed for at lave helhedsløsninger i sammenhængende vandoplande, som både bidrager til klimatilpasning og opnåelse af god tilstand i vandområder.

Ministeriet for Grøn Treparts bemærkninger: Indsatserne i vandområdeplanerne bidrager til klimatilpasning som synergieffekt. Et centralt element i Aftalen om et Grønt Danmark er gennemførelsen af helhedsprojekter understøttet af Danmarks Grønne Arealfond, f.eks. i større ådale og sammenhængende vådområder. Den øgede lokale planlægning i de lokale treparter kan også bidrage til, at forskellige indsatser i vandoplandet eller i flere vandoplande koordineres for at bidrage til flere formål.

Synergieffekter

Sammenfatning af høringssvar: DANVA anbefaler, at virkemidler generelt udvælges med fokus på synergieffekter.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. Der henvises bl.a. til kapitel 1.2.4 i plandokumentet for vandområdeplanerne 2021-27 efter genbesøget.

10. Beskyttede områder, natur og biodiversitet

Der er i alt modtaget 2 høringssvar, der omhandler *beskyttede områder, natur og biodiversitet* fra følgende organisationer: Danmarks Naturfredningsforening, Limfjordsrådet.

Afledte konsekvenser ved manglende indsatser

Sammenfatning af høringssvar: Limfjordsrådet mener, at der for Limfjordens opland er utilstrækkelige indsatser til at opnå god økologisk tilstand i vandløb, søer og kystvande, og at dette influerer på muligheden for at sikre god bevaringsstatus i henhold til direktivforpligtelser for Natura 2000-områder.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Sammensætningen af indsatsprogrammet til genbesøget er politisk besluttet og baseret på et bredt opdateret fagligt grundlag. Øvrige emner er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget.

Natura 2000

Sammenfatning af høringssvar: Danmarks Naturfredningsforening efterspørger, hvordan indsatser i vandplanlægningen sikrer og forbedrer tilstanden i de akvatiske naturtyper i Natura 2000-områderne. Danmarks Naturfredningsforening forventer, at de endelige planer rummer oversigter over denne sammenhæng mellem vandområdeplanerne og Natura 2000-planerne.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. Der kan bl.a. henvises til side 711-712 i høringsnotatet for vandområdeplanerne 2021-2027.

11. Økonomi

11.1 Sammenhæng mellem mål og midler

Der er i alt modtaget 11 høringssvar, der omhandler *sammenhæng mellem mål og midler*.

Der er modtaget 2 høringssvar fra følgende myndigheder: Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, Nævnenes Hus.

Der er modtaget 5 høringssvar fra følgende organisationer: Bæredygtigt Landbrug, Danmarks Jægerforbund, Dansk Akvakultur producentorganisation, Danske Vandløb, Limfjordsrådet.

Der er modtaget 3 høringssvar fra erhvervsvirksomheder og 1 høringssvar fra privatperson.

Afvejning mellem miljøhensyn og omkostninger

Sammenfatning af høringssvar: Bæredygtigt Landbrug anfører, at det ifølge vandrammedirektivet er pålagt medlemsstaterne at finde et godt økologisk potentiale for deres reguleringsindsats under hensyn til de omkostninger og tab af værdier, det eventuelt vil medføre. Organisationen finder under henvisning til vandrammedirektivets artikel 5 og 9 at Danmark har undladt at foretage den krævede afvejning. Organisationen mener, at afvejningen skal sikre, at de negative konsekvenser ved regulering socioøkonomisk og virksomhedsøkonomisk ikke overstiger, hvad der vindes ved reguleringen. Ifølge organisationen omfatter kravet om afvejning alle dele af planlægningen, herunder identifikation, klassifikation, opstilling af miljømål og indsatskrav, som ikke kan gennemføres uden først at skabe fuldstændig klarhed over konsekvenserne.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. Der henvises bl.a. til side 747 i høringsnotatet for vandområdeplanerne 2021-2027.

Opfordring til at ændre den økonomiske regulering af forsyningsselskaber.

Sammenfatning af høringssvar: HOFOR bemærker, at der er behov for at ændre den økonomiske regulering af forsyningsselskaberne, hvis selskaberne både skal medvirke til at opfylde miljømål i vandområderne og opfylde forsyningspligten. HOFOR forslår, at klimasikringsreglerne for forsyningsselskaberne ændres, så selskaberne for bedre mulighed for at håndtere fremtidens mere intense regnhændelser.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget.

Finansiering af ny regulering og arealfond

Sammenfatning af høringssvar: Danmarks Jægerforbund savner klarhed over finansiering af markregulering og udtagning af landbrugsarealer.

Ministeriet for Grøn Treparts bemærkninger: Aftalepartierne bag Aftale om Implementering af et Grønt Danmark er enige om at gennemføre et paradigmeskifte på kvælstofområdet, hvor arealomlægning er hovedmotoren til at nå målene i vandrammedirektivet for så vidt angår kystvandene. Der er afsat 739 mio. kr. i 2027 i CAP'ens søjle II til kompensation for omkostninger forbundet med markreguleringen.

Kompensationen skal verificeres af en uafhængig forskningsinstitution og finansieringsbehovet afhænger i praksis af bl.a. evt. justeringer af det samlede indsatsbehov og omfanget af arealomlægning, der opgøres 2026. Der afsættes et historisk højt beløb på omtrent 43 mia. kr. til indsatserne i Danmarks Grønne Arealfond. Heraf afsættes ca. 12,3 mia. kr. til de kvælstofreducerende indsatser i arealfonden, og ca. 9,4 mia. kr. til udtagning af kulstofrige lavbundsjorder inkl. randarealer og ca. 22 mia. kr. til skovrejsning frem mod 2045.

Indsatsers rentabilitet

Sammenfatning af høringssvar: Danske Vandløb mener, at en indsats kun skal gennemføres såfremt økonomiske gevinster for indsatsen overstiger de økonomiske omkostninger.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. Der henvises til side 741-742 i høringsnotatet for vandområdeplanerne 2021-2027.

Komplekse klagesager i Miljø- og Fødevareklagenævnet

Sammenfatning af høringssvar: Nævnenes Hus forventer, at genbesøget vil afstedkomme en stigning i antallet af komplekse klagesager til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Endvidere vil genbesøget medføre øget kompleksitet i andre sager, som Miljø- og Fødevareklagenævnet behandler. Nævnenes Hus ønsker det øgede ressourcetræk i Miljø- og Fødevareklagenævnet finansieres. Nævnenes Hus ønsker at modtage orienteringer om videre forløb ift. ovenstående.

Ministeriet for Grøn Treparts bemærkninger: Høringen angår tilstanden i vandmiljøet og foranstaltninger, der skal sikre målene i vandplanlægningen. Plangrundlaget er med høringen opdateret og yderligere tydeliggjort i forhold til det eksisterende plangrundlag. Foranstaltninger med støtte i plangrundlaget ligger fortsat inden for de eksisterende rammer for myndighedens administration af sektorlovgivningen. Bevillings- og ressource-mæssige forhold i bl.a. klagenævn er ikke omfattet af høringen.

Omkostningseffektivitet af dambrugopkøb

Sammenfatning af høringssvar: Dansk Akvakultur Producentorganisation stiller spørgsmål ved vandområde-planernes anvendelse af opkøb og nedlæggelse af dambrug som virkemiddel, da sammenlægning og modernisering har en højere omkostningseffektivitet ift. miljø og klima og samtidig vil styrke innovation på området.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Forud for genbesøget blev gennemført en række faglige udviklingsprojekter på overflade og grundvand med det formål at sikre, at der var et fagligt

funderet beslutningsgrundlag til brug for den politiske beslutning af indsatser i genbesøget. Omkostnings-effektivitet af virkemidler indgik i dette grundlag. Det faglige grundlag indgik ved politisk beslutning om tilrettelæggelse af indsatserne ved genbesøget. Synspunkt om sammenlægning og modernisering af dambrug som potentielt virkemiddel noteres.

Politiske aftale EHFAF

Sammenfatning af høringssvar: Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri bemærker, i relation til høringsmaterialet forudsætning om delvis finansiering af indsatser fra EHFAF, at EHFAF er en national politisk aftale.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Der er ingen bemærkning til høringssvaret.

Prioritering af indsatser

Sammenfatning af høringssvar: Privatperson ønsker, at indsatser placeres på baggrund af størrelsen af miljøgevinsten.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Genbesøget er udarbejdet på baggrund af et bredt opdateret fagligt grundlag som er tilvejebragt i samarbejde med forskningsinstitutioner. Behov for indsatser (indsatsbehov) og omkostningseffektivitet af virkemidler indgår i dette grundlag og er anvendt i tilrettelæggelsen af indsatserne i genbesøget.

Samfundsøkonomisk betydning af modellering af miljøfarlige forurenende stoffer (MFS)

Sammenfatning af høringssvar: En virksomhed bifalder det øgede datagrundlag, der danner grundlag for vurderingen af den økologiske og kemiske tilstand af både vandløb, søer og kystvande, og konstaterer, at der som en del af det forbedrede datagrundlag til vurdering af den økologiske og kemiske tilstand i vandløb er gjort anvendelse af modellering for forekomsten af bly, cadmium, kobber, nikkel og zink, og at dette har medført at betydeligt flere vandløb er klassificeret som værende i ikke-god tilstand for miljøfarlige forurenende stoffer. Virksomheden bemærker, at som konsekvens af dette får forsyningerne fremover store vanskeligheder ved at opnå udledningstilladelser til udledninger af blandt andet separate regnvands-udledninger, som ofte indeholder kobber og zink, og at det vil kræve hele rensetog, som er pladskrævende og omkostningstunge, og som ikke kan integreres i tætte bymiljøer grundet manglende plads.

Virksomheden efterspørger derudover, om der er foretaget en samfundsøkonomisk analyse af betydningen af, at 89% af de danske vandløb nu er klassificeret som ikke-god økologisk tilstand, og at forsyningerne skal rense alle regnbetingede udledninger ned til miljøkvalitetskravene.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Miljøstyrelsen noterer virksomhedens bekymring for de yderligere omkostninger. Der er ikke foretaget en konkret samfundsøkonomisk analyse af betydningen af, at 89% af de danske vandløb nu er klassificeret som ikke-god økologisk tilstand, og de afledte konsekvenser heraf.

Sammenhæng mellem finansiering, mål og indsatser

Sammenfatning af høringssvar: Limfjordsrådet opfordrer til, at der bliver en tydelig sammenhæng mellem finansiering, mål og indsatser.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Høringssvaret tages til efterretning.

Vandmiljøindsats i Knudedyb

Sammenfatning af høringssvar: Med afsæt i afrapportering fra Kystvandrådet for Vadehavet og i analyse fra CEPOS om estimat for det fremtidige husdyrhold, finder Bæredygtigt Landbrug og Niels N. Poulsen, at betingelserne for statslig ekspropriation er opfyldt for husdyrbrugene i Knudedyb. Endvidere mener Niels N. Poulsen at der vil ikke ske klorofyl a-målopfyldelse i Knudedyb, der i øvrigt udviser god økologisk tilstand for de miljøindikatorer der anvendes i resten af Danmark.

Ministeriet for Grøn Treparts bemærkninger: Indsatserne i oplandet til Knudedyb omfatter dels en skærpet markregulering og udtagningsindsatser. Udtagningsordningerne er som udgangspunkt baseret på ansøgning i frivillige udtagningsordninger, lavbund, skovrejsning vådområder med videre.

Med hensyn til mål for kystvande er disse fastlagt for de enkelte vandområder. Dette er baseret på anbefalinger fra en international evaluering i 2017 og second opinion-evalueringen i 2024. Mål for klorofyl i Vadehavet, herunder Knudedyb, er interkalibreret med mål i Tyskland, herunder kontrol-formen baseret på overholdelse af en 90% fraktil i algernes vækstperiode. Mål for Knudedyb kan derfor ikke sammenlignes med mål for øvrige marine vandområder.

Vidensgrundlag og omkostningseffektive indsatser

Sammenfatning af høringssvar: En erhvervsvirksomhed påpeger nødvendigheden i at sikre et vidensgrundlag, der muliggør omkostningseffektive indsatser.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Genbesøget er udarbejdet på baggrund af et bredt opdateret fagligt grundlag som er tilvejebragt i samarbejde med forskningsinstitutioner. Omkostningseffektivitet af virkemidler indgår i dette grundlag og er anvendt i tilrettelæggelsen af indsatserne i genbesøget.

Vidensopbygning ift. synergier mellem vandområdeplanerne og denne grønne trepart

Sammenfatning af høringssvar: Limfjordsrådet opfordrer til at der allokeres ressourcer til vidensopbygning på det marine område for bedre at afdække, hvilken effekt indsatsen i trepartsaftalen har på det marine vandmiljø, så indsatsen kan justeres rettidigt. Derudover bør der være fokus på dialog mellem de myndigheder og vidensinstitutioner som overvåger tilstanden og de aktører som gennemfører indsatserne i trepartsaftalen.

Ministeriet for Grøn Treparts bemærkninger: Ministeriet for Grøn Trepert bemærker, at det er aftalt med Aftale om Implementering af et Grønt Danmark, at indsatsbehovet opdateres inden 2027, i 2029 og derfra hvert tredje år på baggrund af nye data, herunder opdateret statusbelastning, baselinebelastning og målbelastning. De hyppigere opgørelser har til formål at følge udviklingen i kvælstofudledningen til det marine vandmiljø, så arealudtagningsindsats og markregulering kan justeres herefter. De anvendte virkemidler i arealudtagningsindsatsen har en veldokumenteret kvælstofretentionsforbedrende effekt. Ifm. udarbejdelsen af nye vandområdeplaner opdateres tilstandsvurderingerne for de marine områder. Desuden følger det nationale overvågningsprogram NOVANA udviklingen i den økologiske tilstand i de marine vandområder.

11.2 Administration af tilskudsordninger

Der er i alt modtaget 10 høringssvar, der omhandler *administration af tilskudsordninger*.

Der er modtaget 5 høringssvar fra følgende myndigheder: Esbjerg Kommune, Favrskov Kommune, Herning

Kommune, Silkeborg Kommune, Aalborg Kommune.

Der er modtaget 4 høringssvar fra følgende organisationer: Danmarks Sportsfiskerforbund Natur- og Miljøteam Randers og Horsens Fjorde Vandomplande, Danske Vandløb, Gudenåkomitéen, Limfjordsrådet.

Der er modtaget 1 høringssvar fra privatperson.

Arealfond og randzoner til fordel for biodiversitet

Sammenfatning af høringssvar: En privatperson mener, at der bør oprettes fond, der opkøber og eksproprierer udvalgte arealer og som finansieres med hektarstøtte. Dette med henblik på at styrke biodiversiteten. I tillæg bør der indføres ikke-dyrkede randzone langs natur- og vandområder.

Ministeriet for Grøn Treparts bemærkninger: Aftalepartierne bag Aftale om Implementering af et Grønt Danmark er enige om, at ca. 10 procent af Danmarks samlede areal omlægges til natur og skov frem mod 2045 med aftalens samlede elementer. Arealomlægningen indebærer bl.a. udtagning af 140.000 hektar kulstofrige lavbundslande, 250.000 hektar ny skov samt støtte til øvrig arealomlægning, herunder vådområder og ekstensivering samt 100.000 hektar urørt skov. Der afsættes et historisk højt beløb på omtrent 43 mia. kr. til indsatserne i Danmarks Grønne Arealfond. Heraf afsættes ca. 12,3 mia. kr. til de kvælstofreducerende indsatser i arealfonden, og ca. 9,4 mia. kr. til udtagning af kulstofrige lavbundslande inkl. randarealer ca. 22 mia. kr. til skovrejsning frem mod 2045.

Erstatning

Sammenfatning af høringssvar: Danske vandløb forventer, at der gives fuld erstatning til markedspris og ikke blot kompensation.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Enhver der lider tab som følge af vandløbsrestaurering har i medfør af vandløbsloven ret til erstatning. Den økonomiske ramme, der er fastsat i vandplanlægningen til gennemførelse af vandløbsrestaureringer, vil også for de nye fastlagte vandløbsindsatser omfatte udgifter til erstatning. Der henvises desuden bl.a. til side 742 i høringsnotatet for vandområdeplanene 2021-2027.

Fleksible og helhedsorienterede tilskudsordninger

Sammenfatning af høringssvar: Herning Kommune efterspørger at årlige ansøgningsrunder til lavbunds- og vådområdeprojekter erstattes med løbende ansøgningsrunder.

Herning Kommune konstaterer at tilskudsordninger har et stort fokus på kvælstof, og efterspørger at de i højere grad samtænkes med biodiversitet, rekreative forhold mv.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget.

Forslag og anbefalinger til vådområdeprojekter

Sammenfatning af høringssvar: Favrskov Kommune har genfremsendt anbefalinger og forslag vedrørende øgning af hastighed for projektgennemførelse og realisering af vådområdeprojekter. Anbefalinger og forslag er beskrevet som følger:

Ansøgningsmæssige anbefalinger: Etablering af mulighed for løbende ansøgning hos staten. Opdeling af

projektfasen i tre økonomiske faser. Omfattelse af dispensation ved små projekter for ejendomsmæssig og teknisk forundersøgelse. Inddragelse af vandløbs målopfyldelse og naturpleje ved ansøgninger til lavbundsprojekter. Mere fokus på biodiversitet og rekreative tiltag i vådområdeordningerne. Afbrydning af dræn som et selvstændigt virkemiddel.

Overordnede anbefalinger: Etablering af national ordning til nyhegning og rekreative tiltag. Erstatning til fredsskovarealer i vådområdeprojekterne. Kvælstof-vådområdeordningen får et naturformål ligesom lavbundsordningen. Oprettelse af tværministeriel taskforce for store ådalsprojekter.

Anbefalinger til at få lodsejerne med i vådområdeprojekterne: Staten anbefales at genoverveje den nye 1-årige tilskudsordning til naturarealer. Landbrugsstyrelsen bør proaktivt opkøbe ejendomme i områder, hvor det er sandsynligt, at et vådområde kan realiseres.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Emnerne er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget.

Frivillighed

Sammenfatning af høringssvar: Danske Vandløb bemærker, at ekspropriation ofte ikke giver en ordentlig markedspris for jorden. Derfor anbefales det, at lodsejerne inddrages så tidligt som muligt i projekteringsfasen.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. Der henvises bl.a. side 742-743 i høringsnotatet for vandområdeplanene 2021-2027.

Gennemførelse af indsatser i tidligere planer

Sammenfatning af høringssvar: Danmarks Sportsfiskerforening Danmarks Sportsfiskerforbund Natur- og Miljøteam Randers og Horsens Fjorde Vandomplande kritiserer, at indsatser besluttet af vandråd afvises med henvisning til manglende omkostningseffektivitet. Endvidere kritiseres, at der ikke er en tilgængelig oversigt over hvad der er besluttet og hvad der er gennemført. Endeligt kritiseres også manglende vilje til ekspropriation for at overvinde lodsejermodstand.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. Der henvises til beskrivelse og vejledning i tilskudsordninger på Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets hjemmeside.

Helhedsorienterede støtteordninger

Sammenfatning af høringssvar: Gudenåkomitéen foreslår, at støtteordninger i højere grad bør være helhedsorienterede, bl.a. i forhold til naturpleje. Gudenåkomitéen foreslår endvidere at kommunerne i højere grad kan stå for forvaltning af midlerne for at det lokale samarbejde bedre kan komme i spil.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. Der henvises bl.a. til side 744-745 i høringsnotatet for vandområdeplanerne 2021-2027.

Indsatser til opkøb af ferskvanddambrug og havbrug

Sammenfatning af høringssvar: Limfjordsrådet opfordrer til, at der bør etableres en opkøbsordning med

henblik på at kunne nedlægge eksisterende ferskvandsdambrug og havbrug. Dette med henblik på at reducere belastningen af marine områder fsva. næringssalt belastningen.

Ministeriet for Grøn Treparts bemærkninger: Der er i VP3 fastlagt en indsats til opkøb af dambrug. Der er videreført en ordning, hvor der kan ydes tilskud til opkøb af ca. 30 dambrug, der forventes at nedbringe fosfortilførselen til søer med op til 2,75 ton fosfor. Der er med genbesøget ikke planlagt yderligere indsatser til opkøb af dambrug eller af havbrug.

Løbende ansøgningsrunder

Sammenfatning af høringssvar: Favrskov Kommune anbefaler fortsat at ansøgningsprocedurer gentænkes, så der er løbende ansøgninger og at jordfordeling inkluderes i virkemidlet genslyngning, og at udgifterne hertil dækkes.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø kan dog oplyse, at der siden 2023 har været løbende ansøgningsrunder for tilskudsordningerne til vandløbsrestaurering.

Modvirkende aktiviteter i kystvande

Sammenfatning af høringssvar: Limfjordsrådet opfordrer til at staten sikrer, at indsatser ikke modarbejdes af andre aktiviteter, f.eks. bundskrab.

Ministeriet for Grøn Treparts bemærkninger: Bundskrabende redskaber er identificeret som en presfaktor for tilstanden i marine vandområder. Aktiviteter (f.eks. muslingefiskeri) kan kun tillades, hvis det kan sandsynliggøres, at aktiviteten ikke forringer tilstanden eller forhindrer målet om god tilstand.

Prioritering af tilskudsmidler

Sammenfatning af høringssvar: Silkeborg Kommune foreslår, at tilskudsmidler til vandløbsrestaurering helt overordnet prioriteres til de vandløb, hvor en restaureringsindsats vil medføre størst effekt målt på et bredt biodiversitetsbegreb, bl.a. større vandløb.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. Det kan dog oplyses, at der med genbesøget er fastlagt indsatser de steder, hvor de fysiske forhold ud fra den foreliggende viden er årsag til manglende målopfyldelse. Dette omfatter en indsats i de vandområder, hvor det vurderes at de fysiske forhold ikke understøtter opnåelse af de fastsatte miljømål, samt for de spærringer herunder rørlægninger der vurderes at have væsentlig betydning for muligheden for målopfyldelse. Der er til denne indsats afsat yderligere 970,1 mio. kr. til tilskud, jf. kap 7.2. i plandokumentet for vandområdeplanerne 2021-2027 efter genbesøget.

Rammer og niveau i vandplaner

Sammenfatning af høringssvar: Limfjordsrådet efterspørger at vandområdeplanerne holdes på et mere overordnet niveau, og at der udvikles flere virkemidler samt at virkemidler og støtteordninger kan anvendes mere fleksibelt end i dag.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget.

Referencepriser

Sammenfatning af høringssvar: Aalborg Kommune finder, at referencepriser for vandløbsrestaurering er for lave, hvilket vanskeliggør realisering. Der bør derfor være bedre finansiering.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. Det kan bl.a. henvises til side 524 og 735 i høringsnotatet for vandområdeplanerne 2021-2027. Endvidere kan oplyses, at der i forbindelse med genbesøget er afsat yderligere 970,1 mio. kr. til tilskud til vandløbsrestaurering, og at referenceværdierne for den nationale vandløbsordning årligt opdateres og følger procentstigningen for "generel pris- og lønindeks".

Smidigere og mindre bureaukratiske tilskudsordninger

Sammenfatning af høringssvar: Esbjerg Kommune vurderer, at der er behov for smidigere og mindre bureaukratiske tilskudsordninger - samt fremskyndelse af opkøbningsordninger i regi af jordfordeling - for at sikre fremdrift i indsatser til kystvand. Endvidere bemærkes, at det er vigtigt at en evt. tilskudsordning til søindsats med træplantning langs vandløb er udformet, så det kan ske samtidig med andre indsatser til vandløb og kystvand.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget.

Tilskud og sikring af afvandingskapacitet

Sammenfatning af høringssvar: Danske Vandløb peger på, at klimaændringer og mere befæstede arealer medfører større krav til vandløbenes afvandingskapacitet og finder, at der ved tilskud til fremtidige vandløbsprojekter derfor skal sikres, at der kun gennemføres indsatser der samtidig har en afvandingskapacitet til at håndtere afvandingsproblematik i 2050.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. Det kan dog oplyses, at velfungerende vandøkosystemer i god tilstand vil være mere robuste over for menneskelige påvirkninger og ændringer i klimaet, herunder til at kunne afbøde virkninger af oversvømmelser og tørke. Endvidere kan oplyses, at enhver der lider tab som følge af vandløbsrestaurering har i medfør af vandløbsloven ret til erstatning. Den økonomiske ramme, der er fastsat i vandplanlægningen til gennemførelse af vandløbsrestaureringer, vil også for de nye fastlagte vandløbsindsatser omfatte udgifter til erstatning. Der desuden bl.a. henvises til side 525-526 og 714 i høringsnotatet for vandområdeplanerne 2021-2027 og kapitel 8 i plandokumentet for vandområdeplanerne 2021-2027 efter genbesøget.

Økonomi til indsatser der ikke længere er målsat

Sammenfatning af høringssvar: Limfjordsrådet finder, at for de vandløb, der ikke længere er målsat, er det vigtigt at kommunerne sikres de økonomiske ressourcer til at gennemføre de nødvendige indsatser i disse vandløb. Det peges bl.a. på spildevandsindsatser, der er faldet bort.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget.

11.3 Kommunernes administrative opgaver

Der er i alt modtaget 9 høringssvar, der omhandler *kommunernes administrative opgaver*.

Der er modtaget 6 høringssvar fra følgende myndigheder: Favrskov Kommune, Hedensted Kommune, Holstebro Kommune, Ishøj Kommune, Mariagerfjord Kommune, Aarhus Kommune.

Der er modtaget 3 høringssvar fra følgende organisationer: KL, Danmarks Sportsfiskerforbund Natur- og Miljøteam Randers og Horsens Fjorde Vandomplande, Limfjordsrådet.

Økonomi til kildeopsporing

Sammenfatning af høringssvar: Aarhus Kommune savner generelt en tydeliggørelse af opgaven/indsatsen for kildeopsporing og miljøfarlige forurenende stoffer, og tydelighed på hvad der løses hvor (ministerie/styrelser, region, kommune mv.). Kommunen antager dertil, at der følger bevilling svarende til det øgede ressourcetræk i kommunen.

Miljø- og Ligestillingsministeriets bemærkninger: I forbindelse med opdatering af vejledning om kildeopsporing vil denne blive sendt i økonomisk høring hos KL.

Kapacitetsudfordringer for gennemførelse af projekter

Sammenfatning af høringssvar: Hedensted Kommune bemærker at gennemførelsen af indsatser og projekter kræver yderligere ressourcer til projektplanlægning, myndighedssagsbehandling og gennemførelse. Hertil mener Hedensted Kommune, at det ikke er realistisk, at kommunerne kan gennemføre indsatserne i genbesøget i praksis, grundet generelle og strukturelle kapacitetsudfordringer.

Ministeriet for Grøn Treparts bemærkninger: Efter aftale mellem Kommunernes Landsforening og Ministeriet for Grøn Trepart sendes genbesøget i økonomisk høring efter behandling af høringssvarene og ikrafttrædelse af genbesøget.

Kommunal prioritering og ressourcer

Sammenfatning af høringssvar: Danmarks Sportsfiskerforbund mener ikke at kommunerne afsætter tilstrækkelige sagsbehandlingsressourcer til implementering af vandområdeplanerne.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. Der henvises til nedenstående høringssvar om kommunernes arbejde med indsatser i genbesøget.

Kommunernes arbejde med indsatser i genbesøget

Sammenfatning af høringssvar: Mariagerfjord Kommune, Hedensted Kommune, Kommunernes Landsforening, Limfjordsrådet og Favrskov Kommune opfordrer til at der afsættes de nødvendige ressourcer til kommunernes arbejde med indsatser i genbesøget. Herunder med en forventning om at arbejdet fortsat DUT-kompenseres

Ministeriet for Grøn Treparts bemærkninger: Efter aftale mellem Kommunernes Landsforening og Ministeriet for Grøn Trepart sendes genbesøget i økonomisk høring efter behandling af høringssvarene og ikrafttrædelse af genbesøget.

Økonomi til kildeopsporing

Sammenfatning af høringssvar: Holstebro kommune bemærker, at de nødvendige ressourcer til gennemførelse af den nye opgave med kildeopsporing af forurenende stoffer i vandløb og søer er vanskelige at kvantificere. Kommunen forventer, at staten kompenserer kommunerne for denne opgave.

Miljø- og Ligestillingsministeriets bemærkninger: I forbindelse med opdatering af vejledning om kildeopsporing vil denne blive sendt i økonomisk høring hos KL.

12. Det juridiske grundlag

12.1 Juridisk grundlag for planerne

Der er i alt modtaget 15 høringssvar, der omhandler *juridisk grundlag*.

Der er modtaget 1 høringssvar fra følgende myndighed: Naturvårdsverket.

Der er modtaget 8 høringssvar fra følgende organisationer: Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Sportsfiskerforbund, Danmarks Sportsfiskerforbund Natur- og Miljøteam Randers og Horsens Fjorde Vandomplande, Danske Vandløb, Dansk Industri, Fair Spildevand, Limfjordsrådet, Spiras.

Der er modtaget 2 høringssvar fra erhvervsvirksomheder og 4 høringssvar fra privatpersoner.

Bekymring over blandingszoner og klapning

Sammenfatning af høringssvar: Foreningen beskriver deres bekymring over anvendelse af blandingszoner og deres overensstemmelse med vandrammedirektivet. Derudover henviser foreningen til to nævns-afgørelser i forhold til klapning, og beskriver deres bekymring i forhold til Miljøstyrelsens administration på området og overensstemmelse med vandrammedirektivet.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget.

Beregning af kvælstofudledning

Sammenfatning af høringssvar: En erhvervsvirksomhed har konstateret, at det ved ansøgning om godkendelse til udledning af kvælstof er den faktiske udledning på ansøgningstidspunktet, der anvendes som baseline, og ikke en allerede godkendt udledning. Det kan reducere virksomhedernes incitament til at reducere miljøpåvirkningen forud for en ansøgning om ændret eller øget drift. En øget påvirkning bør derfor ses og vurderes i forhold til en længere tids påvirkning.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. Der henvises bl.a. til side 767-769 i høringsnotatet for vandområdeplanerne 2021-2027.

Beskyttelse af vandløb, der ikke længere er målsat

Sammenfatning af høringssvar: Limfjordsrådet finder, at staten bør angive et klart administrationsgrundlag

for fastholdelsen af beskyttelsen af de vandløb, der tidligere er udgået som en del af vandområdeplanlægningen, men som stadig har en væsentlig miljøinteresse.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Emnet ikke er genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. Der kan bl.a. henvises til side 495 i høringsnotatet for vandområdeplanerne 2021-2027.

Der kan være behov for lempeligere forvaltning i forhold til kemisk påvirkning ved VE projekter

Sammenfatning af høringssvar: En virksomhed bemærker, som besvarelse på Miljøstyrelsens svar til høringssvar fra høringen af VP3, at det er beklageligt at bestemmelsen miljømålsbekendtgørelsens §4 kun angår aktiviteter, der fysisk ændrer vandområdets karakteristika, da erhvervsvirksomhedens erfaring med bl.a. CCX-projekter viser, at der også kan være behov for muligheden for lempeligere forvaltning i forhold til kemisk påvirkning, hvis de nationale ønsker om en klimaneutral energiproduktion, skal kunne realiseres.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget.

Hidtidig beregning af kvælstofudledning

Sammenfatning af høringssvar: Fair Spildevand bemærker om sigtet med indsatsen i anden planperiode til reduktion af belastning af kvælstof til kystvande frem mod 2021, at udgangspunktet herfor hvilede på en opgørelse af mængder af total-kvælstof, hvor medlemsstater efter nitratdirektivet alene skal redegøre for udledte koncentrationer af nitrat-kvælstof. Landbruget er (således) reguleret uden fornøden lovhjemmel i over 30 år.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. Der henvises bl.a. til side 750 i høringsnotatet for vandområdeplanerne 2021-2027.

Juridiske ramme efter 2027

Sammenfatning af høringssvar: Dansk Industri bemærker, at den praktiske miljøsituation og den juridiske ramme, som vil gælde efter 2027, så godt som muligt skal beskrives allerede nu for at tegne rammerne for det, der skal sættes i værk, og som også vil have betydning efter 2027. Det er således nødvendigt at se på scenarierne for den juridiske ramme for tiltag, som vil berøre vandmiljøet efter 2027. De genbesøgte vandområdeplaner og indsatsprogrammer bør snarest følges op af dette arbejde. Organisationen peger på, at EU-Kommissionen netop har udsendt sin "European Water Resilience Strategy", som vil sætte rammen for de initiativer, som kommissionen vil iværksætte på vandområdet de næste år. En del af disse peger på implementering af den fælles regulering på vandområdet, og hvordan disse regler kan spille bedre sammen for at håndtere vandressourcen i Europa og i medlemsstaterne.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Synspunktet noteres.

Krænkelser af ligestilling og menneskerettigheder

Sammenfatning af høringssvar: Erhvervsvirksomhed bemærker, at der ikke foretages de foreskrevne målinger af overfladevandområders kemiske tilstand, og at baggrundsviden og datamaterialet derfor er mangelfuldt i forhold til forpligtelser efter vandrammedirektivet. Virksomheden anfører, at rettigheder til ligestilling og menneskerettigheder bliver krænket med vandområdeplanerne.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. Der henvises bl.a. til side 331-332 i høringsnotatet for vandområdeplanerne 2021-2027.

Mangler og krav om fuld erstatning

Sammenfatning af høringssvar: 2 privatpersoner og 2 virksomheder på vegne af privatpersoner bemærker, at myndighederne ved beslutning om indsatskrav, der vedrører deres respektive ejendomme, ikke har gennemført konsekvensberegninger, ikke har oplyst sagen tilstrækkeligt som forudsætning for at kunne fastlægge indsatsbehovet, ikke har sikret proportionalitet mellem det der opnås ved indsatsen, og omkostningerne for borgeren/ejeren/virksomheden/ejendommen, og ikke har anvendt det mindst indgribende virkemiddel. Det oplyses, at der for påvirkninger af ejendomme og driftsmuligheder gøres krav om fuld erstatning for alle rådighedsindskrænkninger og værdiforringelser.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Grundlaget for, om en indsats skal gennemføres, er indsatsens nødvendighed for at sikre god økologisk tilstand. Indsatskravene i de genbesøgte vandområdeplaner og tilhørende indsatsprogrammer til reduktion af tilførsel af kvælstof fra landbruget til vandmiljøet udmønter politiske beslutninger i "Aftale om Implementering af et Grønt Danmark" af 18. november 2021, hvortil der henvises.

Aftalen indebærer bl.a., at den nuværende markregulering i 2027 erstattes af en ny udledningsbaseret markregulering baseret på nyeste viden om jordens retention og med flere tilpasningsmuligheder, som vil indebære, at der ved markregulering kan opnås større kvælstofeffekt af virkemidler pr. hektar end ved den nuværende målrettede regulering. I den nye reguleringsmodel gives der kompensation for omkostninger ved målrettet regulering differentieret efter reguleringsniveau.

De ansvarlige myndigheder foretager konkrete konsekvensvurderinger forud for igangsættelse af tilskudsfinansierede enkeltindsatser, såsom vandløbsrestaureringsprojekter. I tillæg til den generelle vurdering af indsatsprogrammet vil effekter og omkostninger således blive vurderet lokalt forud for iværksættelse. Såfremt omkostningerne i forbindelse med ansøgning om tilskud til f.eks. sø- og vandløbsrestaurering viser sig ikke at stå i et rimeligt forhold til effekten, eller at indsatsen ikke vil have den forudsatte forbedrende effekt, er kommunen ikke forpligtet til at gennemføre indsatsen.

Miljømål fra pesticidforordningen bør også gælde vandområderne

Sammenfatning af høringssvar: Virksomheden bemærker, at i lov om vandplanlægning gælder det, at hvis der i medfør af anden lovgivning er fastsat strengere krav til kvaliteten af en given vandforekomst, gælder disse krav som miljømål. Der er i pesticidforordningen et miljømål om nultolerance, og dette miljømål skal således også være gældende for alt anden påvirkning af vandområdet.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget.

Risiko knyttet til frivillig omstilling

Sammenfatning af høringssvar: Lensstyrelsen i Skåne Len i svar fra Naturvårdsverket bemærker, at der er en vis risiko for, at en omstilling baseret på frivillighed ikke giver den fulde miljømæssige nytte, som tiltagene sigter imod.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. Der henvises bl.a. til Aftale om Implementering af et Grønt Danmark af 18. november 2021.

Undtagelsesbestemmelse, fristforlængelse og fastsættelse af mindre strenge miljømål

Sammenfatning af høringssvar: Spiras har foretaget en juridisk analyse af vandrammedirektivets undtagelsesbestemmelser om fristforlængelse og fastsættelse af mindre strenge mål, herunder af begrebet 'menneskelig aktivitet', og konkluderer på baggrund heraf: at fristforlængelse efter vandrammedirektivet forudsætter, at der ikke sker en yderligere forringelse af tilstanden, og at målene ikke kan nås inden for tidsplanen som følge af tekniske forhold, for høje omkostninger eller naturlige forhold; at der efter direktivet kan fastsættes mindre strenge miljømål, hvis et vandområde er væsentligt påvirket af menneskelig aktivitet eller naturlige betingelser, der gør målopfyldelse uopnåelig eller forbundet med uforholdsmæssigt store omkostninger; og at begrebet 'menneskelig aktivitet' skal forstås bredt, da både direkte og indirekte menneskeskabte påvirkninger, herunder socioøkonomiske behov og miljømæssige hensyn, skal tages i betragtning.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget.

Vandløbsloven

Sammenfatning af høringssvar: Danske Vandløb finder, at vandløbsloven skal ændres, så det sikres, at vandløb i fremtiden kan aflede langt mere vand pga. klimaforandringer, herunder som minimum kan modstå en 20 års hændelse, og henviser til Henrik Høgeh-udvalget og den manglende opfølgning på ændring af loven. Der peges endvidere på, at den gældende lov, ikke prioriterer den samfundsmæssige udvikling der er sket siden 1983. Endvidere henvises til formålsbestemmelsen i vandløbsloven og bemærkes i den sammenhæng, at der i høringsmaterialet, trods vandløbslovens formålsbestemmelse, kun er lagt vægt på at miljøforholdene skal fremmes, mens fokus på afledning af vand mangler. Der efterspørges endelig en procedure for, hvordan de enkelte kommuner skal beregne de lokale vandløbsvandafledninger samt påpeges, at viden om kravet til en lokal vandaflledning, skal sammentænkes med de mulige virkemidler for at bringe vandløbet i "god økologisk tilstand".

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Emnet ikke er genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. Der kan bl.a. henvises til side 525-526 og 749 i høringsnotatet for vandområdeplanerne 2021-2027 og afsnit 7.2.1. i vandområdeplanerne 2021-2027 efter genbesøget.

Vandløbsregulativer

Sammenfatning af høringssvar: Danmarks Sportsfiskerforbund og Danmarks Naturfredningsforening anfører, at mange vandløbsregulativer hindrer, at der kan opnås god økologisk tilstand. Dansk Sportsfiskerforbund peger på behov for at hjælpe de kommuner, der mangler at få udarbejdet de regulativer, som de er forpligtet til, mens Danmarks Naturfredningsforening forventer, at kommunerne forpligtes til at ændre regulativerne.

Danmarks Sportsfiskerforbund Natur- og Miljøteam Randers og Horsens Fjorde Vandoplande peger på kommunernes manglende kapacitet som årsag til, at vandløbsregulativer kun i beskedent omfang bliver ajourført.

Danmarks Naturfredningsforening forventer, at det fremgår af de endelige opdaterede vandområdeplaner, i hvilket omfang regulativer er en hindring for målopfyldelse.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Emnet ikke er genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. Der kan bl.a. henvises til side 481 og 525 i høringsnotatet for

vandområdeplanerne 2021-2027 og afsnit 7.2.1. i plandokumentet for vandområdeplanerne 2021-2027 efter genbesøget.

Vandrammedirektivet

Sammenfatning af høringssvar: Danmarks Naturfredningsforening finder fortsat, at Danmark har fejlfortolket vandrammedirektivet i forhold til hvilke vandløb og søer, der skal være omfattet af et miljømål. Danmarks Naturfredningsforening peger bl.a. på, at alle vandløb skal være omfattet af et miljømål, og anbefaler at det tilkendes gives overfor kommunerne, at vandløb uden specifikke miljømål også er omfattet af ikke-forringelsesprincippet.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Emnet ikke er genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. Der kan bl.a. henvises til side 15-16, 495 og 751-752 i høringsnotatet for vandområdeplanerne for 2021-2027.

12.2 Bekendtgørelser

Der er i alt modtaget 8 høringssvar, der omhandler *bekendtgørelser*.

Der er modtaget 3 høringssvar fra følgende myndigheder: Gentofte Kommune, Aarhus Kommune. Energinet.

Der er modtaget 1 høringssvar fra følgende organisation: Danske Havne /Danish Ports Association

Der er modtaget 3 høringssvar fra erhvervsvirksomheder og 1 høringssvar fra privatperson.

Miljøkvalitetskrav - biotakrav for både fisk og muslinger i bekendtgørelsen

Sammenfatning af høringssvar: En virksomhed bemærker til bekendtgørelsen om fastlæggelse af miljømål for vandløb, søer, overgangsvande, kystvande og grundvand, at i nogle tilfælde angives der kun miljøkvalitetskrav for fisk og ikke for musling. Virksomheden anmoder om, at bekendtgørelsen angiver biotakrav for både fisk og muslinger.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Miljøstyrelsen noterer sig virksomhedens ønske. Miljøstyrelsen vil overveje at inkludere oplysningerne i bekendtgørelsen i fremtiden.

Miljøkvalitetskrav - naturlig baggrundskoncentration

Sammenfatning af høringssvar: En række myndigheder, organisationer, virksomheder, samt en privatperson har bemærket, at der for nogle af de nye eller reviderede miljøkvalitetskrav ikke er muligt at tillægge den naturlige baggrundskoncentration, hvilket i nogle tilfælde er uhensigtsmæssigt da den naturlige baggrundskoncentration er højere end miljøkvalitetskravet.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Miljøstyrelsen har på baggrund af høringssvarene gennemgået databladene for de relevante stoffer, og fundet anledning til at foretage følgende rettelser til bekendtgørelsen:

- Miljøkvalitetskravene for arsen i sediment og biota fastsættes ikke, og der vil derfor ikke være miljøkvalitetskrav for arsen i sediment og biota.
- Ændringerne til miljøkvalitetskravet for vanadium gennemføres ikke. Miljøkvalitetskravene for vanadium i bekendtgørelsen om fastlæggelse af miljømål for vandløb, søer, overgangsvande, kystvande og grundvand, nr. 796 af d. 13. juni 2023 fastholdes.

- Fsva. miljøkvalitetskravet for chrom, vil der i den tilrettede bekendtgørelse fremgå de to fodnoter, hhv. om muligheden for at tillægge den naturlige baggrundskoncentration og muligheden for kun at anvende den biotilgængelige del. Dette vil gælde for både det generelle kvalitetskrav, maksimumskoncentrationen og sedimentkvalitetskravet.

Miljøkvalitetskrav for 24 PFAS

Sammenfatning af høringssvar: En virksomhed undrer sig over, at miljøkvalitetskrav for sum af 24-PFAS ikke fremgår af høringsudkastet af bekendtgørelsen om fastlæggelsen af miljømål, fordi der siden 2023 har været et miljøkvalitetskriterier for 24 PFAS omregnet til PFOA-ækvivalenter, og at det har været stillet i udsigt, at dette miljøkvalitetskriterie ville blive implementeret som krav ved næste opdatering.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Miljøstyrelsen skal gøre opmærksom på at miljøkvalitetskrav er fastsat i bekendtgørelsen, mens kvalitetskriterier findes i datablade. Kvalitetskriteriet for 24-PFAS blev offentliggjort i 2023 med henblik på at kvalitetskriteriet kunne indgå ved udarbejdelse af udledningstilladelser, miljøvurderinger og lignende. Fastsættelsen af miljøkvalitetskravet for 24-PFAS er en del af de netop afsluttede forhandlinger om opdatering af direktivet om miljøkvalitetskrav og vil blive udvidet til også at omfatte trifluoreddikesyre (TFA).

Miljøkvalitetskrav for benz(j)fluoranthen

Sammenfatning af høringssvar: En virksomhed bemærker, at sedimentkvalitetskravet for benz(j)fluoranthen i andet overfladevand/saltvand/marint vand tilsyneladende er tastet forkert i udkastet til den nye BEK 796 som er i høring. Ifølge stoffets datablad er den korrekte SKK 0,0677 mg/kg tørvægt.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Kvalitetskriteriet for benz(j)fluoranthen er ifølge databladet henholdsvis 677 µg/kg tørvægt for ferskvand og 67,7 µg/kg tørvægt for saltvand. Disse er i bekendtgørelse om fastsættelse af miljømål for vandløb, søer, overgangsvande, kystvande og grundvand korrekt foreslået fastsat til henholdsvis 0,677 mg/kg tørvægt for indlandsvand og 0,0677 mg/kg tørvægt for andet overfladevand.

Miljøkvalitetskrav – angivelse af om krav er for muskel eller hel fisk

Sammenfatning af høringssvar: En virksomhed bemærker, at det bør fremgå af bekendtgørelsen om fastsættelse af miljømål for vandløb, søer, overgangsvande, kystvande og grundvand om et miljøkvalitetskrav for biota er gældende for muskel eller hel fisk.

Dertil ønsker virksomheden kommentarer eller vejledning om omregningsfaktorer for andre relevante stoffer på linje med vejledning for PFOS og kviksølv.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Miljøstyrelsen noterer sig ønsket om, at det fremgår af bekendtgørelsen om fastlæggelse af miljømål for vandløb, søer, overgangsvande, kystvande og grundvand om hvilket organ et miljøkvalitetskrav for biota er gældende for. Miljøstyrelsen vil overveje at inkludere oplysningerne i bekendtgørelsen i fremtiden.

Miljøstyrelsen udvikler ikke omregningsfaktorer til brug for omregning af organspecifikke koncentrationer af miljøfarlige forurenende stoffer i fisk medmindre Miljøstyrelsen har et konkret behov. Miljøstyrelsen har pr. d.d. udviklet omregningsfaktorer for kviksølv, PFOS og HBCDD til brug for vandplanlægningen og har ikke planer om at udvikle flere.

Miljøkvalitetskrav – begrundelse for ændring af parameteren xylene

Sammenfatning af høringssvar: En virksomhed bemærker, at i BEK 796 er der for sum af xylener skrevet 'Sum af' og summen er angivet med et sumtegn. I høringsversionen står der ikke længere 'Sum af' og der er ikke anvendt sumtegn. Virksomheden efterspørger baggrunden for ændringen.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Ændringen skyldes, at Miljøstyrelsen er blevet opmærksom på, at miljøkvalitetskrav for xylener ikke er et sumkrav. Kravet gælder for parameteren som er en blanding af xylener det tilhørende CAS-nr. dækker over.

13. Generelt til fagligt grundlag

13.1 Fagligt grundlag

Der er i alt modtaget 20 høringssvar, der omhandler *fagligt grundlag*.

Der er modtaget 4 høringssvar fra følgende myndigheder: Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, Odense Kommune, Randers Kommune, Aarhus Kommune.

Der er modtaget 9 høringssvar fra følgende organisationer: Bæredygtigt Landbrug, Danmarks Naturfredningsforening, Danske Havne /Danish Ports Association, Fair Spildevand, KL, Landbrug & Fødevarer, Limfjordsrådet, Spiras, VKST.

Der er modtaget 5 høringssvar fra erhvervsvirksomheder og 2 høringssvar fra privatpersoner.

Anvendelse af lyssvækkelseskoefficienten

Sammenfatning af høringssvar: Landbrug & Fødevarer bemærker, at det er usikkert at anvende lyssvækkelseskoefficienten K_d i vandområdeplanlægningen, da K_d har en svag sammenhæng med kvælstofudledningen.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø's bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. Der henvises til s. 720-721 i "Høringsnotatet for vandområdeplanerne 2021-2027", hvor der er svaret på et lignende høringssvar.

Beregning af målbelastninger

Sammenfatning af høringssvar: VKST stiller spørgsmål til, hvordan modelresultater for de to parametre 'klorofyl a' og 'lys' anvendes til beregning af kvælstofmålbelastninger.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø's bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. Der henvises i øvrigt til DHI-rapporten "Application of the Danish EPA's Marine Model Complex and Development of a Method Applicable for the River Basin Management Plans 2021-2027 - Conceptual Method for Estimating Maximum Allowable Inputs".

Cadmiums afhængighed af vandets hårdhed

Sammenfatning af høringssvar: En virksomhed bemærker til bekendtgørelsen om fastlæggelse af miljømål for vandløb, søer, overgangsvande, kystvande og grundvand hvordan det kan være at maksimumkoncentrationen for cadmium i andet overfladevand afhænger af vandets hårdhed, men der kun inkluderes klasser af hårdhed der ligger langt under hårdheden af havvand?

Miljøstyrelsens bemærkninger: Cadmium er et prioriteret stof, og miljøkvalitetskravene gældende for vand er fastsat af EU i miljøkvalitetskravsdirektivet. Alle informationer der ligger til grund for beregningen af kvalitetskriteriet kan findes i det relevante datablad fra EU.

Fagligt grundlag for genbesøget

Sammenfatning af høringssvar: Bæredygtigt Landbrug mener, at det faglige fundament for vandområdeplanerne er utilstrækkeligt. Bæredygtigt Landbrug argumenterer bl.a., at der overses andre væsentlige presfaktorer end kvælstof, såsom Spildevand og klimaforandringer, og at der bør ske en ændret prioritering ift. disse presfaktorer.

Bæredygtigt Landbrug fremfører, at et mangelfuldt fagligt grundlag medfører urimelige byrder for dansk landbrug uden en sikker miljøgevinst.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø's bemærkninger: Forud for genbesøget blev gennemført en række faglige udviklingsprojekter på overfladevand og grundvand med det formål at sikre, at beslutningsgrundlaget for den politiske beslutning af indsatser i genbesøget var bredt fagligt funderet. Det faglige grundlag indgik ved politisk beslutning om tilrettelæggelse af indsatserne ved genbesøget.

Fordelt indsatsbehov

Sammenfatning af høringssvar: Landbrug & Fødevarer bemærker at princippet i at fordele indsatsbehov i et samlet opland, hvis indsatsbehovene er større nedstrøms end opstrøms, er fornuftigt. Høringsparten vurderer dog at det konkrete valg af fordelingsmodel/udjævningsmetode giver uhensigtsmæssige/umulige indsatskrav i nogle oplande. Høringsparten mener at det ikke er meningsfuldt at udjævne/fordele med et mål om samme indsatsstryk i kg N/ha og at det er uheldigt at de relativt mest kvælstofeffektive jorder møder de skrappeste krav. Der stilles spørgsmål til om der har været undersøgt andre modeller herunder omkostningseffektivitet ved modellerne. Høringsparten anfører at modellen bør revideres så et eventuelt reguleringstryk bliver ens i et helopland. Dertil ønsker de at vide om der meningsfuldt kan findes indsatser til at løse indsatsbehovet i sidste ende.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø's bemærkninger: Indsatsbehovet til et delopland beregnes ud fra sammenhængende vandområder, hvor indsats til opstrøms kystvande også bidrager i forhold til dækning af indsatsbehovet til nedstrøms kystvande. Hertil udjævnes indsatsen i de tilfælde, hvor indsatsstrykket (kg N/ha landbrugsareal opgjort til rodzonen) er større til et nedstrøms kystvand end til et opstrøms. Dette kaldes det fordelte indsatsbehov og beskriver det fulde beregnede indsatsbehov. I de tilfælde, hvor en del eller hele indsatsbehovet til et kystvand løftes af en opstrøms indsats, er det en forudsætning for målopfyldelse, at det fulde indsatsbehov til de opstrøms kystvande gennemføres. Der kan overvejes andre modeller til problematikken, men det fordelte indsatsbehov fordeles netop med markarealet i det enkelte kystvanddelopland, sådan at der så vidt muligt sikres ens indsatsstryk i rodzonen samtidig med der nås målopfyldelse. Jo større areal der er tilgængeligt, jo større potentiale har man for placeringen af virkemidler og dermed for målopfyldelse. Der er mulighed for i de lokale grønne treparter at arbejde med placering af virkemidler i oplandet, hvor det findes mest relevant i fh.t. at opfylde indsatsbehovene.

Kvælstofopgørelser

Sammenfatning af høringssvar: Landbrug & Fødevarer bemærker, at der i de seneste år er fundet eksempler på opgørelser af kvælstofudledninger, der har indeholdt fejl. Høringsparten har derfor oprettet en database, hvor der screenes for afvigelser i modelår, forskelle mellem udledning fra målt og umålt opland samt forekomst af usædvanligt høje værdier for stoftransport og afstrømning. Der henvises til bilag 2 i høringssvaret for resultater af screeningerne. Landbrug & Fødevarer påpeger at det er myndighedernes

ansvar at følge op på uregelmæssigheder for at sikre landbrugernes tillid til opgørelserne. Landbrug & Fødevarer anmoder om at der iværksættes en tilbundsgående undersøgelse af uregelmæssighederne og sikre korrigerende af fejl. Landbrug & Fødevarer indgår gerne i dialog om dette og foreslår inddragelse af relevante lokale landbrugsforeninger.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Indsatsbehovet og statusbelastningen er opdateret til genbesøget og er opgjort på baggrund af nyeste viden og nyeste tilgængelige data. Som en del af dette er også baselinebelastningen opdateret. Det faglige grundlag for opgørelse af kvælstofindsatsbehovet er baseret på omfattende arbejde. Senest er den overordnede tilgang til opgørelsen af indsatsbehovet gennemgået i 'Evaluerende af det faglige grundlag for kvælstofindsatsen' i afrapportering af Second Opinion. Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø kører løbende kvalitetssikring af belastningsopgørelserne inden de præsenteres i vandområdeplanerne. Styrelsen og Aarhus Universitet har løbende haft en dialog omkring problemstillingerne på forskelle mellem målt og umålt opland på Sjælland og der arbejdes fortsat på en løsning, hvor datagrundlaget for beregning af kvælstofbelastningen fra umålt opland styrkes. De lokale grønne treparter og kystvandrådene sikrer lokal inddragelse og forankring.

Kvælstofækvivalenter

Sammenfatning af høringssvar: Spiras opfordrer til at anvende begrebet kvælstofækvivalenter fremover og bemærker, at dette vil være mere i tråd med Trepartsaftalen, hvor flere forskellige indsatser skal bidrage til opfyldte miljømål.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Det forventes at fastholde begrebet 'indsatsbehov for kvælstof', da dette er et velkendt begreb og da indsatsen forventes primært at skulle hentes ved reduktion af kvælstofudledningen. Til fosforfølsomme kystvande kan der imidlertid også være betydelige effekter af reduktioner af fosforudledningen, og i disse tilfælde er anvendelsen af ækvivalenter relevant. Derfor er der i vandområdeplanerne anvendt kystvandsspecifikke NP-ækvivalenter til at omregne fosforindsatser til en reduktion i indsatsbehovet for kvælstof. Det er imidlertid ikke alle kystområder, der er fosforfølsomme, ligesom potentialerne for at nedbringe fosforudledningen kan være begrænsede.

Miljøkvalitetskrav - andre tekniske hensyn

Sammenfatning af høringssvar: En række virksomheder har givet udtryk for et ønske om at udarbejdelse af kvalitetskriterier, som vil blive fastsat som miljøkvalitetskrav, skal ske med inddragelse af viden om detektionsgrænser. En organisation har opfordret til at miljøkvalitetskrav som er afhængig af FOC fastsættes på en anden måde, da havne- og sejlrendesedimenter har et lavt indhold af organisk carbon, hvilket fører til meget lave miljøkvalitetskrav.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Miljøstyrelsen beregner kvalitetskriterier på baggrund af den EU-fælles vejledning CIS-guidance no. 27, Technical Guidance For Deriving Environmental Quality Standards. Miljøkvalitetskrav fastsættes derfor for miljøfarlige forurenende stoffer i overfladevand på baggrund af økotoksikologiske data til grænseværdier, der sikrer beskyttelse af vandlevende organismer og menneskers sundhed. Disse værdier afhænger derfor ikke af detektionsgrænser for akkrediterede analyser, frekvens af sejlrendeoprensning og effekten heraf, eller andre tekniske hensyn.

Marine modeller

Sammenfatning af høringssvar: Landbrug & Fødevarer kritiserer det faglige grundlag for beregning af kvælstofmålbelastninger for kystvande og mener f.eks., at de fleste mekanistiske modeller rammer helt skævt, og at de statistiske modeller bygger på forkerte antagelser om biologiske sammenhænge, og at det er forkert, at der anvendes trunkering på forskellige trin i beregningen af målbelastninger.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. Der henvises til side 724 i høringsnotatet for vandområdeplanerne 2021-2027, hvor der er svaret på et lignende høringssvar. Der gøres endvidere opmærksom på, at de marine modeller og metoden til beregning af målbelastninger for kystvande for nyligt blev evalueret af et internationalt ekspertpanel i forbindelse med Second Opinion, og vurderet til at udgøre et særdeles robust grundlag for udarbejdelse af vandområdeplaner for kystvande. Der henvises til rapporten "International evaluation of the scientific and legal basis for nitrogen reductions in the 3rd Danish River Basin Management Plan".

Metodevalg for beregning af kvælstofbelastningen

Sammenfatning af høringssvar: En erhvervsvirksomhed bemærker at værdier anvendt i modellerne er manipuleret med stykvis lineær regression. Second Opinion har anbefalet brug af stykvis lineær regression, hvilket virksomheden mener var en dårlig anbefaling. Hele datagrundlaget for Den Grønne Trepert vurderer høringsparten upålideligt og af tvivlsom videnskabelig værdi.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Det faglige grundlag for opgørelse af kvælstofindsatsbehovet er baseret på omfattende arbejde og opdateres og forbedres løbende med nyeste viden. Senest er den overordnede tilgang til opgørelsen af indsatsbehovet gennemgået i 'Evaluerings af det faglige grundlag for kvælstofindsatsen' i afrapportering af Second Opinion.

Opgørelsesmetoden for statusbelastningen er skiftet fra et treårigt gennemsnit i VP3 til "stykvis lineær regression" i genbesøget, jf. anbefalinger i evaluering af det faglige grundlag for kvælstofindsatsen i afrapportering af Second Opinion, der også vurderer tilgangen til at være robust.

Metodevalg for beregning af målbelastninger

Sammenfatning af høringssvar: Danmarks Naturfredningsforening bemærker, at målbelastningen for kvælstof til kystvandene er udregnet som den belastning, der vil bringe vandområderne til en tilstand på grænsen mellem god og moderat økologisk tilstand (god/moderat grænsen). Danmarks Naturfredningsforening konkluderer på denne baggrund, at kun 50 pct. af vandområderne statistisk set vil opnå god tilstand, og at der således er valgt et målbelastningsscenarie, som ikke med sikkerhed vil bringe vandområderne i mål.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. Der gøres endvidere opmærksom på, at de marine modeller og metoden til beregning af målbelastninger for kystvande for nyligt blev evalueret af et internationalt ekspertpanel i forbindelse med Second Opinion, og vurderet til at udgøre et særdeles robust grundlag for udarbejdelse af vandområdeplanerne for kystvande. Der henvises til rapporten "International evaluation of the scientific and legal basis for nitrogen reductions in the 3rd Danish River Basin Management Plan".

Uændret metode for beregning af målbelastninger

Sammenfatning af høringssvar: Landbrug & Fødevarer bemærker, at metodevalget for beregning af målbelastninger er uændret fra VP3 til udkast til genbesøget, hvilket betyder, at der efter Landbrug & Fødevarer's mening ikke er rettet op på problematiske dele af metoden.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Metoden til beregning af målbelastninger er for nyligt blevet evalueret af et internationalt evalueringspanel i forbindelse med Second Opinion. Evalueringen fremgår af rapporten "International evaluation of the scientific and legal basis for nitrogen reductions in the 3rd Danish River Basin Management Plan". Det blev vurderet, at det samlede metodegrundlag er robust og velegnet til anvendelse i vandområdeplanlægningen. I forbindelse med den

internationale evaluering blev der identificeret enkelte områder, hvor supplerende udredninger er nødvendige (f.eks. detaljer vedr. klorofylmål for indre åbne danske farvande og indikatoren for rodfæstede bundplanter). Disse udredninger vil blive håndteret i opfølgende projekter, og resultaterne forventes at kunne indgå i den fremadrettede planlægning.

Modellerede data i relation til udledningstilladelser

Sammenfatning af høringssvar: Odense Kommune bemærker, at for en stor del af de vandløbsstrækninger der er i ikke-god tilstand, er vurderingen af tilstanden baseret på modellerede data. Kommunen ønsker vejledning om, hvordan det modellerede data kan indgå i forbindelse med udledningstilladelser eller påbud.

Kommunen ønsker også oplyst om det modellerede data kan betragtes som et tilstrækkeligt grundlag, herunder hjemmel for dette.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Miljøstyrelsen betragter de modellerede estimater for koncentrationen af bly, cadmium, kobber, nikkel og zink som vejledende på lige fod med anden dataekstrapolering.

Muligheden for at benytte sig af gruppering og ekstrapolering af måleresultater til vurdering af tilstanden for overfladevandområder er beskrevet i EU's vejledning om overvågning angående implementeringen af vandrammedirektivet (EU guidance document no. 7, 2003). Miljøstyrelsen mener ikke der er behov for en grundigere vurdering af hjemmel for, at det modellerede data kan benyttes i forbindelse med vurdering og klassificering af tilstand for miljøfarlige forurenende stoffer i overfladevand. Miljøstyrelsen benytter de modellerede estimater for koncentrationen af miljøfarlige forurenende stoffer steder, hvor der ikke måles. Modellen der ligger til grund for estimaterne er valideret mod måleresultater, og modellen kan (i ID15-oplande) korrekt forudsige om et miljøkvalitetskrav er overskredet eller ej i 100% af tilfældene for bly, 98% for cadmium, 85% for kobber, 100% for nikkel og 70% for zink. En nærmere beskrivelse af modellen og valideringen bliver tilgængelig, når retningslinjerne for udarbejdelse af genbesøget offentliggøres af Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø.

Modellering

Sammenfatning af høringssvar: En række kommuner, foreninger, virksomheder og organisationer har indsendt høringssvar relateret til modellering:

- Der er givet udtryk for, at MetalStats resultater bør valideres ved brug af konkrete målinger.
- Der er givet udtrykt for, at det er uhensigtsmæssigt, at der er fastlagt indsatser på baggrund af modelleret data.
- Der er givet udtrykt for, at tilstandsvurderingerne på baggrund af modelleret data, giver udfordringer med hensyn til udledningstilladelser, planer og projekter.
- Der stilles spørgsmål til hvordan modelleret data skal vægtes i forhold til egen data.
- Der stilles spørgsmål til hvordan egen data skal indsamles og hvordan disse kan indgå i tilstandsvurderingen og videre arbejde med modellering.
- Der stilles spørgsmål til hvorvidt de anvendte naturlige baggrundskoncentrationer er en national eller lokal værdi.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Miljøstyrelsen oplyser, at modellen er valideret med konkrete målinger. En nærmere beskrivelse af modellen og valideringen bliver tilgængelig når retningslinjerne for udarbejdelse af genbesøget offentliggøres af Styrelsen for Grøn Arealomlægning.

Der er kun anvendt modelleret data, hvis der ikke er konkrete målinger i vandområdet inden for genbesøgets dataperiode, 2013-2022.

Miljøstyrelsen kan oplyse, at der ikke er udpeget kildeopsporingsindsatser på baggrund af modelleret data,

men udelukkende på baggrund af måleresultater.

Miljøstyrelsen inddrager gerne til videreudvikling af modellen overvågningsdata som er tilvejebragt i overensstemmelse med bekendtgørelse om kvalitetskrav til miljømålinger og fagdatacentrenes tekniske retningslinjer for dataindsamling, som kan tilgås fra Miljøstyrelsens hjemmeside (<https://mst.dk/natur-vand/overvaagning-af-vand-og-natur/>), såfremt disse data stilles til rådighed ved rapportering af måleresultaterne til den fællesoffentlige database Vanda. Frekvensen for prøvetagning kan findes i overvågningsbekendtgørelsen.

Der anvendes fortsat nationale standardværdier for naturlig baggrundskoncentration som beskrevet i retningslinjerne for udarbejdelse af vandområdeplanerne. Miljøstyrelsen skal gøre opmærksom på, at virksomheder og miljømyndigheder ikke nødvendigvis skal benytte samme nationale standardværdier som Miljøstyrelsen benytter i vandplanlægningen, men kan, eksempelvis i forbindelse med udledningstilladelser, tage højde for lokale forhold.

Miljøstyrelsen kan oplyse, at de modellerede estimater kan betragtes som vejledende på lige fod med anden dataekstrapolering. Ved vurderinger af tilladelser og projekter mm. kan man derfor altid benytte egne konkrete målinger af de i forvejen forekommende koncentrationer af de relevante stoffer, såfremt det vurderes at disse er mere repræsentative for vandområdet. Der henvises derudover til vejledning til indsatsbekendtgørelsen efter genbesøget.

Målt vs. umålt opland

Sammenfatning af høringssvar: En erhvervsvirksomhed bemærker, at det videnskabelige grundlag for regulering af vandmiljøet i det pågældende område og generelt i Danmark er utilstrækkeligt, idet der i høj grad anvendes modelberegninger frem for faktiske målinger. Det påpeges, at der er betydelige forskelle mellem målte og beregnede værdier for udledning af næringsstoffer, og at datagrundlaget for flere kystvandoplande er præget af usikkerhed og uklarhed om datatyper og behandlingsmetoder.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Efter gennemførelse af Second Opinion er VP3 genbesøgt, og der er foretaget en opdatering af kvælstofbelastningen og indsatsbehovet. I forbindelse med opdateringen har styrelsen bemærket at belastningen har en stigende tendens for flere østdanske oplande. Kvælstofbelastningerne i umålt opland har en tendens, som afviger fra den målte del af oplandet. På den baggrund har styrelsen bedt AU om at foretage en analytisk vurdering for 14 sjællandske kystvande. Styrelsen henviser til Aarhus Universitets (AU's) rapport nr. 72 'Uddybning af forskelle i opgjorte tilførsler af kvælstof og ferskvand imellem VP3 og VP3-Genbesøg'.

Rapporten angiver, at der er flere faktorer som har betydning for forskelle i belastningsopgørelser mellem oplande. Særligt vandafstrømning og den diffuse kvælstoftilførsel er to parametre, der primært ændrer sig mellem VP3 og genbesøget.

AU angiver i rapporten at værdier for målt og umålt opland generelt følger hinanden i tidsperioden for genbesøget, hvilket er den forventede tendens. Det fremgår af rapporten at flere af forskellene kan forklares ved forhold omkring nedbør, vandføringsmålinger (nye måleinstrumenter og -metoder), modelforudsigelser og bias- og trendkorrektioner. Styrelsen og AU har løbende haft en dialog omkring problemstillingerne på forskelle mellem målt og umålt opland på og syd for Sjælland og der arbejdes fortsat på en løsning, hvor datagrundlaget for beregning af kvælstofbelastningen fra umålt opland styrkes.

Opdaterede toksicitetsækvivalensfaktorer for dioxiner

Sammenfatning af høringssvar: Virksomheden bemærker, at WHO har opdateret de toksicitetsækvivalensfaktorer for dioxiner og dioxinlignende PCB'er i 2022.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Miljøkvalitetskravet for dioxiner og dioxlignende forbindelser er fastsat i direktiv 2008/105/EF om miljøkvalitetskrav inden for vandpolitikken. Miljøkvalitetskravet er baseret på TEQ fra 2005, hvorfor TEQ fra 2022 ikke kan anvendes før dette ændres i direktivet.

Retentionskortet

Sammenfatning af høringssvar: Privatperson bemærker at retentionen vil stige yderligere som konsekvenser af indsatser i forbindelse med udrulning af Den Grønne Trepert.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Det er korrekt, at det forventes at projekter i grøn trepart vil bidrage med øget retention, og disse projekter forventes at blive indregnet i retentionskortet medfør GEUS' årlige opdatering af retentionskortet.

Tekstrettelser

Sammenfatning af høringssvar: Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri foreslår, at der indsættes kildehenvisning på side 70 i genbesøget, til de omtalte analyser og undersøgelser der viser, at rodfæstede bundplanter udbredelse potentielt er påvirket af fiskeri med bundsløbende redskaber.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Styrelsen tager høringssvaret til efterretning og indsætter kildehenvisning til rapport udarbejdet ifm. med projektet "Andre presfaktorer end næringsstoffer og klimaforandringer". Der indsættes henvisning til rapporten "Andre presfaktorer end næringsstoffer og klimaforandringer – Effekter af stedspecifikke presfaktorer på det marine kvalitetsselement ålegræs", som viser at fiskeri med bundsløbende redskaber er en potentiel presfaktor for rodfæstede bundplanter i mange vandområder.

Tilstandsvurdering for chrom i sediment

Sammenfatning af høringssvar: En virksomhed bemærker, at der i NOVANA regi udelukkende er analyseret for total chrom i sediment, hvilket inkluderer både chrom III og chrom VI. Der foreligger udelukkende et miljøkvalitetskrav for chrom VI i sediment. Det er dermed ikke retvisende at anvende målinger af total chrom til tilstandsvurderinger, da man herved vil sammenligne mængden af total chrom med miljøkvalitetskravet for en isomer, som forventes at udgøre en fraktion af den total mængde. Denne fremgangsmåde, vil sandsynligvis resultere i overskridelser af miljøkvalitetskrav i en lang række vandområder, hvor miljøkvalitetskrav reelt set ikke overskrides, hvis man sammenligner med den korrekte analyse.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Det er korrekt, at der i NOVANA i indeværende programperiode måles for total chrom, og at når disse målinger sammenholdes med miljøkvalitetskravet for chrom IV, så vil det sandsynligvis resultere i flere overskridelser. Miljøstyrelsen har valgt at benytte de tilgængelige målinger i forbindelse med vurdering og klassificering af tilstand for miljøfarlige forurenende stoffer fordi anvendelsen ikke strider i mod forsigtighedsprincippet.

Vandområder i serie

Sammenfatning af høringssvar: Landbrug & Fødevarer bemærker, at indsatskrav i sammenhængende vandområder regnes sammen med samme fremgangsmåde, som blev anvendt i vandområdeplanerne 2021-2027. Landbrug & Fødevarer mener, at princippet i at fordele indsatser i et samlet opland er fornuftigt, men konkluderer, at det konkrete valg af fordelingsmodel giver nogle umulige indsatskrav i et antal oplande.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget.

Sammenfatning af høringssvar: Limfjordsrådet bifalder, at tredje generation af vandområdeplanerne for kystvande modelberegner på et højere oplandsdetaljeringsniveau end tidligere, og opfordrer til fortsat udvikling af viden om og modeller for sammenhænge mellem vandområder i serie.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Styrelsen tager Limfjordsrådets høringssvar til efterretning.

13.1.1 Interkalibrering

Der er i alt modtaget 4 høringssvar, der omhandler *interkalibrering*.

Der er modtaget 1 høringssvar fra følgende myndighed: Ministry for Energy Transition, Climate Protection, Environment and Nature.

Der er modtaget 3 høringssvar fra følgende organisationer: Djursland Landboforening, Jysk Landboforening, Tænketanken Hav.

Behov for international koordinering af konsistente miljømål

Sammenfatning af høringssvar: Ministeriet for energi, klima, miljø og natur i den tyske delstat Slesvig-Holsten påpeger, at en afvigelse fra de interkalibrerede miljømål på forhånd bør aftales med de berørte medlemsstater og at de interkalibrerede mål er koordineret på europæisk plan og derfor er bindende. Spiras ser ligeledes et behov for at inddrage Tyskland og Sverige inden nye miljømål, som er ens på tværs af landegrænsen, før disse kan lægges til grund i vandplanlægningen. Tænketanken Hav anfører endvidere, at miljømålene også bør koordineres i relevant omfang i regi af de regionale havkonventioner, HELCOM og OSPAR, samt i forhold til Havstrategirammedirektivet.

Ministeriet for Grøn Treparts bemærkninger: Partierne bag Aftale om Implementering af et Grønt Danmark er enige om, der på tværs af landegrænser bør opereres ud fra fælles miljømål, som er nødvendige for, at vi kan genskabe et godt vandmiljø langs hele den danske kyst. Danmark har derfor indledt et initiativ for at genbesøge det faglige grundlag for den gældende interkalibreringsbeslutning sammen med de relevante myndigheder i både Tyskland og Sverige. EU-retten giver mulighed for, at der nationalt fastsættes mere restriktive grænseværdier end fastsat i EU-Kommissionens seneste interkalibreringsbeslutning.

Brug af dansk tilgang i forbindelse med en ny interkalibrering

Sammenfatning af høringssvar: Tænketanken Hav anfører, at det bør arbejdes for, at den danske tilgang lægges til grund for en ny interkalibrering og dermed overgår til nabolandene og ikke omvendt.

Ministeriet for Grøn Treparts bemærkninger: Med udgangspunkt i de miljømål, som lægges til grund for indsatserne i genbesøget og som udgør det seneste danske faglige grundlag, har Danmark inviteret de relevante parter fra både Tyskland og Sverige til at genbesøge det faglige grundlag for den gældende interkalibreringsbeslutning. Et fælles genbesøg af det faglige grundlag kræver, at der – udover de danske resultater og metoder – også tages hensyn til eventuelle metodiske forskelle i tilgangen i andre lande for at sikre sammenlignelighed og for at muliggøre et konstruktivt samarbejde.

En hurtigere proces for en ny interkalibrering

Sammenfatning af høringssvar: Djursland Landboforening anmoder om, at der afsøges en langt hurtigere interkalibrering.

Ministeriet for Grøn Treparts bemærkninger: Partierne bag Aftale om Implementering af et Grønt Danmark er enige om at resultaterne fra fælles projekt med nabolandene senest vil skulle kunne lægges til grund for en revurdering af indsatsbehovet i 2029. Danmark har allerede indledt genbesøget af det faglige grundlag med de relevante parter i både Tyskland og Sverige. Der er ikke noget til hinder for, at nye fælles miljømål vil kunne lægges til grund for vandmiljøsindsatsen tidligere end 2029. Det er dog ministeriets vurdering, at et grundigt genbesøg og eventuel fælles opdatering af det faglige grundlag er et omfattende arbejde, som ud over det bilaterale arbejde også kræver inddragelse af andre EU-lande og EU-Kommissionen, og derfor ikke vil kunne afsluttes meget tidligere end 2029.

Interkalibrerede miljømål i Vadehavet

Sammenfatning af høringssvar: Jysk Landboforening anmoder om, at Danmark optager en dialog med EU om et genbesøg af interkalibreringen i Vadehavet, således at målet for klorofyl i Vadehavet kan ændres til det såkaldte "sommerklorofyl".

Ministeriet for Grøn Treparts bemærkninger: Med Aftale om Implementering af et Grønt Danmark følges der op de emner, der blev identificeret i forbindelse med Second Opinion. Disse omfatter ikke interkalibrerede miljømål i Vadehavet. Ministeriet for Grøn Trepart har dog finansieret et videre arbejde i blandt andet kystvandrådet for Vadehavet.

13.1.2 Second opinion

Der er i alt modtaget 4 høringssvar, der omhandler *second opinion*.

Der er modtaget 4 høringssvar fra følgende organisationer: Bæredygtigt Landbrug, Landbrug & Fødevarer, Spiras, VKST.

Resultater af Second Opinion

Sammenfatning af høringssvar: Landbrug & Fødevarer anerkender konklusioner og anbefalinger fra det internationale ekspertpanel fra Second Opinion men noterer sig også, at en række entydige anbefalinger fra ekspertpanelet ikke bliver fulgt i udkast til genbesøget. Landbrug & Fødevarer mener, at man fra myndighedsside således plukker i anbefalingerne og udvælger dem, der bakker op om den hidtidige tilgang, mens man samtidig afviser dem, der peger i en anden retning. Bæredygtigt Landbrug er generelt kritiske overfor resultaterne af second opinion, herunder både juridiske og naturvidenskabelige. Spiras bemærker, at man ved at anvende scenarie 1 for mål for klorofyl i kystvande overimplementerer i forhold til andre lande. VKST har peget på anbefaling fra internationale eksperter om at justere miljømål for dybdegrænser for rodfæstede bundplanter i lavvandede områder ved dybdegrænsen.

Ministeriet for Grøn Treparts bemærkninger: Som led i forberedelserne af genbesøget af Aftale om grøn omstilling af dansk landbrug (landbrugsaftalen) fra oktober 2021 er der gennemført en evaluering af det faglige grundlag for kvælstofindsatsen ("second opinion") med henblik på at afdække, om alternative forudsætninger eller valg vil kunne lede til en justeret opgørelse over kvælstofindsatsbehovet i de danske vandplaner. Projektet belyser både de juridiske og naturvidenskabelige rammer for vandrammedirektivet og dermed vandplanerne, som udarbejdes i medfør af direktivet.

Projektet blev gennemført under ledelse af en taskforce bestående af Finansministeriet, Miljøministeriet og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri. I projektperioden 2022 til 2024 blev både de juridiske og naturvidenskabelige rammer for vandrammedirektivet belyst med inddragelse af danske og internationale eksperter. Dette er sket med henblik på at afdække det politiske handlerum for beslutning om kvælstofindsatsen, som skal træffes i forbindelse med genbesøget af landbrugsaftalen.

Både evalueringen fra de internationale eksperter og den samlede rapport har været i høring hos en interessentgruppe. For den internationale evaluering foreligger der svar fra de internationale eksperter på de indkomne bemærkninger.

Samlet set vurderer danske eksperter i second opinion fase I og det internationale ekspertpanel i fase II, at den danske tilgang til opgørelse af kvælstofindsatsbehovet er robust i forhold til opgørelse af kvælstofindsatsbehovet og bakker overordnet op om de valg og antagelser, der er foretaget i forbindelse med opgørelsen. Panelet i fase II ser dog et handlerum ift. anvende andre målværdier for klorofyl i åbenvandsområder end i VP3, og anbefaler at justere disse mht. at korrespondere til internationalt aftalte miljømål med Sverige og Tyskland.

Generelt er der i genbesøget af vandområdeplanerne fulgt op på anbefalingerne fra second opinion. For mål for klorofyl omfattet af interkalibrering blev der i second opinion opstillet 3 scenarier, herunder scenarie 2 og 3 med justeringer af mål svarende til interkalibreringsaftalerne. I forbindelse med "Aftale om Implementering af et Grønt Danmark" blev det dog besluttet at anvende mål for kvælstof-reduktioner, hvor der tages udgangspunkt i scenarie 1 i Second Opinion ekskl. Bornholm med henblik på målfrielse af vandrammedirektivet. Ministeriet for Grøn Trepert har samtidig startet arbejde med at tilvejebringe et nyt fagligt grundlag for en ny interkalibrering med Sverige og Tyskland. Aftalepartierne er enige om, at interkalibrerede mål skal ligge til grund for danske mål senest fra 2029.

Det internationale panel i second opinion pegede på et handlerum for at justere miljømål for dybdegrænser for rodfæstede bundplanter i lavvandede områder, hvor teoretiske miljømål overstiger kystvandenes maksimale dybde. Panelet anbefalede i stedet at anvende den maksimale dybde i kystvandet i disse tilfælde. På baggrund af nye faglige argumenter fra danske forskere, som ikke var tilgængelige i forbindelse med evalueringen, blev det indstillet i second opinion, at der igangsættes et udviklingsarbejde ift. at konsolidere miljømål til brug for tilstandsvurderinger i kystvande, og at lys-niveauer for god tilstand i VP3 fortsat anvendes i MAI-beregninger i lavvandede områder.

14. Offentlighedens inddragelse

14.1 Høringsproces

Der er i alt modtaget 19 høringssvar, der omhandler *høringsproces*.

Der er modtaget 11 høringssvar fra følgende myndigheder: Brøndby Kommune, Københavns Kommune, Erhvervsstyrelsen, Gentofte Kommune, Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, Ministeriet for Samfundssikkerhed og Beredskab, Naturvårdsverket, Stevns Kommune, Svendborg Kommune, Aarhus Kommune.

Der er modtaget 3 høringssvar fra følgende organisationer: Danmarks Sportsfiskerforbund, Danske Havne /Danish Pots Association, Limfjordsrådet.

Der er modtaget 1 høringssvar fra erhvervsvirksomhed og 4 høringssvar fra privatpersoner.

Formidling af høringsmateriale

Sammenfatning af høringssvar: Brøndby Kommune og Gentofte Kommune har efterspurgt, at vandområdeplanerne formidles på mere lettilgængelig vis. Gentofte Kommune påpeger at dette vil gøre det lettere og mere operationelt for kommuner og andre aktører at omsætte indsatskrav til handling.

Stevns Kommune har gjort opmærksom på, at høringsmaterialet har mangelfuld information på de enkelte tiltag, som har betydning for muligheden for at kunne afgive høringssvar.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Høringssvarene tages til efterretning.

Genfremsendelse af høringssvar fra VP3-høringen

Sammenfatning af høringssvar: Danmarks Sportsfiskerforbund har genfremsendt det høringssvar, som de indsendte ved høringen af VP3, da de mener høringssvaret fortsat er relevant.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Emnet er ikke genstand for høringen, jf. høringsbrevet for høringen af genbesøget. Der henvises til høringsnotatet for vandområdeplanerne 2021-2027.

Ingen bemærkninger

Sammenfatning af høringssvar: Ministeriet for Samfundssikkerhed og Beredskab samt Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har indsendt høringssvar om at de ikke har bemærkninger.

Erhvervsstyrelsen konstaterer, at der ikke er administrative erhvervsmæssige konsekvenser og har derfor ingen bemærkninger.

Novafos har indsendt høringssvar om at de ikke har bemærkninger til, at søer i deres forsyningsområde er udpeget til en sørestaurering.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Det er noteret.

Kildeopsporing ønskes tydeligere beskrevet

Sammenfatning af høringssvar: Teknik og Miljø i Aarhus Kommune opfordrer til, at det i miljørapport og vandområdeplan 3 II tydeliggøres, hvilke indsatser ift. miljøfarlige forurenende stoffer, der løses statsligt, og hvilke afledte opgaver og opgavers omfang, der forventes løst i kommunerne mv. efterfølgende. Teknik og Miljø i Aarhus Kommune finder ikke, at dette 'står skarpt' i udkastet.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Miljøstyrelsen henviser til udkastet til vejledning til indsatsbekendtgørelsen efter genbesøget.

Kommunal inddragelse

Sammenfatning af høringssvar: Limfjordsrådet efterspørger mere og tidligere kommunal inddragelse i planlægning og implementering af vandområdeplaner, samt flere virkemidler at vælge mellem. Limfjordsrådet foreslår at dette bør ske for både vandløb, sø og kystvandsindsatser.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Sammensætningen af indsatsprogrammet til genbesøget er politisk besluttet og baseret på et bredt opdateret fagligt grundlag.

Efter genbesøget vil der ske kommunal inddragelse af de indsatser, som i indsatsbekendtgørelsen er markeret med "strækningsbaseret indsatsbehov".

Interessenter inddrages igennem de etablerede lokale treparter og et hovedinteressentforum. Her vil dialog om arbejdet med vandplanlægningen videreføres med både fokus på relevante faglige og strategiske input.

Manglende beskrivelse af termer på vandplandata

Sammenfatning af høringssvar: Svendborg Kommune bemærker, at det i nogle tilfælde er vanskeligt for kommunen at vide, hvad termerne i vandplandata dækker over. Konkret er termerne aggregerede data, beregnede data og modelleret data anvendt. Når kommunen skal anvende vandområdets tilstand til vurderinger i forbindelse med udledninger, vil det være nyttigt med en beskrivelse af, hvad termerne aggregerede data, beregnede data og modelleret data dækker over.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Definitionen af termerne findes i retningslinjerne for udarbejdelse af genbesøget. Disse bliver tilgængelige når de offentliggøres af Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø.

Manglende visning af kystvandindsatser i MiljøGIS

Sammenfatning af høringssvar: Københavns Kommune bemærker, at konkrete spildevandsindsatser i kystvandoplande burde fremgå af høringsmaterialet.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Det kan oplyses, at forslag til spildevandsindsatser i kystvandoplande blev sendt i en selvstændig høring, der gennemførtes sideløbende med sidste del af høringen af det øvrige indhold i forslag til genbesøget. Det kan oplyses, at der ikke er foreslået indsatser på renseanlæg i Københavns Kommune.

Mangler kommuner i bilag

Sammenfatning af høringssvar: Stevns Kommune gør opmærksom på, ligesom ved vandområdeplanerne 2021-2027, at alle kommuner startende med S fortsat mangler i bilag 17 (side 206).

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø's bemærkninger: Bemærkningen er taget til efterretning og styrelsen har tilrettet bilaget.

Officialprincip i høring af genbesøget

Sammenfatning af høringssvar: Fire privatpersoner mener, at høringsudkastet bryder med officialprincippet, da der i høringsmaterialet udestår en række beslutninger vedrørende markregulering og udtagning, hvorfor kvælstofindsatsen i høringsmaterialet ikke er endeligt beskrevet, hvilket først vil ske i de endelige planer.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø's bemærkninger: Der henvises til høringssvar "Mangler og krav om fuld erstatning" under afsnit 12.1, hvor blandt andet spørgsmål om beslutningsgrundlag for markregulering og kvælstofindsats i øvrigt er håndteret.

Positiv svensk tilkendegivelse af genbesøget

Sammenfatning af høringssvar: Naturvårdsverket oplyser, at der i Sverige har været indsamlet høringssvar fra kommuner, byer og organisationer, og at Båstads kommune, Malmö by, Helsingborg by og

Falsterbonäsets naturvårdsforening har indmeldt, at de ser positivt på planerne.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Høringssvaret tages til efterretning.

Retningslinjer for punktkilder ved udarbejdelse af genbesøget burde have været offentliggjort samtidig med høringen af genbesøget

Sammenfatning af høringssvar: Københavns Kommune mener, at retningslinjer for udarbejdelse af genbesøget burde have været offentliggjort i forbindelse med høringen.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Ingen bemærkninger til høringssvaret.

Slåfejl

Sammenfatning af høringssvar: Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri gør opmærksom på, at der er slåfejl i titlen for "Hav-, Fiskeri, og Akvakulturprogrammet".

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Høringssvaret er taget til efterretning og der er sket tilretning i de endelige dokumenter.

Ønske om at blive tilføjet til høringsliste

Sammenfatning af høringssvar: Novafofos ønsker at fremgå af høringslisten qua virksomhedens størrelse.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Novafofos tilføjes til høringslisten. Novafofos vil derved få tilsendt høringsmateriale ved fremtidige høringer på vandplanlægningsområdet.

Ønske om selvstændig høring af bekendtgørelse om miljøkvalitetskrav

Sammenfatning af høringssvar: Danske havne /Danish Ports Association bemærker at bekendtgørelsen med miljøkvalitetskrav bør komme i en selvstændig høring, der indeholder forklaringer til fastsættelsen af krav for de enkelte stoffer samt konsekvensberegninger.

Organisationen bemærker at fastsættelse af flere miljøkvalitetskrav og skærpede miljøkvalitetskrav kan medføre øgede omkostninger for danske erhvervshavne og negativ indflydelse på den generelle havnedrift. Organisationens påpeger, at for fastsættelse af miljøkvalitetskravene for nationalt specifikke stoffer skal vedtages politisk, inkl. kompenserende foranstaltninger for de ramte erhverv.

Miljø- og Ligestillingsministeriets bemærkninger: Miljø- og Ligestillingsministeriet kvitterer for bemærkningen og noterer ønsket om en fremtidig selvstændig proces for opdatering af bekendtgørelse om fastlæggelse af miljømål for vandløb, søer, overgangsvande, kystvande og grundvand, samt øget fokus på at belyse eventuelle erhvervsøkonomiske konsekvenser ved denne. Miljø- og Ligestillingsministeriet gør dog opmærksom på, at erhvervsøkonomiske konsekvenser ikke er afgørende for udarbejdelse af kvalitetskriterier og efterfølgende fastsættelse af miljøkvalitetskrav.

14.2 Kystvandråd og lokale treparter

Der er i alt modtaget 7 høringssvar, der omhandler *kystvandråd og lokale treparter*

Der er modtaget 1 høringssvar fra følgende myndigheder: Assens Kommune

Der er modtaget 6 høringssvar fra følgende organisationer: Dansk Akvakultur producentorganisation, Gudenåkomiteen, Kystvandråd - Odense Fjord, Landboforeningen Odder-Skanderborg og L&F Centrovic, Landbrug & Fødevarer, Limfjordsrådet.

Inddragelse af kystvandrådsarbejdet

Sammenfatning af høringssvar: Landboforeningen Odder-Skanderborg og L&F Centrovic kritiserer at kystvandrådenes resultater ikke er inddraget i vandområdeplanerne. Samtidig er de positivt stemt over de 17 nye kystvandråd, men melder det er spild af offentlige ressourcer hvis deres anbefalinger ikke indarbejdes i vandplanerne.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Kystvandrådene fra 2023 udarbejdede alternative forslag til indsatsprogrammer, hvor flere elementer er inddraget i arbejdet omkring vandplanlægningen, der bygger på Aftale om Implementering af et Grønt Danmark. Særligt er kystvandrådenes forslag til øget vådområdeindsats og udtagning af landbrugsjord to indsatser, der er synlige i arbejdet med omlægningsplanerne. Kystvandrådene 2025-2027 vil løbende bidrage med viden og forslag til fordeling af virkemidler, der vil bidrage til videre vandplanlægning hos Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø.

Inddragelse af kystvandrådsarbejdet

Sammenfatning af høringssvar: Landbrug & Fødevarer henstiller til at anbefalingerne fra kystvandrådene bliver bragt i spil og gør opmærksom på kystvandrådenes essentielle betydning for den lokale opbakning. Høringsparten nævner at de i udkastet til genbesøget ikke kan se at den viden fra de fire kystvandråd er inddraget og kommer derudover med konkrete eksempler på viden der skulle være inddraget.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Kystvandrådene fra 2023 udarbejdede alternative forslag til indsatsprogrammer, hvor flere elementer er inddraget i arbejdet omkring vandplanlægningen, der bygger på Aftale om Implementering af et Grønt Danmark. Særligt er kystvandrådenes forslag til øget vådområdeindsats og udtagning af landbrugsjord to indsatser, der er synlige i arbejdet med omlægningsplanerne. Kystvandrådene 2025-2027 vil løbende bidrage med viden og forslag til fordeling af virkemidler, der vil bidrage til videre vandplanlægning hos Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø.

Inddragelse af kystvandrådsarbejdet Odense Fjord

Sammenfatning af høringssvar: Odense Fjord Kystvandråd bemærker, at der samlet set er væsentlige mangler i genbesøget set i forhold til det lokale evidensbaserede analysearbejde, der er foretaget i Kystvandråd – Odense Fjord. Kystvandrådet savner i den forbindelse mere transparens om, hvordan rådets arbejde er blevet brugt og indarbejdet i genbesøget. Med den store diskrepans savner rådet forklaringer på, hvorfor store dele af anbefalingerne ikke er brugt i genbesøget.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Kystvandrådene fra 2023 udarbejdede alternative forslag til indsatsprogrammer, hvor flere elementer er inddraget i arbejdet omkring vandplanlægningen, der bygger på Aftale om Implementering af et Grønt Danmark. Særligt er kystvandrådenes forslag til øget vådområdeindsats og udtagning af landbrugsjord to indsatser, der er synlige i arbejdet med omlægningsplanerne. Kystvandrådene 2025-2027 vil løbende bidrage med viden og forslag til fordeling af virkemidler, der vil bidrage til videre vandplanlægning hos Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø.

Kystvandråd: Anmodning om deltagelse

Sammenfatning af høringssvar: Dansk Akvakultur Producentorganisation ønsker at blive inddraget i det fremtidige kystvandrådsarbejde og lignede fora i forbindelse med videre vandplanlægning.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Kystvandrådene for 2025-2027 er nedsat og det er derfor ikke muligt at indgå som medlem i rådene.

Lokale treparters opgave

Sammenfatning af høringssvar: Landboforeningen Odder-Skanderborg og L&F Centrovise mener, at de lokale treparter bør forholde sig til udvaskning af næringsstoffer til søerne, f.eks. ved anvendelse af et fosforisikokort.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: De lokale treparters opgave er politisk bestemt med aftale af 18. november 2024 om Implementering af et Grønt Danmark.

Længden på planperioder

Sammenfatning af høringssvar: Assens kommune bemærker, at det er nødvendigt med tilstrækkeligt lange planperioder til at sikre dialog med lodsejere og koordinering med andre myndigheder. Assens Kommune mener desuden, at det er en urealistisk opgave at gennemføre de indsatser, der er omfattet af høringen, inden udgangen af 2027. Kommunen ønsker at de nye indsatser fordeles over en hel planperiode.

Ministeriet for Grøn Treparts bemærkninger: Vandrammedirektivet fastsætter, at en vandplanperiode er 6 år. Hvert 6. år opdateres det faglige grundlag for vandområdeplanerne og der udarbejdes indsatsprogrammer, der tager udgangspunkt i den seneste viden om udviklingen i vandmiljøet. Vandrammedirektivet forpligter til senest i 2027 at gennemføre de indsatser, der er nødvendige for at nå direktivets mål. Dette mål bliver ikke indfriet, men i stedet fremlægger vi en plan for, hvordan vi skaber forudsætningerne inden 2027, for at kunne nå i mål med alle kendte indsatser.

Rollefordeling mellem Kystvandråd og De Lokale Treparter

Sammenfatning af høringssvar: Limfjordsrådet bifalder etableringen af kystvandrådene, men bemærker at snitflader og rollefordeling mellem kystvandråd og de lokale treparter bør gentænkes, da det nuværende samspil ikke er optimalt hverken i forhold til faglige roller eller tidsmæssige forløb.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: De lokale treparters rolle er at udarbejde og følge omlægningsplanerne for den arealomlægning der skal sikre indfrielse af kvælstofindsatsbehovet. Hertil er Kystvandrådenes rolle at rådgive de lokale treparter ved at bidrage med viden om lokale virkemidler og analyser, der kan understøtte den lokale indsats. Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø opfordrer til at der samarbejdes tæt mellem de lokale treparter og Kystvandråd til fælles bedste.

Sammenslutning til lokal forankring og de lokale treparter

Sammenfatning af høringssvar: Gudenåkomitéen støtter tilgangen til at arbejdet med omlægningsplanerne er lagt ud til de lokale treparter og følger dette arbejde tæt.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Styrelsen bemærker høringspartens sammenslutning til øget lokal forankring og arbejdet i de lokale treparter ift. genbesøget.

14.3 Omlægningsplaner og MARS

Der er i alt modtaget 1 høringssvar, der omhandler *omlægningsplaner og MARS* fra følgende organisation: KL.

Deadline for omlægningsplaner

Sammenfatning af høringssvar: KL udtrykker en bekymring for, at hvis fordelingen mellem udtagningsindsats og markregulering ændrer sig væsentligt i forbindelse med fastlæggelse af braklægningspunktet, kan det få en betydning for om kommunerne og de lokale treparter kan levere fuldt dækkende omlægningsplaner for indfrielse af indsatsbehovet inden udgangen af 2025.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø's bemærkninger: Omlægningsplanerne skal samlet være fuldt dækkende planer for indfrielse af kvælstofindsatsbehovet via arealomlægning. Dermed angives således omlægningsplaner der kan løfte det fulde indsatsbehov i MARS uden en indregnet markregulering. Markregulering kan udfases i takt med at udtagning gennemføres.

14.4 Kommuneinddragelse til vandløbsindsatser i genbesøget

Der er i alt modtaget 8 høringssvar, der omhandler *kommuneinddragelse til vandløbsindsatser i genbesøget*.

Der er modtaget 5 høringssvar fra følgende myndigheder: Herning Kommune, Holstebro Kommune, Mariagerfjord Kommune, Silkeborg Kommune, Aarhus Kommune.

Der er modtaget 3 høringssvar fra følgende organisationer: KL, Landbrug & Fødevarer, Limfjordsrådet.

Inddragelse af vandråd

Sammenfatning af høringssvar: Mariagerfjord Kommune bemærker, at der ikke er sket inddragelse af vandråd ift. prioritering af indsatser i genbesøget.

Ministeriet for Grøn Treparts bemærkninger: Forslagene fra de nedsatte vandråd i 2019-2020 som udgangspunkt ligger til grund for fastlæggelsen af de fysiske vandløbsindsatser som kommunerne frem til 2027 skal omsætte til konkrete projekter. Ved genbesøget er yderligere 1.9000 km vandløb omfattet af strækningsbaseret indsats til fysiske forbedringer. Denne indsats er ikke omfattet af et forudgående vandrådsarbejde, bortset fra fysiske vandløbsindsatser på landbrugsjord. Det er i stedet besluttet, at kommunerne skal fremsætte forslag til hvilke konkrete strækningsbaserede restaureringstiltag der forventes anvendt på disse områder. Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø vil koordinere denne proces, hvor et vejledende GIS-lag danner grundlag for kommunernes fastlæggelse af konkrete indsatser. Dette arbejde vil foregå i foråret 2026 efter offentliggørelsen af genbesøget. Der henvises i øvrigt til Vandområdeplanernes kapitel 9.3.

Lokal inddragelse ved fastlæggelse af vandløbsindsatser

Sammenfatning af høringssvar: KL bifalder at kommunerne inddrages i arbejdet med fastlæggelse af typen af indsats i de ca. 2.000 km vandløb, der er angivet med et "strækningsbaseret indsatsbehov". KL konstaterer samtidig, at vandrådene ikke som tidligere vil blive inddraget.

Aarhus Kommune bifalder, at flere vandløbsstrækninger er udpeget til indsatser, men opfordrer samtidig til, at kommunens lokale viden bruges til at kvalificere indsatser.

Herning Kommune bemærker, at der allerede er gennemført flere indsatser på strækninger, hvor indsatsbehovet fastlægges senere, men at de er positive overfor, at kommunen skal bidrage med lokalviden i forhold til mulige indsatser og brug af virkemidler.

Landbrug & Fødevarer finder det problematisk, at der ikke inddrages viden fra relevante, lokale interessenter ved udpegning og prioritering af de nye indsatser, særligt fsva. de nye indsatser: restaurering af ådale, etablering af dobbeltprofil og etablering af miniådale med genslyngning.

Silkeborg Kommune finder det ligeledes uheldigt, at der er foreslået en lang række nye indsatser uden kommunal inddragelse, bl.a. i vandløb hvor potentialet er stærkt begrænset. Holstebro kommune bemærker, at der med genbesøget er fastlagt en række nye vandløbsindsatser uden lokalinddragelse, og at flere af disse indsatser ikke er relevante at gennemføre, men bør erstattes af andre. Kommunen vil indberette disse emner.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets bemærkninger: Der er i genbesøget, fastlagt indsatser de steder, hvor de fysiske forhold ud fra den foreliggende viden er årsag til manglende målopfyldelse. Dette omfatter en indsats i de vandområder, hvor det vurderes at de fysiske forhold ikke understøtter opnåelse af de fastsatte miljømål, samt for de spærringer herunder rørlægninger der vurderes at have væsentlig betydning for muligheden for målopfyldelse. Der er derfor ikke som tidligere behov for at prioritere indsatser.

For de vandområder, hvor der i indsatsbekendtgørelsen er fastlagt et "strækningsbaseret indsatsbehov", har der dog ikke være den nødvendige lokale viden til at fastlægge den konkrete indsats.

Det bliver kommunerne, der ud fra deres lokalkendskab skal fremsætte forslag til, hvilke konkrete strækningsbaserede restaureringstiltag (genslyngning, mindre restaureringer, okkeranlæg, sandfang), der forventes anvendt på disse vandområder. Dette arbejde vil foregå umiddelbart efter offentliggørelse af de opdaterede vandområdeplaner. Kommunernes forslag vil være rammesættende for de konkrete indsatser, der forventes gennemført i vandløbene, men vil ikke som ved udarbejdelsen af vandområdeplanerne 2021-2027 blive indarbejdet i indsatsbekendtgørelsen. Angivelsen af de konkrete strækningsbaserede indsatser vil i stedet blive præsenteret som et vejledende GIS-lag.

I forhold til de øvrige strækningsbaserede indsatser, der omfatter virkemidlerne: restaurering af ådale, etablering af dobbeltprofil og etablering af miniådale med genslyngning er disse baseret på de omkostningseffektive forslag som kommuner og vandråd, på baggrund af deres lokale viden, indsendte forud for vandområdeplanerne 2021-2027.

Overlap mellem indsatser i vandplanerne og Grøn trepart

Sammenfatning af høringssvar: Limfjordsrådet peger på, at der som led i implementeringen af vandområdeplanerne og den grønne trepart er uklarhed om, hvilke indsatser der skal prioriteres, bl.a. ved overlap mellem indsatser eller naturkonflikter. Dette skaber usikkerhed i forhold til, hvilken indsats der bør fremmes. Staten anbefales derfor i samarbejde med kommunerne at udarbejde retningslinjer for prioritering og hvornår der skal ske en kombination af indsatser

Ministeriet for Grøn Treparts bemærkninger: Indsatserne i vandområdeplanerne bidrager til implementering af Grøn Trepart og visa versa. Et centralt element i Aftale om et Grønt Danmark (juni 2024) er at sikre målopfyldelse gennem arealomlægning med anvendelse af de kendte frivillige virkemidler, samt gennemførelsen af helhedsprojekter understøttet af Danmarks Grønne Arealfond, f.eks. i større ådale og sammenhængende vandområder. Den øgede lokale planlægning og forankring af omlægningsplanerne i de lokale treparter kan også bidrage til, at forskellige indsatser i vandoplandet eller i flere vandoplande koordineres for at bidrage til flere formål.

15. Miljøvurdering

Der er i alt modtaget 1 høringssvar, der omhandler *miljøvurdering* fra følgende myndigheder: Transportministeriet.

Miljøvurdering af nye miljøkvalitetskrav i sammenhæng med havnedrift

Sammenfatning af høringssvar: Trafikstyrelsen bemærker, at der fastsat nye eller reviderede miljøkvalitetskrav, og at særligt for miljøfarlige forurenende stoffer relevant for klapning, er der fastsat miljøkvalitetskrav for arsen, chrom, nikkel og TBT, som ligger under nedre aktionsniveau i klapvejledningen. Styrelsen bemærker, at der mangler at blive foretaget en vurdering i miljørapporten for den potentielle påvirkning ved gennemførsel af planerne på havnenes fremtidige drift og vedligeholdelse, samt de reducerede muligheder for klapning i fremtiden som følge af ændringerne.

Miljøstyrelsens bemærkninger: I miljørapporten side 50 fremgår det, at "Befolkningen kan blive berørt af de foreslåede ændringer vedrørende miljøfarlige forurenende stoffer i forbindelse med ønsker om etablering eller ændringer af erhvervsaktiviteter, som er afhængige af eller vil kunne påvirke vandmiljøet. Umiddelbart kan ændringerne påvirke bl.a. nye eller reviderede udledningstilladelser og tilslutningstilladelser omfattende udledning af miljøfarlige forurenende stoffer i koncentrationer med betydning for vandmiljøet." Miljøstyrelsen mener at dette citat også dækker aktiviteter, hvor der mobiliseres stoffer, som f.eks. ved havnedrift.



Ministeriet for Grøn Trepert
Styrelsen for Grøn
Arealomlægning og Vandmiljø